

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU
WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ GMINY KĘDZIERZYN-KOŹLE
W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wstęp	6
Cel i metodologia badania	8
Cel badania.....	8
Założenia metodologiczne.....	8
Zastosowane metody i techniki badawcze.....	9
Analiza danych zastanych (desk research)	9
Badania ilościowe.....	9
Badania jakościowe	9
Integracja materiału badawczego	10
Warsztaty diagnostyczne oraz warsztat planowania partycypacyjnego	10
Część I: Analiza danych zastanych	11
Demografia.....	11
Liczba mieszkańców i proces depopulacji	11
Ruch naturalny ludności	11
Struktura wieku mieszkańców	12
Struktura ludności według płci i zjawisko feminizacji mieszkańców	13
Prognozowana liczba mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle do 2050 roku	14
Starzenie się ludności	15
Zasoby finansowe Gminy Kędzierzyn-Koźle	17
Analiza zasobów instytucjonalnych i społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle w kontekście rozwoju usług społecznych.....	20
Potencjał instytucjonalny systemu pomocy społecznej	20
Infrastruktura usług społecznych	21
Potencjał organizacji pozarządowych	21
Zasoby edukacyjne, zdrowotne i kulturowe.....	22
Pozostałe podmioty istotne z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz wzmacniania potencjału społeczności lokalnej.....	24
Zasoby i potencjał systemu pomocy społecznej oraz usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025	26
Część II: Wyniki badań ilościowych	37
Wyniki badań ilościowych wśród mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle	37
Metodyka badań ilościowych.....	37
Charakterystyka respondentów	37
Struktura respondentów według płci.....	37
Struktura respondentów według miejsca zamieszkania	38
Struktura respondentów według wieku.....	38
Struktura respondentów według poziomu wykształcenia	39
Ocena sytuacji finansowej respondentów	39
Podsumowanie charakterystyki respondentów.....	40
Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle w opinii mieszkańców	40
Hierarchiczne ujęcie zdiagnozowanych problemów społecznych.....	43
Ocena dostępności usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców	44

Dostępność usług dla seniorów	46
Dostępność usług dla osób z niepełnosprawnościami.....	46
Dostępność usług dla osób w kryzysie bezdomności.....	47
Dostępność usług dla osób doświadczających kryzysu psychicznego.....	47
Dostępność usług związanych z ubóstwem.	47
Dostępność usług dla osób doznających przemocy domowej.....	48
Ocena jakości usług społecznych świadczonych na rzecz poszczególnych grup mieszkańców.....	49
Usługi oceniane najwyżej.....	49
Usługi oceniane umiarkowanie	50
Usługi oceniane najniżej.....	50
Ocena jakości funkcjonowania instytucji i organizacji świadczących usługi społeczne w opinii mieszkańców	50
Instytucje cieszące się najwyższym zaufaniem społecznym	51
Instytucje oceniane dobrze	51
Potrzeby wdrożenia usług społecznych w opinii mieszkańców	52
Wyniki badań ilościowych wśród pracowników sektora publicznego w Gminie Kędzierzyn- Kozłe	54
Charakterystyka badanej grupy	54
Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Kozłe w opinii przedstawicieli sektora publicznego	57
Ocena dostępności usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców w opinii przedstawicieli sektora publicznego	59
Ocena jakości funkcjonowania instytucji publicznych w opinii przedstawicieli sektora publicznego	62
Potrzeby rozwoju usług społecznych w opinii przedstawicieli sektora publicznego.....	64
Potencjał i gotowość instytucji oraz organizacji do współpracy w ramach Centrum Usług Społecznych w Kędzierzynie-Koźlu.....	67
Wyniki badań ilościowych przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży z Gminy Kędzierzyn- Kozłe	74
Charakterystyka grupy badanej	74
Opinie i oceny dzieci i młodzieży dotyczące problemów społecznych oraz potrzeb rozwoju usług społecznych.....	76
Ocena dostępności usług społecznych i miejsc użyteczności publicznej w opinii dzieci i młodzieży.....	78
Ocena funkcjonowania instytucji publicznych w opinii dzieci i młodzieży	80
Najważniejsze potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie rozwoju usług społecznych	82
Część III: Wyniki i interpretacja badań jakościowych	85
Znaczenie badań jakościowych w diagnozie potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej.....	85
Wyniki wywiadów fokusowych – potrzeby mieszkańców i potencjał lokalnego systemu usług społecznych	86

Wyniki wywiadów eksperckich – ocena funkcjonowania lokalnego systemu usług społecznych oraz kierunki jego rozwoju.....	88
Warsztaty diagnostyczne.....	89
Warsztat planowania partycypacyjnego z udziałem mieszkańców.....	90
Synteza wyników badań jakościowych – potrzeby mieszkańców i potencjał wspólnoty samorządowej w świetle wywiadów fokusowych, wywiadów eksperckich oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030.	92
Analiza SWOT	94
Metodyka opracowania analizy SWOT	94
Mocne i słabe strony – siła organizacji.....	96
Określenie rekomendowanego charakteru strategii i określenie prawdopodobieństwa powodzenia strategii	99
Część IV: Wnioski i rekomendacje z diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej	103
Dzieci i młodzież	103
Rodziny z dziećmi	104
Osoby starsze	106
Osoby z niepełnosprawnościami.....	107
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	109
Osoby w szczególnie trudnej sytuacji.....	111
Organizacje pozarządowe i społeczność lokalna	113
System usług społecznych i współpraca instytucjonalna	114
Spis wykresów	117
Spis tabel	119

Wykaz skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CAWI	Computer Assisted Web Interview (wspomagany komputerowo wywiad internetowy)
CUS	Centrum Usług Społecznych
FGI	Focus Group Interview (zogniskowany wywiad grupowy)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich
KIPUS	Koordinator Indywidualnych Planów Usług Społecznych
KIS	Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu
LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu
NGO	Non-Governmental Organization (organizacja pozarządowa)
OUS	Organizator Usług Społecznych
PAPI	Paper and Pencil Interview (badanie ankietowe z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza)
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
SRPS/ Strategia	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek” w Kędzierzynie-Koźlu
UM	Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle
UTW	Uniwersytety Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu
Ustawa o CUS	Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

Wstęp

Polityka społeczna Gminy Kędzierzyn-Koźle znajduje się obecnie w istotnym momencie rozwoju, związanym z koniecznością dostosowania lokalnego systemu wsparcia do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań demograficznych, społecznych i gospodarczych. Postępujące starzenie się ludności, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w środowisku zamieszkania, nasilające się problemy zdrowia psychicznego, zmieniająca się struktura rodzin oraz rosnące oczekiwania mieszkańców wobec jakości i dostępności usług publicznych powodują konieczność poszukiwania nowych, bardziej zintegrowanych modeli organizacji usług społecznych.

Odpowiedzią na te wyzwania jest rozwijana na poziomie krajowym oraz regionalnym koncepcja usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym, której instytucjonalnym wyrazem jest model Centrum Usług Społecznych, określony w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Ustawa ta wprowadza nowoczesne podejście do organizacji lokalnej polityki społecznej, zakładające odejście od sektorowego i rozproszonego świadczenia wsparcia na rzecz zintegrowanego systemu usług dostępnych dla wszystkich mieszkańców Gminy. W świetle przywołanej ustawy usługi społeczne stanowią szerszą kategorię niż usługi pomocy społecznej. Obejmują one działania realizowane między innymi w obszarze polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, pieczy zastępczej, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, wspierania osób z niepełnosprawnościami, kultury, aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, reintegracji społecznej i zawodowej czy przeciwdziałania bezrobociu. Ich wspólną cechą jest bezpośredni, niematerialny charakter oraz ukierunkowanie na wzmacnianie samodzielności, aktywności i jakości życia mieszkańców.

Jednym z podstawowych obowiązków wynikających z ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych jest systematyczne rozpoznawanie potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej. Ustawodawca wskazuje bowiem, że skuteczne planowanie i organizowanie usług społecznych musi być oparte na rzetelnej diagnozie sytuacji społecznej, identyfikacji lokalnych zasobów oraz analizie rzeczywistych potrzeb mieszkańców. Diagnoza nie może ograniczać się wyłącznie do oceny funkcjonowania systemu pomocy społecznej, lecz powinna obejmować całokształt usług realizowanych przez podmioty publiczne, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej oraz innych lokalnych partnerów. Zgodnie z art. 21 ust 2 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych Diagnoza opracowywana jest na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału społeczności lokalnej.

Niniejsza „Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Kędzierzyn-Koźle w zakresie usług społecznych” została sporządzona na lata 2026-2030 w związku z planowanym procesem transformacji lokalnego systemu usług społecznych oraz przygotowaniem do utworzenia CUS. Dokument ma stanowić podstawę do projektowania nowego modelu organizacyjnego, którego celem będzie integracja działań prowadzonych obecnie przez różne instytucje i podmioty funkcjonujące na terenie Gminy, zwiększenie dostępności usług dla mieszkańców oraz rozwój współpracy międzysektorowej.

Planowane utworzenie CUS wpisuje się w założenia polityki deinstytucjonalizacji usług społecznych, zakładającej stopniowe przechodzenie od modelu wsparcia opartego na opiece instytucjonalnej do modelu środowiskowego, w którym pomoc i usługi realizowane są możliwie najbliżej miejsca zamieszkania mieszkańca. W tym ujęciu CUS pełni rolę lokalnego koordynatora usług społecznych, funkcjonującego zgodnie z ideą „jednego okienka”, zapewniającego mieszkańcom łatwiejszy dostęp

do różnorodnych form wsparcia oraz skuteczniejszą koordynację działań podejmowanych przez instytucje publiczne i niepubliczne.

Przedmiotowa diagnoza pozostaje w pełnej spójności z założeniami deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Kędzierzyn-Koźle, stanowiąc jego merytoryczne rozwinięcie w zakresie identyfikacji potrzeb mieszkańców oraz oceny potencjału lokalnego systemu usług społecznych. Jednocześnie dokument wpisuje się w cele określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030 (dalej zwanej Strategią), która wskazuje konieczność rozwijania nowoczesnych, dostępnych i skoordynowanych usług społecznych odpowiadających na wyzwania demograficzne i społeczne zachodzące w Gminie.

Przygotowanie diagnozy oparto na założeniu, że skuteczna polityka społeczna wymaga podejmowania decyzji w oparciu o wiarygodne dane oraz rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej. W związku z tym analizie poddano zarówno dane zastane pochodzące ze statystyki publicznej, dokumentów strategicznych, sprawozdań instytucji oraz informacji budżetowych, jak również wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców, przedstawicieli instytucji publicznych i innych interesariuszy lokalnej polityki społecznej.

Szczególną uwagę poświęcono identyfikacji potencjału rozwojowego Gminy, rozumianego nie tylko jako zasoby instytucjonalne, organizacyjne i finansowe, lecz także jako aktywność mieszkańców, kapitał społeczny, potencjał organizacji pozarządowych oraz istniejące mechanizmy współpracy lokalnej. Takie podejście jest zgodne z nowoczesnym rozumieniem usług społecznych, które zakłada współodpowiedzialność różnych podmiotów za rozwój społeczności lokalnej i budowanie systemu wsparcia opartego na partnerstwie.

Niniejsza diagnoza stanowi zatem nie tylko opis aktualnej sytuacji społecznej Gminy Kędzierzyn-Koźle, ale również dokument wskazujący kierunki rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Jej wyniki będą stanowiły podstawę do dalszych działań związanych z wdrażaniem procesu deinstytucjonalizacji, rozwojem usług społecznych oraz utworzeniem CUS, którego zadaniem będzie budowanie spójnego, dostępnego i efektywnego systemu wsparcia odpowiadającego na potrzeby wszystkich mieszkańców Gminy.

Cel i metodologia badania

Cel badania

Celem głównym diagnozy było określenie potrzeb wspólnoty samorządowej Gminy Kędzierzyn-Koźle, identyfikacja jej potencjałów rozwojowych oraz ocena zdolności lokalnego systemu usług społecznych do zaspokajania obecnych i przyszłych potrzeb mieszkańców. Szczególną uwagę poświęcono obszarom kluczowym z punktu widzenia planowania procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz przygotowania założeń do utworzenia CUS.

Diagnoza miała dostarczyć rzetelnych podstaw do projektowania i rozwijania usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, zgodnie z założeniami ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, a także wspierać realizację celów Strategii.

W toku prac badawczych dążono do uzyskania odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Jaka jest aktualna sytuacja społeczna mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle?
- Jakie są najważniejsze potrzeby mieszkańców w zakresie usług społecznych?
- W jakim stopniu obecnie funkcjonujący system wsparcia odpowiada na potrzeby różnych grup społecznych?
- Jakie bariery ograniczają dostęp mieszkańców do usług społecznych, zdrowotnych, opiekuńczych i aktywizacyjnych?
- Jakie grupy mieszkańców wymagają szczególnego wsparcia w perspektywie najbliższych lat?
- Jakie usługi społeczne wymagają rozwoju, rozszerzenia lub utworzenia?
- Jakim potencjałem instytucjonalnym, organizacyjnym i społecznym dysponuje Gmina w zakresie rozwoju usług społecznych?
- W jaki sposób potencjał lokalnych instytucji, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej oraz mieszkańców może zostać wykorzystany w procesie tworzenia CUS i deinstytucjonalizacji?
- Jakie działania mogą przyczynić się do wzmocnienia współpracy międzysektorowej i zwiększenia efektywności lokalnego systemu usług społecznych?

Przyjęta perspektywa badawcza zakładała jednoczesną analizę potrzeb, problemów i zasobów społeczności lokalnej. Pozwoliło to nie tylko zidentyfikować obszary wymagające interwencji, ale również wskazać istniejące potencjały mogące stanowić podstawę dalszego rozwoju usług społecznych realizowanych na poziomie lokalnym.

Założenia metodologiczne

Proces opracowania diagnozy oparto na podejściu partycypacyjno-eksperckim (evidence & experience based research), wykorzystanym również podczas prac nad Strategią. Podejście to zakłada łączenie wiedzy eksperckiej, pochodzącej z analiz danych i doświadczeń praktyków, z wiedzą społeczną wynikającą z doświadczeń mieszkańców oraz uczestników lokalnego życia społecznego. Przyjęto również założenia charakterystyczne dla badań hybrydowych, polegających na integrowaniu różnorodnych źródeł informacji oraz wzajemnym uzupełnianiu metod ilościowych i jakościowych. Dzięki zastosowaniu triangulacji danych możliwe było zweryfikowanie wyników uzyskanych z różnych źródeł oraz uzyskanie bardziej kompleksowego obrazu sytuacji społecznej Gminy.

Zastosowane metody i techniki badawcze

Analiza danych zastanych (desk research)

Pierwszym etapem prac była analiza danych zastanych, obejmująca przegląd dokumentów strategicznych, programowych i sprawozdawczych dotyczących funkcjonowania Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Analizie poddano między innymi:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego i Banku Danych Lokalnych,
- dane demograficzne i ewidencyjne,
- sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu,
- informacje i raporty jednostek organizacyjnych Gminy,
- dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu,
- dane podmiotów ochrony zdrowia,
- informacje dotyczące realizacji budżetu Gminy,
- obowiązujące strategie, programy i dokumenty planistyczne.

Analiza danych zastanych pozwoliła na identyfikację podstawowych trendów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Gminie, ocenę funkcjonowania systemu wsparcia społecznego oraz określenie skali i struktury potrzeb mieszkańców.

Badania ilościowe

Drugim komponentem diagnozy były badania ilościowe przeprowadzone w okresie od maja do czerwca 2025 roku oraz w lipcu 2026 roku. W badaniach wykorzystano ankiety realizowane zarówno w formie elektronicznej (CAWI), jak i papierowej (PAPI). Kwestionariusze zostały opracowane w sposób umożliwiający pozyskanie informacji dotyczących jakości życia mieszkańców, dostępności usług społecznych, oceny funkcjonowania instytucji publicznych oraz identyfikacji najważniejszych problemów i potrzeb społecznych.

Badaniami objęto trzy kluczowe grupy respondentów:

- mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (n = 2497),
- pracowników sektora publicznego i instytucji świadczących usługi społeczne (n = 132 w 2025 r. oraz n=79 w 2026 r.),
- uczniów klas V–VIII szkół podstawowych (n = 90).

Łącznie przeanalizowano 2798 kwestionariuszy ankietowych.

Badania nie miały charakteru reprezentatywnego w sensie statystycznym, jednak ze względu na bardzo dużą liczbę respondentów oraz różnorodność grup uczestniczących w badaniu stanowią wiarygodne źródło wiedzy o potrzebach, opiniach i oczekiwaniach mieszkańców. Uzyskane wyniki traktowane są jako materiał diagnostyczny i planistyczny, a nie jako podstawa do bezpośredniego uogólniania wyników na całą populację mieszkańców Gminy.

Badania jakościowe

Uzupełnieniem badań ilościowych były badania jakościowe, których celem było pogłębienie i interpretacja wyników uzyskanych w ankietach oraz analizach statystycznych. Podstawową techniką jakościową był zogniskowany wywiad grupowy (FGI) przeprowadzony z przedstawicielami kluczowych środowisk funkcjonujących na terenie Gminy. W badaniu uczestniczyli przedstawiciele pomocy społecznej, oświaty, organizacji pozarządowych, środowisk senioralnych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz młodzieży.

Zakres tematyczny wywiadu obejmował między innymi:

- ocenę jakości życia mieszkańców,
- identyfikację najważniejszych problemów społecznych,
- ocenę dostępności usług społecznych i zdrowotnych,
- bariery w korzystaniu z istniejącego wsparcia,
- potrzeby rozwoju usług środowiskowych,
- możliwości wdrażania rozwiązań deinstytucjonalizacyjnych,
- potencjalną rolę CUS w lokalnym systemie wsparcia.

W związku z potrzebą dodatkowej weryfikacji części ustaleń wynikających z badania fokusowego oraz zgłoszonymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wątpliwościami dotyczącymi kompletności rozpoznania niektórych zagadnień, przeprowadzono również dodatkowy wywiad ekspercki z pracownikami MOPS w Kędzierzynie-Koźlu. Wywiad został zrealizowany w oparciu o scenariusz tożsamy z wykorzystanym podczas badania fokusowego, co umożliwiło porównanie perspektyw uczestników obu badań oraz weryfikację wypracowanych wniosków.

Integracja materiału badawczego

Istotnym elementem procesu diagnostycznego było uwzględnienie w niniejszym dokumencie gotowych i aktualnych wyników analiz i badań przeprowadzonych zarówno na potrzeby planowanego w Gminie Kędzierzyn-Koźle opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Kędzierzyn-Koźle, jak i aktualnie obowiązującej w Gminie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030*. Oba procesy diagnostyczne były realizowane w zbliżonym okresie oraz dotyczyły wspólnego obszaru problemowego, jakim jest funkcjonowanie lokalnej polityki społecznej. Z tego względu zgromadzony materiał badawczy został poddany ponownej analizie i wzajemnej weryfikacji. Pozwoliło to na zachowanie spójności pomiędzy dokumentami strategicznymi Gminy, uniknięcie powielania badań oraz wykorzystanie pełnego potencjału zgromadzonych danych.

Połączenie wyników analiz statystycznych, badań ankietowych, wywiadów jakościowych oraz materiałów zgromadzonych podczas prac badawczych umożliwiło stworzenie kompleksowej diagnozy opartej zarówno na danych ilościowych, jak i doświadczeniach mieszkańców oraz ekspertów. Dzięki temu przedstawione wnioski i rekomendacje stanowią wiarygodną podstawę do planowania działań związanych z rozwojem usług społecznych oraz przygotowaniem organizacyjnym do utworzenia CUS w Gminie Kędzierzyn-Koźle.

Warsztaty diagnostyczne oraz warsztat planowania partycypacyjnego

W końcowym etapie procesu badawczego przeprowadzono również dwa warsztaty diagnostyczne oraz jeden warsztat planowania partycypacyjnego z udziałem mieszkańców, służące walidacji wyników badań oraz bezpośredniemu rozpoznaniu aktualnych oczekiwań dotyczących kierunków rozwoju usług społecznych w Gminie.

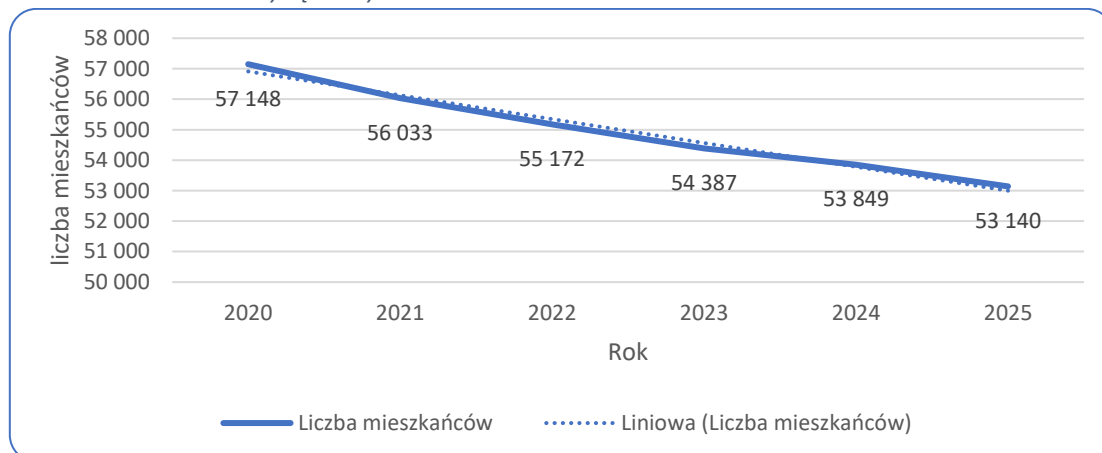
Część I: Analiza danych zastanych

Demografia

Liczba mieszkańców i proces depopulacji

Liczba mieszkańców jest jednym z podstawowych wskaźników determinujących skalę i strukturę potrzeb społecznych. W Gminie Kędzierzyn-Koźle od wielu lat obserwowany jest proces depopulacji, wynikający zarówno z utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego, jak i niekorzystnego salda migracji. Zjawisko to wpływa na zmniejszanie potencjału demograficznego Gminy, ograniczanie liczby osób aktywnych zawodowo oraz stopniową zmianę struktury odbiorców usług społecznych.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

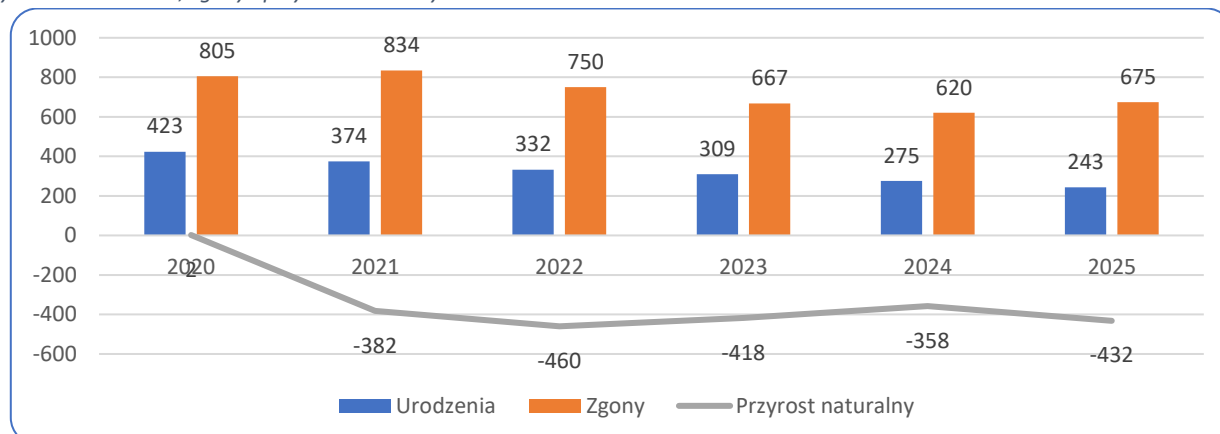
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle zawartych w „Raporcie o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2025 rok”.

W ciągu sześciu lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o ponad 4 tysiące osób. Proces ten będzie wpływał na konieczność dostosowania systemu usług społecznych do mniejszej, ale jednocześnie starszej populacji mieszkańców.

Ruch naturalny ludności

W Gminie Kędzierzyn-Koźle od wielu lat utrzymuje się ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba mieszkańców nie jest odtwarzana przez kolejne pokolenia. W 2025 roku odnotowano 243 urodzenia i 675 zgonów, co przełożyło się na ubytek naturalny wynoszący 432 osoby. Szczególnie niepokojący jest utrzymujący się spadek liczby urodzeń, podczas gdy liczba zgonów pozostaje ponad dwukrotnie wyższa. Proces ten pogłębia niekorzystne zmiany w strukturze wieku mieszkańców.

Wykres 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w latach 2020–2025

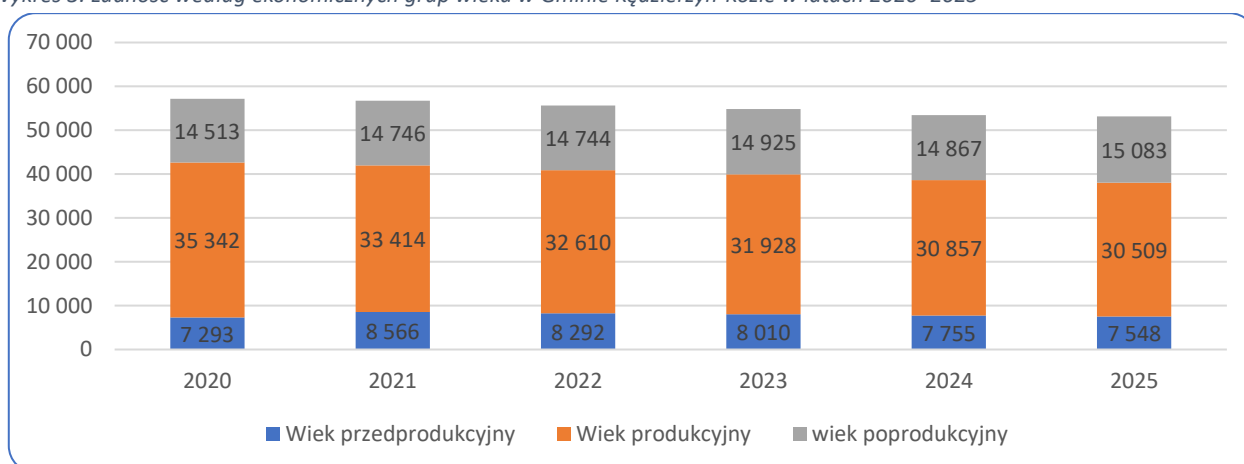

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, BDL, dział: Ludność – ruch naturalny ludności.

Struktura wieku mieszkańców

Struktura wieku mieszkańców stanowi jeden z najważniejszych wskaźników pozwalających ocenić zarówno aktualną sytuację społeczną Gminy, jak i prognozować przyszłe potrzeby w zakresie usług społecznych. Szczególnego znaczenia nabiera analiza udziału ekonomicznych grup wieku, ponieważ pozwala określić relacje pomiędzy populacją dzieci i młodzieży, osobami aktywnymi zawodowo oraz mieszkańcami w wieku poprodukcyjnym. W Gminie Kędzierzyn-Koźle obserwowany jest charakterystyczny dla wielu miast średniej wielkości **proces starzenia się ludności**. Towarzyszy mu jednocześnie **spadek liczby mieszkańców oraz zmniejszanie udziału osób w wieku produkcyjnym**. Oznacza to, że coraz mniejsza liczba osób aktywnych zawodowo będzie w przyszłości utrzymywać system usług publicznych i zabezpieczenia społecznego, podczas gdy liczba osób wymagających wsparcia będzie rosła. Przedstawione poniżej dane wskazują na systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku udziału dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 3. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030 oraz danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle za 2025 r.

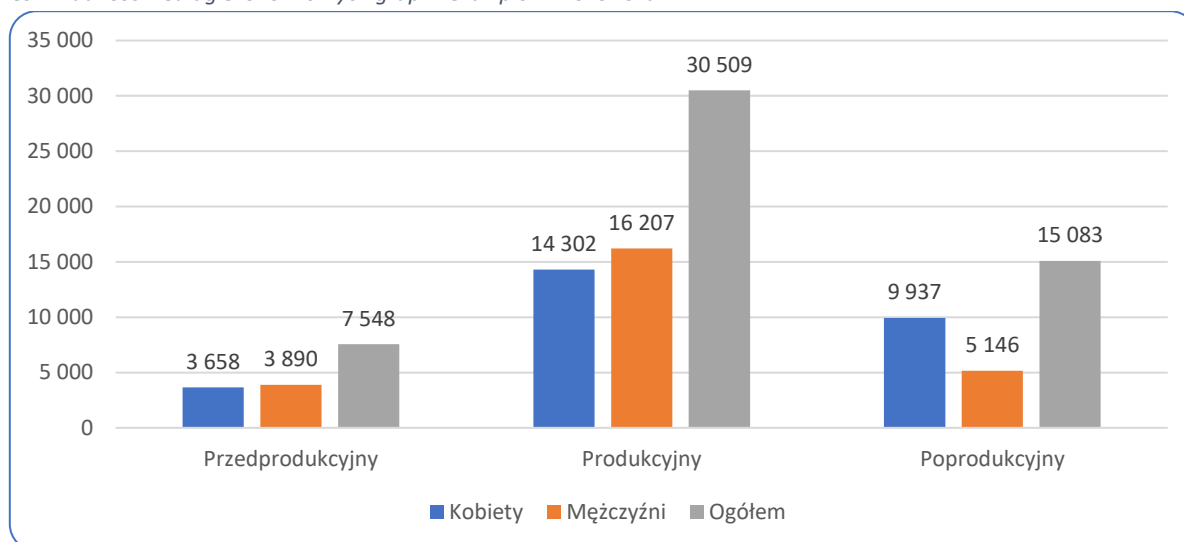
Analiza struktury wieku mieszkańców potwierdza **utrwalanie się niekorzystnych trendów demograficznych**. W latach 2020–2025 udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 25,4% do 28,4% (o 3 punkty procentowe), przy jednoczesnym spadku udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym z 59,3% do 57,4% oraz osób w wieku przedprodukcyjnym z 15,3% do 14,2%.

Na koniec 2025 roku osoby w wieku poprodukcyjnym liczyły 15 083 mieszkańców, natomiast w wieku przedprodukcyjnym 7 548 osób. Oznacza to, że na jedną osobę w wieku przedprodukcyjnym przypadały już niemal dwie osoby w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza zaawansowany proces starzenia się społeczności lokalnej.

Z perspektywy planowanego CUS oznacza to konieczność dalszego rozwoju usług środowiskowych dla osób starszych, w szczególności usług opiekuńczych, teleopieki, opieki wytchnieniowej, usług asystenckich, wsparcia osób z chorobami otępiennymi oraz działań przeciwdziałających samotności i wykluczeniu społecznemu. Jednocześnie malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym może ograniczać dostępność opiekunów rodzinnych i kadr systemu pomocy społecznej, wzmacniając potrzebę integracji i koordynacji usług w formule CUS.

W grupach wieku przedprodukcyjnego i produkcyjnego nieznacznie przeważają mężczyźni, natomiast w wieku poprodukcyjnym kobiety stanowią 65,9% mieszkańców, a mężczyźni 34,1%. Na jednego mężczyznę przypadają niemal dwie kobiety.

Wykres 4. Ludność według ekonomicznych grup wieku i płci w 2025 roku

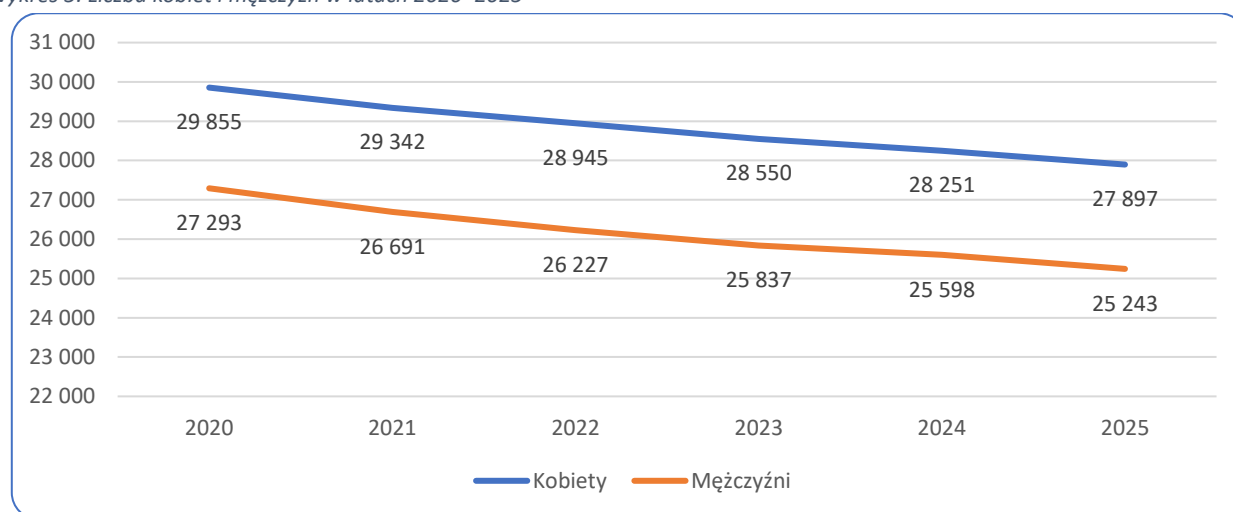

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Struktura ludności według płci i zjawisko feminizacji mieszkańców

Jednym z charakterystycznych procesów demograficznych obserwowanych w Gminie Kędzierzyn-Koźle jest utrzymująca się **przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn**, określana jako feminizacja populacji. Zjawisko to jest typowe dla starzejących się społeczności i wynika przede wszystkim z dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet oraz wyższej umieralności mężczyzn w starszych grupach wieku. Pomimo systematycznego spadku liczby mieszkańców obu płci, kobiety niezmiennie stanowią większość mieszkańców Gminy.

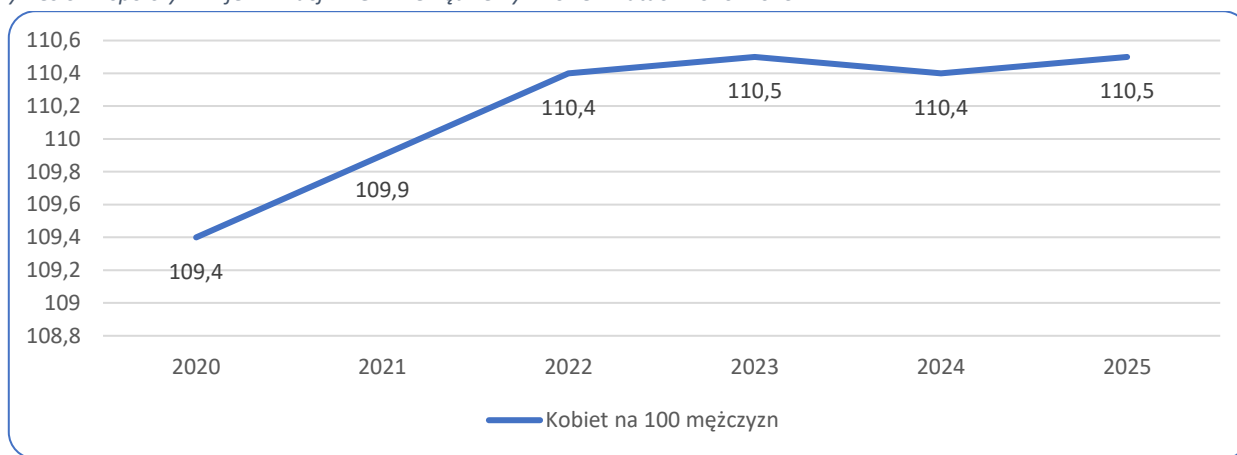
Wykres 5. Liczba kobiet i mężczyzn w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL.

W latach 2020–2025 liczba kobiet zmniejszyła się o 1 958 osób, a liczba mężczyzn o 2 050 osób, co wskazuje, że proces depopulacji dotyka obu płci w podobnym stopniu. W 2025 roku kobiety stanowiły 52,5% mieszkańców Gminy, a mężczyźni 47,5%. W całym analizowanym okresie współczynnik feminizacji utrzymywał się na stabilnym poziomie około 110 kobiet na 100 mężczyzn, co potwierdza trwałą przewagę kobiet i jest charakterystyczne dla społeczności objętych procesem starzenia się ludności.

Wykres 6. Współczynnik feminizacji w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Feminizację mieszkańców należy analizować łącznie z procesem starzenia się ludności, ponieważ oba zjawiska wpływają na strukturę potrzeb społecznych. W perspektywie rozwoju usług społecznych oznacza to konieczność dalszego wzmacniania:

- usług środowiskowych świadczonych w miejscu zamieszkania,
- działań przeciwdziałających samotności i izolacji społecznej,
- usług opiekuńczych wspierających samodzielność mieszkańców,
- usług aktywizacyjnych i integracyjnych,
- współpracy lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych.

Analizowane dane wskazują, że proces feminizacji, w połączeniu ze starzeniem się ludności, będzie istotnie wpływał na rozwój lokalnego systemu usług społecznych oraz uzasadnia dalszą integrację usług w formule CUS.

W całym analizowanym okresie współczynnik feminizacji utrzymywał się na bardzo stabilnym poziomie około 110 kobiet na 100 mężczyzn. Oznacza to, że przewaga kobiet ma charakter trwały i nie jest wynikiem krótkookresowych zmian demograficznych. Wartość wskaźnika wyższa od 100 świadczy o przewadze kobiet w populacji, natomiast poziom przekraczający 110 jest charakterystyczny dla społeczności, w których występują zaawansowane procesy starzenia się ludności.

Prognozowana liczba mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle do 2050 roku

Analiza danych demograficznych wskazuje na **utrwalający się proces depopulacji Gminy Kędzierzyn-Koźle**. W latach 2020–2025 liczba mieszkańców zmniejszyła się z 57 148 do 53 140 osób, czyli o 4 008 osób (7,0%). Proces ten jest wynikiem utrzymującego się **ujemnego przyrostu naturalnego oraz niekorzystnego salda migracji** i jednocześnie przebiega równolegle z postępującym starzeniem się mieszkańców.

Prognozy demograficzne opracowywane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują na dalszy spadek liczby ludności Gminy do 2050 roku. W celu zobrazowania możliwej skali tych zmian przeprowadzono również ekstrapolację liniową trendu z lat 2020–2025. Wyniki wskazują, że przy utrzymaniu dotychczasowego tempa depopulacji liczba mieszkańców mogłaby zmniejszyć się do około 33,4 tys. osób w 2050 roku. Należy podkreślić, że przedstawiona projekcja ma charakter analityczny i nie stanowi oficjalnej prognozy GUS, lecz obrazuje potencjalną skalę zmian oraz ich

możliwe konsekwencje dla lokalnej polityki społecznej, rynku pracy, systemu edukacji oraz organizacji usług społecznych i opiekuńczych.

Tabela 1 przedstawia dwa równoległe procesy zachodzące w Gminie – systematyczny spadek liczby mieszkańców oraz wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym z 25,4% w 2020 roku do 28,4% w 2025 roku. Oznacza to, że mimo zmniejszania się liczby mieszkańców rośnie udział osób starszych, a tym samym zapotrzebowanie na usługi społeczne, zdrowotne i opiekuńcze.

Tabela 1. Liczba mieszkańców ogółem i udział osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2020–2025

Rok	Liczba mieszkańców	Udział osób w wieku poprodukcyjnym
2020	57 148	25,4%
2021	56 033	26,0%
2022	55 172	26,5%
2023	54 387	27,2%
2024	53 849	27,8%
2025	53 140	28,4%

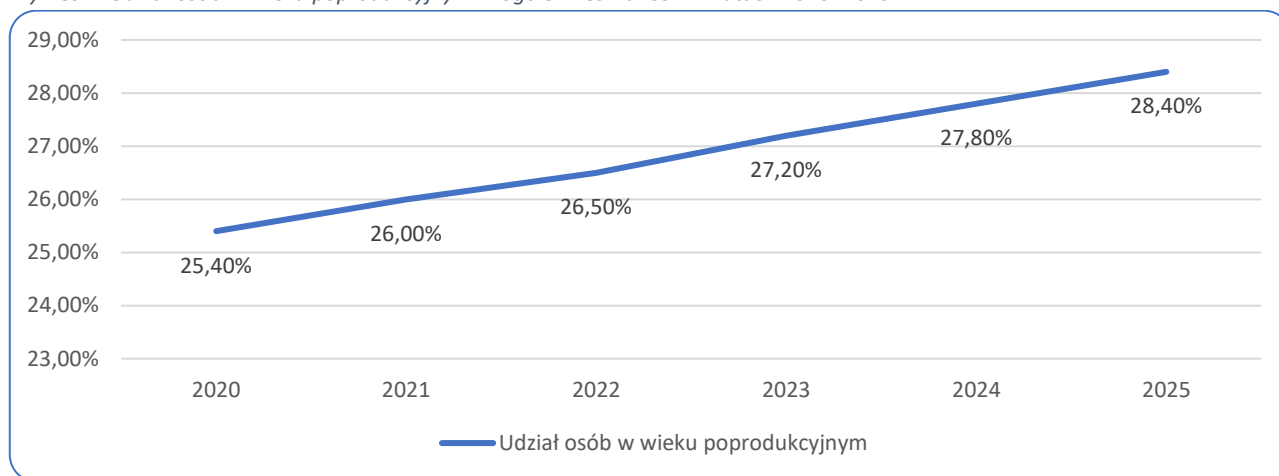
Źródło: BDL oraz dane Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle.

Starzenie się ludności

Analiza danych demograficznych wskazuje, że jednym z najważniejszych procesów zachodzących w Gminie Kędzierzyn-Koźle jest **postępujące starzenie się mieszkańców**. Wynika ono z utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego, odpływu części mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wydłużania przeciętnego trwania życia. W efekcie **rośnie liczba i udział osób starszych**, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby osób w wieku produkcyjnym. Trend ten został wskazany jako jedno z głównych wyzwań społecznych w Strategii.

W 2025 roku osoby w wieku poprodukcyjnym liczyły ponad 15 tys., natomiast mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym było niespełna 7,6 tys., co oznacza, że liczba seniorów była ponad dwukrotnie większa od liczby dzieci i młodzieży.

Wykres 7. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców w latach 2020–2025

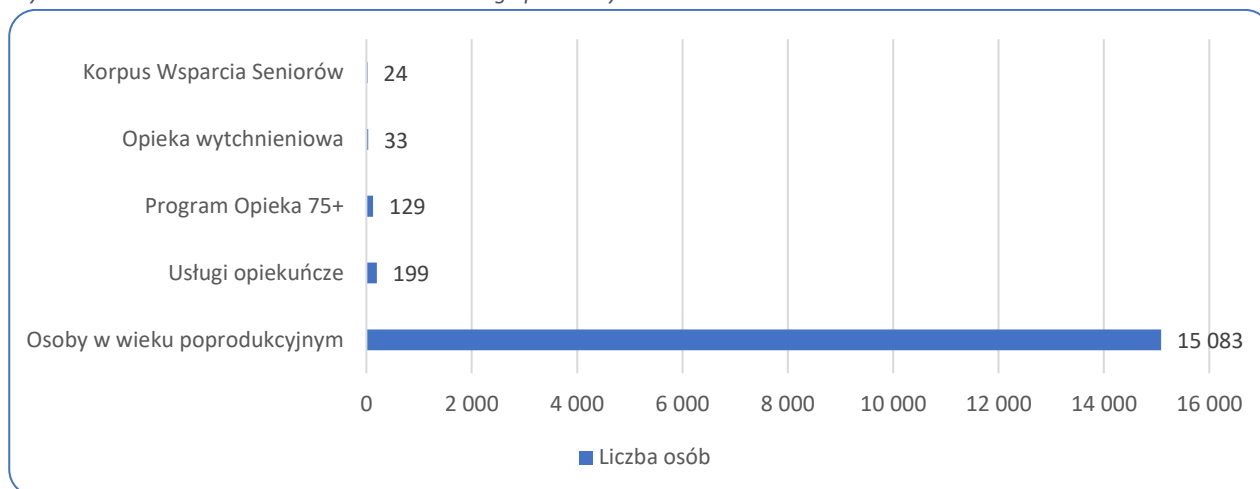

Źródło: BDL oraz dane Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle.

W latach 2020–2025 udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 3 punkty procentowe, osiągając 28,4%, co oznacza, że niemal co trzeci mieszkaniec Gminy znajduje się w wieku poprodukcyjnym. Tendencja ta będzie się pogłębiać wraz z utrzymującym się spadkiem liczby urodzeń i ujemnym

saldem migracji. Przedstawione dane pokazują jednocześnie znaczną różnicę pomiędzy liczbą potencjalnych odbiorców usług a liczbą osób korzystających z poszczególnych form wsparcia. Nie oznacza to, że wszyscy seniorzy wymagają pomocy, jednak wskazuje na skalę wyzwań stojących przed lokalnym systemem usług społecznych oraz konieczność przygotowania się na wzrost zapotrzebowania na wsparcie środowiskowe.

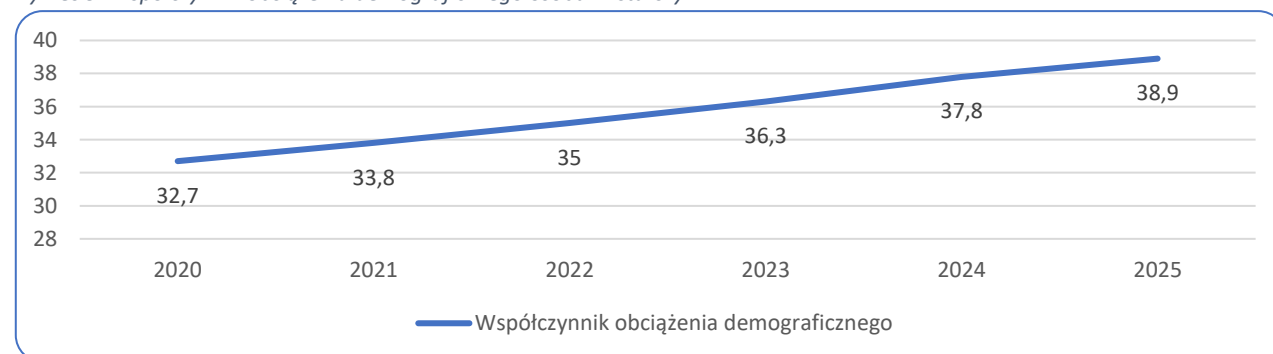
Wykres 8. Liczba seniorów a liczba odbiorców usług opiekuńczych w 2025 roku

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Kędzierzyn-Koźle, dane za 2025 r.

Rosnący udział osób starszych oznacza zwiększanie się współczynnika obciążenia demograficznego, a tym samym większą presję na system ochrony zdrowia, pomocy społecznej, usług opiekuńczych oraz rodziny sprawujące opiekę nad osobami zależnymi. Jednocześnie malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym ogranicza potencjał opiekuńczy i zasoby kadrowe niezbędne do świadczenia usług społecznych. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi to relacja liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Informuje on, ile osób starszych przypada statystycznie na 100 osób w wieku aktywności zawodowej

Wykres 9. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

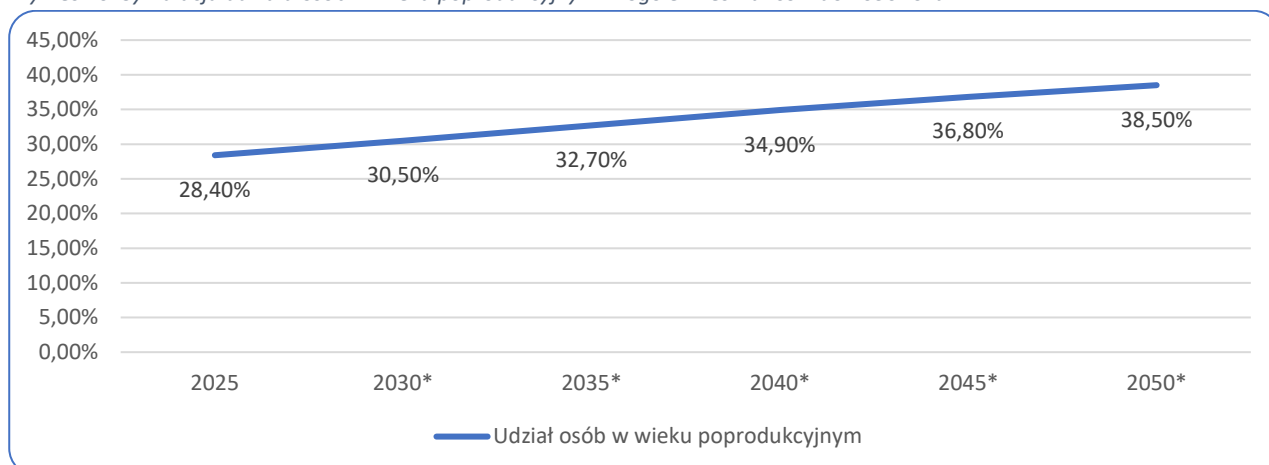

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

Gmina Kędzierzyn-Koźle znajduje się w zaawansowanej fazie starzenia się ludności. Przy utrzymaniu obecnych trendów udział osób w wieku poprodukcyjnym może do 2050 roku wzrosnąć do około 38% -39% mieszkańców, co oznaczałoby, że niemal co drugi mieszkaniec znajdowałby się w wieku emerytalnym lub okołoemerytalnym. Jednocześnie należy oczekiwać dalszego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Przedstawiona symulacja ma charakter analityczny i opiera się na ekstrapolacji dotychczasowych trendów. Nie stanowi oficjalnej prognozy demograficznej GUS, lecz obrazuje możliwy kierunek zmian oraz ich znaczenie dla planowania lokalnej polityki społecznej. Wskazuje ona na konieczność dalszego rozwoju zintegrowanych usług środowiskowych

koordynowanych przez CUS, zapewniających mieszkańcom dostęp do wsparcia możliwie najbliżej miejsca zamieszkania i ograniczających potrzebę korzystania z opieki instytucjonalnej.

Wykres 10. Symulacja udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców do 2050 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL za lata 2020–2025.

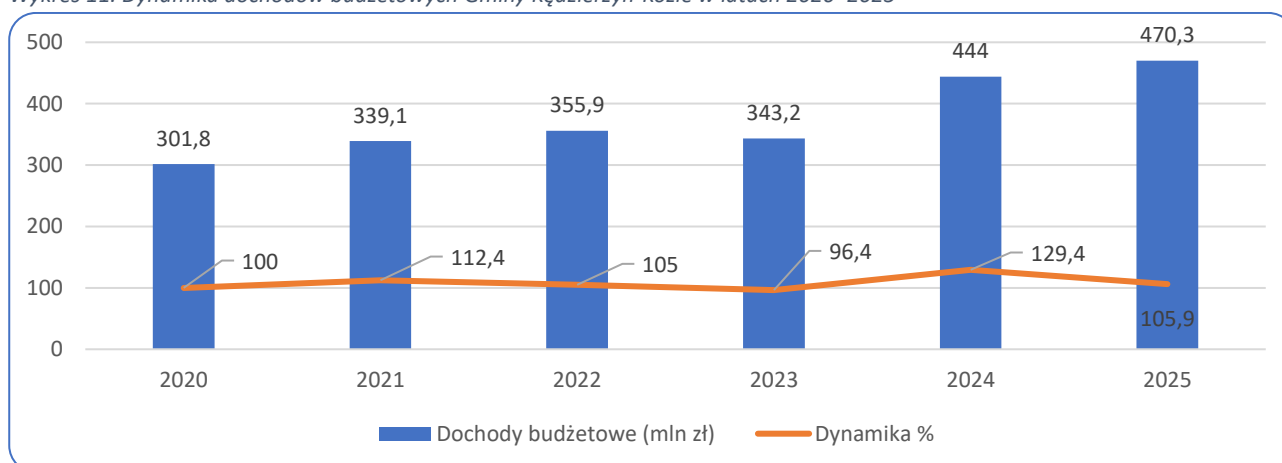
* wartości szacunkowe stanowiące symulację trendu na potrzeby planowania strategicznego.

Zasoby finansowe Gminy Kędzierzyn-Koźle

Zasoby finansowe Gminy Kędzierzyn-Koźle stanowią jeden z kluczowych czynników warunkujących rozwój lokalnej polityki społecznej i usług odpowiadających na potrzeby mieszkańców. W warunkach starzenia się ludności, rosnącego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, asystenckie i środowiskowe oraz wdrażania założeń deinstytucjonalizacji istotne znaczenie ma nie tylko wielkość budżetu, lecz także struktura wydatków i zdolność do pozyskiwania środków zewnętrznych.

W 2025 roku dochody Gminy wyniosły 470,3 mln zł, a po uwzględnieniu przychodów budżetowych łączna wartość środków pozostających w dyspozycji samorządu przekroczyła 516,8 mln zł. Wydatki budżetowe wyniosły 490,3 mln zł, co potwierdza znaczny **potencjał finansowy** umożliwiający realizację zarówno bieżących zadań, jak i przedsięwzięć rozwojowych. Stabilność finansowa Gminy wynika przede wszystkim z rozwiniętej funkcji gospodarczej miasta oraz silnej bazy podatkowej.

Wykres 11. Dynamika dochodów budżetowych Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

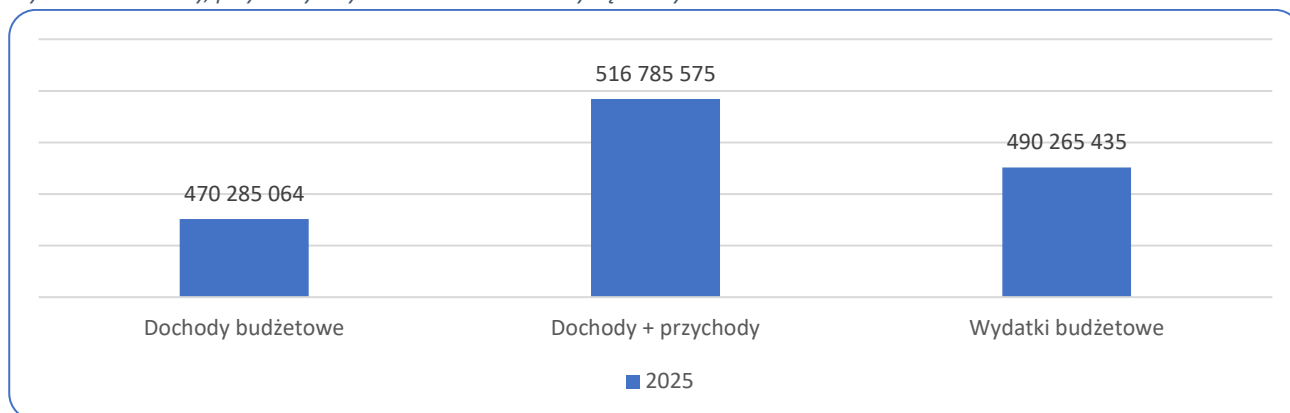
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za lata 2020–2025 oraz sprawozdania z wykonania budżetu.

W latach 2020–2025 dochody budżetowe wzrosły z 301,8 mln zł do 470,3 mln zł, czyli o 168,5 mln zł (55,8%). Po systematycznym wzroście w latach 2020–2022, przejściowym spadku w 2023 roku i dynamicznym wzroście w latach 2024–2025, Gmina znacząco zwiększyła swój potencjał finansowy.

Rosnące dochody przypadają na okres nasilających się wyzwań demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się mieszkańców.

W kolejnych latach kluczowe znaczenie będzie miało utrzymanie równowagi pomiędzy rosnącymi dochodami a kosztami usług społecznych oraz dalsze skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych.

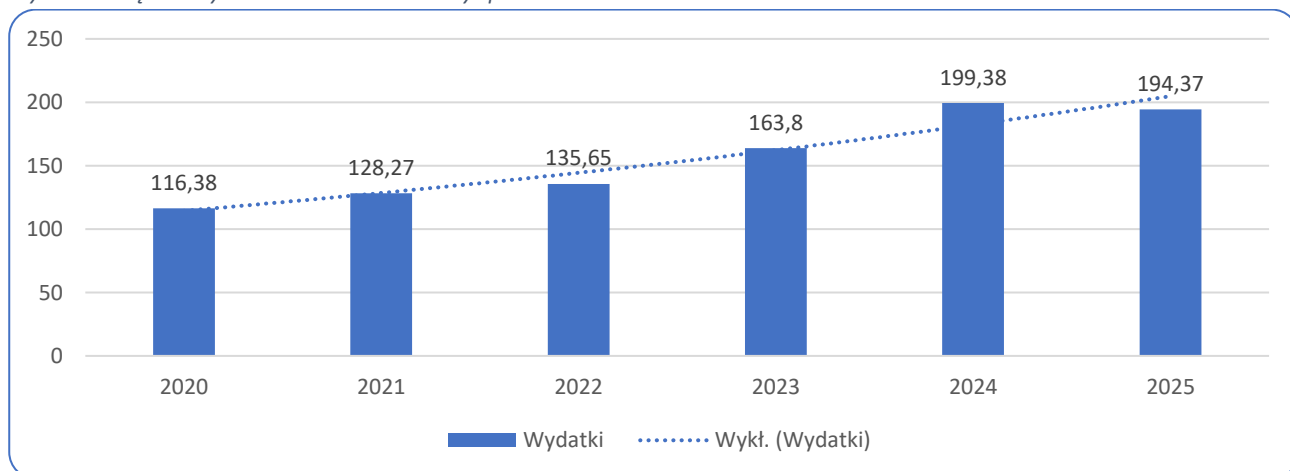
Wykres 12. Dochody, przychody i wydatki budżetowe Gminy Kędzierzyn-Koźle w 2025 roku

Źródło danych: Dane finansowe Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2025 r.; Raport o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za 2025 rok.

Analizując strukturę wydatków należy zwrócić uwagę na znaczące nakłady kierowane do obszarów bezpośrednio wpływających na jakość życia mieszkańców. W 2025 roku na oświatę i wychowanie przeznaczono ponad 156,4 mln zł, natomiast na pomoc społeczną ponad 37,7 mln zł. Oznacza to, że znacząca część budżetu miasta przeznaczana jest na realizację funkcji społecznych samorządu. Wysokie wydatki edukacyjne należy interpretować jako inwestycję w kapitał ludzki oraz przyszły rozwój społeczny miasta. Jednocześnie skala wydatków na pomoc społeczną wskazuje na utrzymywanie rozbudowanego systemu wsparcia mieszkańców wymagających pomocy. Szczególnego znaczenia nabierają wydatki związane z realizacją zadań społecznych, które stanowią podstawę funkcjonowania lokalnego systemu wsparcia. W strukturze wydatków społecznych największe znaczenie odgrywiają trzy obszary: oświata i wychowanie, pomoc społeczna oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Łączne wydatki w tych działach wzrosły z 116,4 mln zł w 2020 roku do ponad 194 mln zł w 2025 roku.

Wykres 13. Łączne wydatki na kluczowe obszary społeczne w latach 2020–2025

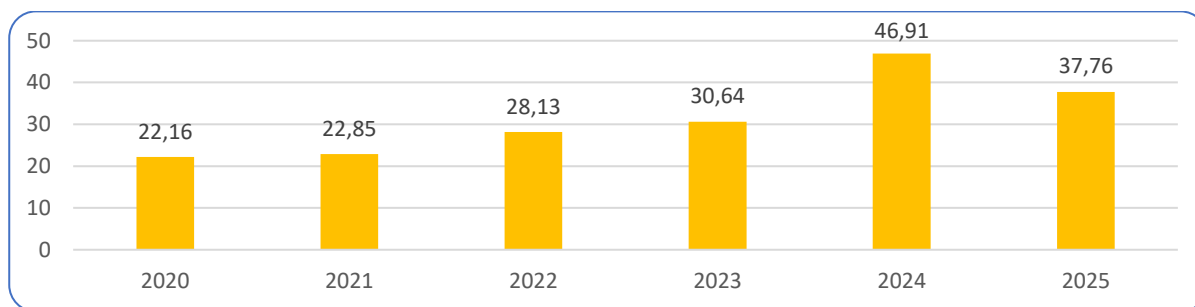

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle.

Struktura wydatków budżetowych potwierdza wysokie znaczenie funkcji społecznych samorządu. Łączne wydatki na oświatę, pomoc społeczną oraz kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego

wzrosły z 116,4 mln zł w 2020 roku do ponad 194 mln zł w 2025 roku, co świadczy o **systematycznym wzmacnianiu polityki społecznej i inwestowaniu w kapitał ludzki**.

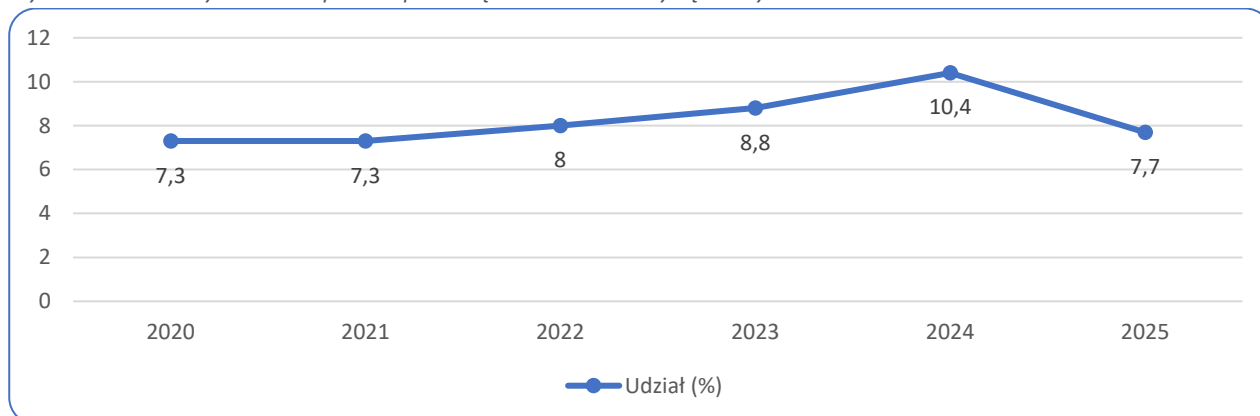
Wykres 14. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle.

W latach 2020–2025 wydatki społeczne zwiększyły się o ponad 67%, przy czym największy wzrost nastąpił po 2022 roku. Szczególnie dynamiczne zmiany dotyczyły pomocy społecznej – wydatki w dziale 852 wzrosły z 22,16 mln zł w 2020 roku do 37,76 mln zł w 2025 roku, osiągając w 2024 roku poziom blisko 47 mln zł.

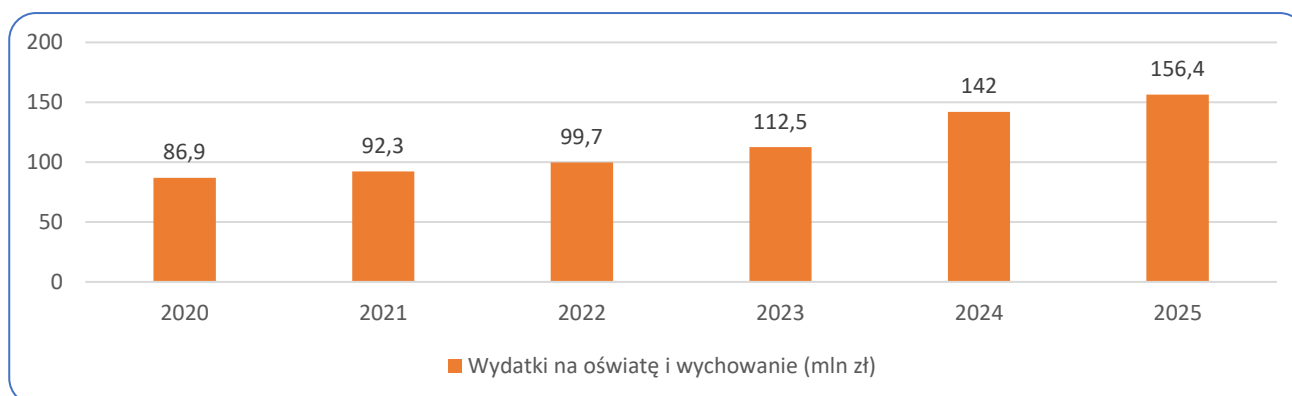
Wykres 15. Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych budżetowych.

Wydatki na oświatę i wychowanie wzrosły z 86,9 mln zł w 2020 roku do ponad 156,4 mln zł w 2025 roku.

Wykres 16. Wydatki na oświatę i wychowanie w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle

Analiza zasobów finansowych wskazuje, że **Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje stabilnym potencjałem finansowym sprzyjającym rozwojowi usług społecznych**. Rosnące dochody oraz wysokie nakłady na obszary społeczne tworzą **korzystne warunki do wdrażania modelu CUS** i rozwoju usług środowiskowych odpowiadających na potrzeby starzejącej się społeczności lokalnej.

Analiza zasobów instytucjonalnych i społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle w kontekście rozwoju usług społecznych

Jednym z kluczowych elementów diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej jest identyfikacja zasobów instytucjonalnych, organizacyjnych i społecznych, które mogą uczestniczyć w realizacji usług społecznych na rzecz mieszkańców. W kontekście planowanego utworzenia CUS w Kędzierzynie-Koźlu rozwój lokalnej polityki społecznej opiera się na współpracy wielu podmiotów, wykraczającej poza działania instytucji pomocy społecznej. Dlatego potencjał Gminy należy oceniać nie tylko przez pryzmat liczby instytucji, lecz przede wszystkim ich zdolności do współpracy, koordynacji działań oraz świadczenia usług środowiskowych wspierających samodzielność osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

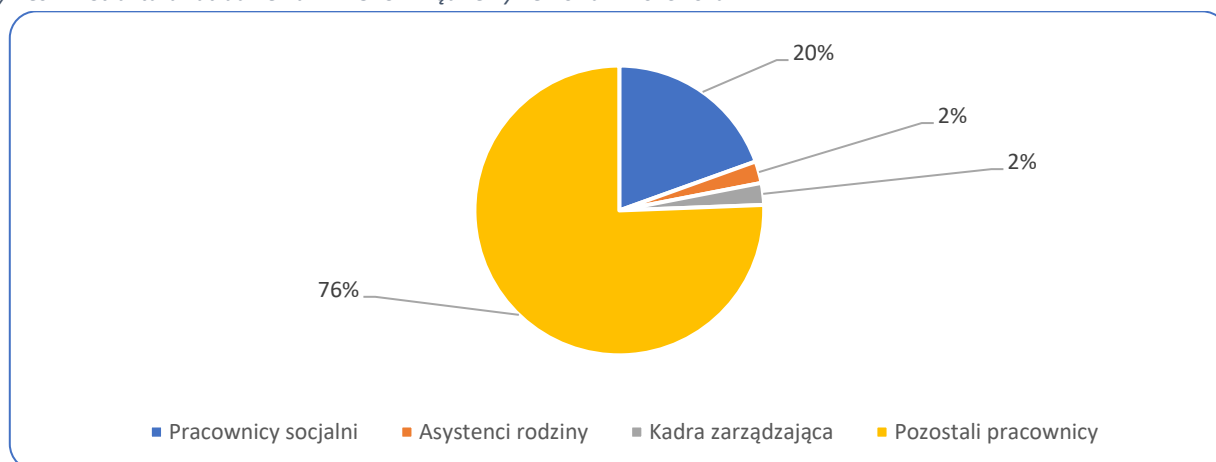
Potencjał instytucjonalny systemu pomocy społecznej

Podstawowym podmiotem odpowiedzialnym za realizację polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

W 2025 roku MOPS zatrudniał 164 pracowników, w tym:

- 32 pracowników socjalnych,
- 4 asystentów rodziny,
- 4 osoby kadry zarządzającej,
- 124 pracowników realizujących zadania opiekuńcze, aktywizacyjne, administracyjne oraz specjalistyczne.

Wykres 17. Struktura zatrudnienia w MOPS w Kędzierzynie-Koźlu w 2025 roku

Źródło: MOPS Kędzierzyn-Koźle, 2025 r.

Struktura zatrudnienia wskazuje na odpowiedni potencjał kadrowy do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Gmina Kędzierzyn-Koźle spełnia ustawowe wymogi dotyczące zatrudnienia pracowników socjalnych oraz zapewnia realizację asystentury rodziny, co gwarantuje mieszkańcom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych dostęp do profesjonalnego wsparcia. Stanowi to istotny element lokalnego systemu bezpieczeństwa społecznego oraz wzmacnia poczucie zaopiekowania osób i rodzin wymagających pomocy. W perspektywie utworzenia CUS szczególnego znaczenia nabiera dalszy rozwój funkcji koordynacyjnych, organizowania społeczności lokalnej oraz zarządzania usługami społecznymi realizowanymi we współpracy z różnymi partnerami.

Infrastruktura usług społecznych

Znaczącym atutem Gminy Kędzierzyn-Koźle jest **rozbudowana infrastruktura wsparcia społecznego** funkcjonująca zarówno w strukturach MOPS, jak i innych instytucji samorządowych.

W 2025 roku funkcjonowały:

- 4 Domy Dziennego Pobytu, w tym ramach Domu Dziennego Pobytu „Radość” funkcjonuje Ośrodek Wsparcia Dziennego z usługami opiekuńczymi,
- Klub Senior+,
- Placówka Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży wraz z dwiema filiami,
- Gminne Centrum Seniora,
- Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu,
- Klub Integracji Społecznej,
- Mieszkania Treningowe i Wspomagane,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek”.

W 2026 roku rozpoczął działalność nowy Dom Dziennego Pobytu „Dugnad”, natomiast zakończył działalność Dom Dziennego Pobytu „Pod Brzozą”.

Rozbudowana infrastruktura społeczna stanowi jeden z najważniejszych zasobów umożliwiających rozwój usług środowiskowych. Szczególnie istotne znaczenie mają ośrodki wsparcia dziennego, które odpowiadają na rosnące potrzeby wynikające ze starzenia się społeczności Gminy.

Potencjał organizacji pozarządowych

Istotnym elementem lokalnego potencjału społecznego jest sektor obywatelski. Podmioty III sektora funkcjonujące w Gminie Kędzierzyn-Koźle realizują szeroki wachlarz działań w wielu obszarach, uzupełniając i wzbogacając propozycje rozwiązań systemowych/instytucjonalnych w zakresie wspierania rozwoju społeczności lokalnej.

Według danych Starostwa Powiatowego Kędzierzyńsko-Kozielskiego na terenie Gminy funkcjonuje:

- 118 stowarzyszeń,
- 28 fundacji.

Łącznie daje to 146 formalnie zarejestrowanych organizacji pozarządowych.

Na terenie Gminy działają trzy spółdzielnie socjalne:

- Spółdzielnia Socjalna „PSZCZÓŁKA”.
- Spółdzielnia Socjalna "POZA CZASEM".
- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna OGNIWO.

Z pozyskanych informacji wynika, iż MOPS w Kędzierzynie-Koźlu, jako kluczowy realizator polityki społecznej w Gminie, od lat współpracuje efektywnie z lokalnymi podmiotami III sektora, w tym m.in. z:

Fundacjami:

- Fundacja Promocji Kreatywnego Trybu Życia „Riad”,
- Fundacja „Bądź Człowiekiem”,
- Fundacja Różnosprawni,
- Fundacja Odrzańskie Konsorcjum,
- Fundacja Wychowanie Dla Pokoju,
- Fundacja Alternatywa.

Stowarzyszeniami:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Potrzebującym „Trampolina”,

- Stowarzyszenie „MONAR” – Schronisko dla Osób Bezdomnych „MARKOT”,
- Stowarzyszenie Centrum Rozwoju i Edukacji „Idea”,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Brzdąc”,
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Autystów „Mały Książę”,
- Stowarzyszenie „Pod Skrzydłami Litka”,
- Stowarzyszenie Blechhammer 1944,
- Stowarzyszenie Patriotyczny Kędzierzyn-Koźle,
- Polski Czerwony Krzyż,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów (dwa oddziały),
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „Ziemi Kozielskiej”.

Rozwinięty sektor pozarządowy stanowi jeden z najważniejszych zasobów Gminy Kędzierzyn-Koźle, dysponując potencjałem do realizacji usług opiekuńczych, aktywizacyjnych, profilaktycznych, edukacyjnych i integracyjnych. **W modelu CUS organizacje pozarządowe mogą pełnić rolę kluczowych partnerów** w realizacji usług społecznych oraz rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej, wzmacniając system wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym.

Zasoby edukacyjne, zdrowotne i kulturowe

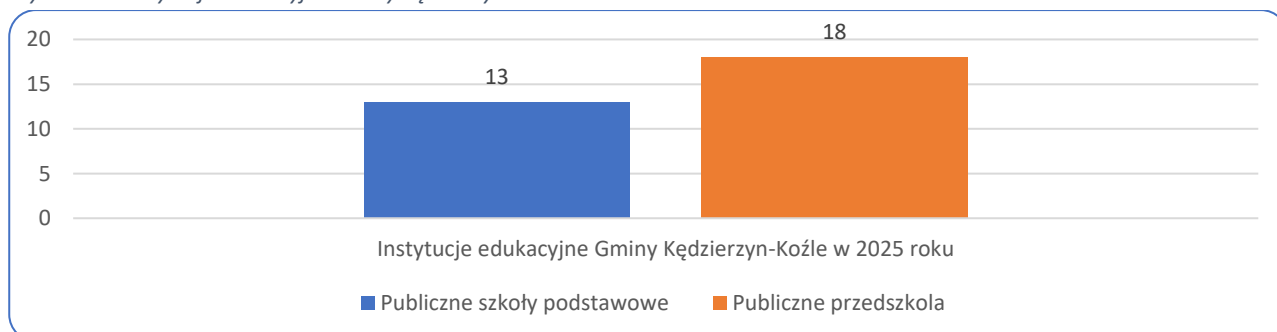
Zasoby edukacyjne

Istotnym elementem lokalnego systemu usług społecznych jest sieć publicznych szkół podstawowych i przedszkoli samorządowych. Placówki te, obok realizacji zadań edukacyjnych, odgrywają ważną rolę w rozpoznawaniu problemów rozwojowych, emocjonalnych i społecznych dzieci oraz młodzieży, a także w prowadzeniu działań profilaktycznych, wychowawczych i integracyjnych.

Obowiązująca w Gminie Strategia wskazuje na rosnącą potrzebę rozwoju wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i profilaktycznego dla dzieci i młodzieży. Podkreśla również potrzebę zwiększenia dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz zacieśniania współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi, jednostkami pomocy społecznej i podmiotami ochrony zdrowia. W związku z tym szkoły i przedszkola powinny pełnić i pełnią w istocie ważną rolę w lokalnym systemie wsparcia jako miejsca:

- świadczenia pomocy psychologicznej i pedagogicznej,
- prowadzenia działań z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego,
- organizacji zajęć środowiskowych i integracyjnych,
- rozwijania aktywności dzieci i młodzieży,
- wspierania rodziców poprzez poradnictwo i działania edukacyjne.

Wykres 18. Instytucje edukacyjne Gminy Kędzierzyn-Koźle w 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030.

Zasoby ochrony zdrowia jako element lokalnego systemu wsparcia

Istotnym elementem lokalnego systemu usług społecznych są również instytucje ochrony zdrowia. Na terenie Kędzierzyna-Koźła funkcjonują placówki podstawowej opieki zdrowotnej, poradnie specjalistyczne, pielęgniarki środowiskowe oraz Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu, będący głównym podmiotem zabezpieczającym potrzeby zdrowotne mieszkańców.

Postępujące starzenie się ludności oraz wzrost liczby osób starszych będą zwiększać zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, rehabilitację środowiskową, opiekę geriatryczną, wsparcie psychiatryczne, usługi dla osób z niepełnosprawnościami oraz opiekę długoterminową i wytchnieniową. W związku z tym placówki ochrony zdrowia odgrywają coraz ważniejszą rolę w lokalnym systemie usług społecznych. W modelu CUS mogą stać się kluczowym partnerem w koordynacji usług zdrowotnych i społecznych, zwłaszcza na rzecz osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz innych mieszkańców wymagających długotrwałego wsparcia.

Instytucje kultury.

Istotnym elementem lokalnego systemu usług społecznych są instytucje kultury, które wspierają integrację społeczną, aktywność mieszkańców oraz działania profilaktyczne. W Kędzierzynie-Koźlu szczególną rolę pełnią:

- Miejska Biblioteka Publiczna wraz z filiami rozlokowanymi na obszarze całego miasta,
- Miejski Ośrodek Kultury,
- Muzeum Ziemi Kozielskiej,
- sieć świetlic i przestrzeni aktywności lokalnej,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty sektora prywatnego prowadzące działalność kulturalną.

Instytucje te, jako podmioty integrujące i aktywizujące mieszkańców, stanowią ważny zasób lokalnej polityki społecznej, sprzyjając budowaniu więzi społecznych, wzmacnianiu kapitału społecznego ma szczególne znaczenie w zakresie:

- przeciwdziałania samotności osób starszych,
- integracji międzypokoleniowej,
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- wspierania aktywności obywatelskiej wszystkich pokoleń,
- organizowania działań profilaktycznych i środowiskowych.

Instytucje kultury i podmioty realizujące działania w tym obszarze mogą pełnić funkcję lokalnych centrów aktywności społecznej, uzupełniając ofertę usług społecznych oraz wzmacniając działania realizowane przez jednostki pomocy społecznej i partnerów lokalnych.

Potencjał zasobów edukacyjnych, zdrowotnych i kulturowych dla rozwoju Centrum Usług Społecznych

Analiza dostępnych zasobów wskazuje, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje dobrze rozwiniętą infrastrukturą instytucjonalną, stanowiącą solidną podstawę rozwoju zintegrowanego systemu usług społecznych. Wobec postępującego starzenia się ludności, depopulacji oraz wzrostu liczby osób wymagających wsparcia coraz większego znaczenia nabiera rozwój usług świadczonych możliwie najbliżej miejsca zamieszkania mieszkańców.

W procesie tworzenia CUS potencjał szkół, placówek ochrony zdrowia, instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych może w szerokim zakresie zostać wykorzystany do rozwoju usług środowiskowych, obejmujących poradnictwo specjalistyczne, wsparcie rodzin, aktywizację seniorów, działania profilaktyczne i integracyjne. Pozwoli to wzmacniać profilaktykę, aktywizację i samodzielność mieszkańców, ograniczając potrzebę wsparcia o charakterze interwencyjnym.

Zasoby edukacyjne, zdrowotne, społeczne i kulturowe Gminy stanowią więc jeden z jej najważniejszych potencjałów, tworząc trwałe podstawy rozwoju nowoczesnego systemu usług społecznych odpowiadającego na obecne i przyszłe wyzwania demograficzne oraz społeczne.

Pozostałe podmioty istotne z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz wzmacniania potencjału społeczności lokalnej

Rozwój usług społecznych wymaga współpracy nie tylko instytucji pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia i kultury, lecz także innych podmiotów publicznych, społecznych i obywatelskich. Choć ich podstawowa działalność nie jest bezpośrednio związana z pomocą społeczną, mają one istotny wpływ na jakość życia mieszkańców, ich dobrostan, integrację społeczną oraz aktywność lokalnej społeczności. W Gminie Kędzierzyn-Koźle stanowią one ważny element lokalnego kapitału społecznego i mogą odgrywać istotną rolę w rozwoju usług środowiskowych oraz budowaniu zintegrowanego systemu wsparcia mieszkańców.

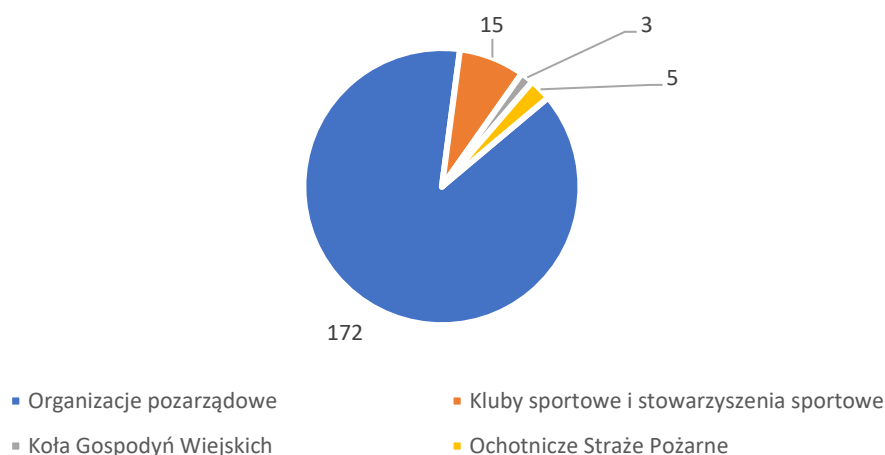
Organizacje pozarządowe jako partner rozwoju usług społecznych

Jednym z istotnych zasobów społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle jest sektor organizacji pozarządowych. Według danych za 2025 rok na terenie miasta działało 195 organizacji i podmiotów wspierających rozwój usług społecznych realizując zadania w obszarze pomocy społecznej, edukacji, sportu, kultury, ochrony zdrowia, integracji społecznej oraz aktywizacji mieszkańców.

Część tych organizacji stanowi realny potencjał w procesie rozwoju usług społecznych, wyróżniając się elastycznością działania oraz zdolnością do szybkiego reagowania na potrzeby mieszkańców, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W modelu CUS mogą one pełnić rolę:

- realizatorów usług społecznych,
- animatorów społeczności lokalnej,
- organizatorów wolontariatu,
- partnerów działań profilaktycznych,
- podmiotów wspierających aktywizację seniorów, rodzin oraz osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 19. Liczba organizacji i instytucji wspierających rozwój usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle w 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle i materiałów diagnostycznych.

Parafie i wspólnoty religijne jako lokalni animatorzy życia społecznego

W toku diagnozowania lokalnego potencjału społecznego warto uwzględnić również parafie i wspólnoty religijne. Na terenie Kędzierzyna-Koźla funkcjonuje 10 parafii i wspólnot religijnych prowadzących działalność duszpasterską, charytatywną i integracyjną. Poza działalnością religijną wspierają one osoby samotne, seniorów i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, integrują mieszkańców oraz angażują wolontariuszy. W rozwoju usług społecznych mogą wspierać:

- identyfikację osób potrzebujących pomocy,
- rozwój wolontariatu sąsiedzkiego,
- działania integracyjne i międzypokoleniowe,
- wsparcie osób starszych i samotnych,
- inicjatywy przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu.

Ochotnicze Straże Pożarne jako element kapitału społecznego i bezpieczeństwa lokalnego

Pomimo miejskiego charakteru Gminy istotnym zasobem społecznym pozostają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Na terenie Kędzierzyna-Koźla funkcjonuje 5 jednostek OSP, które obok działalności ratowniczej prowadzą również działania edukacyjne, profilaktyczne i integracyjne. Coraz częściej angażują się także w:

- organizację wydarzeń społecznych,
- edukację mieszkańców,
- wsparcie osób starszych,
- działania na rzecz bezpieczeństwa lokalnego,
- budowanie lokalnych sieci współpracy.

Jednostki OSP dysponują własną infrastrukturą, zapleczem organizacyjnym oraz wysokim zaufaniem społecznym, dzięki czemu stanowią ważnego partnera w realizacji działań środowiskowych, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa i integracji lokalnej społeczności.

Kluby sportowe jako narzędzie profilaktyki i integracji społecznej

Ważnym elementem potencjału społecznego Gminy Kędzierzyn-Koźle są również kluby i stowarzyszenia sportowe. Według danych lokalnych na terenie miasta funkcjonuje 15 klubów sportowych prowadzących działalność na rzecz dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Sport odgrywa istotną rolę w profilaktyce społecznej, integracji mieszkańców oraz promocji zdrowego stylu życia.

Kluby sportowe mogą wspierać:

- profilaktykę uzależnień,
- przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym dzieci i młodzieży,
- integrację mieszkańców,
- promocję zdrowego stylu życia,
- aktywizację osób starszych.

Wobec postępującego starzenia się ludności szczególnego znaczenia nabiera rozwój sportu rekreacyjnego i aktywności fizycznej seniorów, sprzyjających zachowaniu sprawności i samodzielności.

Zasoby i potencjał systemu pomocy społecznej oraz usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

System pomocy społecznej stanowi jeden z najważniejszych elementów lokalnej polityki społecznej, zapewniając wsparcie osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz organizując usługi sprzyjające ich samodzielnemu funkcjonowaniu. Współczesna polityka społeczna zakłada rozwój usług świadczonych możliwie najbliżej miejsca zamieszkania mieszkańców, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji.

Analiza funkcjonowania systemu pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020–2025 wskazuje, że Gmina konsekwentnie rozwija potencjał instytucjonalny, kadrowy i organizacyjny, szczególnie w zakresie wsparcia seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz mieszkańców wymagających długoterminowego wsparcia.

Potencjał instytucjonalny systemu pomocy społecznej

W latach 2020–2025 następował systematyczny rozwój infrastruktury usług społecznych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Obok ustawowych zadań związanych z pomocą społeczną rozwijano rozwiązania odpowiadające na rosnące potrzeby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz grup kategorialnych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. Na koniec 2025 roku MOPS funkcjonował jako rozbudowana organizacja obejmująca nie tylko klasyczne działy pomocy społecznej, ale również wyspecjalizowane komórki merytoryczne związane bezpośrednio z realizacją usług społecznych:

- Dział Pomocy Środowiskowej,
- Dział Usług Opiekuńczych,
- Klub Integracji Społecznej,
- Placówkę Wsparcia Dziennego wraz z filiami,
- pięć Domów Dziennego Pobytu,
- Ośrodek Wsparcia Dziennego z usługami opiekuńczymi,
- Klub Senior+,
- Mieszkania Treningowe i Wspomagane,
- Gminne Centrum Seniora,
- Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu.

Tak szeroka struktura organizacyjna stanowi jeden z najważniejszych zasobów lokalnych umożliwiających dalszy ewolucyjny rozwój usług społecznych na rzecz mieszkańców miasta.

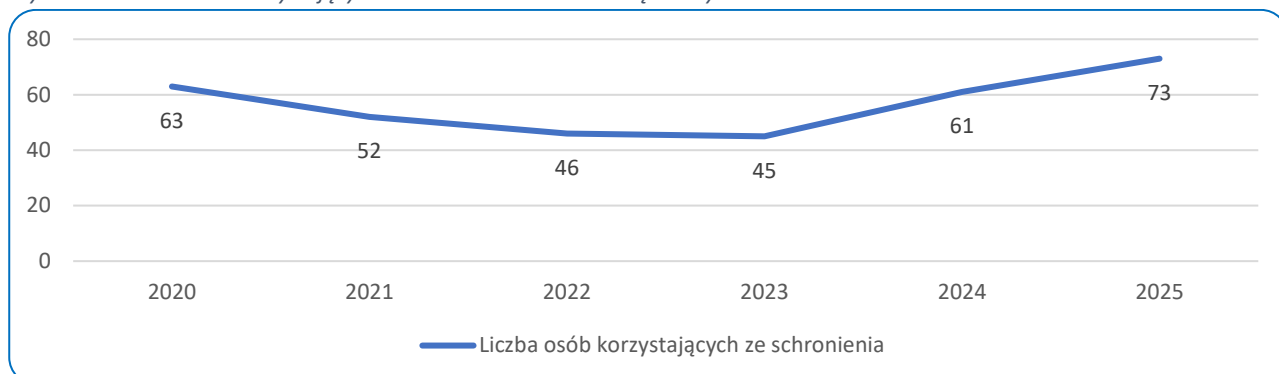
Osoby w kryzysie bezdomności

Bezdomność pozostaje jednym z istotnych problemów społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle. Jest zjawiskiem wielowymiarowym, związanym m.in. z ubóstwem, długotrwałym bezrobociem, niepełnosprawnością, uzależnieniami, problemami zdrowotnymi oraz osłabieniem więzi rodzinnych i społecznych. Skuteczne przeciwdziałanie bezdomności wymaga zapewnienia schronienia oraz wsparcia socjalnego, zdrowotnego, mieszkaniowego i aktywizacyjnego.

W latach 2020–2025 liczba osób korzystających ze schronienia utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W 2020 roku pomocą objęto 63 osoby, w 2021 roku – 52, w 2022 roku – 46, w 2023 roku – 45, a w 2024 roku – 61 osób.

W 2025 roku wsparcie zapewniały: Schronisko dla Osób Bezdomnych „Markot”, schroniska z usługami opiekuńczymi oraz placówki poza terenem Gminy. W schroniskach poza Gminą przebywały 2 osoby, natomiast w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 11 osób. Łączne wydatki na usługi schronienia wyniosły 895 465,04 zł.

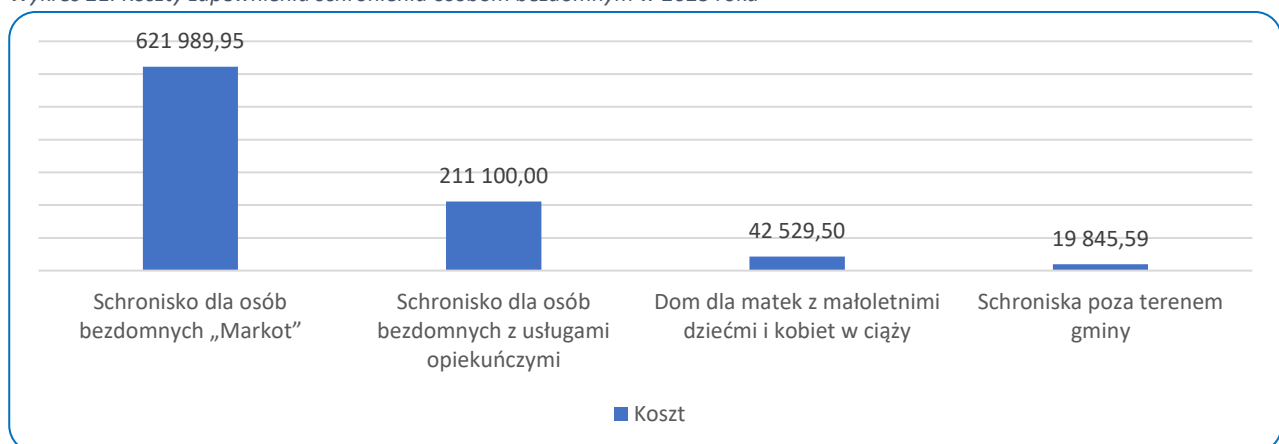
Wykres 20. Liczba osób korzystających ze schronienia w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności MGOPS Kędzierzyn-Koźle za 2025 r. s. 63-64.

Gmina Kędzierzyn-Koźle zapewniała osobom w kryzysie bezdomności miejsca w schroniskach, schroniskach z usługami opiekuńczymi oraz placówkach dla samotnych matek z dziećmi. Coraz większego znaczenia nabierają schroniska zapewniające opiekę, co wynika z naturalnego procesu starzenia się populacji osób bezdomnych oraz wzrostu liczby osób wymagających jednocześnie wsparcia mieszkaniowego i opiekuńczego.

Wykres 21. Koszty zapewnienia schronienia osobom bezdomnym w 2025 roku

Źródło: Sprawozdanie z działalności MOPS Kędzierzyn-Koźle za 2025 rok.

Wsparcie osób w kryzysie bezdomności obejmuje nie tylko zapewnienie schronienia, lecz również pracę socjalną prowadzoną przez wyspecjalizowanych pracowników. Obejmuje ona pomoc w uzyskaniu świadczeń, rozwiązywaniu problemów zdrowotnych i mieszkaniowych, motywowanie do leczenia uzależnień oraz aktywizację społeczną i zawodową.

Analiza danych wskazuje, że skala bezdomności w Gminie utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie, jednak rośnie zapotrzebowanie na specjalistyczne formy wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i wymagających opieki. W związku z postępującym starzeniem się społeczeństwa istotnym kierunkiem rozwoju usług społecznych pozostanie rozwój schronisk z usługami opiekuńczymi oraz mieszkań treningowych, wspomaganych i innych form mieszkalnictwa wspieranego.

Mieszkalnictwo

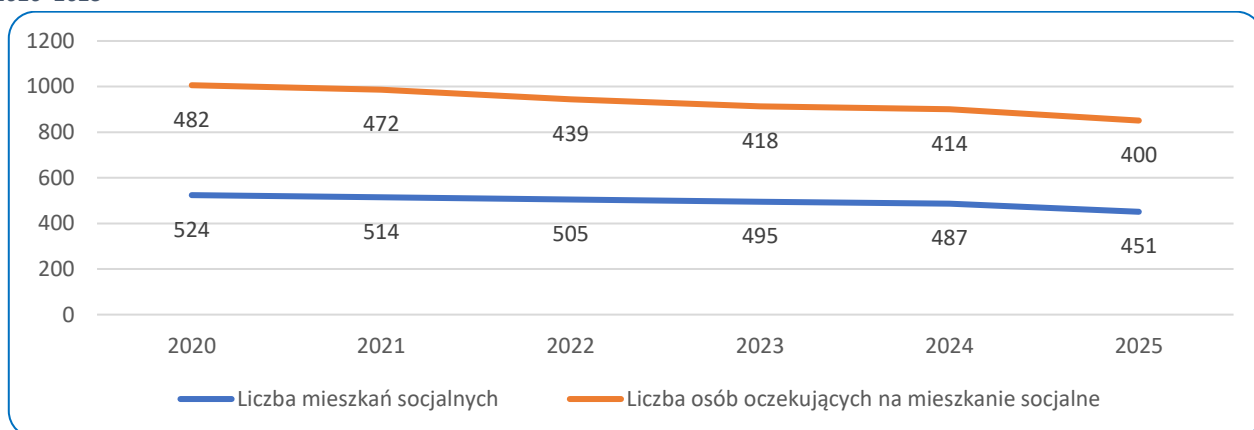
Dostęp do mieszkań socjalnych jest jednym z podstawowych instrumentów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i mieszkaniowemu. Szczególne znaczenie ma dla osób zagrożonych bezdomnością, rodzin o niskich dochodach, osób opuszczających placówki całodobowej opieki, osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów wymagających wsparcia mieszkaniowego.

Analiza danych z lat 2020–2025 wskazuje na zmniejszenie zasobu mieszkań socjalnych z 524 do 451 lokali, tj. o 73 mieszkania (blisko 14%). W tym samym okresie liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne spadła z 482 do 400, jednak skala potrzeb nadal znacząco przewyższa możliwości mieszkaniowego zasobu Gminy.

Ograniczona dostępność mieszkań socjalnych wynika również z dużej liczby wyroków eksmisyjnych, zadłużenia części najemców oraz wysokich kosztów remontów lokali odzyskiwanych przez Gminę. Jednocześnie podejmowane są działania zwiększające dostępność mieszkań, m.in. poprzez udział w Społecznej Inicjatywie Mieszkaniowej SIM Opolskie Południe, której celem jest budowa mieszkań dla osób niekwalifikujących się do lokali komunalnych, a jednocześnie niemających możliwości zakupu mieszkania na rynku komercyjnym.

Równolegle rozwijane są środowiskowe formy wsparcia mieszkaniowego. W 2025 roku na terenie Gminy funkcjonowało 5 mieszkań treningowych oraz 42 mieszkania wspomagane, oferujące łącznie 52 miejsc. Rozwój mieszkań treningowych, wspomaganych i innych form mieszkalnictwa wspieranego pozostaje jednym z kluczowych kierunków rozwoju usług społecznych, wspierając proces deinstytucjonalizacji i samodzielne funkcjonowanie mieszkańców.

Wykres 22. Liczba mieszkań socjalnych oraz liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Kędzierzyn-Koźle za lata 2021, 2023 i 2025.

Osoby korzystające ze świadczeń finansowych i niefinansowych pomocy społecznej

Pomoc społeczna stanowi jeden z podstawowych instrumentów polityki społecznej państwa, którego celem jest wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie przezwyciężyć własnymi siłami. Oprócz udzielania świadczeń system pomocy społecznej wspiera mieszkańców w odzyskiwaniu samodzielności i integracji społecznej. W Gminie Kędzierzyn-Koźle zadania te realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zapewniając świadczenia pieniężne i niepieniężne, usługi opiekuńcze, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową oraz działania aktywizacyjne.

Tabela 2. Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020–2025

Rok	Liczba świadczeniobiorców
2020	1 496
2021	1 433
2022	1 238
2023	1 360
2024	1 645
2025	1 474

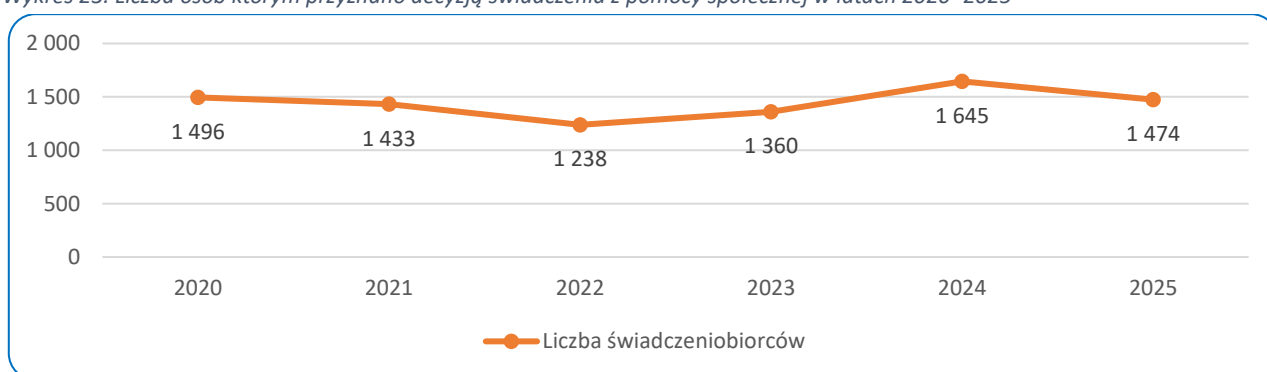
Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS Gminy Kędzierzyn-Koźle.

W latach 2020–2025 liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia z pomocy społecznej, zmniejszyła się z 1 496 osób w 2020 roku do 1 474 osób w 2025 roku, czyli o 22 osoby (1,5%). Tendencja ta wiąże się m.in. z poprawą sytuacji na rynku pracy oraz rozwojem innych form wsparcia społecznego.

Pomimo spadku liczby świadczeniobiorców utrzymuje się grupa osób wymagających długotrwałego i kompleksowego wsparcia, przede wszystkim osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób przewlekle chorych oraz gospodarstw domowych zmagających się z problemami mieszkaniowymi, zadłużeniem lub wykluczeniem społecznym. Jednocześnie rośnie znaczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, mieszkalnictwa wspomaganego oraz wsparcia środowiskowego, co świadczy o zmianie struktury potrzeb mieszkańców z dominacji świadczeń finansowych na rzecz usług społecznych.

Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej pozostają długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz problemy związane ze starzeniem się ludności. W związku z tym jednym z najważniejszych kierunków rozwoju lokalnej polityki społecznej pozostaje wzmacnianie usług środowiskowych, opiekuńczych, asystenckich i mieszkalnictwa wspomaganego, wspierających samodzielne funkcjonowanie mieszkańców i ograniczających potrzebę korzystania z całodobowych form opieki.

Wykres 23. Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020–2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Osoby korzystające z pomocy społecznej” zawartego w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Kędzierzyn-Koźle oraz danych MOPS Kędzierzyn-Koźle.

Struktura demograficzna ludności korzystającej z pomocy społecznej

Analiza danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu wskazuje, że w latach 2020–2025 system pomocy społecznej pozostawał jednym z podstawowych instrumentów wsparcia mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Jednocześnie zmieniała się struktura udzielanej pomocy pod wpływem procesów demograficznych i społeczno-ekonomicznych. Coraz większego znaczenia nabierały usługi świadczone w środowisku lokalnym, w szczególności usługi

opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi asystenckie oraz działania wspierające samodzielność osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji. Pomimo poprawy sytuacji ekonomicznej części mieszkańców zapotrzebowanie na pomoc społeczną utrzymuje się na wysokim poziomie, głównie z uwagi na starzenie się ludności, wzrost liczby osób samotnych oraz mieszkańców wymagających długotrwałego wsparcia.

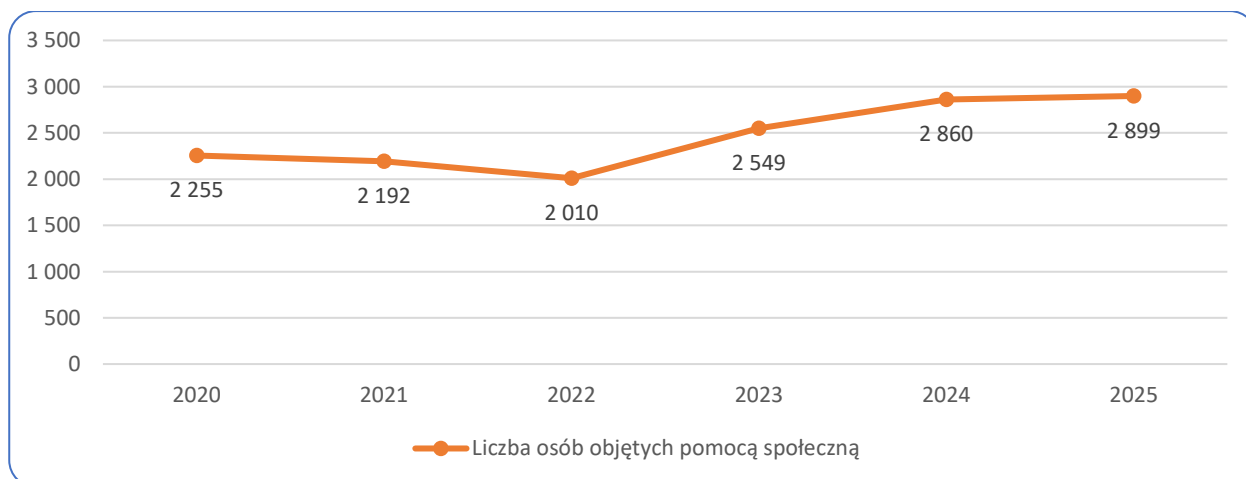
Tabela 3. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w latach 2020–2025

Rok	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną	Zmiana r/r
2020	2 255	—
2021	2 192	-2,8%
2022	2 010	-8,3%
2023	2 549	+26,8%
2024	2 860	+12,2%
2025	2 899	+1,4%

Źródło: opracowanie własne na OZPS za lata 2020–2025.

Analiza danych za lata 2020–2025 wskazuje na zróżnicowaną dynamikę liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną. Po spadku liczby beneficjentów w latach 2021–2022 nastąpił wzrost w 2023 roku o 26,%, który utrzymał się również w kolejnych latach. W 2024 roku liczba osób objętych pomocą zwiększyła się o 12,2%, a w 2025 roku o 1,4%, osiągając poziom 2 899 osób. Oznacza to stabilizację liczby beneficjentów przy utrzymującym się wysokim zapotrzebowaniu na świadczenia i usługi społeczne, szczególnie dla osób starszych, osób wymagających wsparcia środowiskowego oraz zmagających się z problemami zdrowotnymi.

Wykres 24. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za lata 2020–2025

Analiza struktury demograficznej osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na systematyczną zmianę profilu odbiorców wsparcia. Coraz większy udział stanowią osoby starsze, zwłaszcza kobiety po 60. roku życia oraz mężczyźni po 65. roku życia. Jest to konsekwencja starzenia się ludności, wydłużania przeciętnego trwania życia oraz wzrostu liczby jednoosobowych gospodarstw domowych. Jednocześnie maleje udział mężczyzn w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy społecznej, natomiast utrzymuje się znacząca liczba rodzin z dziećmi

wymagających wsparcia. Oznacza to konieczność równoczesnego rozwijania usług dla seniorów oraz kompleksowego wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela 4. Struktura beneficjentów pomocy społecznej według grup wieku

Grupa	Tendencja 2020–2025	Rekomendacja
Dzieci 0–17 lat	stabilizacja z wahaniami	Utrzymanie dotychczasowych form wsparcia rodzin, rozwój nowych, alternatywnych form wsparcia
Kobiety 18–59 lat	umiarkowany wzrost	Zauważalne rosnące znaczenie wsparcia rodzin i samotnych matek
Mężczyźni 18–64 lata	spadek	Grupa wymagająca pogłębionej diagnozy, rozważenia alternatywnych kierunków aktywizacji społeczno-zawodowej pod kątem zatrzymania w Gminie
Mężczyźni 65+	systematyczny wzrost	istotna grupa w procesie planowania rozwoju usług opiekuńczych
Kobiety 60+	największy wzrost	priorytetowa grupa w procesie planowania rozwoju usług społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Przedstawione dane potwierdzają zmianę struktury potrzeb mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. Maleje znaczenie świadczeń pieniężnych, natomiast rośnie zapotrzebowanie na usługi środowiskowe kierowane do osób starszych, niesamodzielnych i osób z niepełnosprawnościami.

Rozwój usług społecznych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2020–2025

Jednym z najważniejszych elementów oceny lokalnego systemu pomocy społecznej jest analiza katalogu usług społecznych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Dane z lat 2020–2025 wskazują na systematyczny rozwój usług środowiskowych, których celem jest umożliwienie osobom wymagającym wsparcia jak najdłuższego funkcjonowania w miejscu zamieszkania oraz ograniczanie potrzeby korzystania z całodobowej opieki. W analizowanym okresie MOPS realizował szeroki zakres usług wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz programów finansowanych z budżetu państwa i funduszy celowych. Obejmowały one m.in.: usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi schronienia, wsparcie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i osób przewlekle chorych, a także programy skierowane do opiekunów faktycznych.

Usługi opiekuńcze

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, których rozwój odpowiada na rosnące potrzeby wynikające ze starzenia się ludności. W 2025 roku z podstawowych usług opiekuńczych skorzystało 199 osób, ze specjalistycznych usług opiekuńczych – 7 osób, a ze specjalistycznych usług dla dorosłych z zaburzeniami psychicznymi – 15 osób. W przypadku dzieci i młodzieży tego rodzaju wsparcie nie było realizowane. Dane

potwierdzają rosnące zapotrzebowanie na usługi środowiskowe, szczególnie dla osób dorosłych wymagających specjalistycznego wsparcia w miejscu zamieszkania.

„Opieka wytchnieniowa” i „Opieka 75+”

Istotnym elementem rozwoju usług społecznych są realizowane w cyklach rocznych programy wspierające osoby starsze i ich opiekunów. W 2025 roku w ramach Rządowego Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego na 2025 rok wsparciem objęto 33 osoby, natomiast z programu „Opieka 75+” skorzystało 129 seniorów, w tym 124 osoby z usług opiekuńczych i 5 osób ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

„Korpus Wsparcia Seniorów”

W ramach Modułu II Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej "Korpus Wsparcia Seniorów" na rok 2025 (zakup usługi wsparcia w postaci opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa wraz z systemem obsługi, umożliwiającym adresatom Programu osłonowego dostęp do tzw. "opieki na odległość") objęto 24 osoby, co świadczy o potrzebie wykorzystania nowoczesnych technologicznie form wsparcia kierowanego do osób starszych pozostających w środowisku zamieszkania.

„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”

W ramach programu Rządowego Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego na 2025 wsparcie otrzymało 10 osób. Choć liczba beneficjentów pozostaje stosunkowo niewielka, program ten stanowi istotny element procesu zwiększania samodzielności osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczania ich wykluczenia społecznego poprzez zapewnienie indywidualnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Usługi dla osób w kryzysie bezdomności

Ważnym obszarem działalności MOPS pozostaje pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności. W 2025 roku z usług schronienia skorzystały 73 osoby, natomiast 13 osób objęto usługami schronienia z usługami opiekuńczymi oraz udzielono wsparcia w formie schronienia 11 samotnym matkom. Dane te wskazują, że obok zapewnienia miejsca pobytu coraz większe znaczenie odgrywa zapewnienie wsparcia osobom wymagającym jednocześnie pomocy opiekuńczej z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niesamodzielność.

Sprawianie pogrzebu

Jednocześnie MOPS zrealizował 13 usług pogrzebowych, obejmujących 12 pogrzebów indywidualnych oraz 1 pochówek zbiorowy dzieci martwo urodzonych, realizując ustawowy obowiązek Gminy wobec osób, którym rodzina nie mogła zapewnić pochówku.

Rozwój usług społecznych wspierała rozbudowana infrastruktura MOPS. W 2025 roku funkcjonowały cztery domy dziennego pobytu, Klub Senior+, Placówka Wsparcia Dziennego wraz z filiami, Gminne Centrum Seniora, Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu, Klub Integracji Społecznej oraz Mieszkania Treningowe i Wspomagane. W 2026 roku sieć wsparcia rozszerzono o Dom Dziennego Pobytu „Dugnad”, natomiast Dom Dziennego Pobytu „Pod Brzozą” zakończył działalność.

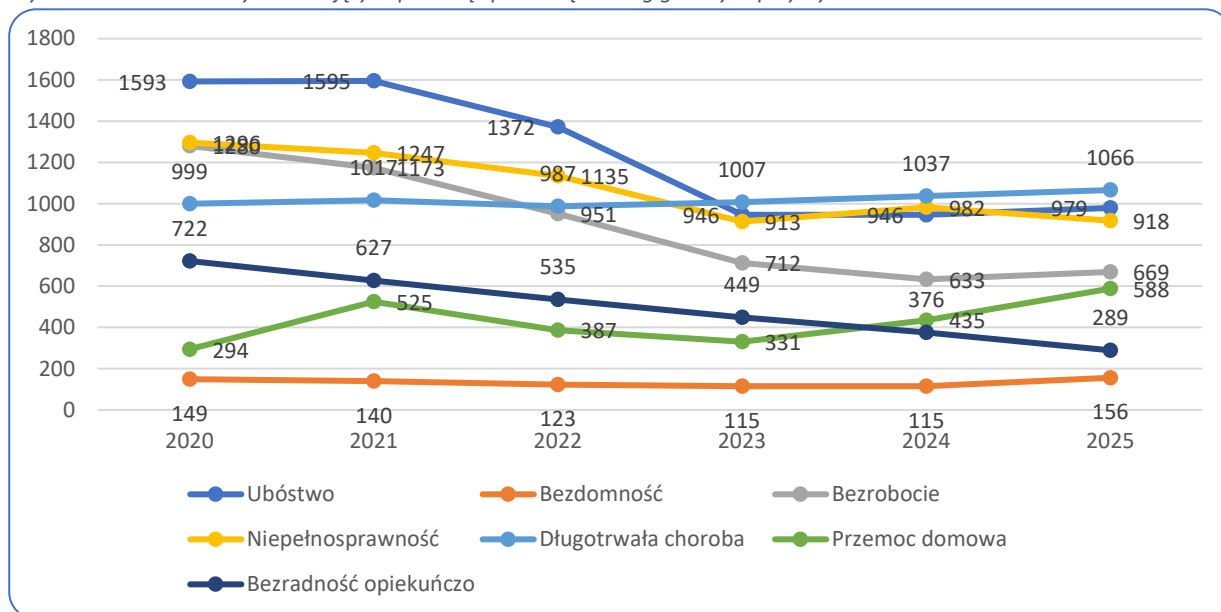
Przeprowadzona analiza potwierdza, że w latach 2020–2025 system pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu stopniowo rozwijał usługi społeczne świadczone w środowisku lokalnym. Coraz większe znaczenie zyskują usługi opiekuńcze, wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz działania wzmacniające samodzielność mieszkańców. Rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych, dziennych form wsparcia oraz usług opiekuńczych tworzy solidne podstawy do funkcjonowania modelu Centrum Usług Społecznych.

Przyczyny udzielania pomocy społecznej – najistotniejsze problemy

Analizując przyczyny korzystania z pomocy społecznej, należy uwzględnić, że jedna osoba lub rodzina może doświadczać jednocześnie kilku problemów życiowych. Z tego względu liczba powodów przyznania pomocy jest wyższa niż liczba osób i rodzin objętych wsparciem.

Przedstawiona analiza obejmuje lata 2020–2025. Dane za lata 2020–2024 pochodzą z materiałów MOPS, natomiast dane za 2025 rok zostały uzupełnione na podstawie informacji przekazanych przez MOPS na potrzeby niniejszej diagnozy.

Wykres 25. Zmiana liczby osób objętych pomocą społeczną według głównych przyczyn w latach 2020–2025

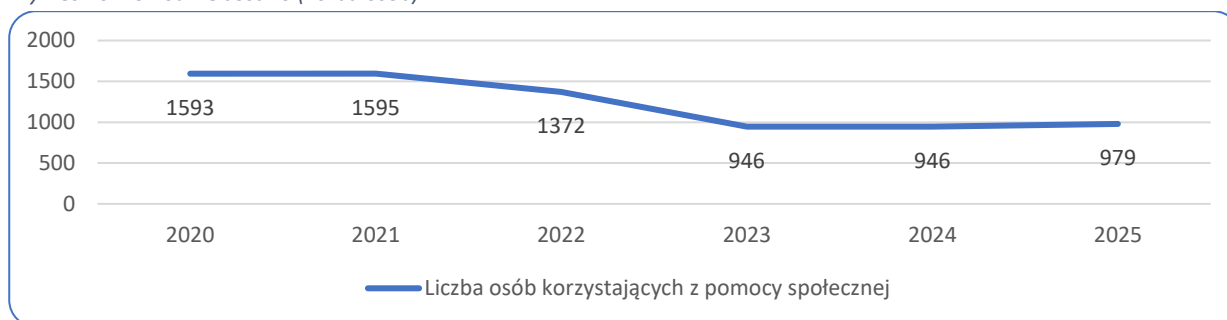

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Ubóstwo

W latach 2020–2025 liczba osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa zmniejszyła się z 1 593 do 979 (o blisko 39%), a liczba rodzin z 814 do 571. Po spadku obserwowanym w latach 2022–2024 w 2025 roku odnotowano niewielki wzrost liczby osób i rodzin objętych wsparciem, który nie zmienia ogólnej tendencji spadkowej. Mimo poprawy sytuacji części mieszkańców ubóstwo nadal pozostaje jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej.

Wykres 26. Powód - Ubóstwo (liczba osób)

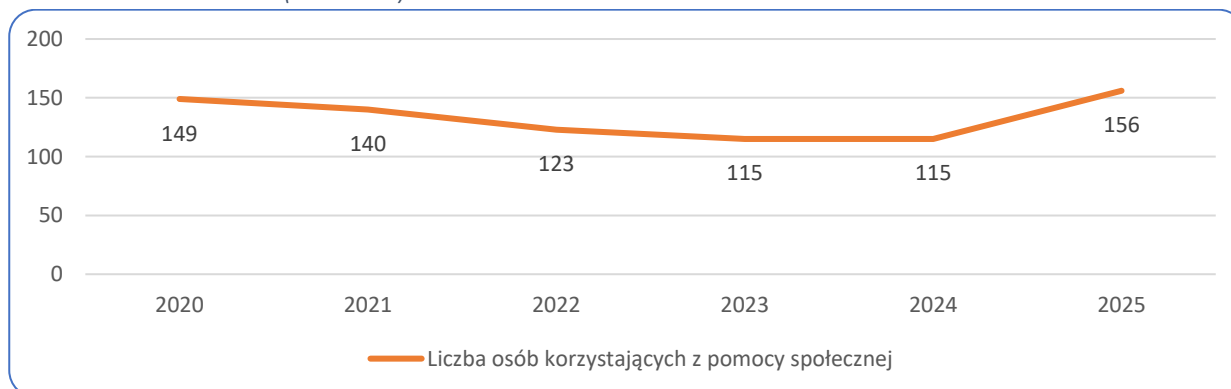

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Bezdomność

W latach 2020–2025 problem bezdomności utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie. Po spadku liczby osób objętych pomocą do 115 w 2024 roku, w 2025 roku wzrosła ona do 156, a liczba rodzin korzystających ze wsparcia zwiększyła się ze 112 do 152. Dane wskazują na potrzebę dalszego rozwoju działań obejmujących schronienie, aktywizację społeczną i zawodową oraz mieszkalnictwo wspierane.

Wykres 27. Powód - Bezdomność (liczba osób)

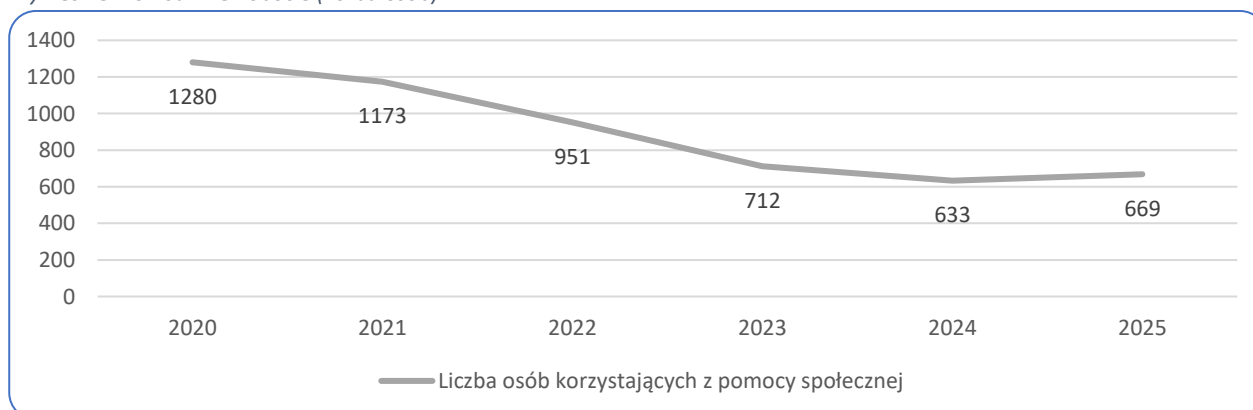

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Bezrobocie

W latach 2020–2025 liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezrobocia zmniejszyła się z 1 280 do 669, a liczba rodzin z 563 do 352. Choć w 2025 roku odnotowano niewielki wzrost liczby beneficjentów, nie zmienia on wyraźnej tendencji spadkowej. Zmiany te można wiązać z poprawą sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz działaniami aktywizacyjnymi.

Wykres 28. Powód - Bezrobocie (liczba osób)

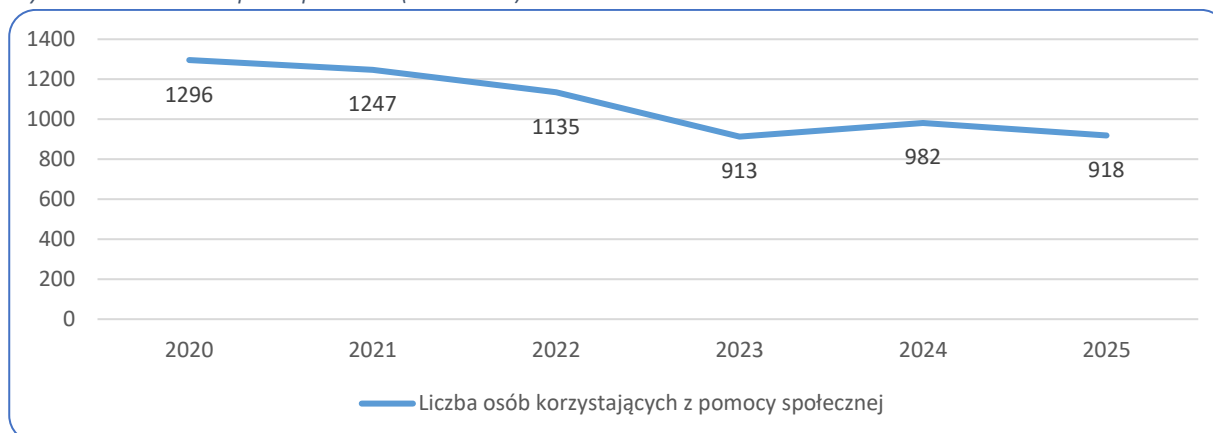

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Niepełnosprawność

Liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się z 1 296 do 918, a liczba rodzin z około 800 do 697. Mimo spadku niepełnosprawność pozostaje jedną z najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej, wskazując na utrzymujące się zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, asystenckie, rehabilitacyjne i wsparcie środowiskowe.

Wykres 29. Powód - Niepełnosprawność (liczba osób)

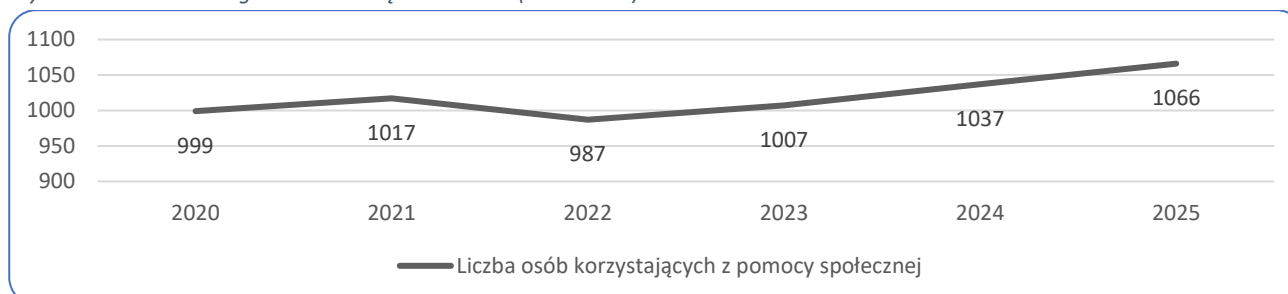

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Długotrwała lub ciężka choroba

W przeciwieństwie do większości pozostałych przyczyn korzystania z pomocy społecznej liczba osób objętych wsparciem z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby nie zmniejszała się. W 2025 roku pomocą objęto 1 066 osób wobec 999 w 2020 roku, a liczba rodzin wzrosła z 757 do 883. Potwierdza to rosnące znaczenie problemów zdrowotnych oraz potrzebę dalszego rozwoju usług opiekuńczych, zdrowotnych i wsparcia opiekunów osób niesamodzielnych.

Wykres 30. Powód - Długotrwała lub ciężka choroba (liczba osób)

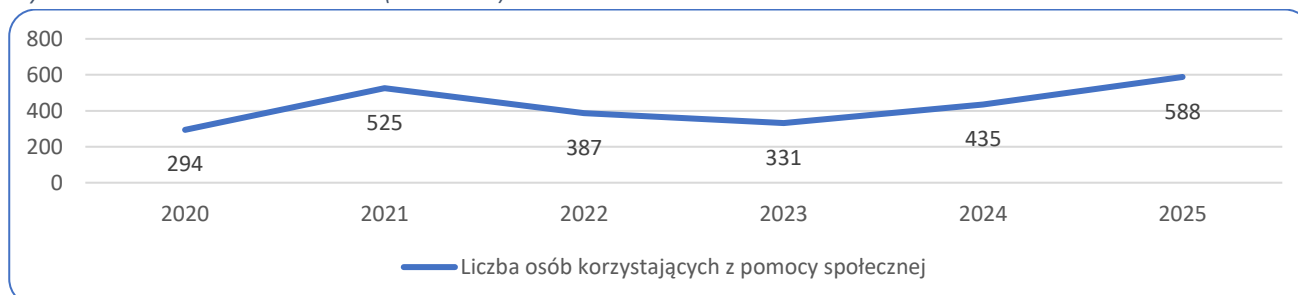

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Przemoc domowa

W latach 2020–2025 skala przemocy domowej wykazywała znaczne wahania. W 2025 roku pomocą objęto 588 osób, a liczba rodzin korzystających ze wsparcia wzrosła do 210. Brak trwałej tendencji spadkowej wskazuje na konieczność kontynuowania działań profilaktycznych, terapeutycznych oraz współpracy instytucji przeciwdziałających przemocy.

Wykres 31. Powód - Przemoc domowa (liczba osób)

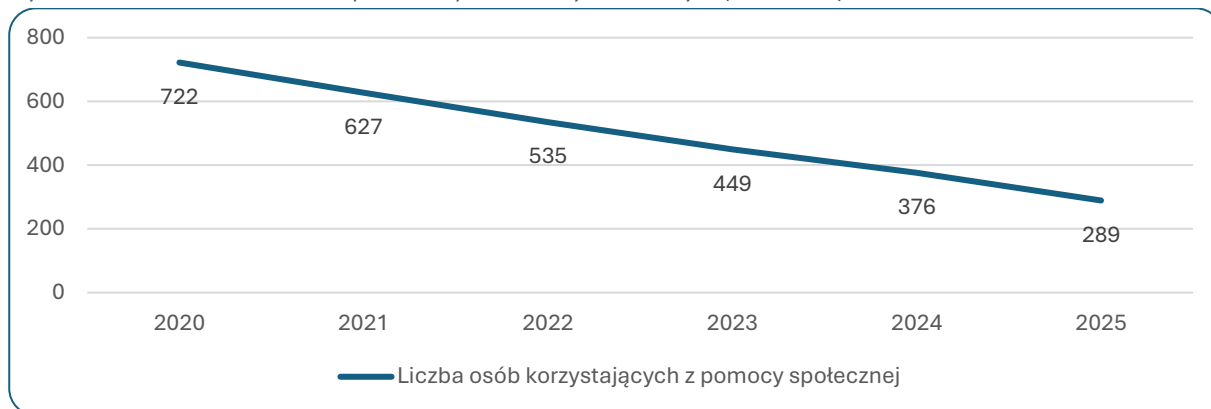

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

W analizowanym okresie liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zmniejszyła się z 722 do 289, a liczba rodzin ze 179 do 77. Mimo wyraźnego spadku problem nadal wymaga wzmacniania kompetencji rodzicielskich, rozwoju asystentury rodzinnej oraz usług środowiskowych wspierających rodzinę.

Wykres 32. Powód - Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (liczba osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kędzierzynie-Koźlu.

Pozostałe przesłanki korzystania z pomocy społecznej

Do pozostałych przyczyn korzystania z pomocy społecznej należą m.in. uzależnienia, sieroctwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe. W 2025 roku z powodu uzależnień pomocą objęto 287 osób, natomiast z pozostałych przyczyn – 194 osób. Choć problemy te występują rzadziej niż ubóstwo, niepełnosprawność czy długotrwała choroba, wymagają stałego monitorowania, stałej profilaktyki, a ponad wszystko gotowości do podejmowania skutecznych działań interwencyjnych.

Część II: Wyniki badań ilościowych

Wyniki badań ilościowych wśród mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle

Metodyka badań ilościowych

W opracowaniu niniejszej diagnozy wykorzystano wyniki aktualnych badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle, które przeprowadzono na potrzeby opracowania dokumentów strategicznych Gminy, w szczególności LPDI oraz Strategii. Ich celem było poznanie opinii mieszkańców na temat jakości życia, dostępności usług społecznych, funkcjonowania instytucji publicznych oraz najważniejszych problemów społecznych. Uzyskane wyniki uzupełniają analizę danych zastanych i pozwalają przedstawić diagnozę z perspektywy mieszkańców.

W badaniu uczestniczyło 2 497 respondentów, co stanowi bardzo liczną próbę w badaniach prowadzonych na poziomie lokalnym i umożliwia identyfikację dominujących opinii oraz ocen dotyczących funkcjonowania Gminy. Ze względu na dobrowolny udział respondentów wyniki odzwierciedlają opinie uczestników badania i powinny być interpretowane łącznie z danymi statystycznymi oraz wynikami pozostałych analiz.

Wyniki zaprezentowano zgodnie z kolejnością pytań ankietowych, uzupełniając je tabelami, wykresami oraz analizą uzyskanych odpowiedzi.

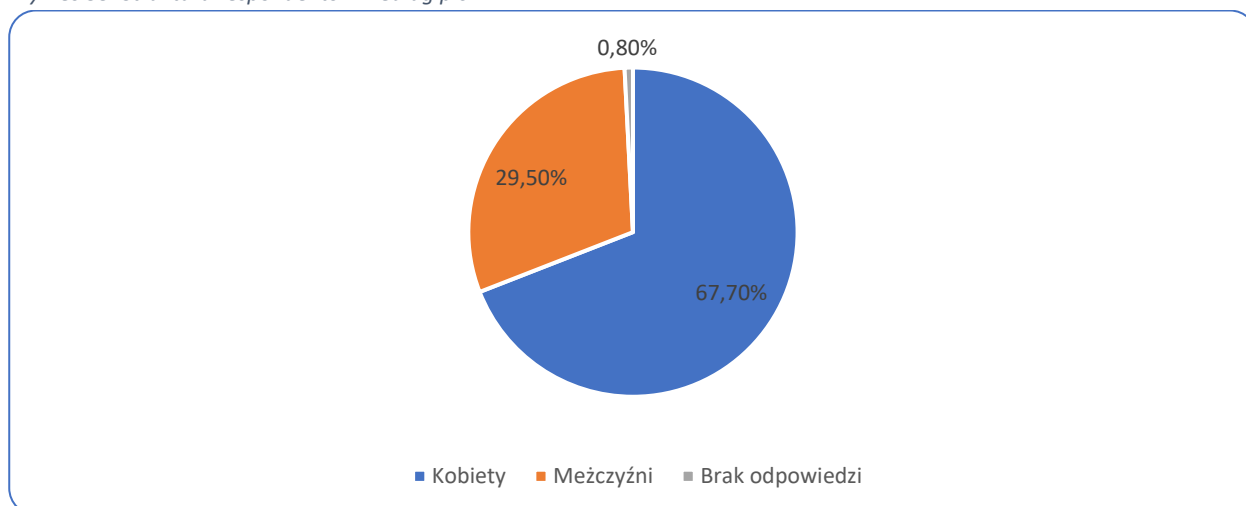
W badaniach uczestniczyli oprócz mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle również przedstawiciele instytucji działających w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej oraz uczniowie. Część z tych respondentów zamieszkuje poza Gminą Kędzierzyn-Koźle, np. w ościennych miejscowościach, które są położone na obszarach wiejskich.

Charakterystyka respondentów

Struktura respondentów według płci

W strukturze respondentów dominowały kobiety, które stanowiły 69,7% uczestników badania. Mężczyźni stanowili 29,5%, natomiast 0,8% respondentów nie określiło swojej płci. Oznacza to, że niemal siedem na dziesięć ankiet wypełniły kobiety. Przewaga kobiet jest zjawiskiem często obserwowanym w badaniach społecznych i wynika m.in. z ich większego zaangażowania w sprawy rodziny, wychowania dzieci, edukacji oraz opieki nad osobami starszymi.

Wykres 33. Struktura respondentów według płci

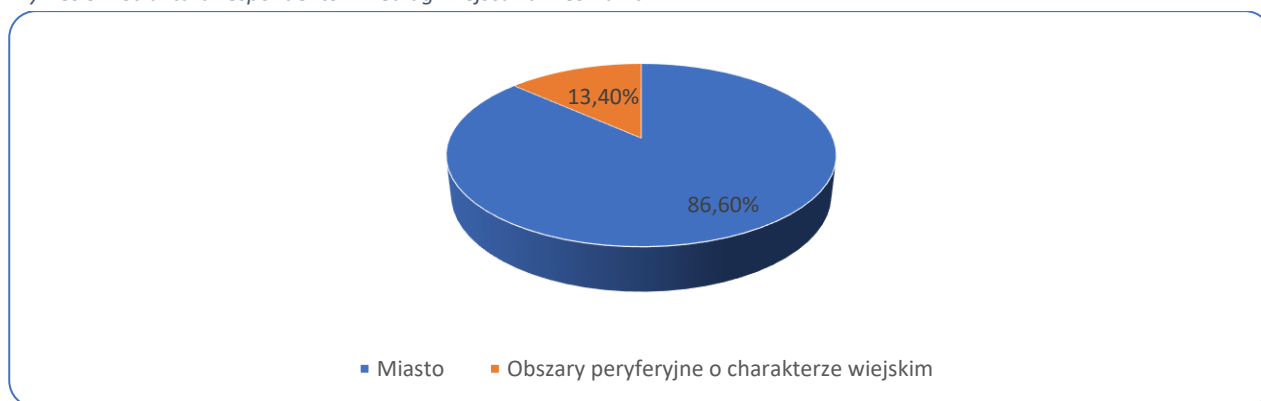
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (N = 2497) z 2025r.

Na strukturę respondentów mogła wpłynąć również forma dystrybucji ankiety. Część formularzy rozpowszechniano za pośrednictwem placówek oświatowych. W rezultacie wyniki w większym stopniu odzwierciedlają doświadczenia kobiet aktywnie uczestniczących w życiu rodzinnym i społecznym. Jednocześnie duża liczebność próby badawczej pozwala na wiarygodną analizę opinii mieszkańców Gminy jako całości.

Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

Większość uczestników badania stanowili mieszkańcy obszarów miejskich, którzy stanowili 86,6% respondentów. Mieszkańcy terenów o bardziej peryferyjnym charakterze stanowili 13,4% badanych. Struktura respondentów odpowiada charakterowi Gminy Kędzierzyn-Koźle, w której większość mieszkańców zamieszkuje tereny zurbanizowane. Jednocześnie udział osób z obszarów mniej zurbanizowanych pozwala uwzględnić zróżnicowane doświadczenia związane z dostępnością usług społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych i komunikacyjnych.

Wykres 34. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

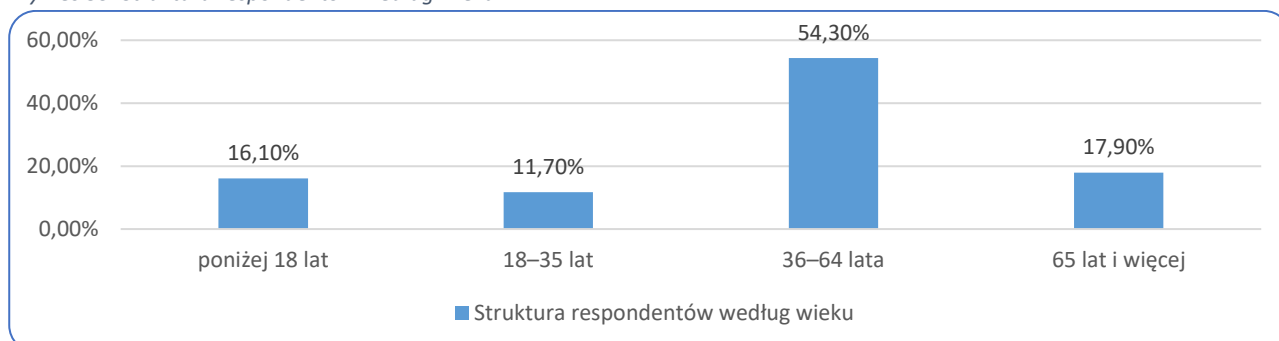

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (N = 2497) z 2025 r.

Struktura respondentów według wieku

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 36–64 lata (54,3%), czyli mieszkańcy w wieku aktywności zawodowej, często pełniący jednocześnie funkcje opiekuńcze wobec dzieci i starszych członków rodzin. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej (17,9%), co zapewnia dobrą reprezentację perspektywy seniorów – jednej z kluczowych grup odbiorców usług społecznych. Osoby poniżej 18. roku życia stanowiły 16,1% respondentów, co prawdopodobnie wynika z dystrybucji ankiety w szkołach. Najmniejszy udział odnotowano w grupie osób w wieku 18–35 lat (11,7%). Struktura wieku respondentów obejmuje wszystkie podstawowe grupy mieszkańców, jednak największy wpływ na wyniki badania mają osoby w wieku produkcyjnym.

Wykres 35. Struktura respondentów według wieku

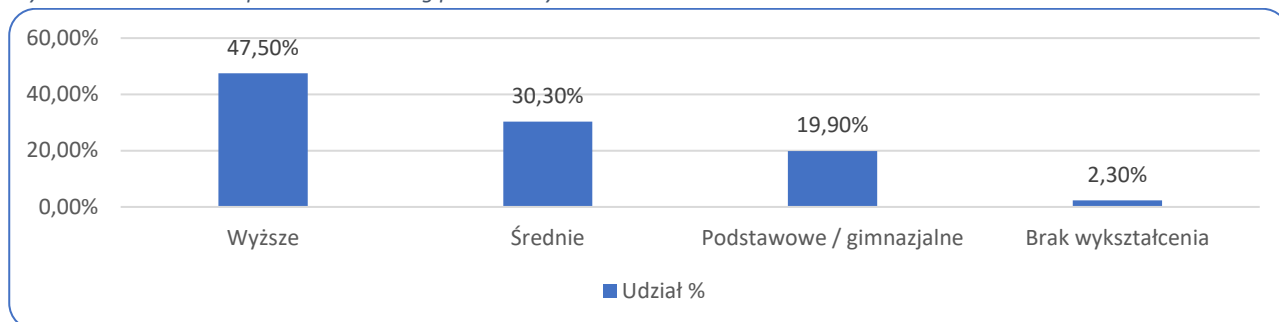

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (N = 2497) z 2025r.

Struktura respondentów według poziomu wykształcenia

Wykształcenie respondentów jest jednym z podstawowych wskaźników charakteryzujących badaną populację. Wpływa na aktywność społeczną, sposób postrzegania problemów społecznych oraz ocenę jakości usług publicznych. Analiza tej cechy pozwala lepiej scharakteryzować badaną próbę i właściwie interpretować wyniki kolejnych pytań ankietowych.

Wykres 36. Struktura respondentów według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (N = 2497) z 2025r.

Analiza poziomu wykształcenia wskazuje na stosunkowo wysoki poziom wykształcenia respondentów. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (47,5%), natomiast 30,3% posiadało wykształcenie średnie. Łącznie osoby z wykształceniem średnim i wyższym stanowiły 77,8% badanych.

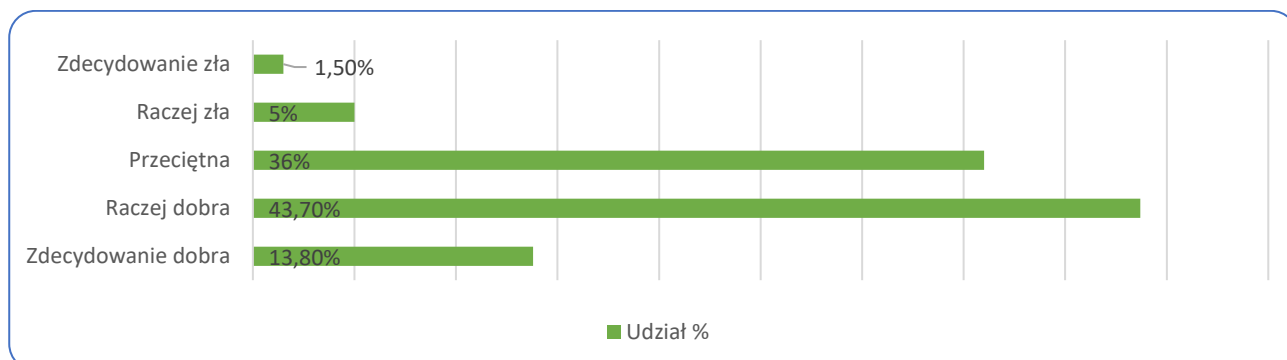
Wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne zadeklarowało 19,9% respondentów. Wynik ten należy analizować z uwzględnieniem udziału osób poniżej 18. roku życia oraz młodych dorosłych kontynuujących naukę, dla których deklarowany poziom wykształcenia odzwierciedla etap edukacji. Brak wykształcenia zadeklarowało 2,3% badanych.

Struktura wykształcenia wskazuje na duży udział osób o stosunkowo wysokim poziomie wykształcenia respondentów, co jest typowe dla badań ankietowych. Może to wpływać na sposób oceny usług publicznych, gdyż osoby lepiej wykształcone częściej angażują się w konsultacje społeczne, wykazują większą aktywność obywatelską oraz lepiej orientują się w funkcjonowaniu administracji publicznej. Interpretując wyniki badania, należy uwzględnić tę specyfikę próby.

Ocena sytuacji finansowej respondentów

Ocena własnej sytuacji finansowej jest jednym z podstawowych wskaźników jakości życia mieszkańców. Pozwala określić poziom subiektywnego bezpieczeństwa ekonomicznego gospodarstw domowych i stanowi uzupełnienie danych dotyczących dochodów, zatrudnienia oraz korzystania z pomocy społecznej.

Wykres 37 Ocena sytuacji finansowej respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (N = 2497) z 2025r.

Respondenci umiarkowanie pozytywnie oceniali swoją sytuację finansową. Największa grupa (43,7%) określiła ją jako raczej dobrą, 36,0% jako przeciętną, natomiast 13,8% jako zdecydowanie dobrą. Negatywnie swoją sytuację oceniło łącznie 6,5% badanych, w tym 5,0% jako raczej złą i 1,5% jako zdecydowanie złą. Rozkład odpowiedzi wskazuje, że większość mieszkańców postrzega swoją sytuację materialną jako stabilną, choć bez pełnego poczucia bezpieczeństwa finansowego. Jednocześnie niewielka grupa respondentów doświadcza trudności ekonomicznych. Wyniki te korespondują z odpowiedziami dotyczącymi problemów społecznych Gminy, w których mieszkańcy często wskazywali na niskie wynagrodzenia. Oznacza to, że nawet osoby pozytywnie oceniające własną sytuację dostrzegają ograniczenia lokalnego rynku pracy. Zróżnicowanie ocen sytuacji finansowej należy uwzględniać przy interpretacji kolejnych wyników dotyczących jakości życia oraz dostępności usług społecznych.

Podsumowanie charakterystyki respondentów

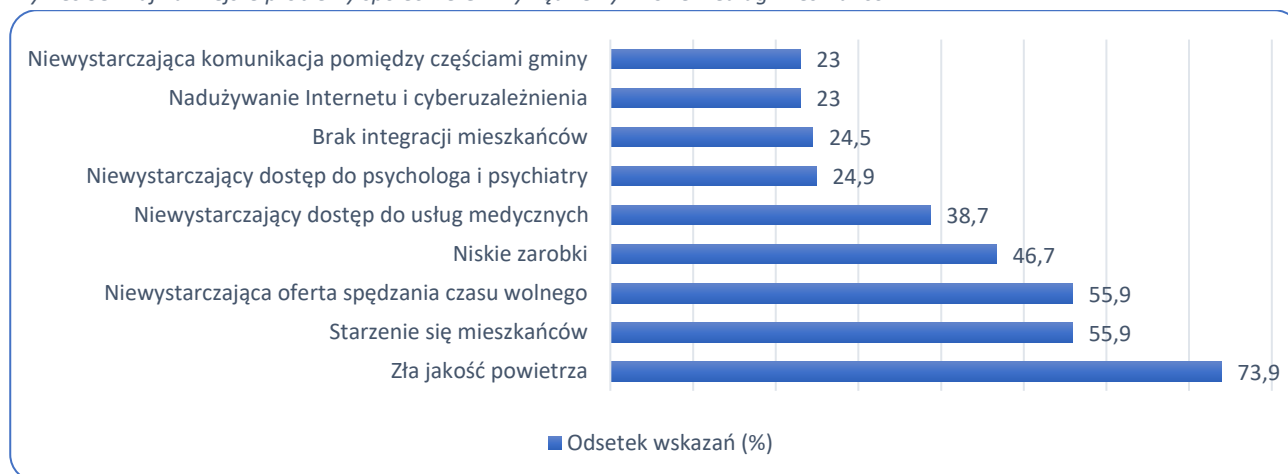
Przeprowadzona analiza wskazuje, że w badaniu uczestniczyła liczna i zróżnicowana grupa mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle. Wśród respondentów dominowały kobiety, osoby w wieku produkcyjnym oraz osoby z wykształceniem średnim i wyższym. Większość badanych mieszka na terenach miejskich i ocenia swoją sytuację materialną jako dobrą lub przeciętną.

Charakterystyka respondentów stanowi istotny kontekst interpretacji wyników badania, pozwalając właściwie ocenić opinie dotyczące problemów społecznych, jakości usług publicznych oraz potrzeb mieszkańców Gminy.

Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle w opinii mieszkańców

Jednym z elementów badania było rozpoznanie problemów społecznych, które mieszkańcy uznają za najistotniejsze dla funkcjonowania Gminy. Respondenci mogli wskazać więcej niż jeden problem, dlatego wartości procentowe nie sumują się do 100%. Uzyskane wyniki odzwierciedlają społeczne postrzeganie najważniejszych wyzwań i stanowią uzupełnienie danych statystycznych oraz informacji pozyskanych od instytucji publicznych.

Wykres 38. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle według mieszkańców

Wykres 39. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle według mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle (N = 2497).

Wyniki badania wskazują na wyraźną koncentrację odpowiedzi wokół kilku kluczowych problemów. Najczęściej wskazywano złą jakość powietrza (73,9%), co czyni ją najważniejszym problemem

w ocenie mieszkańców. Kolejne miejsca zajęły starzenie się mieszkańców oraz niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego (po 55,9%). Niskie zarobki wskazało 46,7% respondentów, co potwierdza znaczenie kwestii ekonomicznych dla jakości życia.

Istotnym obszarem pozostaje również ochrona zdrowia. Niewystarczający dostęp do usług medycznych wskazało 38,7% badanych, a ograniczoną dostępność pomocy psychologicznej i psychiatrycznej – 24,9%. Wśród pozostałych problemów mieszkańcy wymieniali brak integracji społecznej (24,5%), cyberuzależnienia (23,0%) oraz niewystarczającą komunikację pomiędzy poszczególnymi częściami Gminy (23,0%). Wyniki wskazują na wyraźną hierarchię problemów, z dominującym znaczeniem kwestii środowiskowych, demograficznych, ekonomicznych i zdrowotnych.

Analiza problemu nr 1 – Zła jakość powietrza

Najwyższy poziom wskazań uzyskała odpowiedź dotycząca jakości powietrza. Problem ten został wskazany przez 73,9% respondentów, osiągając wynik zdecydowanie wyższy od wszystkich pozostałych kategorii. Tak wysoki odsetek odpowiedzi świadczy przede wszystkim o dużej wrażliwości mieszkańców na kwestie środowiskowe. Jakość powietrza jest jednym z elementów wpływających na codzienne funkcjonowanie mieszkańców, komfort życia oraz postrzeganie atrakcyjności miejsca zamieszkania.

Analiza problemu nr 2 – Starzenie się mieszkańców

Drugim najczęściej wskazywanym problemem było starzenie się mieszkańców (55,9% wskazań). Ponad połowa respondentów dostrzega zmiany zachodzące w strukturze demograficznej Gminy i uznaje je za jedno z najważniejszych wyzwań społecznych. Wynik ten jest o blisko 18 punktów procentowych niższy od oceny jakości powietrza, ale wyraźnie przewyższa większość pozostałych kategorii, co potwierdza wysoką rangę problemów demograficznych w świadomości mieszkańców. Ocena ta jest spójna z obserwowanymi procesami demograficznymi, obejmującymi wzrost udziału osób starszych, wydłużanie przeciętnego trwania życia oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Wyniki wskazują, że mieszkańcy postrzegają starzenie się ludności jako zjawisko wpływające na funkcjonowanie całej społeczności lokalnej.

Analiza problemu nr 3 – Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego

Identyczny wynik (55,9%) uzyskała odpowiedź dotycząca niewystarczającej oferty spędzania czasu wolnego. Ponad połowa respondentów uznała, że dostępna oferta nie odpowiada w pełni potrzebom mieszkańców, co wskazuje na duże znaczenie aktywności społecznej i rekreacyjnej dla jakości życia w Gminie.

Badanie nie pozwala jednoznacznie określić, których grup wiekowych problem ten dotyczy w największym stopniu. W zestawieniu z wysokim odsetkiem wskazań dotyczącym starzenia się mieszkańców można jednak wnioskować, że oczekiwania dotyczą rozwoju oferty skierowanej do różnych grup – dzieci i młodzieży, osób aktywnych zawodowo oraz seniorów. Wyniki potwierdzają, że rozwój oferty czasu wolnego jest postrzegany jako jedno z kluczowych wyzwań lokalnej polityki społecznej.

Analiza problemu nr 4 – Niskie zarobki

Jednym z najczęściej wskazywanych problemów społecznych były niskie zarobki, które wskazało 46,7% respondentów. Oznacza to, że niemal co drugi uczestnik badania postrzega poziom

wynagrodzeń jako jeden z kluczowych czynników wpływających na jakość życia w Gminie. Wynik ten odnosi się do oceny lokalnych warunków ekonomicznych i rynku pracy, a nie wyłącznie do indywidualnej sytuacji finansowej respondentów.

Na uwagę zasługuje fakt, że problem niskich zarobków wskazało znacznie więcej osób niż tych, które negatywnie oceniły własną sytuację materialną (6,5%). Świadczy to o tym, że mieszkańcy odróżniają ocenę własnych warunków życia od oceny poziomu wynagrodzeń na lokalnym rynku pracy. Nawet osoby znajdujące się w stabilnej sytuacji finansowej mogą uznawać poziom płac za niewystarczający w relacji do kosztów życia i możliwości rozwoju zawodowego.

W rankingu problemów społecznych niskie zarobki zajęły czwarte miejsce – po złej jakości powietrza, starzeniu się mieszkańców oraz niewystarczającej ofercie spędzania czasu wolnego – co potwierdza wysoką rangę kwestii ekonomicznych w ocenie mieszkańców.

Analiza problemu nr 5 – Niewystarczający dostęp do usług medycznych

Problem niewystarczającego dostępu do usług medycznych wskazało 38,7% respondentów, co oznacza, że ponad jedna trzecia mieszkańców postrzega ochronę zdrowia jako jedno z najważniejszych wyzwań społecznych Gminy. Wynik ten odzwierciedla społeczną ocenę funkcjonowania systemu ochrony zdrowia i dostępności świadczeń medycznych.

Ocena ta może obejmować m.in. czas oczekiwania na wizyty, dostępność lekarzy specjalistów i podstawowej opieki zdrowotnej oraz organizację systemu ochrony zdrowia. Ponieważ ankieta nie precyzowała zakresu pojęcia „usługi medyczne”, odpowiedzi należy traktować jako ogólną ocenę dostępności świadczeń zdrowotnych. Wysoki odsetek wskazań dotyczących usług medycznych, podobnie jak starzenia się mieszkańców, może świadczyć o dostrzeganiu związku pomiędzy procesami demograficznymi a rosnącym zapotrzebowaniem na świadczenia zdrowotne, rehabilitacyjne i opiekę długoterminową. Wynik nie pozwala ocenić rzeczywistej dostępności usług, ale stanowi ważny wskaźnik ich społecznego postrzegania.

Analiza problemu nr 6 – Niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry

Kolejnym problemem wskazanym przez mieszkańców był niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry (24,9% wskazań). Oznacza to, że co czwarty respondent postrzega dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej jako istotne wyzwanie społeczne. Wynik ten należy rozpatrywać w kontekście rosnącej świadomości znaczenia zdrowia psychicznego oraz zwiększającego się zapotrzebowania na wsparcie w sytuacjach kryzysowych, problemach rodzinnych, przeciążeniu zawodowym i trudnościach wychowawczych.

Jednocześnie ograniczona dostępność specjalistów oraz długie terminy oczekiwania na świadczenia finansowane ze środków publicznych stanowią problem o charakterze ogólnopolskim, co wpływa również na oceny mieszkańców Kędzierzyna-Koźła. W porównaniu z ogólną dostępnością usług medycznych odsetek wskazań był niższy o blisko 14 punktów procentowych, co sugeruje, że mieszkańcy częściej dostrzegają problemy funkcjonowania całego systemu ochrony zdrowia niż wyłącznie opieki psychologicznej i psychiatrycznej.

Analiza problemu nr 7 – Brak integracji mieszkańców

Brak integracji mieszkańców wskazało 24,5% respondentów, co oznacza, że niemal co czwarty badany postrzega relacje społeczne i aktywność mieszkańców jako istotny problem lokalny. Wynik ten podkreśla znaczenie kapitału społecznego oraz potrzeby wzmacniania więzi sąsiedzkich, aktywności obywatelskiej i uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnym.

Choć odsetek wskazań jest niższy niż w przypadku problemów dotyczących środowiska, demografii czy rynku pracy, integracja społeczna pozostaje ważnym obszarem lokalnej polityki społecznej. Zbliżony poziom wskazań dotyczących zdrowia psychicznego i cyberuzależnień może świadczyć o dostrzeganiu przez mieszkańców zależności między jakością relacji społecznych, stylem życia i dobrostanem psychicznym.

Analiza problemu nr 8 – Nadużywanie Internetu i cyberuzależnienia

Problem nadużywania Internetu i cyberuzależnień wskazało 23,0% respondentów, co oznacza, że niemal co czwarty mieszkaniec postrzega go jako jedno z istotnych wyzwań społecznych. Odsetek ten jest zbliżony do wskazań dotyczących braku integracji mieszkańców oraz niewystarczającej komunikacji pomiędzy częściami Gminy, co podkreśla znaczenie problemów związanych ze stylem życia i funkcjonowaniem społecznym.

Choć cyberuzależnienia należą do stosunkowo nowych problemów społecznych, wyniki badania wskazują, że mieszkańcy dostrzegają ich wpływ na funkcjonowanie dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Ponieważ ankieta nie rozróżniała poszczególnych form nadużywania Internetu, odpowiedzi odnoszą się do ogólnej oceny tego zjawiska.

Analiza problemu nr 9 – Niewystarczająca komunikacja pomiędzy częściami Gminy

Ostatnim z analizowanych problemów była niewystarczająca komunikacja wewnątrz miasta, wskazana przez 23,0% respondentów. Uzyskany wynik oznacza, że blisko jedna czwarta mieszkańców dostrzega ograniczenia w funkcjonowaniu systemu transportu publicznego oraz dostępności komunikacyjnej różnych części Kędzierzyna-Koźła. W porównaniu z pozostałymi kategoriami zagadnienie to uzyskało najniższy poziom wskazań, jednak nadal pozostaje problemem zauważanym przez znaczącą część respondentów.

Warto podkreślić, że odpowiedź ta może odnosić się zarówno do jakości transportu publicznego, częstotliwości kursów, dostępności połączeń, jak również łatwości przemieszczania się pomiędzy poszczególnymi częściami miasta oraz dostępu do instytucji publicznych, placówek ochrony zdrowia, oświaty i usług społecznych.

Analiza rozkładu odpowiedzi wskazuje, że problemy komunikacyjne nie dominują w społecznej ocenie sytuacji Gminy Kędzierzyn-Koźle, jednak pozostają jednym z czynników wpływających na codzienne funkcjonowanie mieszkańców oraz dostępność usług publicznych.

Hierarchiczne ujęcie zdiagnozowanych problemów społecznych.

Problemy o najwyższym poziomie wskazań

Pierwszą grupę stanowią zagadnienia o najwyższym poziomie wskazań, przekraczającym połowę wszystkich respondentów. Należą do niej trzy problemy:

- zła jakość powietrza (73,9%),
- starzenie się mieszkańców (55,9%),
- niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego (55,9%).

Tak wysoki poziom wskazań świadczy o tym, że kwestie środowiskowe, demograficzne oraz związane z organizacją życia społecznego są postrzegane jako podstawowe wyzwania rozwojowe Gminy. Są to jedyne zagadnienia, które uzyskały poparcie ponad połowy uczestników badania, co wskazuje na ich powszechne dostrzeganie niezależnie od indywidualnych cech respondentów.

Problemy o średnim poziomie wskazań

Drugą grupę tworzą problemy o średnim poziomie wskazań, obejmujące:

- niskie zarobki (46,7%),
- niewystarczający dostęp do usług medycznych (38,7%).

Choć odsetek wskazań jest niższy niż w przypadku problemów dominujących, zagadnienia te nadal należą do najważniejszych wyzwań społecznych. Dotyczą dwóch kluczowych obszarów jakości życia – bezpieczeństwa ekonomicznego oraz ochrony zdrowia – wskazując, że mieszkańcy zwracają uwagę zarówno na warunki materialne, jak i dostępność świadczeń medycznych.

Problemy o niskim poziomie wskazań

Trzecią grupę stanowią problemy uzyskujące od około jednej czwartej do jednej piątej wskazań respondentów. Obejmuje ona:

- niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry (24,9%),
- brak integracji mieszkańców (24,5%),
- nadużywanie Internetu i cyberuzależnienia (23,0%),
- niewystarczającą komunikację pomiędzy poszczególnymi częściami Gminy (23,0%).

Uzyskane wyniki wskazują, że zagadnienia te są dostrzegane przez znaczącą część mieszkańców, jednak ich społeczna ranga jest wyraźnie niższa niż problemów zaliczonych do dwóch pierwszych grup. Analiza odpowiedzi pozwala również na pogrupowanie wskazanych problemów według ich charakteru.

Problemy społeczne według kategorii

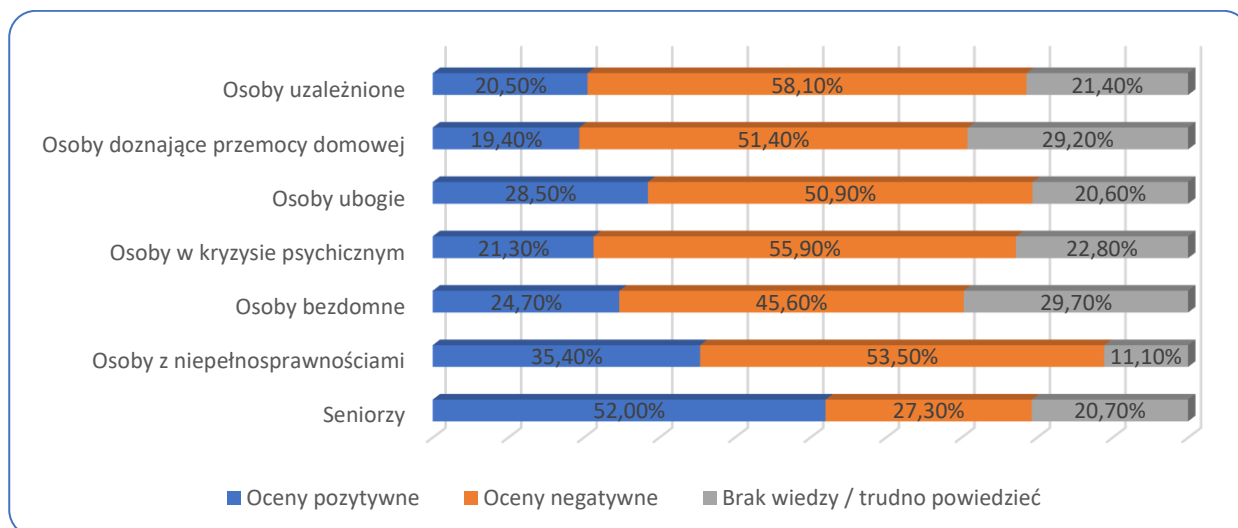
- Problemy środowiskowe. Do tej kategorii należy zła jakość powietrza – jedyny problem odnoszący się bezpośrednio do stanu środowiska naturalnego. Jednocześnie uzyskał najwyższy odsetek wskazań, co potwierdza duże znaczenie kwestii ekologicznych dla jakości życia mieszkańców.
- Problemy demograficzne. Reprezentuje je starzenie się mieszkańców. Wysoki poziom wskazań świadczy, że respondenci dostrzegają zmiany struktury wieku ludności i ich wpływ na funkcjonowanie społeczności lokalnej.
- Problemy ekonomiczne. Do tej grupy zaliczono niskie zarobki, które wskazują na znaczenie sytuacji ekonomicznej mieszkańców i lokalnego rynku pracy w ocenie jakości życia.
- Problemy zdrowotne. Obejmują niewystarczający dostęp do usług medycznych oraz pomocy psychologicznej i psychiatrycznej. Wysoka liczba wskazań potwierdza, że zdrowie należy do kluczowych obszarów wymagających działań.
- Problemy społeczne. Obejmują brak integracji mieszkańców, niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego oraz nadużywanie Internetu i cyberuzależnienia. Wszystkie dotyczą jakości relacji społecznych, aktywności mieszkańców i sposobu funkcjonowania społeczności lokalnej.
- Problemy infrastrukturalne. Obejmują niewystarczającą komunikację pomiędzy częściami Gminy, wskazując na znaczenie dostępności transportowej i przestrzennej usług publicznych.

Ocena dostępności usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców

Jednym z kluczowych elementów badania była ocena dostępności usług społecznych skierowanych do grup wymagających wsparcia. Dostępność usług warunkuje skuteczność lokalnego systemu

wsparcia, ponieważ nawet dobrze rozwinięta oferta nie spełnia swojej funkcji, jeśli mieszkańcy napotykają bariery w korzystaniu z niej lub nie posiadają informacji o dostępnych formach pomocy. Oceny respondentów pozwalają wskazać grupy, dla których dostęp do wsparcia jest najbardziej ograniczony. Badanie obejmowało usługi skierowane do seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie psychicznym, osób ubogich, osób doznających przemocy domowej oraz osób uzależnionych.

Wykres 40 Dostępność usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Wyniki badania wskazują na wyraźne zróżnicowanie ocen dostępności usług społecznych. Jedynie usługi skierowane do seniorów uzyskały przewagę ocen pozytywnych, natomiast w przypadku pozostałych grup dominowały opinie wskazujące na niewystarczającą dostępność wsparcia. Oznacza to, że mieszkańcy postrzegają lokalny system usług społecznych jako nierównomiernie rozwinięty. Analiza odpowiedzi pozwala wyróżnić trzy poziomy dostępności usług:

- wysoka dostępność: seniorzy,
- umiarkowana dostępność przy przewadze ocen negatywnych: osoby z niepełnosprawnościami i osoby ubogie,
- niska dostępność: osoby w kryzysie bezdomności, osoby w kryzysie psychicznym, osoby doznające przemocy domowej oraz osoby uzależnione.

Wyniki wskazują na potrzebę dalszego rozwoju usług społecznych, szczególnie dla grup ocenianych przez mieszkańców jako mające najbardziej ograniczony dostęp do wsparcia. Jednocześnie relatywnie niski udział odpowiedzi „trudno powiedzieć” w przypadku usług dla osób uzależnionych świadczy o dobrej znajomości tego obszaru. Problematyka uzależnień pojawiła się również w pytaniu dotyczącym najważniejszych problemów społecznych, gdzie respondenci wskazywali m.in. nadużywanie Internetu i cyberuzależnienia, co potwierdza spójność ocen mieszkańców.

Porównanie wyników pozwala wyróżnić wyraźną hierarchię ocen. Najwyżej oceniono usługi dla seniorów, następnie dla osób z niepełnosprawnościami, a kolejne miejsca zajęły usługi dla osób ubogich i osób w kryzysie bezdomności. Najniżej oceniono wsparcie dla osób uzależnionych, osób w kryzysie psychicznym oraz osób doznających przemocy domowej, gdzie dominowały opinie o niewystarczającej dostępności. Najwyższy odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” odnotowano natomiast w odniesieniu do usług dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób doznających przemocy domowej, co może świadczyć o mniejszej rozpoznawalności tych form wsparcia.

Całościowa analiza potwierdza, że mieszkańcy różnicują ocenę dostępności usług społecznych w zależności od grupy odbiorców. W celu pogłębienia interpretacji zestawiono saldo ocen pozytywnych i negatywnych.

Tabela 5. Bilans społecznej oceny dostępności usług

Grupa odbiorców	Oceny pozytywne	Oceny negatywne	Saldo ocen (p.p.)
Seniorzy	52,0	27,3	+24,7
Osoby z niepełnosprawnościami	35,4	53,5	-18,1
Osoby bezdomne	24,7	45,6	-20,9
Osoby ubogie	28,5	50,9	-22,4
Osoby doznające przemocy	19,4	51,4	-32,0
Osoby w kryzysie psychicznym	21,3	55,9	-34,6
Osoby uzależnione	20,5	58,1	-37,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Saldo obliczono jako różnicę pomiędzy odsetkiem ocen pozytywnych i negatywnych. Analiza salda ocen potwierdza zróżnicowanie społecznej oceny dostępności usług. Dodatnie saldo uzyskały wyłącznie usługi dla seniorów (+24,7 p.p.), co oznacza przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi. We wszystkich pozostałych kategoriach saldo było ujemne. Najmniej niekorzystny wynik odnotowano dla usług kierowanych do osób z niepełnosprawnościami (-18,1 p.p.), natomiast dla osób ubogich i osób w kryzysie bezdomności przekraczał on -20 punktów procentowych. Najbardziej krytycznie oceniono usługi dla osób uzależnionych (-37,6 p.p.), osób w kryzysie psychicznym (-34,6 p.p.) oraz osób doznających przemocy domowej (-32,0 p.p.). Wyniki wskazują na największą rozbieżność między oczekiwaniami mieszkańców a postrzeganą dostępnością specjalistycznych usług dla tych grup.

Dostępność usług dla seniorów

Najwyższą ocenę uzyskały usługi skierowane do osób starszych. Ich dostępność pozytywnie oceniło 52,0% respondentów, negatywnie – 27,3%, natomiast 20,7% nie miało w tej kwestii jednoznacznej opinii. Jest to jedyna grupa odbiorców, dla której oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi. Wynik ten wskazuje, że usługi dla seniorów są najlepiej rozwiniętym i najbardziej rozpoznawalnym elementem lokalnego systemu wsparcia. Może to wynikać z funkcjonowania dziennych form wsparcia, klubów seniora, usług opiekuńczych oraz programów aktywizujących osoby starsze. Jednocześnie ponad jedna czwarta respondentów oceniła ich dostępność negatywnie, co wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju oferty i lepszego dostosowania jej do potrzeb mieszkańców.

Dostępność usług dla osób z niepełnosprawnościami

Drugą analizowaną grupę stanowiły osoby z niepełnosprawnościami. Dostępność usług pozytywnie oceniło 35,4% respondentów, natomiast 53,5% wyraziło ocenę negatywną. Jedynie 11,1% badanych nie miało zdania. Przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi wyniosła ponad 18 punktów procentowych, co wskazuje na wyraźne przekonanie mieszkańców o ograniczonej dostępności wsparcia dla tej grupy.

Niewielki odsetek odpowiedzi „nie wiem” świadczy o dobrej orientacji respondentów w zakresie usług dla osób z niepełnosprawnościami. Wyniki sugerują, że mieszkańcy dostrzegają nie tylko potrzebę rozwoju oferty, ale także ograniczenia w rzeczywistym dostępie do dostępnych form wsparcia.

Dostępność usług dla osób w kryzysie bezdomności

Usługi skierowane do osób w kryzysie bezdomności uzyskały relatywnie niską ocenę. Ich dostępność pozytywnie oceniło 24,7% respondentów, natomiast 45,6% uznało ją za niewystarczającą. Jednocześnie 29,7% badanych wybrało odpowiedź „nie wiem”.

Wysoki odsetek odpowiedzi neutralnych może świadczyć o ograniczonej wiedzy mieszkańców na temat systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności lub niewielkim kontakcie z tym obszarem usług społecznych. Jednocześnie wyraźna przewaga ocen negatywnych wskazuje, że respondenci znający funkcjonowanie tego systemu częściej oceniają jego dostępność krytycznie niż pozytywnie.

Dostępność usług dla osób doświadczających kryzysu psychicznego

Jedną z najniżej ocenionych kategorii usług społecznych była dostępność wsparcia dla osób doświadczających kryzysu psychicznego. Pozytywnie oceniło ją 21,3% respondentów, natomiast 55,9% uznało dostępność tych usług za niewystarczającą. Kolejne 22,8% badanych nie miało jednoznacznej opinii. Przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi wyniosła ponad 34 punkty procentowe, co stanowi jedną z największych dysproporcji odnotowanych w badaniu.

Stosunkowo niewielki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć”, niższy niż w przypadku usług dla osób w kryzysie bezdomności i osób doświadczających przemocy, może świadczyć o rosnącej świadomości mieszkańców dotyczącej zdrowia psychicznego i dostępności specjalistycznego wsparcia.

Wyniki pozostają spójne z wcześniejszymi odpowiedziami respondentów, którzy wskazywali ograniczony dostęp do psychologów i psychiatrów jako jeden z istotnych problemów społecznych Gminy.

Dostępność usług związanych z ubóstwem.

Usługi skierowane do osób ubogich oceniono nieco korzystniej niż wsparcie dla osób w kryzysie psychicznym, jednak nadal dominowały opinie wskazujące na ich niewystarczającą dostępność. Pozytywnie oceniło je 28,5% respondentów, natomiast 50,9% wyraziło ocenę negatywną. Odpowiedź „trudno powiedzieć” wskazało 20,6% badanych. Przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi wyniosła ponad 22 punkty procentowe. Wyniki wskazują, że ponad połowa mieszkańców dostrzega ograniczenia w dostępie do wsparcia osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Jednocześnie blisko jedna trzecia respondentów ocenia dostępność tych usług pozytywnie, co świadczy o bardziej zróżnicowanych opiniach niż w przypadku usług dla osób w kryzysie psychicznym lub osób uzależnionych. Niewielki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” może świadczyć o dobrej rozpoznawalności systemu pomocy społecznej i oferowanych form wsparcia.

Dostępność usług dla osób doznających przemocy domowej

W przypadku usług skierowanych do osób doznających przemocy domowej pozytywną ocenę wyraziło 19,4% respondentów, natomiast 51,4% uznało ich dostępność za niewystarczającą. Odpowiedź „trudno powiedzieć” wskazało 29,2% badanych. Wyniki pokazują, że ponad połowa mieszkańców negatywnie ocenia dostępność tego rodzaju wsparcia, a niemal co trzeci nie posiada wiedzy pozwalającej na jego ocenę.

Wysoki odsetek odpowiedzi neutralnych może wynikać z ograniczonej rozpoznawalności systemu przeciwdziałania przemocy domowej, którego działania mają często charakter interwencyjny i indywidualny. Jednocześnie niewielki udział ocen pozytywnych wskazuje, że osoby znające ten obszar wsparcia częściej postrzegają jego dostępność jako niewystarczającą niż wystarczającą.

Dostępność usług dla osób uzależnionych

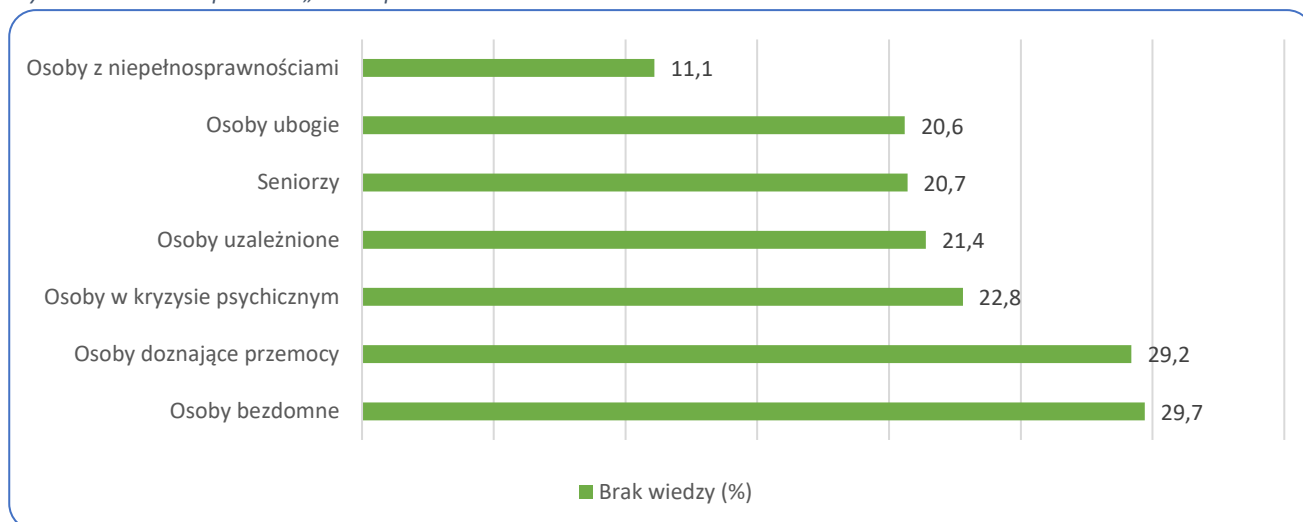
Najbardziej krytycznie oceniono dostępność usług kierowanych do osób uzależnionych. Pozytywną ocenę wyraziło jedynie 20,5% respondentów, podczas gdy aż 58,1% uznało dostępność tych usług za niewystarczającą. Kolejne 21,4% badanych nie miało zdania w tej kwestii.

Uzyskany wynik stanowi najwyższy poziom ocen negatywnych spośród wszystkich analizowanych grup odbiorców usług społecznych. Przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi wynosi blisko trzydzieści osiem punktów procentowych, co świadczy o wyjątkowo krytycznej ocenie tego obszaru przez mieszkańców.

Poziom społecznej wiedzy o systemie usług

Drugim elementem wymagającym interpretacji jest udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”. W badaniach ewaluacyjnych traktuje się je jako wskaźnik rozpoznawalności analizowanego obszaru – im wyższy ich odsetek, tym mniejsza znajomość danej formy wsparcia wśród respondentów.

Wykres 41. Udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu z badań mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Najwyższą rozpoznawalnością cieszą się usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami. Jedynie 11,1% respondentów nie potrafiło ocenić ich dostępności, co oznacza, że blisko dziewięciu na dziesięciu mieszkańców miało własną opinię na temat tego obszaru wsparcia. Stosunkowo dobrze rozpoznawalne są również usługi dla seniorów i osób ubogich.

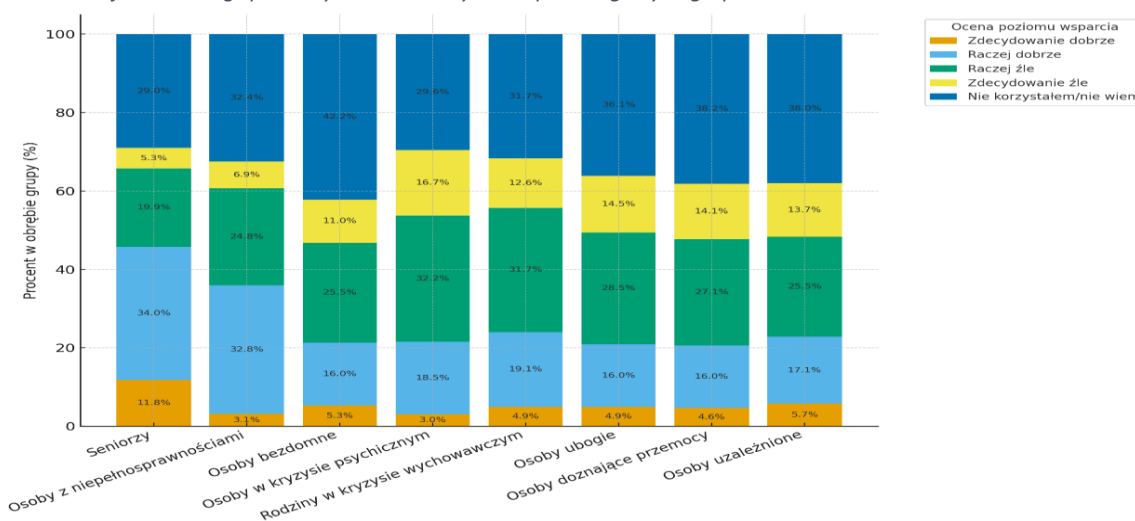
Najwyższy odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” odnotowano natomiast w przypadku usług dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób doznających przemocy domowej, gdzie niemal jedna trzecia respondentów nie potrafiła dokonać oceny. Może to wynikać z mniejszej rozpoznawalności tych usług oraz ich specjalistycznego charakteru. Wysoki udział odpowiedzi „trudno powiedzieć” świadczy przede wszystkim o ograniczonej wiedzy mieszkańców na temat dostępnych form wsparcia, a nie o jakości świadczonych usług.

Ocena jakości usług społecznych świadczonych na rzecz poszczególnych grup mieszkańców

Poza oceną dostępności usług społecznych mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę ich jakości. Rozróżnienie tych dwóch aspektów ma istotne znaczenie diagnostyczne. Dostępność odnosi się do możliwości skorzystania z określonych form wsparcia, natomiast jakość obejmuje ocenę sposobu realizacji usług, ich skuteczności, adekwatności do potrzeb, profesjonalizmu osób świadczących pomoc oraz poziomu satysfakcji osób korzystających z systemu wsparcia.

Ocena jakości usług społecznych pozwala określić, w jakim stopniu mieszkańcy pozytywnie postrzegają funkcjonowanie lokalnego systemu usług społecznych skierowanych do poszczególnych grup odbiorców. Wyniki stanowią uzupełnienie wcześniejszej analizy dostępności usług i umożliwiają bardziej kompleksową ocenę funkcjonowania systemu wsparcia w Gminie.

Wykres 42. Ocena jakości usług społecznych świadczonych dla poszczególnych grup mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Analiza wyników wskazuje na wyraźne zróżnicowanie ocen jakości usług społecznych w zależności od grupy odbiorców. Opinie respondentów odzwierciedlają zarówno własne doświadczenia, jak i wiedzę o funkcjonowaniu lokalnego systemu wsparcia. Mieszkańcy lepiej oceniają usługi powszechne i dobrze rozpoznawalne niż specjalistyczne, wymagające współpracy wielu instytucji. Wyniki badania pozwalają wyróżnić trzy grupy usług różniące się poziomem społecznej oceny.

Usługi oceniane najwyżej

Najwyżej oceniono usługi skierowane do osób starszych. Uzyskały one największy odsetek ocen pozytywnych i jednocześnie relatywnie niewiele ocen negatywnych, co wskazuje, że mieszkańcy dobrze oceniają zarówno ich dostępność, jak i jakość. Wysokie oceny mogą świadczyć o sprawnym

funkcjonowaniu usług środowiskowych, opiekuńczych i aktywizujących, a niewielki udział odpowiedzi „trudno powiedzieć” potwierdza ich dobrą rozpoznawalność. Drugie miejsce zajęły usługi dla osób z niepełnosprawnościami. Choć uzyskały mniej ocen pozytywnych niż usługi senioralne, zostały ocenione korzystniej niż większość pozostałych form wsparcia, co świadczy o dobrej ocenie jakości świadczonych usług.

Usługi oceniane umiarkowanie

Do tej grupy należą usługi skierowane do osób ubogich oraz osób w kryzysie bezdomności. W obu przypadkach opinie mieszkańców były zróżnicowane – obok ocen pozytywnych występował wysoki odsetek ocen negatywnych oraz odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Może to świadczyć o mniej jednoznacznej ocenie jakości tych usług oraz ich mniejszej rozpoznawalności wśród części *mieszkańców*.

Usługi oceniane najniżej

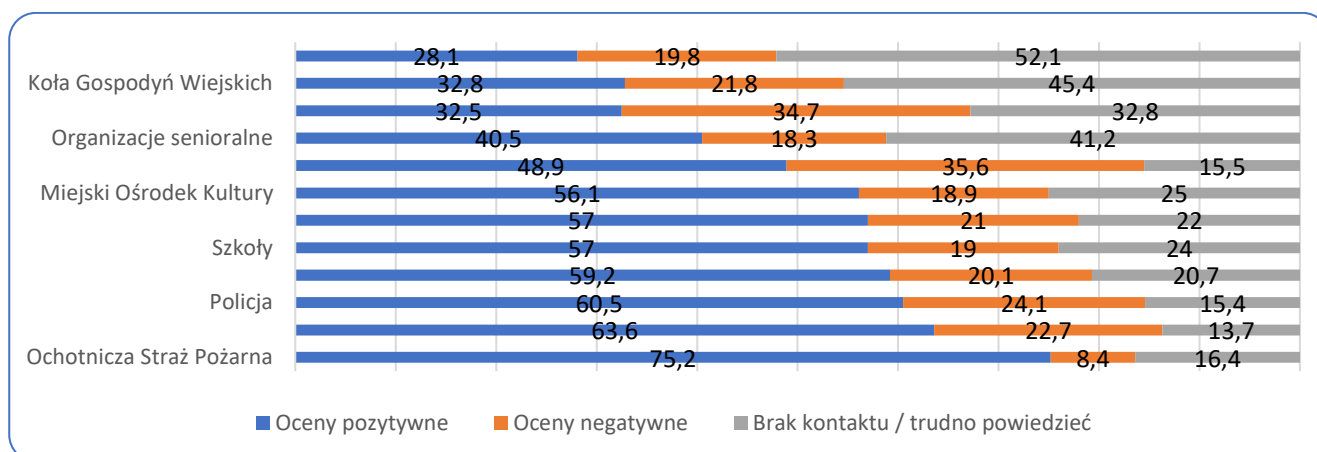
Najbardziej krytycznie oceniono usługi dla osób uzależnionych, osób w kryzysie psychicznym oraz osób doznających przemocy domowej. We wszystkich tych grupach liczba ocen negatywnych przewyższała liczbę ocen pozytywnych. Są to jednocześnie usługi o wysokim stopniu specjalizacji, wymagające współpracy wielu instytucji i zapewnienia ciągłości wsparcia, dlatego oceny mieszkańców mogą odnosić się do funkcjonowania całego systemu pomocy.

Istotnym elementem analizy pozostaje również udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”. W przypadku części grup odbiorców osiąga on wysoki poziom, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy mieszkańców dotyczącej funkcjonowania określonych usług. Nie należy interpretować tego wyłącznie jako negatywnej oceny jakości. W badaniach społecznych odpowiedzi neutralne często wskazują na niewielką rozpoznawalność określonych form wsparcia lub brak bezpośrednich doświadczeń respondentów z ich funkcjonowaniem.

Ocena jakości funkcjonowania instytucji i organizacji świadczących usługi społeczne w opinii mieszkańców

Ocena jakości funkcjonowania instytucji publicznych i organizacji społecznych stanowi ważny element diagnozy lokalnego systemu usług społecznych. W przeciwieństwie do oceny dostępności usług pozwala określić poziom satysfakcji mieszkańców z funkcjonowania podmiotów realizujących zadania publiczne. Badanie objęło instytucje samorządowe, służby publiczne oraz organizacje społeczne, a respondenci oceniali jakość ich działania lub wskazywali brak wiedzy bądź kontaktu z daną instytucją. Wyniki odzwierciedlają społeczne postrzeganie jakości świadczonych usług oraz poziom zaufania do poszczególnych podmiotów.

Wykres 43. Ocena jakości funkcjonowania instytucji i organizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Analiza wyników wskazuje na wyraźne zróżnicowanie ocen instytucji funkcjonujących na terenie Gminy, co odzwierciedla różny poziom zaufania społecznego, jakości świadczonych usług i rozpoznawalności ich działalności. Na podstawie uzyskanych wyników można wyróżnić cztery grupy instytucji:

- instytucje cieszące się bardzo wysokim poziomem zaufania społecznego,
- instytucje oceniane dobrze,
- instytucje oceniane umiarkowanie,
- instytucje o niskiej rozpoznawalności lub zróżnicowanej ocenie społecznej.

Podział ten ułatwia interpretację wyników i pokazuje, że mieszkańcy różnicują ocenę poszczególnych instytucji.

Instytucje cieszące się najwyższym zaufaniem społecznym

Najwyższą ocenę spośród wszystkich analizowanych instytucji uzyskała Ochotnicza Straż Pożarna, którą pozytywnie oceniło 75,2% respondentów, przy zaledwie 8,4% ocen negatywnych. Wynik ten świadczy o bardzo wysokim poziomie zaufania społecznego i pozytywnym postrzeganiu działalności OSP, obejmującej nie tylko działania ratownicze, ale również aktywność edukacyjną, społeczną i integracyjną. Wysoko oceniono również Urząd Miasta (63,6% ocen pozytywnych) oraz Policję (60,5%), co wskazuje na korzystny odbiór administracji samorządowej i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. W obu przypadkach niski odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” potwierdza dużą rozpoznawalność tych instytucji wśród mieszkańców.

Do grona najwyżej ocenionych podmiotów należy także Parafia, która uzyskała 59,2% ocen pozytywnych. Wynik ten odzwierciedla nie tylko ocenę działalności religijnej, ale również funkcji społecznych, integracyjnych i charytatywnych pełnionych w środowisku lokalnym.

Instytucje oceniane dobrze

Drugą grupę tworzą instytucje, których udział ocen pozytywnych przekracza połowę wszystkich odpowiedzi. Należą do nich Miejski Ośrodek Kultury (56,1%), szkoły oraz transport publiczny (po około 57% ocen pozytywnych). Wyniki te wskazują na korzystną ocenę jakości usług kulturalnych, edukacyjnych i transportowych oraz ich istotną rolę w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.

Mniej korzystnie oceniono ochronę zdrowia, która uzyskała 32,5% ocen pozytywnych wobec 34,7% negatywnych, przy 32,8% odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wynik ten potwierdza wcześniejsze wnioski dotyczące problemów z dostępnością świadczeń zdrowotnych, w tym pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.

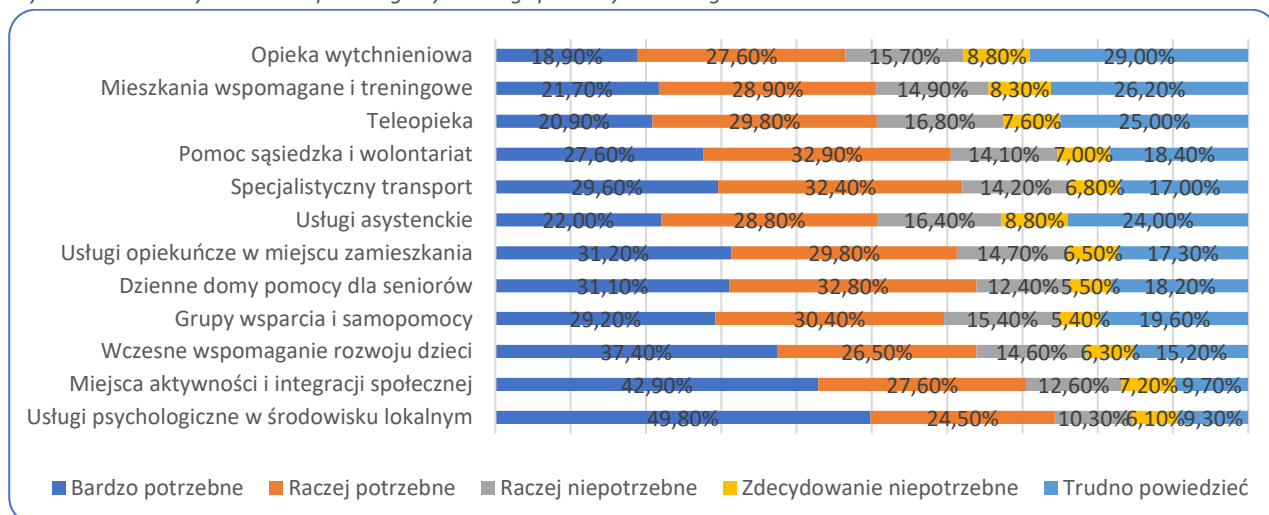
Stosunkowo niskie oceny uzyskały również Koła Gospodyń Wiejskich, organizacje młodzieżowe i organizacje senioralne, które osiągnęły odpowiednio 32,8%, 28,1% i 40,5% ocen pozytywnych. Jednocześnie wysoki udział odpowiedzi neutralnych (do 52,1% w przypadku organizacji młodzieżowych) wskazuje przede wszystkim na ich ograniczoną rozpoznawalność, a niekoniecznie niską jakość działalności. Umiarkowanie oceniono także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 48,9% respondentów wyraziło ocenę pozytywną, 35,6% negatywną, a 15,5% nie miało zdania. Wyniki te pokazują przewagę ocen pozytywnych, jednak jednocześnie wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania wizerunku i jakości funkcjonowania systemu pomocy społecznej.

Przeprowadzona analiza pokazuje, że najwyższym zaufaniem mieszkańców cieszą się instytucje silnie zakorzenione w społeczności lokalnej oraz odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne. Z kolei obszary takie jak ochrona zdrowia, pomoc społeczna oraz część organizacji społecznych wymagają dalszego rozwoju, lepszej promocji i wzmacniania współpracy z mieszkańcami. Z perspektywy rozwoju usług społecznych i tworzenia CUS są to obszary o największym potencjale do poprawy.

Potrzeby wdrożenia usług społecznych w opinii mieszkańców

Jednym z najważniejszych elementów badania było rozpoznanie oczekiwań mieszkańców dotyczących rozwoju nowych usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle. W przeciwieństwie do pytań dotyczących dostępności i jakości istniejących usług, ta część badania koncentrowała się na identyfikacji usług, które – zdaniem mieszkańców – powinny zostać rozwinięte lub wdrożone w przyszłości. Wyniki stanowią ważny element diagnozy, wskazując kierunki rozwoju lokalnego systemu usług społecznych z perspektywy mieszkańców.

Wykres 44. Potrzeby wdrożenia poszczególnych usług społecznych według mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Analiza wyników wskazuje na wysokie poparcie dla rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej. W większości analizowanych kategorii dominowały odpowiedzi wskazujące na potrzebę ich rozwoju, szczególnie usług wzmacniających samodzielność mieszkańców, wspierających rodziny, osoby starsze oraz zdrowie psychiczne. Na podstawie uzyskanych wyników można wyróżnić cztery grupy usług o różnym poziomie społecznego poparcia.

Usługi o najwyższym poziomie społecznego poparcia

Najwyższe poparcie uzyskały lokalne **usługi wsparcia psychologicznego** – 49,8% respondentów uznało je za bardzo potrzebne, a 24,5% za raczej potrzebne. Łącznie niemal trzy czwarte mieszkańców dostrzega potrzebę rozwoju tego rodzaju wsparcia. Wynik ten potwierdza wcześniejsze wnioski dotyczące ograniczonej dostępności pomocy psychologicznej i psychiatrycznej oraz rosnącego znaczenia zdrowia psychicznego.

Drugą najwyżej ocenioną kategorią były **miejsca aktywności i integracji społecznej**. Za bardzo potrzebne uznało je 42,9% mieszkańców, a 27,6% za raczej potrzebne. Łącznie ponad 70% respondentów opowiada się za rozwojem przestrzeni sprzyjających aktywności mieszkańców i budowaniu więzi społecznych.

Usługi wspierające dzieci i rodziny

Duże poparcie uzyskały **usługi wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci** – 37,4% respondentów uznało je za bardzo potrzebne. Wysoko oceniono również **grupy wsparcia i samopomocy**, które otrzymały 29,2% odpowiedzi „bardzo potrzebne”, a po uwzględnieniu odpowiedzi „raczej potrzebne” należą do usług cieszących się wysoką akceptacją społeczną. Wyniki wskazują na oczekiwanie rozwoju usług wspierających rodziny oraz wzmacniających samodzielność mieszkańców.

Usługi wspierające osoby starsze i osoby wymagające pomocy

Znaczne poparcie uzyskały **dzienne domy pomocy dla seniorów** – 31,1% respondentów uznało je za bardzo potrzebne, a 32,8% za raczej potrzebne. Podobnie oceniono **usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, specjalistyczny transport** dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz **usługi asystenckie**. Wyniki potwierdzają wysokie społeczne poparcie dla rozwiązań umożliwiających pozostanie osób wymagających wsparcia w miejscu zamieszkania.

Usługi wzmacniające aktywność społeczną

Wysoką akceptację uzyskały również **pomoc sąsiedzka, wolontariat lokalny** oraz aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Blisko dwie trzecie respondentów uznało rozwój tych działań za potrzebny, co wskazuje na znaczenie oddolnych form wsparcia, aktywności obywatelskiej i integracji społecznej.

Usługi specjalistyczne

Nieco niższy odsetek odpowiedzi „bardzo potrzebne” uzyskały teleopieka, mieszkania wspomagane, mieszkania treningowe, opieka wytchnieniowa oraz interwencyjne miejsca pobytu. Po zsumowaniu odpowiedzi „bardzo potrzebne” i „raczej potrzebne” wszystkie te usługi uzyskały jednak wysoki poziom akceptacji społecznej. Może to wynikać z mniejszej rozpoznawalności części nowoczesnych form wsparcia, które dopiero rozwijają się w polskim systemie usług społecznych.

Szkolenia dla opiekunów nieformalnych

Najniższy udział odpowiedzi „bardzo potrzebne” uzyskały szkolenia dla opiekunów nieformalnych. Wynik ten nie musi jednak oznaczać niskiego zapotrzebowania, lecz może świadczyć o ograniczonej znajomości tej formy wsparcia lub mniejszej świadomości jej praktycznych korzyści.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim rozwoju usług realizowanych w środowisku lokalnym, wspierających samodzielność oraz umożliwiających

pozostanie osób wymagających pomocy w miejscu zamieszkania. Największe poparcie uzyskały usługi związane ze zdrowiem psychicznym, integracją społeczną, wsparciem dzieci oraz usługami dla seniorów. Jednocześnie wysoka akceptacja dla teleopieki, usług asystenckich, opieki wytnieniowej i mieszkań wspomaganych potwierdza gotowość mieszkańców do rozwoju nowoczesnych, środowiskowych form wsparcia. Wyniki te wyznaczają najważniejsze kierunki rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.

Wyniki badań ilościowych wśród pracowników sektora publicznego w Gminie Kędzierzyn-Koźle

Źródłem danych wykorzystanych w niniejszej diagnozie są wyniki badania ilościowego przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzonego w 2025 roku oraz wyniki badania przeprowadzonego w lipcu 2026 roku. Badanie w 2025 r. objęło 132 przedstawicieli instytucji i jednostek organizacyjnych realizujących usługi społeczne, w tym pracowników Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek oświatowych, instytucji kultury oraz innych podmiotów realizujących zadania publiczne natomiast badanie z lipca 2026 roku objęło 79 respondentów.

Wyniki badania stanowią uzupełnienie analizy danych statystycznych i dokumentów strategicznych, przedstawiając funkcjonowanie lokalnego systemu usług społecznych z perspektywy osób odpowiedzialnych za ich organizację i realizację. Należy jednak uwzględnić, że od czasu przeprowadzenia badania mogły nastąpić zmiany organizacyjne lub instytucjonalne.

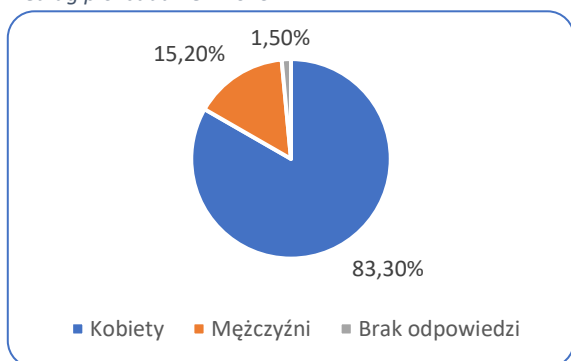
Charakterystyka badanej grupy

Analiza struktury respondentów pozwala właściwie ocenić charakter badanej grupy oraz odpowiednio interpretować wyniki przedstawione w kolejnych częściach diagnozy.

Struktura próby wskazuje, że w badaniu uczestniczyły przede wszystkim osoby posiadające wieloletnie doświadczenie zawodowe, wysokie kwalifikacje oraz bezpośredni kontakt z realizacją usług społecznych na poziomie lokalnym.

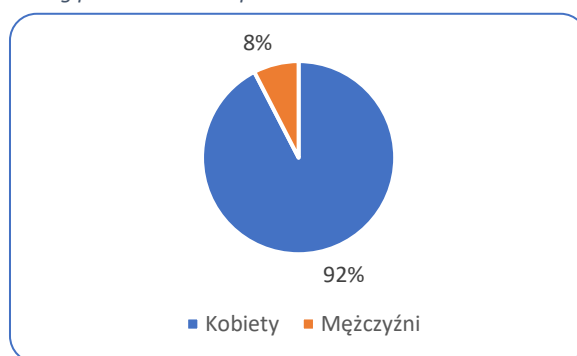
Struktura respondentów według płci

Wykres 45. Struktura respondentów z sektora publicznego według płci badanie z 2025

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Wykres 46. Struktura respondentów z sektora publicznego według płci - badanie z lipca 2026

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2026 roku.

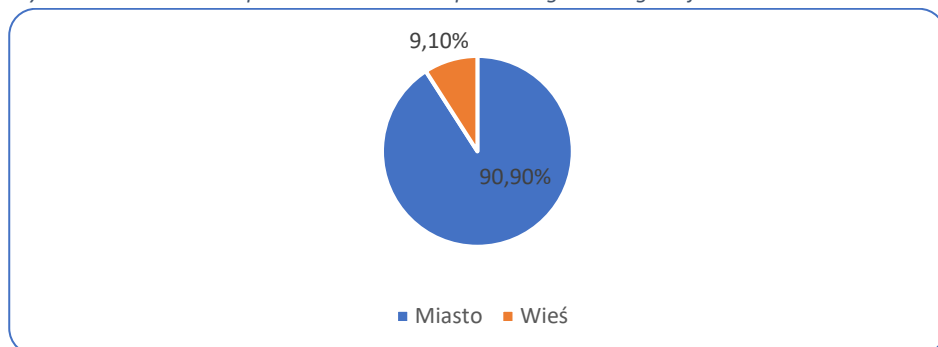
W roku 2025 kobiety stanowiły 83,3% respondentów, mężczyźni 15,2%, a 1,5% osób nie udzieliło odpowiedzi natomiast w 2026 roku 92% respondentów stanowiły kobiety, mężczyźni stanowili 8% wśród badanych osób. Struktura ta odpowiada charakterowi zatrudnienia w administracji publicznej oraz sektorze usług społecznych, gdzie dominują zawody związane z pomocą społeczną, edukacją

i administracją samorządową. Niewielki odsetek braków odpowiedzi świadczy o wysokiej jakości zebranego materiału badawczego.

Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

Większość respondentów (90,9%) mieszkała na terenie miasta, natomiast 9,1% na obszarach wiejskich. Struktura ta odpowiada lokalizacji większości instytucji publicznych funkcjonujących w Gminie i wskazuje, że wyniki odzwierciedlają przede wszystkim doświadczenia związane z funkcjonowaniem usług społecznych w środowisku miejskim.

Wykres 47. Struktura respondentów z sektora publicznego według miejsca zamieszkania

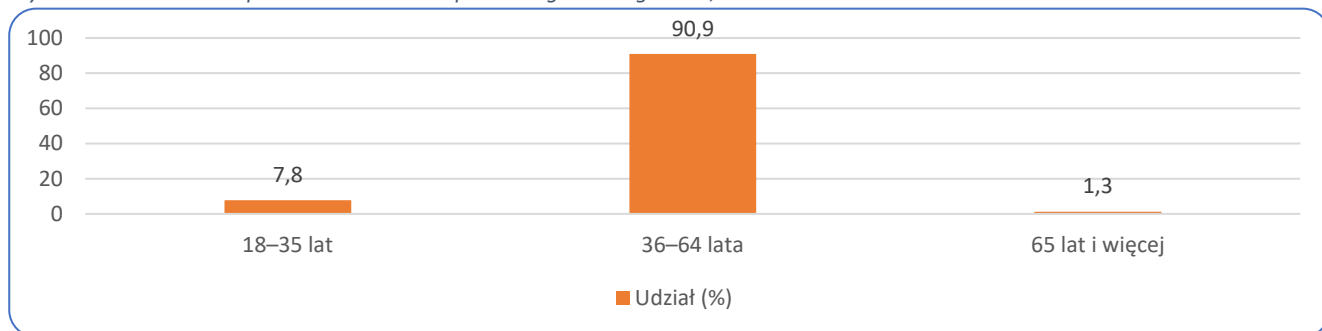

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Struktura respondentów według wieku

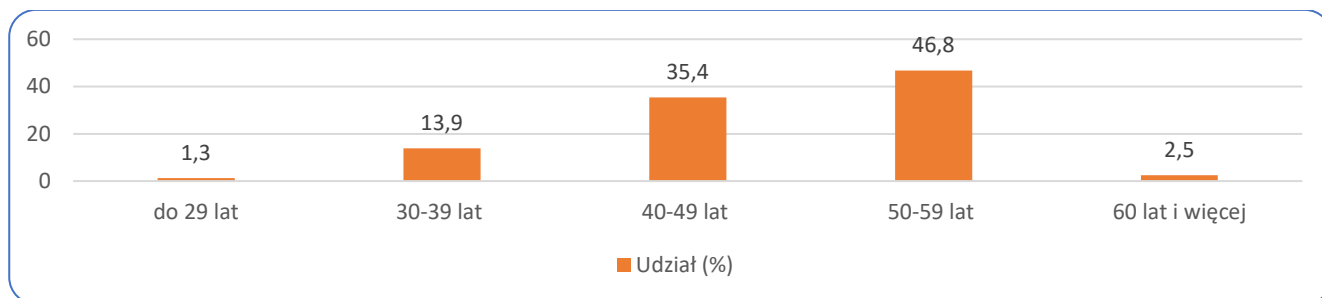
W 2025 roku najliczniejszą grupę stanowili respondenci w wieku 36–64 lata, natomiast osoby w wieku 18–35 lat stanowiły 7,8% badanych. Udział osób w wieku 65 lat i więcej był marginalny, a w badaniu nie uczestniczyły osoby poniżej 18 roku życia.

Wykres 48. Struktura respondentów z sektora publicznego według wieku, 2025

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Wykres 49. Struktura respondentów z sektora publicznego według wieku, 2026

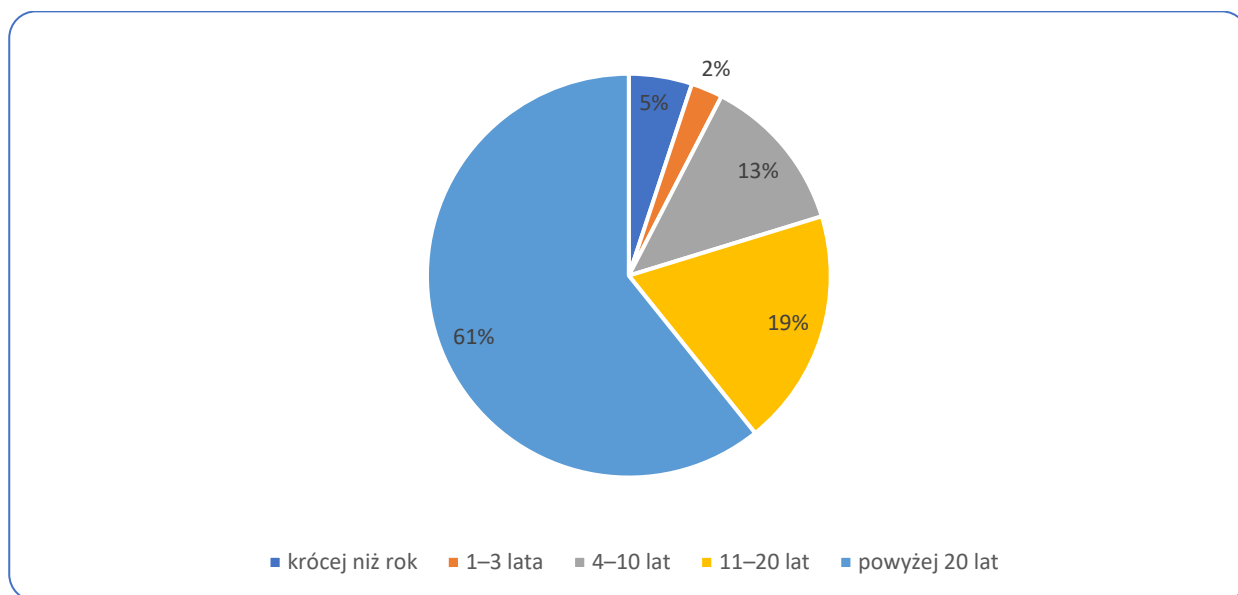

Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2026 roku.

Struktura wieku respondentów zarówno biorących udział w badaniu w 2025 roku jak i w badaniu uzupełniającym z 2026 r. wskazuje na przewagę osób posiadających wieloletnie doświadczenie zawodowe, dobrze znających funkcjonowanie lokalnego systemu usług społecznych. Niewielki udział najmłodszych pracowników oznacza natomiast ograniczoną reprezentację osób rozpoczynających karierę zawodową.

Wśród respondentów przeważały osoby których staż pracy przekroczył 20 lat, stanowiły one ponad 60% wszystkich osób uczestniczących w badaniu.

Wykres 50. Staż pracy respondentów, 2026

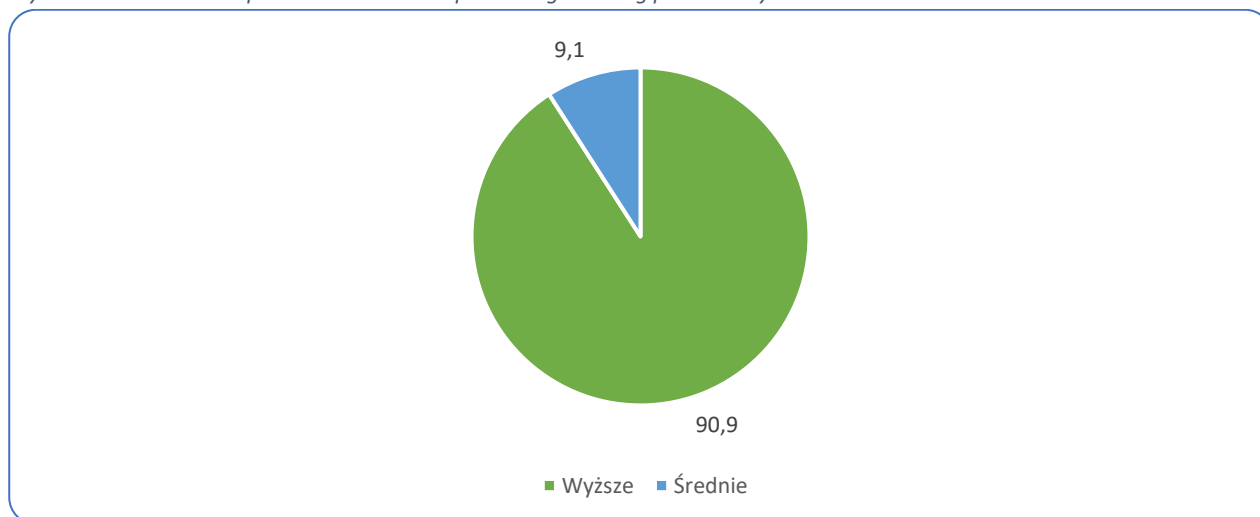

Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2026 roku.

Struktura respondentów według poziomu wykształcenia

Respondenci charakteryzowali się bardzo wysokim poziomem wykształcenia. 90,9% posiadało wykształcenie wyższe, a 9,1% wykształcenie średnie. Struktura ta odpowiada wymaganiom kwalifikacyjnym obowiązującym w administracji publicznej i jednostkach realizujących zadania z zakresu polityki społecznej oraz potwierdza wysoki potencjał kompetencyjny badanej grupy.

Wykres 51. Struktura respondentów z sektora publicznego według poziomu wykształcenia

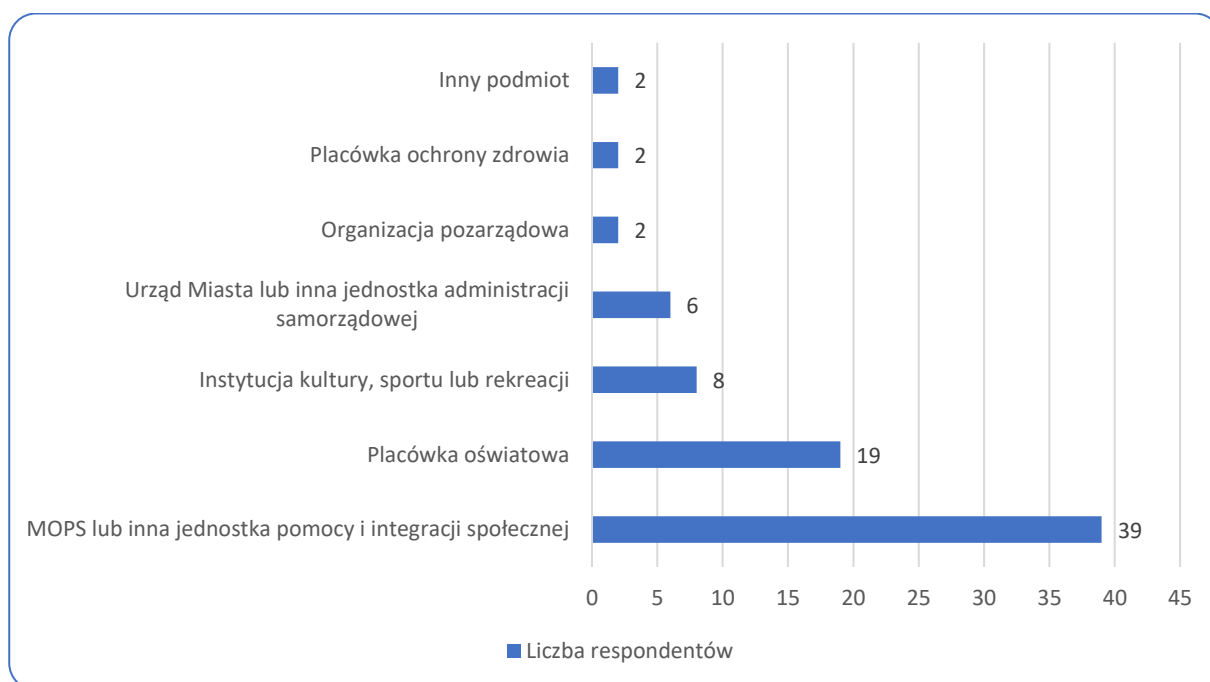

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Rodzaj reprezentowanego podmiotu

W badaniu uczestniczyło 79 przedstawicieli instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie Kędzierzyna-Koźła na pytanie odpowiedzi udzieliło 78 respondentów. Struktura próby wskazuje, że wyniki badania odzwierciedlają przede wszystkim perspektywę jednostek pomocy społecznej oraz placówek oświatowych, które są najważniejszymi partnerami w tworzeniu i realizacji lokalnego systemu usług społecznych. Jednocześnie udział przedstawicieli administracji samorządowej, kultury, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych umożliwia uwzględnienie opinii różnych sektorów współtworzących przyszły model współpracy z Centrum Usług Społecznych.

Wykres 52. Rodzaj reprezentowanego podmiotu

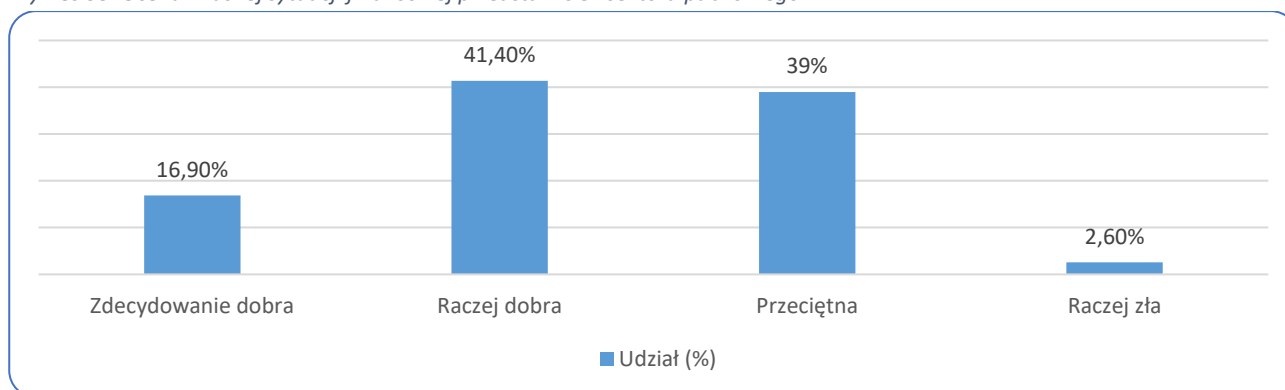

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2026 roku.

Ocena własnej sytuacji finansowej przedstawicieli sektora publicznego

Większość respondentów (58,3%) oceniła swoją sytuację materialną jako dobrą lub zdecydowanie dobrą, natomiast 39,4% określiło ją jako przeciętną. Odpowiedź „raczej zła” wskazało 2,3% badanych, natomiast nie odnotowano ocen „zdecydowanie zła”.

Wykres 53 .Ocena własnej sytuacji finansowej przedstawicieli sektora publicznego

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku na potrzeby LPDI dla Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Wyniki wskazują, że pracownicy sektora publicznego postrzegają swoją sytuację finansową jako względnie stabilną. Jednocześnie znaczny udział ocen przeciętnych może świadczyć o przekonaniu, że osiągnięte dochody zapewniają zaspokojenie podstawowych potrzeb, choć nie gwarantują wysokiego poziomu bezpieczeństwa finansowego. Należy przy tym pamiętać, że przedstawione wyniki mają charakter subiektywnej oceny respondentów.

Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle w opinii przedstawicieli sektora publicznego

Oceny pracowników sektora publicznego stanowią istotny element diagnozy, ponieważ wynikają z doświadczeń związanych z organizacją i realizacją usług społecznych. W przeciwieństwie do mieszkańców, którzy oceniają system z perspektywy odbiorców usług, przedstawiciele instytucji

publicznych wskazują problemy z punktu widzenia ich codziennego funkcjonowania oraz organizacji lokalnego systemu wsparcia.

Wykres 54. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle w opinii przedstawicieli sektora publicznego

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku na potrzeby opracowania LPDI dla Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Analiza wyników wskazuje, że przedstawiciele sektora publicznego za najważniejsze uznają problemy o charakterze systemowym, dotyczące środowiska, zmian demograficznych oraz ochrony zdrowia. Wyniki są w dużej mierze zgodne z opiniami mieszkańców, co potwierdza spójność diagnozy najważniejszych wyzwań społecznych Gminy.

Zła jakość powietrza

Najczęściej wskazywanym problemem była zła jakość powietrza, którą wskazało 82,6% respondentów. Jest to najwyższy wynik spośród wszystkich analizowanych kategorii i wyższy niż w badaniu mieszkańców (73,9%). Przedstawiciele sektora publicznego postrzegają ten problem nie tylko w kontekście ochrony środowiska, lecz także jego wpływu na zdrowie mieszkańców, jakość życia oraz funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia.

Starzenie się mieszkańców

Drugim najczęściej wskazywanym problemem było starzenie się mieszkańców (77,3%). Wynik ten potwierdza wysoką świadomość konsekwencji zmian demograficznych dla organizacji usług zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych. Odsetek wskazań jest wyższy niż w badaniu mieszkańców, co może świadczyć o większej świadomości pracowników instytucji publicznych dotyczącej skutków starzenia się społeczeństwa.

Niewystarczający dostęp do usług medycznych

Na trzecim miejscu znalazł się niewystarczający dostęp do usług medycznych, wskazany przez 61,4% respondentów. Wynik ten jest wyższy niż w badaniu mieszkańców i wskazuje, że przedstawiciele sektora publicznego dostrzegają ograniczenia systemu ochrony zdrowia jako istotną barierę w realizacji usług społecznych oraz wsparcia osób wymagających pomocy.

Niskie zarobki

Problem niskich zarobków wskazało 40,2% respondentów. Choć wynik jest niższy niż w badaniu mieszkańców, potwierdza znaczenie czynników ekonomicznych dla jakości życia mieszkańców oraz funkcjonowania instytucji publicznych, w tym możliwości pozyskiwania i utrzymania wykwalifikowanych pracowników.

Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego

Na niewystarczającą ofertę czasu wskazało wolnego 33,3% respondentów. Wynik potwierdza znaczenie działań aktywizacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych dla integracji społecznej oraz przeciwdziałania izolacji mieszkańców.

Dostęp do psychologa i psychiatry

29,5% badanych uznało niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry za jeden z najważniejszych problemów Gminy. Wynik wskazuje na rosnące znaczenie zdrowia psychicznego oraz potrzebę dalszego rozwoju specjalistycznego wsparcia.

Komunikacja pomiędzy częściami Gminy

Najniższy poziom wskazań uzyskała niewystarczająca komunikacja pomiędzy częściami Gminy (26,5%). Mimo niższego wyniku problem ten pozostaje istotny, ponieważ dostępność transportu wpływa na możliwość korzystania z usług społecznych, ochrony zdrowia i edukacji, szczególnie przez osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców bardziej oddalonych części Gminy.

Porównanie wszystkich odpowiedzi pozwala wyróżnić trzy grupy problemów.

1. Problemy dominujące
 - zła jakość powietrza (82,6%),
 - starzenie się mieszkańców (77,3%),
 - dostęp do usług medycznych (61,4%).

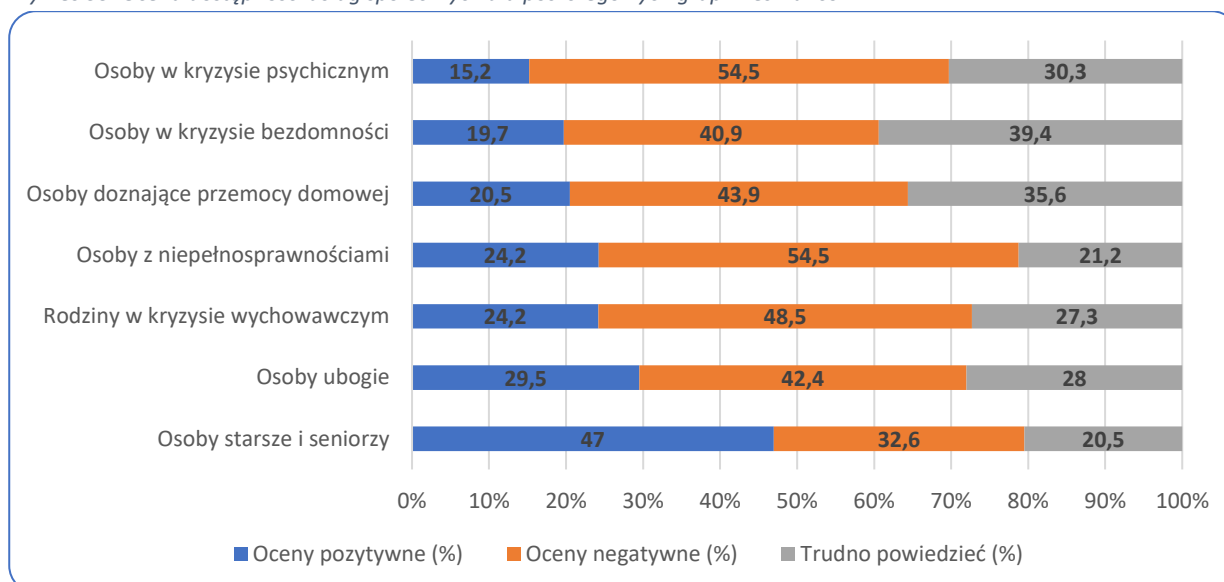
Stanowią one podstawową grupę wyzwań identyfikowanych przez przedstawicieli sektora publicznego.

2. Problemy o średnim znaczeniu:
 - niskie zarobki (40,2%),
 - oferta czasu wolnego (33,3%).
3. Problemy uzupełniające
 - dostęp do psychologa i psychiatry (29,5%),
 - komunikacja pomiędzy częściami Gminy (26,5%).

Ocena dostępności usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców w opinii przedstawicieli sektora publicznego

Ocena dostępności usług społecznych dokonana przez przedstawicieli sektora publicznego stanowi uzupełnienie opinii mieszkańców, ukazując funkcjonowanie lokalnego systemu wsparcia z perspektywy osób odpowiedzialnych za organizację i realizację usług społecznych. Wyniki odzwierciedlają doświadczenia zawodowe respondentów oraz ich znajomość lokalnych zasobów i ograniczeń organizacyjnych.

Wykres 55. Ocena dostępności usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku na potrzeby opracowania LPDI dla Gminy Kędzierzyn-Koźle; opracowanie własne na potrzeby niniejszej diagnozy.

Analiza odpowiedzi przedstawicieli sektora publicznego wskazuje na znacznie bardziej krytyczną ocenę dostępności usług społecznych niż miało to miejsce w badaniu mieszkańców. Jedynie w przypadku jednej grupy odbiorców odsetek ocen pozytywnych przewyższa liczbę ocen negatywnych. W odniesieniu do wszystkich pozostałych grup dominują odpowiedzi wskazujące na niewystarczającą dostępność usług.

Rozkład odpowiedzi sugeruje, że pracownicy instytucji publicznych dostrzegają przede wszystkim ograniczenia organizacyjne lokalnego systemu wsparcia. Wyniki te mogą wynikać z codziennych doświadczeń związanych z realizacją usług, kontaktu z osobami oczekującymi na pomoc oraz znajomości rzeczywistych możliwości instytucji publicznych. Na podstawie uzyskanych wyników można wyróżnić trzy grupy usług różniących się poziomem dostępności.

Seniorzy

Najwyżej oceniono usługi kierowane do seniorów. Pozytywnie ich dostępność oceniło 47,0% respondentów, a negatywnie 32,6%. Jest to jedyna grupa, dla której saldo ocen pozostaje dodatnie (+14,4 p.p.). Jednocześnie niemal jedna trzecia badanych wskazuje na niedostateczną dostępność usług, co potwierdza potrzebę dalszego rozwoju oferty w związku z postępującym procesem starzenia się mieszkańców.

Osoby z niepełnosprawnościami

Pozytywnie dostępność usług oceniło 24,2% respondentów, natomiast 54,5% uznało ją za niewystarczającą. Saldo ocen wynosi –30,3 p.p., co wskazuje na jedną z największych dysproporcji pomiędzy ocenami pozytywnymi i negatywnymi. Wyniki sugerują istotne ograniczenia w dostępie do usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych, asystenckich i środowiskowych.

Osoby w kryzysie bezdomności

Dostępność usług pozytywnie oceniło 19,7% respondentów, a negatywnie 40,9%. Jednocześnie 39,4% badanych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co stanowi najwyższy wynik spośród

wszystkich analizowanych grup. Może to świadczyć o ograniczonej znajomości systemu wsparcia lub specjalistycznym charakterze tych usług.

Rodziny przeżywające trudności wychowawcze

Pozytywnie dostępność usług oceniło 24,2% respondentów, natomiast 48,5% wyraziło opinię negatywną. Saldo ocen wynosi -24,3 p.p. Wynik wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju usług wspierających rodziny, w tym poradnictwa, asystentury rodzinnej oraz działań profilaktycznych. Istotne znaczenie ma również fakt, że ponad jedna czwarta respondentów nie potrafiła jednoznacznie ocenić dostępności tych usług.

Ubóstwo

Pozytywne oceny uzyskały 29,5%, natomiast negatywne 42,4% respondentów. Saldo ocen wyniosło -12,9 p.p., co jest najkorzystniejszym wynikiem spośród wszystkich grup, z wyjątkiem seniorów. Świadczy to o stosunkowo dobrze rozwiniętym systemie pomocy społecznej, który jednak nadal nie odpowiada w pełni na potrzeby mieszkańców.

Osoby doznające przemocy domowej

Dostępność usług pozytywnie oceniło 20,5% respondentów, natomiast 43,9% negatywnie. Kolejne 35,6% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Saldo ocen (-23,4 p.p.) wskazuje na przewagę opinii krytycznych oraz potrzebę dalszego rozwoju specjalistycznego wsparcia i współpracy międzyinstytucjonalnej.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Najniżej oceniono usługi dla osób doświadczających kryzysów psychicznych. Pozytywną ocenę wyraziło jedynie 15,2% respondentów, natomiast 54,5% uznało dostępność tych usług za niewystarczającą. Kolejne 30,3% badanych nie potrafiło dokonać jednoznacznej oceny. Saldo ocen wynosi -39,3 p.p., co jest najniższym wynikiem w całym badaniu. Potwierdza to, że wsparcie zdrowia psychicznego jest postrzegane jako najslabiej rozwinięty element lokalnego systemu usług społecznych.

Analiza poziomu rozpoznawalności usług społecznych

Oprócz ocen pozytywnych i negatywnych istotnym elementem analizy pozostaje udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”, który w badaniach społecznych stanowi wskaźnik poziomu rozpoznawalności danego rodzaju usług. Im wyższy odsetek takich odpowiedzi, tym mniejsza znajomość funkcjonowania określonych usług społecznych przez respondentów.

Wykres 56. Rozpoznawalność usług społecznych według grup odbiorców

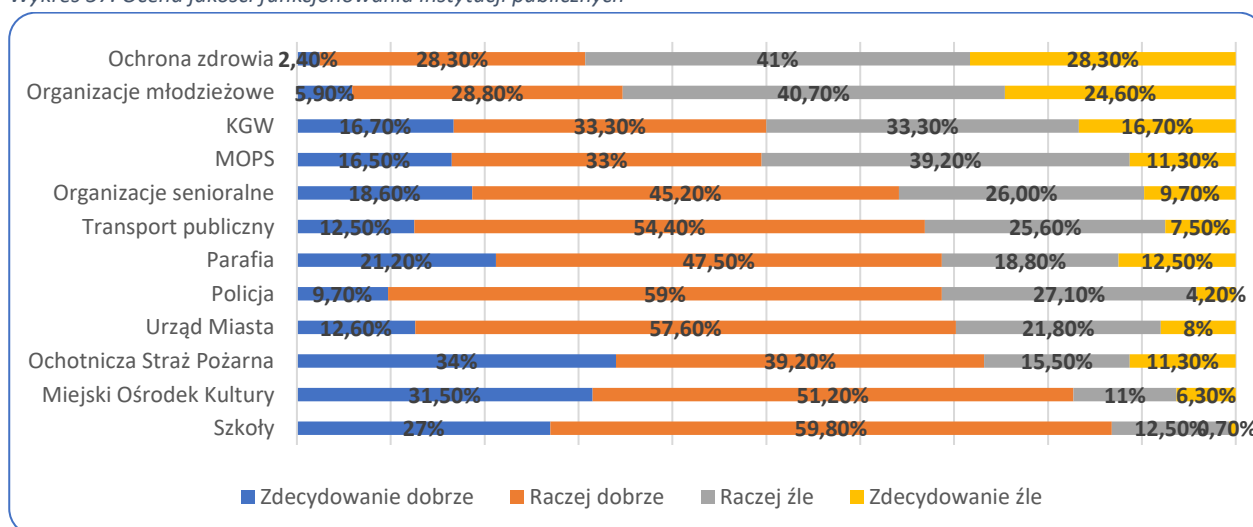
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2025 roku.

Porównanie wyników wskazuje, że jedynie usługi dla seniorów uzyskały dodatnie saldo ocen. We wszystkich pozostałych przypadkach przeważają oceny negatywne, przy czym najbardziej krytycznie oceniono dostępność usług dla osób w kryzysie psychicznym oraz osób z niepełnosprawnościami. Wyniki pokazują, że przedstawiciele sektora publicznego postrzegają lokalny system usług społecznych jako nierównomiernie rozwinięty i wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania usług specjalistycznych, szczególnie w obszarze zdrowia psychicznego, wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Ocena jakości funkcjonowania instytucji publicznych w opinii przedstawicieli sektora publicznego

W ramach badania ilościowego przeprowadzonego w 2025 roku przedstawiciele sektora publicznego ocenili jakość funkcjonowania instytucji publicznych i organizacji działających na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle. Oceny pochodzą od osób na co dzień współpracujących z tymi podmiotami przy realizacji usług społecznych, dlatego stanowią cenne źródło wiedzy o jakości współpracy międzyinstytucjonalnej oraz funkcjonowaniu lokalnego systemu usług społecznych. Wyniki pozwalają wskazać instytucje cieszące się największym zaufaniem oraz obszary wymagające dalszego doskonalenia.

Wykres 57. Ocena jakości funkcjonowania instytucji publicznych

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Analiza wyników wskazuje na wyraźne zróżnicowanie ocen. Najwyżej oceniane są instytucje realizujące zadania powszechne i dobrze zakorzenione w lokalnej społeczności, natomiast bardziej krytycznie oceniono podmioty działające w obszarach wymagających wysokiej specjalizacji lub funkcjonujące pod presją rosnących potrzeb społecznych. Na podstawie uzyskanych wyników można wyróżnić cztery grupy instytucji.

Instytucje oceniane najwyżej

Najwyższą ocenę uzyskały szkoły, dla których odsetek ocen pozytywnych wyniósł 86,8%, przy 13,2% ocen negatywnych. Saldo ocen osiągnęło +73,6 p.p., co jest najwyższym wynikiem spośród wszystkich analizowanych instytucji. Świadczy to o bardzo dobrej ocenie lokalnego systemu edukacji oraz współpracy szkół z pozostałymi instytucjami.

Drugą najwyżej ocenioną instytucją jest Miejski Ośrodek Kultury, który uzyskał 82,7% ocen pozytywnych. Wynik wskazuje na wysoką ocenę działalności kulturalnej i integracyjnej prowadzonej przez tę instytucję.

Na trzecim miejscu znalazła się Ochotnicza Straż Pożarna z wynikiem 73,2% ocen pozytywnych. Potwierdza to utrzymujące się zaufanie do jednostek OSP oraz ich znaczącą rolę zarówno w systemie bezpieczeństwa, jak i aktywizacji społeczności lokalnej.

Instytucje oceniane dobrze

Do tej grupy należą Urząd Miasta, Policja, Parafia, Transport publiczny oraz organizacje senioralne. Urząd Miasta uzyskał 70,2% ocen pozytywnych, co świadczy o wysokim poziomie zaufania do administracji samorządowej, choć blisko 30% ocen negatywnych wskazuje na możliwość dalszego doskonalenia organizacji usług.

Policja i Parafia uzyskały po 68,7% ocen pozytywnych, co potwierdza utrzymujące się zaufanie do obu instytucji, przy jednoczesnym zróżnicowaniu doświadczeń respondentów.

Transport publiczny osiągnął 66,9% ocen pozytywnych. Oznacza to, że mimo wcześniej wskazywanych problemów komunikacyjnych jakość funkcjonowania systemu transportowego oceniana jest stosunkowo dobrze.

Organizacje senioralne uzyskały 63,8% ocen pozytywnych, co potwierdza ich znaczenie w aktywizacji osób starszych i budowaniu integracji społecznej.

Instytucje oceniane przeciętnie

Bardziej zróżnicowane opinie dotyczą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Kół Gospodyń Wiejskich.

MOPS uzyskał 49,5% ocen pozytywnych i 50,5% negatywnych. Saldo ocen wyniosło -1,0 p.p., wskazując na niemal równowagę ocen pozytywnych i krytycznych. Wynik może odzwierciedlać rosnącą liczbę realizowanych zadań, wysokie obciążenie pracowników oraz ograniczenia organizacyjne i prawne.

Koła Gospodyń Wiejskich uzyskały po 50,0% ocen pozytywnych i negatywnych, co wskazuje na neutralny odbiór ich działalności, wynikający prawdopodobnie z lokalnego charakteru oraz zróżnicowanej aktywności poszczególnych organizacji.

Instytucje oceniane najniżej

Najbardziej krytycznie oceniono organizacje młodzieżowe oraz ochronę zdrowia. Organizacje młodzieżowe uzyskały 34,7% ocen pozytywnych i 65,3% negatywnych. Saldo ocen wyniosło -30,6

p.p., co może wskazywać na niewystarczającą ofertę dla młodzieży, ograniczoną skalę działalności organizacji lub niedostateczną współpracę z instytucjami publicznymi.

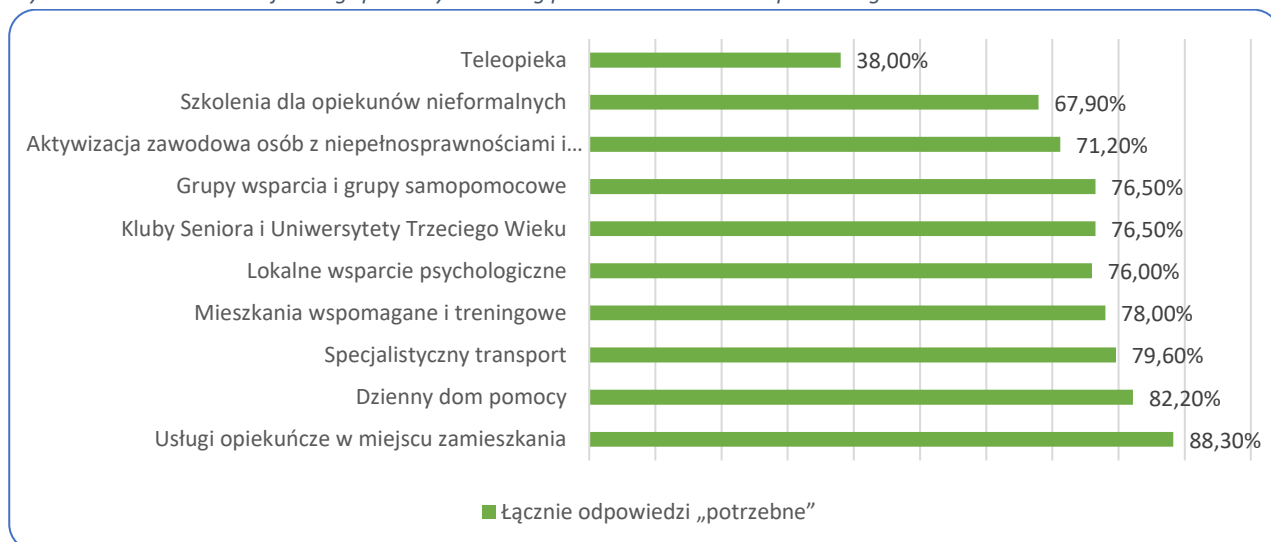
Najniżej oceniono ochronę zdrowia, która uzyskała jedynie 30,7% ocen pozytywnych przy 69,3% ocen negatywnych. Saldo ocen osiągnęło –38,6 p.p., co stanowi najniższy wynik w całym badaniu. Ocena ta jest spójna z wcześniejszymi wynikami dotyczącymi ograniczonej dostępności usług medycznych oraz wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego i wskazuje ochronę zdrowia jako najślabszy element lokalnego systemu usług publicznych.

Porównanie ocen wskazuje, że najwyższym zaufaniem cieszą się instytucje prowadzące działalność edukacyjną, kulturalną i społeczną, funkcjonujące blisko mieszkańców i dobrze zakorzenione w lokalnym środowisku. Bardziej krytycznie oceniane są natomiast podmioty działające w obszarach wymagających wysokiej specjalizacji lub funkcjonujące pod presją rosnącego zapotrzebowania na usługi. Szczególnej uwagi wymagają ochrona zdrowia oraz organizacje młodzieżowe, które uzyskały najniższe oceny i wymagają dalszego wzmocnienia organizacyjnego. Jednocześnie bardzo wysokie oceny szkół, Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Ochotniczych Straży Pożarnych wskazują, że instytucje te stanowią istotny potencjał lokalnej wspólnoty i mogą odgrywać ważną rolę w dalszym rozwoju usług społecznych oraz realizacji procesu deinstytucjonalizacji.

Potrzeby rozwoju usług społecznych w opinii przedstawicieli sektora publicznego

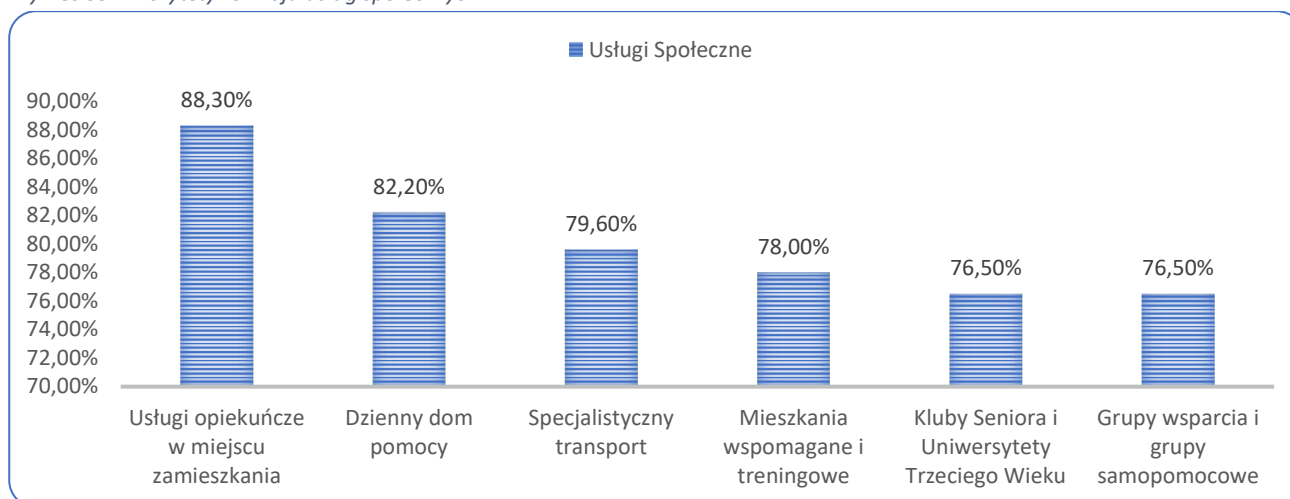
Jednym z elementów badania było rozpoznanie opinii przedstawicieli sektora publicznego dotyczących kierunków rozwoju usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle. Badanie miało określić, które usługi – z perspektywy osób zawodowo realizujących zadania z zakresu polityki społecznej – wymagają w pierwszej kolejności rozwoju. Wyniki stanowią uzupełnienie opinii mieszkańców i odzwierciedlają doświadczenia osób znających lokalne zasoby oraz na co dzień współpracujących z osobami korzystającymi z różnych form wsparcia.

Wykres 58. Potrzeba rozwoju usług społecznych według przedstawicieli sektora publicznego

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Wykres 59. Priorytety rozwoju usług społecznych

Źródło: Badanie ilościowe przedstawicieli sektora publicznego przeprowadzone w 2025 roku.

Analiza wyników wskazuje na bardzo wysokie poparcie dla dalszego rozwoju usług środowiskowych oraz rozwiązań zgodnych z procesem deinstytucjonalizacji. Praktycznie wszystkie analizowane usługi uzyskały przewagę ocen pozytywnych, co świadczy o przekonaniu respondentów o konieczności dalszej rozbudowy lokalnego systemu wsparcia. Szczególnie wysoko oceniono usługi umożliwiające pozostawanie osób wymagających pomocy w miejscu zamieszkania, co pozostaje zgodne zarówno z kierunkami deinstytucjonalizacji, jak i wynikami badań mieszkańców.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Najwyższy poziom poparcia uzyskały usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Łącznie 88,3% respondentów uznało ich rozwój za potrzebny, w tym 42,4% wskazało odpowiedź „bardzo potrzebne”. Jest to najwyższy wynik spośród wszystkich analizowanych usług i potwierdza, że środowiskowe formy wsparcia są postrzegane jako podstawowy kierunek rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.

Dzienny dom pomocy

Drugie miejsce zajęły dzienne domy pomocy, które uzyskały 82,2% odpowiedzi pozytywnych. Respondenci dostrzegają ich znaczenie dla aktywizacji społecznej, rehabilitacji oraz odciążenia rodzin sprawujących opiekę nad osobami zależnymi. Rozwój tej formy wsparcia sprzyja ograniczaniu potrzeby korzystania z całodobowych placówek opiekuńczych.

Mieszkania wspomagane i treningowe

Bardzo wysokie poparcie uzyskały również mieszkania wspomagane i treningowe, których rozwój poparło 78,0% respondentów. Uzyskany wynik wskazuje na wysoką świadomość przedstawicieli sektora publicznego dotyczącą znaczenia tej formy wsparcia w procesie usamodzielniania osób wymagających pomocy. Rozwój mieszkań wspomaganych stanowi jeden z podstawowych kierunków deinstytucjonalizacji usług społecznych, umożliwiając osobom zależnym prowadzenie możliwie samodzielnego życia przy odpowiednim wsparciu specjalistów.

Lokalne wsparcie psychologiczne

Jednym z najwyżej ocenianych kierunków rozwoju pozostaje lokalne wsparcie psychologiczne. Łącznie 76,0% respondentów uznało je za potrzebne, w tym aż 53,5% wskazało odpowiedź „bardzo

potrzebne”, co stanowi najwyższy udział ocen zdecydowanie pozytywnych spośród wszystkich analizowanych usług.

Wynik ten potwierdza wysoką świadomość znaczenia zdrowia psychicznego oraz pozostaje spójny z wcześniejszymi wynikami badania wskazującymi na ograniczoną dostępność usług dla osób w kryzysie psychicznym.

Transport specjalistyczny

Znaczne poparcie uzyskał również rozwój specjalistycznego transportu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Potrzebę jego rozwoju wskazało 79,6% respondentów. Wynik ten należy interpretować w powiązaniu z wcześniejszymi odpowiedziami dotyczącymi barier komunikacyjnych oraz ograniczonej dostępności części usług społecznych i zdrowotnych. Rozwój usług transportowych postrzegany jest przez przedstawicieli sektora publicznego jako jeden z warunków poprawy dostępności całego systemu wsparcia.

Integracja społeczna

Bardzo wysokie poparcie uzyskały również Kluby Seniora, Uniwersytety Trzeciego Wieku oraz grupy wsparcia i samopomocy, które otrzymały po 76,5% odpowiedzi pozytywnych.

Wyniki wskazują, że respondenci dostrzegają znaczenie działań integracyjnych oraz aktywizujących dla utrzymania samodzielności mieszkańców i budowania kapitału społecznego. Usługi te pełnią nie tylko funkcję aktywizacyjną, lecz również przeciwdziałają samotności, wykluczeniu społecznemu oraz ograniczeniu aktywności osób starszych i innych grup wymagających wsparcia.

Aktywizacja zawodowa i szkolenia opiekunów

Nieco niższe, choć nadal wysokie poparcie uzyskała aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami i seniorów (71,2%) oraz szkolenia dla opiekunów nieformalnych (67,9%). Uzyskane wyniki wskazują, że respondenci dostrzegają znaczenie tych działań, jednak część z nich może postrzegać je jako usługi uzupełniające wobec podstawowych form wsparcia środowiskowego. Jednocześnie odpowiedzi te pokazują potrzebę dalszego rozwijania działań wzmacniających kompetencje opiekuńcze rodzin oraz zwiększających aktywność społeczną i zawodową osób wymagających wsparcia.

Teleopieka

Najniższy poziom poparcia uzyskała teleopieka. Jedynie 38,0% respondentów uznało ją za potrzebną, natomiast 29,9% badanych wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Tak wysoki poziom odpowiedzi neutralnych może świadczyć nie tyle o negatywnej ocenie tej usługi, ile o ograniczonej znajomości nowoczesnych technologii wykorzystywanych w opiece środowiskowej. Teleopieka pozostaje stosunkowo nowym rozwiązaniem organizacyjnym, dlatego część respondentów mogła nie posiadać wystarczających doświadczeń związanych z jej funkcjonowaniem.

Wyniki badania jednoznacznie wskazują, że przedstawiciele sektora publicznego opowiadają się za dalszym rozwojem usług środowiskowych umożliwiających osobom wymagającym wsparcia jak najdłuższe funkcjonowanie w miejscu zamieszkania. Najwyższe poparcie uzyskały usługi opiekuńcze, dzienne formy wsparcia, specjalistyczny transport, mieszkania wspomagane

oraz lokalne wsparcie psychologiczne. Wszystkie te rozwiązania wpisują się w założenia procesu deinstytucjonalizacji oraz rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej.

Jednocześnie wyniki wskazują na potrzebę dalszej popularyzacji nowoczesnych rozwiązań, takich jak teleopieka. Mimo niższego poziomu poparcia dla tej usługi ogólny obraz badania potwierdza wysoką gotowość do rozwoju lokalnego systemu usług społecznych, ukierunkowanego na wzmacnianie samodzielności mieszkańców, integrację społeczną oraz zwiększanie dostępności wsparcia dla osób wymagających pomocy.

Potencjał i gotowość instytucji oraz organizacji do współpracy w ramach Centrum Usług Społecznych w Kędzierzynie-Koźlu.

W badaniu przeprowadzonym w lipcu 2026 roku respondentom zadano 10 pytań kluczowych w kontekście planowanego przekształcenia MOPS-u w CUS. Poniżej zaprezentowano odpowiedzi na poszczególne pytania wraz z analizą.

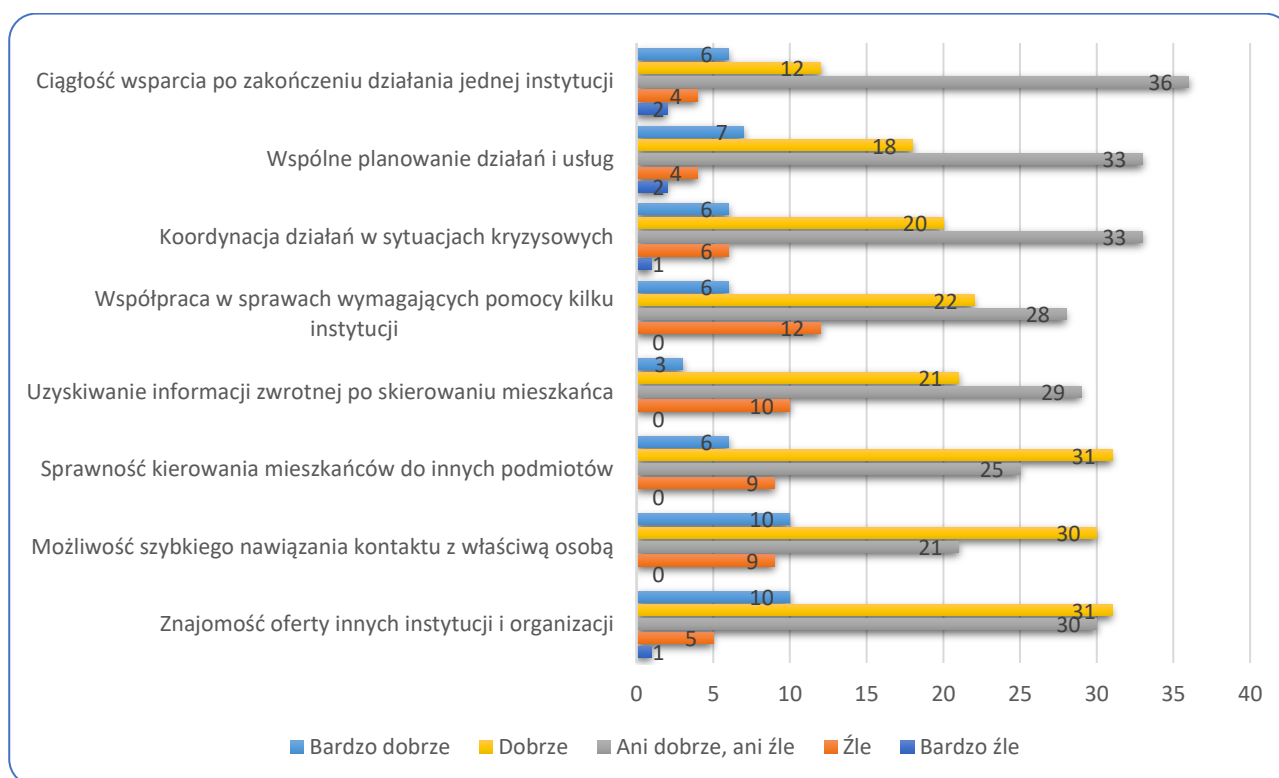
Pytanie: W jakich obszarach reprezentowana przez Panią/Pana instytucja lub organizacja obecnie działa albo mogłaby w przyszłości uczestniczyć?

Największe zaangażowanie badanych instytucji dotyczy obszarów wsparcia osób starszych oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w których aż 44 instytucje deklarują samodzielną realizację działań. Wysoki poziom aktywności odnotowano również w zakresie wsparcia rodzin z dziećmi (36 wskazań), aktywizacji społecznej, kulturalnej i obywatelskiej (33) oraz wsparcia dzieci i młodzieży (33), co świadczy o dobrze rozwiniętym potencjale lokalnych podmiotów w realizacji podstawowych usług społecznych. Wyniki badania wskazują, że potencjał instytucjonalny Kędzierzyna-Koźla koncentruje się przede wszystkim na realizacji usług skierowanych do rodzin, dzieci, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie funkcjonowanie przyszłego Centrum Usług Społecznych powinno wzmacniać współpracę w obszarach wymagających koordynacji wielu podmiotów, takich jak zdrowie psychiczne, przeciwdziałanie przemocy, uzależnienia, reintegracja społeczna oraz mieszkalnictwo wspomagane, gdzie obecnie widoczny jest największy deficyt aktywności instytucjonalnej.

Pytanie: Jak ocenia Pani/Pan obecne funkcjonowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz mieszkańców Kędzierzyna-Koźla?

Respondenci najwyżej ocenili znajomość oferty innych instytucji, możliwość szybkiego nawiązania kontaktu z właściwą osobą oraz sprawność kierowania mieszkańcami do innych podmiotów. W każdym z tych obszarów dominowały odpowiedzi „dobrze”, odpowiednio 31, 30 i 31 wskazań, przy stosunkowo niewielkiej liczbie ocen negatywnych. Świadczy to o funkcjonowaniu podstawowych mechanizmów współpracy pomiędzy instytucjami. Słabiej oceniono elementy wymagające bardziej zaawansowanej współpracy międzyinstytucjonalnej. W przypadku uzyskiwania informacji zwrotnej po skierowaniu mieszkańca, koordynacji działań w sytuacjach kryzysowych, wspólnego planowania działań oraz zapewnienia ciągłości wsparcia najczęściej wskazywano odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, a jednocześnie odnotowano znaczną liczbę odpowiedzi „Nie mam wiedzy” (od 13 do 19 wskazań). Wyniki sugerują, że obszary te wymagają dalszego doskonalenia poprzez rozwój wspólnych procedur, poprawę przepływu informacji oraz wzmocnienie koordynacji działań pomiędzy partnerami lokalnego systemu usług społecznych.

Wykres 60. Ocena funkcjonowania współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz mieszkańców Kędzierzyna-Koźła

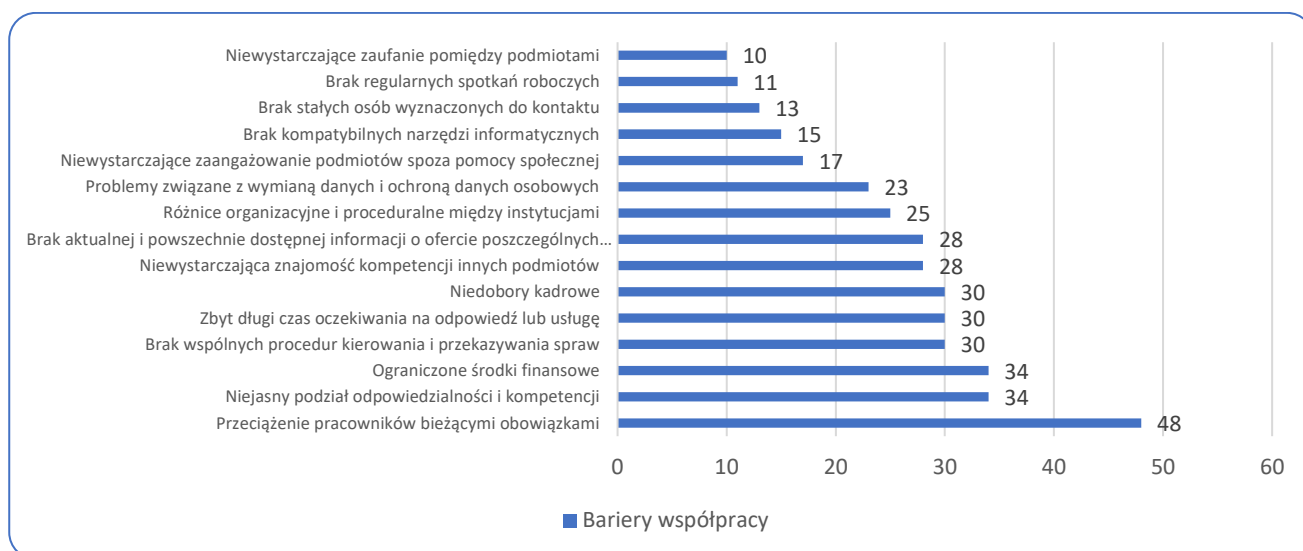
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Pytanie: Jakie bariery najbardziej utrudniają obecnie współpracę międzyinstytucjonalną?

Najczęściej wskazywaną barierą utrudniającą współpracę międzyinstytucjonalną jest przeciążenie pracowników bieżącymi obowiązkami (48 wskazań), co świadczy o znaczącym obciążeniu kadrowym instytucji i ograniczonych możliwościach angażowania się w działania wymagające współpracy. Wysoką liczbę wskazań uzyskały również niejasny podział odpowiedzialności i kompetencji oraz ograniczone środki finansowe (po 34 wskazania), a także brak wspólnych procedur kierowania spraw, zbyt długi czas oczekiwania na odpowiedź lub usługę i niedobory kadrowe (po 30 wskazań). Wyniki wskazują, że główne bariery mają charakter organizacyjny i systemowy. Znacząca liczba respondentów zwróciła również uwagę na niewystarczającą znajomość kompetencji innych instytucji (28 wskazań), brak aktualnej informacji o dostępnej ofercie (28) oraz różnice organizacyjne i proceduralne pomiędzy podmiotami (25). Ograniczenie tych barier wymaga usprawnienia koordynacji działań, wypracowania wspólnych procedur współpracy, poprawy przepływu informacji oraz wzmacniania potencjału kadrowego i finansowego lokalnych instytucji.

Pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru. Każdy respondent mógł wskazać maksymalnie pięć barier utrudniających współpracę międzyinstytucjonalną. W związku z tym łączna liczba wskazań jest wyższa niż liczba respondentów, a prezentowane wyniki odnoszą się do liczby udzielonych wskazań dla poszczególnych odpowiedzi.

Wykres 61. Bariery współpracy międzyinstytucjonalnej

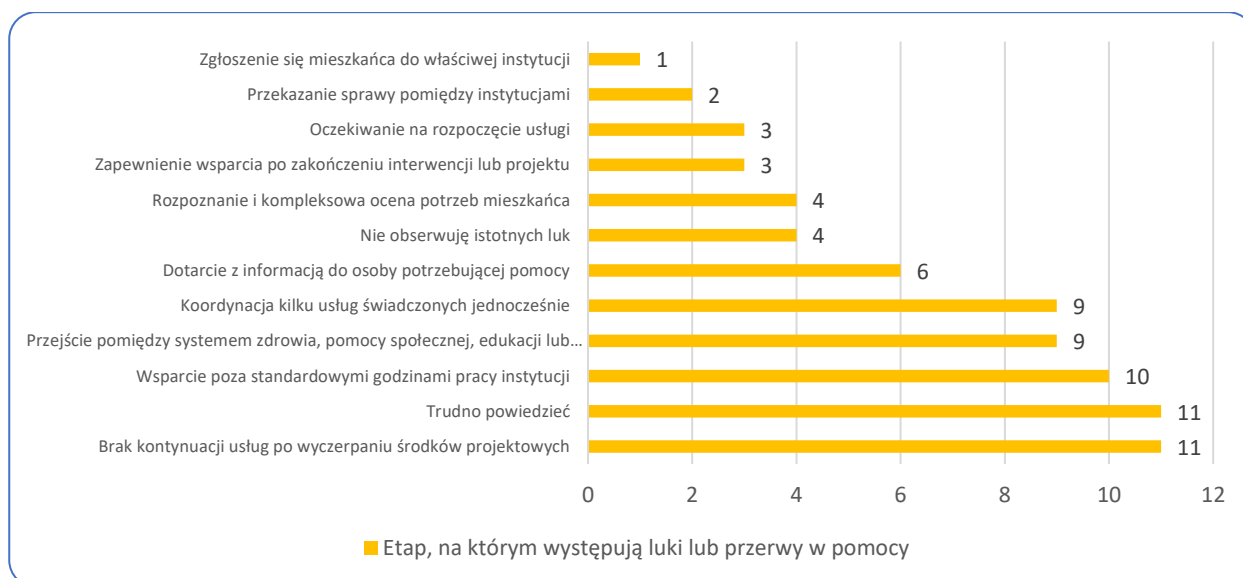

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Pytanie: Na jakich etapach udzielania wsparcia mieszkańcom najczęściej występują luki lub przerwy w pomocy?

Respondenci najczęściej wskazywali, że luki w systemie wsparcia pojawiają się na etapie kontynuacji usług po zakończeniu finansowania projektowego (11 wskazań). Równie często wybierano odpowiedź „trudno powiedzieć” (11 wskazań), co może świadczyć o ograniczonej wiedzy części respondentów dotyczącej pełnego przebiegu procesu udzielania wsparcia. Wysoką liczbę wskazań uzyskały również wsparcie poza standardowymi godzinami pracy instytucji (10 wskazań) oraz przejście pomiędzy systemami zdrowia, pomocy społecznej, edukacji i rynku pracy oraz koordynacja kilku usług świadczonych jednocześnie (po 9 wskazań). Wyniki wskazują, że największe trudności dotyczą przede wszystkim zapewnienia ciągłości wsparcia oraz koordynacji działań pomiędzy różnymi instytucjami i systemami publicznymi. Zidentyfikowane problemy potwierdzają potrzebę rozwoju mechanizmów koordynacji usług społecznych, lepszej integracji działań różnych sektorów oraz poszukiwania rozwiązań zapewniających trwałość wsparcia po zakończeniu finansowania projektowego. Pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru. Każdy respondent mógł wskazać maksymalnie cztery odpowiedzi, dlatego suma wskazań przekracza liczbę respondentów.

Wykres 62. Etap, na którym występują luki lub przerwy w pomocy

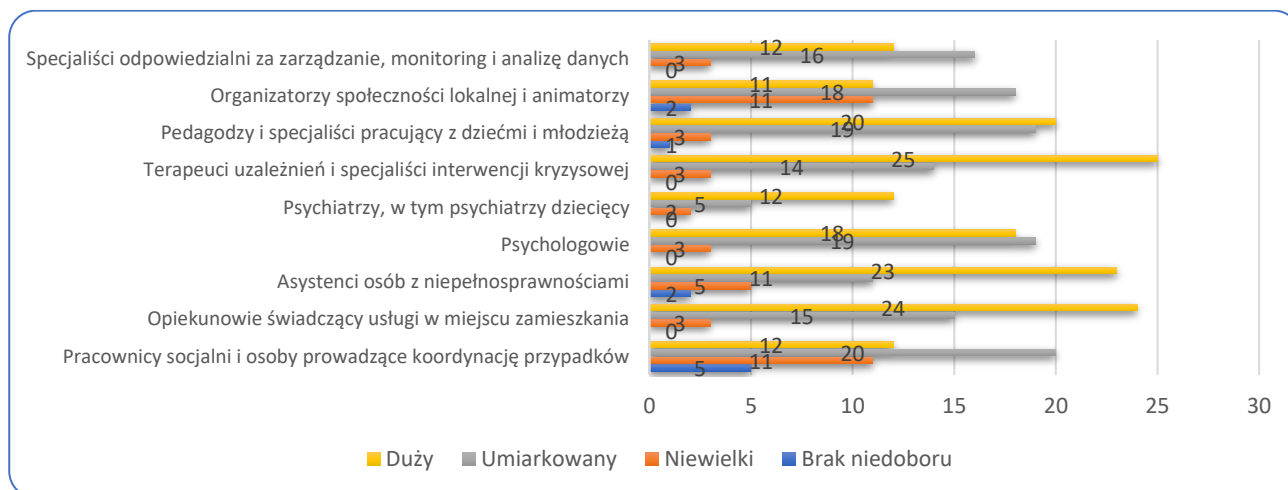
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Pytanie: Jak ocenia Pani/Pan skalę niedoborów kadrowych w lokalnym systemie usług społecznych?

Respondenci najwyżej ocenili niedobór kadrowych w odniesieniu do psychiatrów, w tym psychiatrów dziecięcych – aż 48 osób wskazało na bardzo duży niedobór, co stanowi zdecydowanie najwyższy wynik spośród wszystkich ocenianych grup zawodowych. Wysokie deficyty dostrzegane są również w przypadku psychologów, terapeutów uzależnień i specjalistów interwencji kryzysowej, opiekunów świadczących usługi w miejscu zamieszkania oraz asystentów osób z niepełnosprawnościami, gdzie dominowały odpowiedzi „duży” i „bardzo duży” niedobór.

W przypadku pracowników socjalnych, pedagogów, organizatorów społeczności lokalnej oraz specjalistów odpowiedzialnych za zarządzanie, monitoring i analizę danych znaczna część respondentów wybierała odpowiedź „Nie mam wiedzy”, co sugeruje ograniczoną znajomość sytuacji kadrowej tych grup zawodowych poza własnym obszarem działalności. Jednocześnie odpowiedzi osób posiadających wiedzę wskazują na występowanie co najmniej umiarkowanych niedoborów kadrowych także w tych specjalnościach. Wyniki badania wskazują, że największym wyzwaniem dla lokalnego systemu usług społecznych pozostaje niedobór specjalistów ochrony zdrowia psychicznego, zwłaszcza psychiatrów i psychologów, oraz pracowników realizujących usługi bezpośrednie w środowisku lokalnym. Dane uzasadniają podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia dostępności specjalistów, wzmacniania kadr usług środowiskowych oraz rozwijania mechanizmów pozyskiwania i utrzymywania wykwalifikowanych pracowników w lokalnym systemie usług społecznych.

Wykres 63. Skala niedoborów kadrowych w lokalnym systemie usług społecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

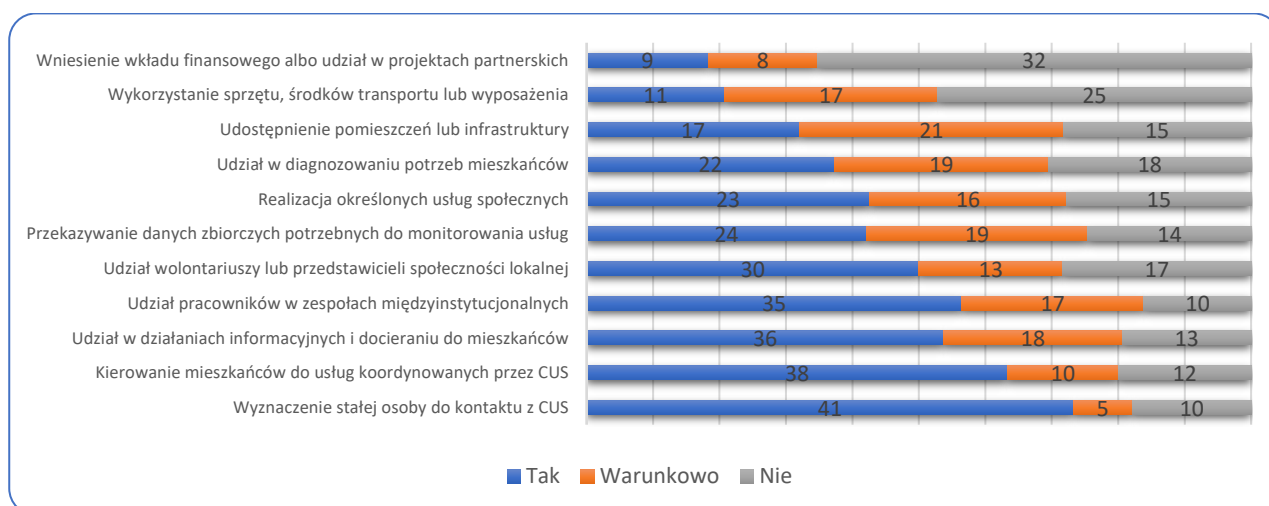
Pytanie: Jak ocenia Pani/Pan skalę niedoborów kadrowych w lokalnym systemie usług społecznych?

Najwięcej respondentów (24 osoby) zadeklarowało gotowość do przekazywania danych zbiorczych potrzebnych do monitorowania usług społecznych, co wskazuje na istniejący potencjał do rozwijania systemu monitoringu i ewaluacji działań realizowanych przez Centrum Usług Społecznych. Jednocześnie 19 respondentów uzależniło możliwość przekazywania danych od spełnienia określonych warunków, natomiast 22 osoby wskazały odpowiedź „Trudno powiedzieć”, co może świadczyć o braku wiedzy dotyczącej możliwości prawnych, organizacyjnych lub technicznych udostępniania danych. Stosunkowo niewielka grupa respondentów (14 osób) zadeklarowała brak możliwości przekazywania danych. Wyniki sugerują, że rozwój lokalnego systemu monitorowania

usług społecznych wymaga przede wszystkim doprecyzowania zasad współpracy, określenia zakresu udostępnianych danych, zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony danych oraz wypracowania jednolitych procedur wymiany informacji pomiędzy partnerami.

Badanie wskazuje na umiarkowanie wysoki potencjał instytucji do współtworzenia systemu monitorowania usług społecznych. Kluczowym kierunkiem działań powinno być stworzenie bezpiecznych i przejrzystych zasad przekazywania danych zbiorczych oraz budowanie świadomości partnerów w zakresie wykorzystania danych do planowania, monitorowania i doskonalenia lokalnego systemu usług społecznych.

Wykres 64. Deklarowane obszary współpracy z CUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

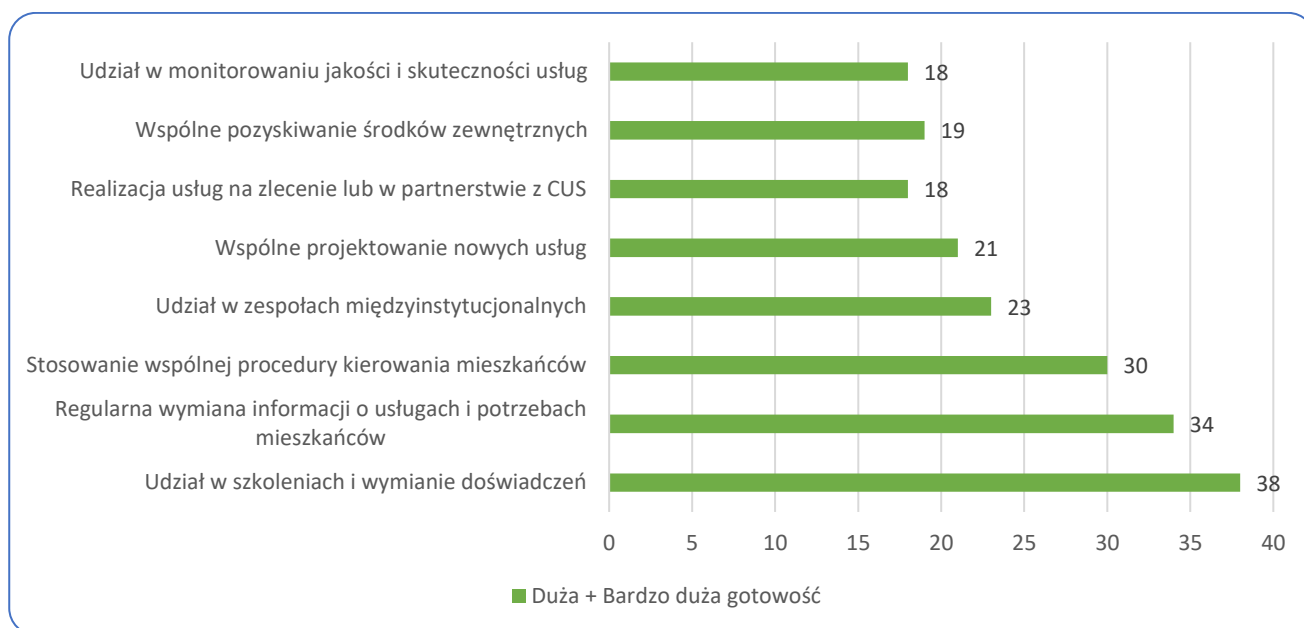
Pytanie: Jaka jest gotowość reprezentowanej przez Panią/Pana instytucji lub organizacji do podjęcia poniższych form współpracy z przyszłym CUS?

Wyniki badania wskazują na wysoką gotowość instytucji do współpracy z przyszłym Centrum Usług Społecznych, szczególnie w obszarach związanych z wymianą informacji, podnoszeniem kompetencji oraz koordynacją działań międzyinstytucjonalnych. Największą gotowość respondenci deklarują w zakresie udziału w szkoleniach i wymianie doświadczeń – odpowiedzi „duża” i „bardzo duża gotowość” wskazało łącznie 38 respondentów. Wysoki poziom deklarowanej współpracy dotyczy również regularnej wymiany informacji o usługach i potrzebach mieszkańców (34 wskazania) oraz stosowania wspólnych procedur kierowania mieszkańcami pomiędzy instytucjami (30 wskazań). Wyniki te świadczą o dostrzeganiu potrzeby lepszej komunikacji i standaryzacji współpracy pomiędzy podmiotami lokalnego systemu usług społecznych.

Nieco niższą, choć nadal znaczącą gotowość odnotowano w zakresie udziału w zespołach międzyinstytucjonalnych (23 wskazania) oraz wspólnego projektowania nowych usług społecznych (21 wskazań). Oznacza to, że instytucje są otwarte na wspólne planowanie i rozwiązywanie problemów mieszkańców, jednak część respondentów nadal zachowuje ostrożność wobec bardziej zaawansowanych form współpracy wymagających większego zaangażowania organizacyjnego.

Najmniejszą gotowość zadeklarowano w odniesieniu do realizacji usług na zlecenie lub w partnerstwie z CUS oraz udziału w monitorowaniu jakości i skuteczności usług (po 18 wskazań odpowiedzi „duża” i „bardzo duża gotowość”), a także wspólnego pozyskiwania środków zewnętrznych (19 wskazań). Jednocześnie w tych obszarach odnotowano stosunkowo dużą liczbę odpowiedzi „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o niepewności dotyczącej przyszłego modelu funkcjonowania CUS, zakresu odpowiedzialności partnerów oraz warunków formalnych współpracy.

Wykres 65. Gotowość do współpracy z CUS

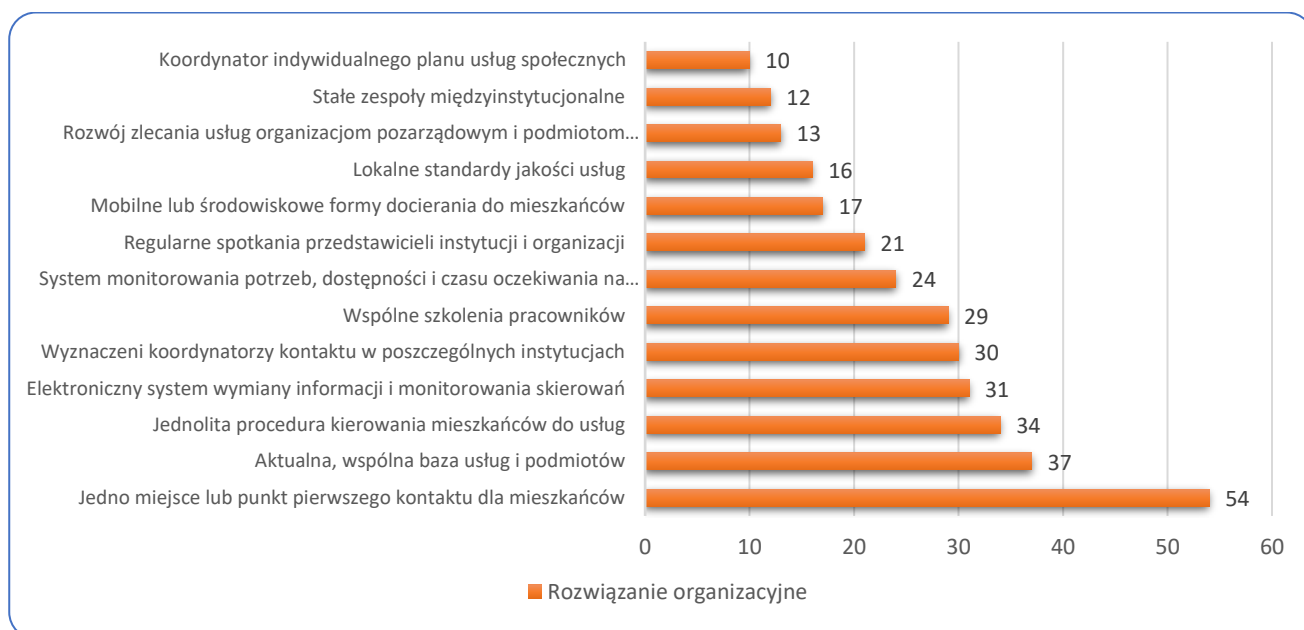

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Pytanie: Które rozwiązania organizacyjne powinny zostać wdrożone w pierwszej kolejności przez przyszłe Centrum Usług Społecznych?

Uzyskane wyniki wskazują, że priorytetem dla przyszłego Centrum Usług Społecznych powinno być stworzenie spójnego systemu koordynacji i przepływu informacji, obejmującego punkt pierwszego kontaktu, wspólną bazę usług, jednolite procedury kierowania mieszkańcami oraz elektroniczne narzędzia wymiany informacji. Dopiero w dalszej kolejności powinny być rozwijane rozwiązania związane z rozszerzaniem partnerstw, zlecaniem usług organizacjom pozarządowym oraz wdrażaniem bardziej zaawansowanych mechanizmów koordynacji indywidualnych planów usług społecznych.

Wykres 66. Kolejność wdrażania rozwiązań organizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Pytanie: Jaka jedna zmiana organizacyjna najbardziej poprawiłaby obecnie dostęp mieszkańców do usług społecznych?

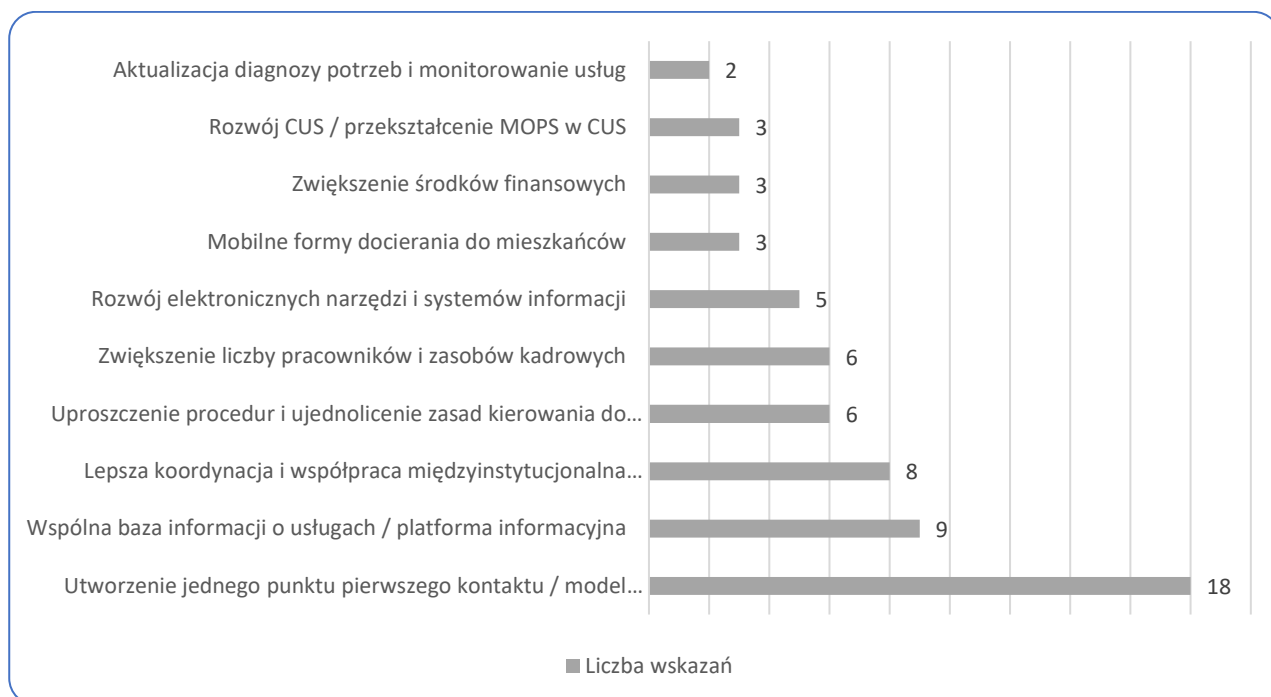
Pytanie miało charakter otwarty. Analiza odpowiedzi otwartych wskazuje, że respondenci zdecydowanie najczęściej postulowali utworzenie jednego punktu pierwszego kontaktu dla mieszkańców, funkcjonującego zgodnie z zasadą „jednego okienka” lub jako centrum koordynacji usług społecznych (18 wskazań). W wielu wypowiedziach podkreślano potrzebę możliwości uzyskania kompleksowej informacji oraz skierowania do właściwej instytucji w jednym miejscu, bez konieczności samodzielnego poszukiwania odpowiedniej formy wsparcia.

Drugą grupę najczęściej pojawiających się postulatów stanowiło stworzenie wspólnej bazy informacji o usługach i podmiotach (9 wskazań) oraz poprawa koordynacji współpracy międzyinstytucjonalnej (8 wskazań). Respondenci wskazywali na potrzebę wyznaczenia koordynatorów współpracy, usprawnienia komunikacji pomiędzy instytucjami oraz zapewnienia bieżącej wymiany informacji o dostępnych usługach.

Istotnym kierunkiem zmian było również uproszczenie procedur i ujednolicenie zasad kierowania mieszkańców do usług oraz zwiększenie liczby pracowników (po 6 wskazań). W odpowiedziach wielokrotnie podkreślano konieczność ograniczenia formalności, skrócenia ścieżki uzyskania pomocy oraz zwiększenia dostępności specjalistów. Pojawiały się również postulaty rozwoju elektronicznych narzędzi informacyjnych, mobilnych form docierania do mieszkańców oraz zwiększenia finansowania systemu usług społecznych.

Jednocześnie 11 respondentów nie wskazało konkretnego rozwiązania, udzielając odpowiedzi „nie wiem”, „trudno powiedzieć” lub „nie mam zdania”. Może to świadczyć o ograniczonej znajomości organizacji lokalnego systemu usług społecznych lub trudnościach w ocenie najbardziej efektywnych kierunków jego rozwoju.

Wykres 67. Propozycje zmian ułatwiających współpracę międzyinstytucjonalną z CUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Pytanie: W jaki konkretny sposób reprezentowana przez Panią/Pana instytucja lub organizacja mogłaby włączyć się we współpracę z przyszłym Centrum Usług Społecznych? Jakie warunki musiałyby zostać spełnione?

Uzyskane odpowiedzi wskazują, że partnerzy lokalni są gotowi angażować się we współpracę z przyszłym Centrum Usług Społecznych przede wszystkim poprzez wymianę informacji, wspólne działania oraz współpracę przy kierowaniu mieszkańców do odpowiednich usług. Kluczowymi warunkami powodzenia tej współpracy są stworzenie jasnych procedur działania, wyznaczenie koordynatorów współpracy, zapewnienie sprawnego przepływu informacji oraz odpowiednich zasobów kadrowych i organizacyjnych. Wyniki potwierdzają, że skuteczne funkcjonowanie CUS powinno opierać się na partnerskim modelu współpracy, jasno określonych zasadach współdziałania oraz regularnej komunikacji pomiędzy wszystkimi podmiotami lokalnego systemu usług społecznych.

Wykres 68. Oczekiwane warunki współpracy z przyszłym Centrum Usług Społecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych przeprowadzonych w 2026 roku.

Wyniki badań ilościowych przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży z Gminy Kędzierzyn-Koźle

Charakterystyka grupy badanej

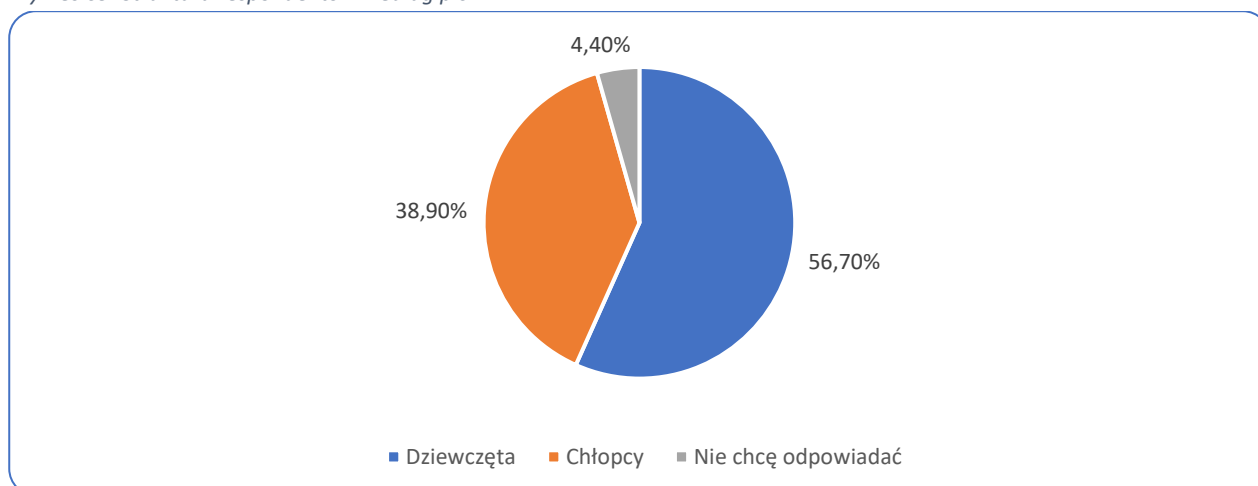
Uwzględnienie perspektywy dzieci i młodzieży ma istotne znaczenie dla planowania rozwoju usług społecznych. W okresie dzieciństwa i dorastania ujawniają się pierwsze problemy wychowawcze, emocjonalne, edukacyjne i społeczne, których wczesne rozpoznanie umożliwia rozwój działań profilaktycznych oraz usług świadczonych możliwie najbliżej miejsca zamieszkania i nauki.

Badaniem objęto 90 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Gminy Kędzierzyn-Koźle. Charakterystyka próby obejmuje podstawowe zmienne społeczno-demograficzne umożliwiające właściwą interpretację wyników przedstawionych w dalszej części diagnozy.

Struktura respondentów według płci

W badanej grupie dominowały dziewczęta (56,7%), natomiast chłopcy stanowili 38,9% respondentów. 4,4% uczniów skorzystało z możliwości nieudzielenia odpowiedzi na pytanie dotyczące płci.

Wykres 69. Struktura respondentów według płci

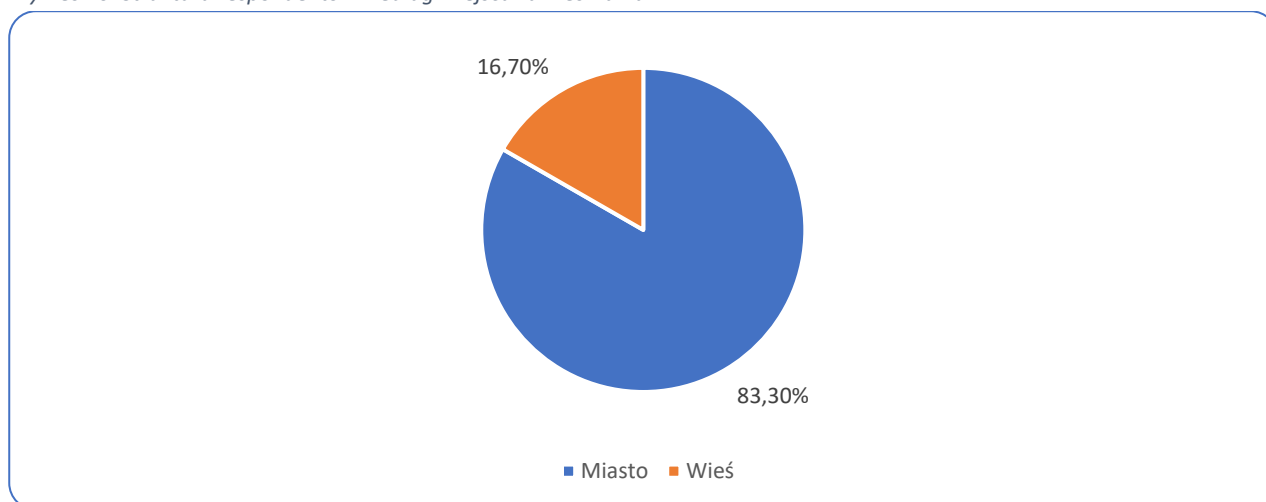
Źródło: Badanie ilościowe dzieci i młodzieży przeprowadzone w 2025 roku.

Uzyskany rozkład jest typowy dla badań prowadzonych w środowisku szkolnym, gdzie dziewczęta częściej uczestniczą w badaniach ankietowych. Niewielki udział odpowiedzi „nie chcę odpowiadać” świadczy o wysokiej jakości zgromadzonych danych oraz zachowaniu standardów dobrowolności udziału w badaniu. Z punktu widzenia diagnozy usług społecznych struktura próby umożliwia analizę zróżnicowania potrzeb dzieci i młodzieży według płci, co ma znaczenie m.in. w obszarach zdrowia psychicznego, bezpieczeństwa, relacji rówieśniczych, przemocy, aktywności społecznej oraz korzystania z pomocy specjalistycznej.

Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

Większość respondentów (83,3%) mieszka na terenie miasta, natomiast 16,7% na obszarach wiejskich.

Wykres 70. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

Źródło: Badanie ilościowe dzieci i młodzieży przeprowadzone w 2025 roku.

Struktura ta odzwierciedla charakter Gminy Kędzierzyn-Koźle, w której większość mieszkańców i placówek edukacyjnych zlokalizowana jest na obszarze miejskim. Jednocześnie udział uczniów mieszkających na peryferiach pozwala uwzględnić potrzeby związane z dostępnością usług społecznych, edukacyjnych i specjalistycznych.

Miejsce zamieszkania pozostaje ważnym czynnikiem wpływającym na możliwość korzystania z lokalnej oferty wsparcia. Młodzież z terenów wiejskich częściej napotyka bariery związane z transportem, większą odległością od placówek oraz ograniczoną ofertą zajęć pozalekcyjnych,

natomiast uczniowie mieszkający w mieście mają zwykle łatwiejszy dostęp do usług edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i pomocowych.

Zakres danych metryczkowych należy uznać za wystarczający do prowadzenia analiz potrzeb dzieci i młodzieży w kontekście planowania lokalnych usług społecznych. W przypadku uczniów największe znaczenie diagnostyczne mają płeć oraz miejsce zamieszkania, które pozwalają analizować zróżnicowanie potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego, bezpieczeństwa, relacji społecznych, aktywności pozaszkolnej oraz korzystania z lokalnego systemu wsparcia.

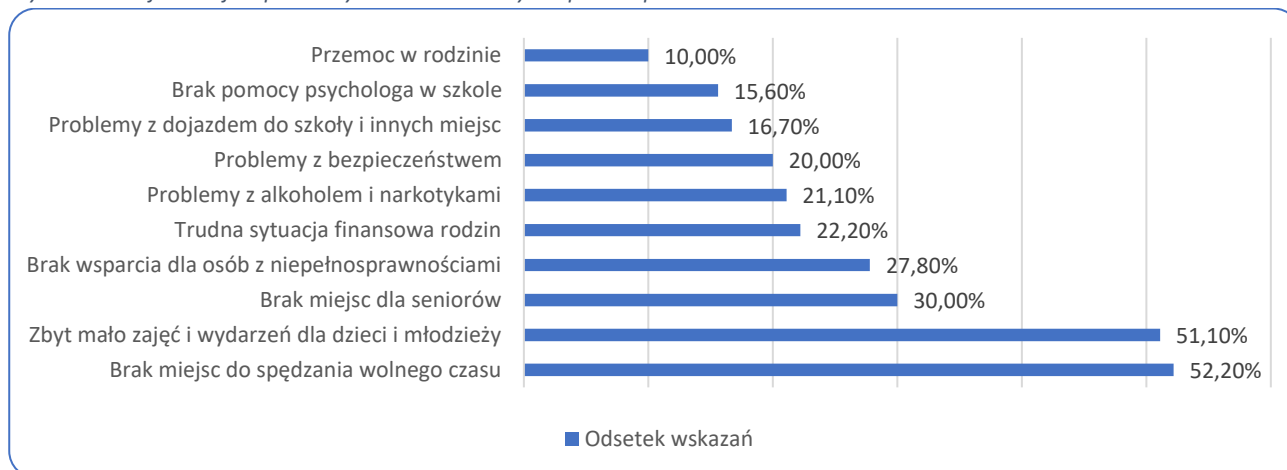
Uzyskana struktura próby stanowi wiarygodną podstawę do interpretacji wyników przedstawionych w dalszej części diagnozy oraz formułowania wniosków dotyczących kierunków rozwoju usług społecznych adresowanych do dzieci i młodzieży.

Opinie i oceny dzieci i młodzieży dotyczące problemów społecznych oraz potrzeb rozwoju usług społecznych.

Kolejnym elementem badania ilościowego przeprowadzonego w 2025 roku było rozpoznanie opinii dzieci i młodzieży dotyczących najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle. Wyniki stanowią istotny element diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej oraz pozwalają uwzględnić perspektywę młodych mieszkańców przy planowaniu rozwoju usług społecznych. Opinie respondentów odnoszą się do jakości życia, dostępności infrastruktury, możliwości spędzania czasu wolnego, bezpieczeństwa oraz funkcjonowania społeczności lokalnej.

Pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru – każdy respondent mógł wskazać maksymalnie pięć problemów.

Wykres 71. Najważniejsze problemy dzieci i młodzieży w opinii respondentów

Źródło: Badanie ilościowe dzieci i młodzieży przeprowadzone w 2025 roku.

Analiza odpowiedzi wskazuje, że najważniejsze problemy identyfikowane przez młodych mieszkańców dotyczą przede wszystkim jakości życia oraz możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego. Najwyższy poziom wskazań uzyskały odpowiedzi odnoszące się do niedostatecznej infrastruktury rekreacyjnej oraz ograniczonej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży. Jednocześnie respondenci zwracali uwagę także na potrzeby innych grup mieszkańców, co świadczy o rozwiniętej świadomości społecznej badanej grupy.

Brak miejsc do spędzania wolnego czasu

Najczęściej wskazywanym problemem był brak miejsc do spędzania wolnego czasu, który wskazało 52,2% respondentów. Wynik ten świadczy o odczuwanym niedoborze ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, obejmującej m.in. boiska, tereny rekreacyjne, parki, skateparki czy miejsca spotkań młodzieży. Z punktu widzenia planowania usług społecznych wskazuje to na potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury sprzyjającej integracji i aktywności dzieci oraz młodzieży.

Zbyt mała oferta zajęć dla dzieci i młodzieży

Drugim najczęściej wskazywanym problemem była niewystarczająca oferta zajęć dla dzieci i młodzieży, którą wskazało 51,1% badanych. Respondenci zwracają uwagę nie tylko na brak odpowiednich miejsc, ale również na ograniczoną liczbę zajęć sportowych, kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych organizowanych przez instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe. Oba najwyżej ocenione problemy tworzą spójny obraz oczekiwań dotyczących zwiększenia dostępności lokalnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

Potrzeby osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Stosunkowo wysoki odsetek respondentów wskazał również problemy dotyczące innych grup mieszkańców. 30,0% badanych zwróciło uwagę na brak miejsc dla seniorów, natomiast 27,8% wskazało na niewystarczające wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Wyniki te świadczą o dostrzeganiu potrzeb grup wymagających szczególnego wsparcia oraz postrzeganiu rozwoju usług społecznych jako elementu poprawy jakości życia całej społeczności lokalnej.

Trudna sytuacja finansowa rodzin

Problem trudnej sytuacji materialnej rodzin wskazało 22,2% respondentów. Odpowiedzi pokazują, że dzieci i młodzież dostrzegają wpływ sytuacji ekonomicznej rodzin na codzienne funkcjonowanie dzieci oraz jakość życia mieszkańców.

Uzależnienia i bezpieczeństwo

Istotną grupę problemów stanowią zagadnienia związane z bezpieczeństwem. 21,1% respondentów wskazało problemy związane z alkoholem i narkotykami, natomiast 20,0% zwróciło uwagę na zagrożenia związane z bójkami, aktami przemocy oraz kradzieżami. Wyniki potwierdzają potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych oraz tworzenia bezpiecznej przestrzeni do nauki, wypoczynku i aktywności społecznej.

Dostępność usług

Niższy poziom wskazań uzyskały problemy związane z dojazdem do szkoły i innych miejsc (16,7%) oraz brakiem pomocy psychologicznej w szkołach (15,6%). Mimo mniejszego odsetka odpowiedzi oba zagadnienia pozostają istotne dla planowania lokalnych usług społecznych. Bariery komunikacyjne mogą ograniczać dostęp do zajęć pozalekcyjnych i specjalistycznego wsparcia, natomiast wskazania dotyczące pomocy psychologicznej potwierdzają potrzebę dalszego wzmacniania dostępności wsparcia dla dzieci i młodzieży.

Przemoc domowa

Najrzadziej wskazywanym problemem była przemoc domowa, którą zaznaczyło 10,0% respondentów. Niski poziom wskazań nie oznacza braku występowania tego zjawiska. Ze względu na jego wrażliwy charakter wynik należy interpretować przede wszystkim jako niższą rozpoznawalność lub mniejszą skłonność młodych respondentów do ujawniania tego rodzaju doświadczeń w badaniu ankietowym.

Analiza odpowiedzi pozwala wyróżnić trzy główne grupy problemów. Pierwszą tworzą zagadnienia związane z organizacją czasu wolnego, obejmujące brak odpowiedniej infrastruktury oraz niewystarczającą ofertę zajęć dla dzieci i młodzieży. Drugą stanowią problemy dotyczące funkcjonowania całej społeczności lokalnej, w tym potrzeby seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Trzecią grupę tworzą kwestie związane z bezpieczeństwem, uzależnieniami, dostępnością transportu oraz wsparcia psychologicznego.

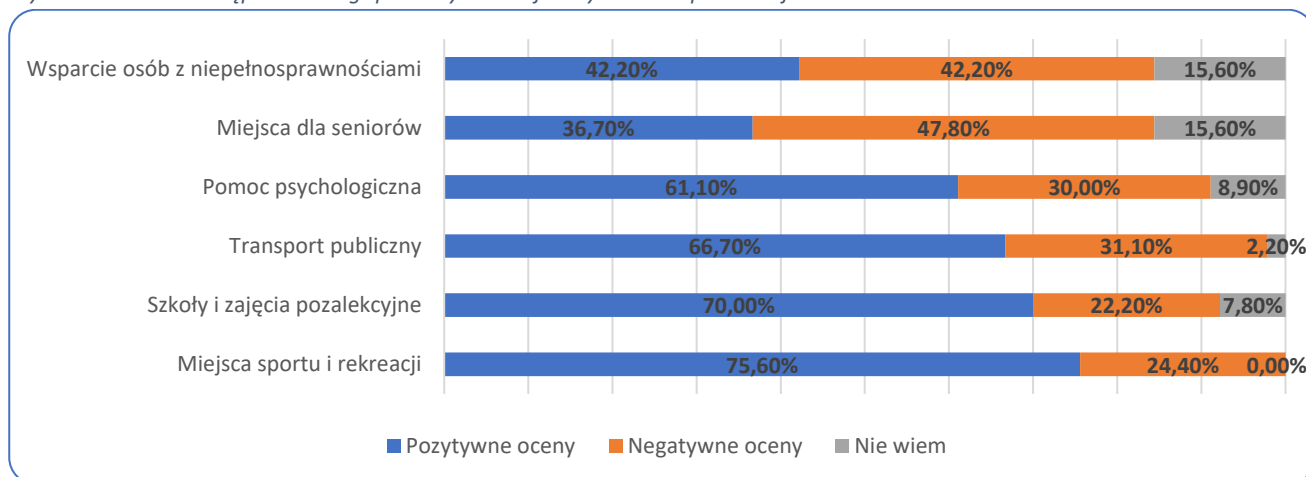
Całościowa analiza wskazuje, że dzieci i młodzież oczekują przede wszystkim rozwoju lokalnych, środowiskowych form aktywności oraz stworzenia warunków sprzyjających bezpiecznemu i aktywnemu funkcjonowaniu w społeczności lokalnej. Jednocześnie wyniki potwierdzają potrzebę dalszego rozwoju działań profilaktycznych, integracyjnych oraz usług wspierających różne grupy mieszkańców, zgodnie z założeniami rozwoju usług społecznych.

Ocena dostępności usług społecznych i miejsc użyteczności publicznej w opinii dzieci i młodzieży.

Kolejnym elementem badania ilościowego było poznanie opinii dzieci i młodzieży dotyczących dostępności najważniejszych usług społecznych i miejsc użyteczności publicznej funkcjonujących na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle. Wyniki uzupełniają wcześniejsze analizy przeprowadzone wśród mieszkańców i przedstawicieli sektora publicznego, umożliwiając ocenę lokalnego systemu wsparcia z perspektywy jego najmłodszych użytkowników.

Respondenci oceniali dostępność poszczególnych usług w czterostopniowej skali – od „zdecydowanie źle” do „zdecydowanie dobrze” – z możliwością wyboru odpowiedzi „nie wiem”. Pozwoliło to ocenić zarówno poziom dostępności usług, jak i stopień ich rozpoznawalności.

Wykres 72. Ocena dostępności usług społecznych i miejsc użyteczności publicznej

Źródło: Badanie ilościowe dzieci i młodzieży przeprowadzone w 2025 roku.

Analiza wyników wskazuje na wyraźne zróżnicowanie ocen. Najwyżej oceniono usługi i infrastrukturę, z których dzieci i młodzież korzystają na co dzień, natomiast niższe oceny uzyskały usługi skierowane do seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Wysoki udział odpowiedzi „nie wiem” w tych obszarach wskazuje również na ich mniejszą rozpoznawalność.

Dostępność - miejsca sportu i rekreacji

Najwyżej oceniono miejsca sportu i rekreacji. Pozytywnie ich dostępność oceniło 75,6% respondentów, średnia ocena wyniosła 3,09, a odpowiedzi „nie wiem” nie odnotowano.

Wyniki świadczą o dobrej dostępności i rozpoznawalności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Jednocześnie należy zauważyć, że w poprzednim pytaniu ponad połowa respondentów wskazywała brak miejsc do spędzania wolnego czasu jako jeden z głównych problemów Gminy. Oznacza to, że istniejąca infrastruktura jest oceniana dobrze, jednak jej liczba lub różnorodność może być niewystarczająca.

Dostępność - szkoły i zajęcia pozalekcyjne

Pozytywnie dostępność szkół i zajęć pozalekcyjnych oceniło 70,0% respondentów. Średnia ocena wyniosła 2,94, natomiast jedynie 7,8% badanych wybrało odpowiedź „nie wiem”.

Wyniki wskazują na dobrą dostępność usług edukacyjnych. Jednocześnie wcześniejsze odpowiedzi dotyczące niewystarczającej liczby zajęć sugerują, że problem dotyczy przede wszystkim ich różnorodności i atrakcyjności, a nie samego dostępu.

Dostępność - transport publiczny

Dostępność transportu publicznego pozytywnie oceniło 66,7% respondentów. Średnia ocena wyniosła 2,94, a odpowiedź „nie wiem” wskazało jedynie 2,2% badanych.

Wyniki świadczą o dobrej rozpoznawalności komunikacji publicznej i jej znaczeniu dla korzystania z usług edukacyjnych, sportowych i kulturalnych. Jednocześnie blisko jedna trzecia respondentów oceniła transport negatywnie, co może wskazywać na lokalne problemy związane z częstotliwością kursów lub dostępnością połączeń.

Dostępność - Pomoc psychologiczna

Dostępność pomocy psychologicznej pozytywnie oceniło 61,1% respondentów, natomiast 30,0% wyraziło opinie negatywne. 8,9% badanych nie potrafiło dokonać oceny, a średnia wyniosła 2,73.

Wyniki wskazują, że wsparcie psychologiczne jest obecne w lokalnym systemie usług, jednak jego dostępność nie jest oceniana jednoznacznie. Znaczny udział ocen negatywnych sugeruje potrzebę dalszego zwiększania dostępności specjalistów oraz lepszego informowania dzieci i młodzieży o możliwościach uzyskania pomocy. Ocena ta jest zgodna z wcześniejszymi wynikami badań mieszkańców i przedstawicieli sektora publicznego.

Dostępność - miejsca dla seniorów

Najniższą ocenę uzyskała dostępność miejsc przeznaczonych dla seniorów. Pozytywnie oceniło ją 36,7% respondentów, negatywnie 47,8%, natomiast 15,6% wybrało odpowiedź „nie wiem”. Średnia ocena wyniosła 2,39.

Wynik wskazuje, że dzieci i młodzież dostrzegają ograniczoną dostępność tej infrastruktury lub posiadają niewielką wiedzę na temat funkcjonowania usług skierowanych do seniorów.

Dostępność - wsparcie osób z niepełnosprawnościami

Podobnie oceniono wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Zarówno pozytywne, jak i negatywne odpowiedzi uzyskały po 42,2% wskazań, natomiast 15,6% respondentów wybrało odpowiedź „nie wiem”. Średnia ocena wyniosła 2,41.

Rozkład odpowiedzi wskazuje na zróżnicowane doświadczenia młodych mieszkańców oraz ograniczoną znajomość usług kierowanych do osób z niepełnosprawnościami.

Rozpoznawalność usług

Analiza odpowiedzi „nie wiem” pozwala ocenić stopień znajomości poszczególnych usług. Najwyższą rozpoznawalnością charakteryzują się miejsca sportu i rekreacji (0,0%) oraz transport publiczny (2,2%). Najwyższy udział odpowiedzi „nie wiem” odnotowano natomiast w przypadku miejsc dla seniorów oraz usług dla osób z niepełnosprawnościami (po 15,6%), co wskazuje na potrzebę zwiększenia działań informacyjnych dotyczących tych form wsparcia.

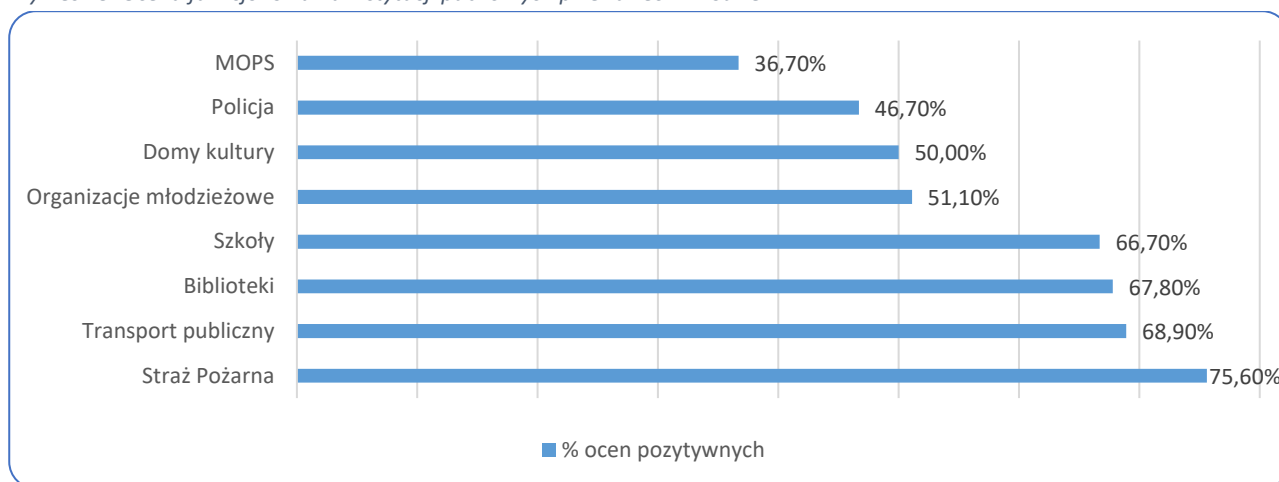
Porównanie ocen wskazuje na wyraźną zależność pomiędzy codziennym korzystaniem z usług a ich oceną przez dzieci i młodzież. Najwyżej oceniono infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, szkoły oraz transport publiczny, czyli obszary najlepiej znane młodym mieszkańcom.

Niżej oceniono pomoc psychologiczną, która mimo przewagi ocen pozytywnych nadal wymaga dalszego wzmacniania. Najniższe oceny uzyskały usługi kierowane do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, przy jednocześnie wysokim udziale odpowiedzi „nie wiem”, co wskazuje zarówno na potrzebę rozwoju tych usług, jak i zwiększenia ich rozpoznawalności. Wyniki potwierdzają konieczność równoczesnego rozwijania oferty wsparcia oraz działań informacyjnych budujących świadomość społeczną dotyczącą usług skierowanych do różnych grup mieszkańców.

Ocena funkcjonowania instytucji publicznych w opinii dzieci i młodzieży

W ramach badań ilościowych przeprowadzonych w 2025 roku dzieci i młodzież oceniły funkcjonowanie wybranych instytucji publicznych działających na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle. Celem badania było poznanie poziomu zaufania młodych mieszkańców do instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, edukację, kulturę, pomoc społeczną oraz organizację życia społecznego. Ocena ta ma istotne znaczenie dla planowania usług społecznych, ponieważ dzieci i młodzież są jednymi z głównych odbiorców działań realizowanych przez szkoły, biblioteki, instytucje kultury, organizacje młodzieżowe i służby publiczne. Stopień zaufania oraz rozpoznawalność tych instytucji wpływają na korzystanie z oferowanego wsparcia oraz uczestnictwo w działaniach profilaktycznych i środowiskowych.

Wykres 73. Ocena funkcjonowania instytucji publicznych przez dzieci i młodzież

Źródło: Badanie ilościowe dzieci i młodzieży przeprowadzone w 2025 roku.

Analiza wyników wskazuje na wyraźne zróżnicowanie ocen. Największym zaufaniem cieszą się instytucje, z którymi młodzi mieszkańcy mają regularny kontakt lub które kojarzą się z bezpieczeństwem i codziennym funkcjonowaniem. Niżej oceniono instytucje pomocy społecznej oraz część służb publicznych, co może wynikać z mniejszej znajomości ich działalności i rzadszych kontaktów z młodzieżą.

Straż Pożarna

Najwyższą ocenę uzyskała Straż Pożarna, którą pozytywnie oceniło 75,6% respondentów. Wynik świadczy o bardzo wysokim poziomie zaufania do tej służby oraz jej silnej pozycji w lokalnej społeczności. Straż Pożarna postrzegana jest nie tylko jako instytucja odpowiedzialna za bezpieczeństwo, ale również jako aktywny uczestnik działań edukacyjnych i społecznych. Stanowi istotny potencjał dla realizacji przedsięwzięć profilaktycznych i integracyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży.

Transport publiczny

Drugą najwyżej ocenioną kategorią był transport publiczny, który uzyskał 68,9% ocen pozytywnych. Wynik wskazuje, że młodzi mieszkańcy dobrze oceniają możliwość przemieszczania się pomiędzy szkołą, miejscem zamieszkania oraz instytucjami świadczącymi usługi edukacyjne, społeczne i kulturalne. Dostępność transportu pozostaje ważnym warunkiem korzystania z oferty zajęć pozalekcyjnych oraz usług społecznych.

Biblioteki

Biblioteki uzyskały 67,8% ocen pozytywnych. Wynik potwierdza ich znaczenie jako lokalnych instytucji kultury i edukacji. Biblioteki pełnią obecnie również funkcję miejsc aktywności społecznej, organizując warsztaty, spotkania i zajęcia dla dzieci i młodzieży, dzięki czemu stanowią ważny element lokalnego systemu wsparcia.

Szkoły

Szkoły pozytywnie oceniło 66,7% respondentów. Potwierdza to ich kluczową rolę nie tylko w edukacji, ale również w realizacji działań wychowawczych, profilaktycznych i integracyjnych. Wynik wskazuje, że szkoły posiadają duży potencjał do koordynowania lokalnych działań z zakresu wsparcia dzieci i młodzieży oraz współpracy z innymi instytucjami.

Organizacje młodzieżowe i domy kultury

Pozytywne oceny uzyskały organizacje młodzieżowe (51,1%) oraz domy kultury (50,0%). Choć liczba ocen pozytywnych przewyższa negatywne, wyniki są wyraźnie niższe niż w przypadku szkół czy bibliotek. Może to świadczyć o niewystarczającej rozpoznawalności lub ograniczonej atrakcyjności oferty kierowanej do młodzieży. Wskazuje to na potrzebę rozwijania zajęć, wydarzeń oraz skuteczniejszego informowania o możliwościach uczestnictwa.

Policja

Policja uzyskała 46,7% ocen pozytywnych. Oceny są bardziej zróżnicowane niż w przypadku Straży Pożarnej, co może wynikać z charakteru kontaktów młodzieży z Policją, często związanych z sytuacjami interwencyjnymi. Jednocześnie instytucja ta odgrywa ważną rolę w profilaktyce uzależnień, przeciwdziałaniu przemocy i edukacji w zakresie bezpieczeństwa, dlatego wyniki wskazują na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych realizowanych we współpracy ze szkołami.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Najniższą ocenę uzyskał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który pozytywnie oceniło 36,7% respondentów. Wynik ten należy wiązać przede wszystkim z ograniczoną znajomością działalności MOPS przez dzieci i młodzież oraz niewielką liczbą bezpośrednich kontaktów z tą instytucją, a nie z oceną jakości świadczonych usług. Dla wielu młodych mieszkańców pomoc społeczna kojarzy się głównie ze wsparciem finansowym dla dorosłych, podczas gdy obejmuje również szeroki zakres działań skierowanych do dzieci, młodzieży i rodzin. Wyniki wskazują na potrzebę zwiększenia działań informacyjnych i promocji usług kierowanych do najmłodszych mieszkańców.

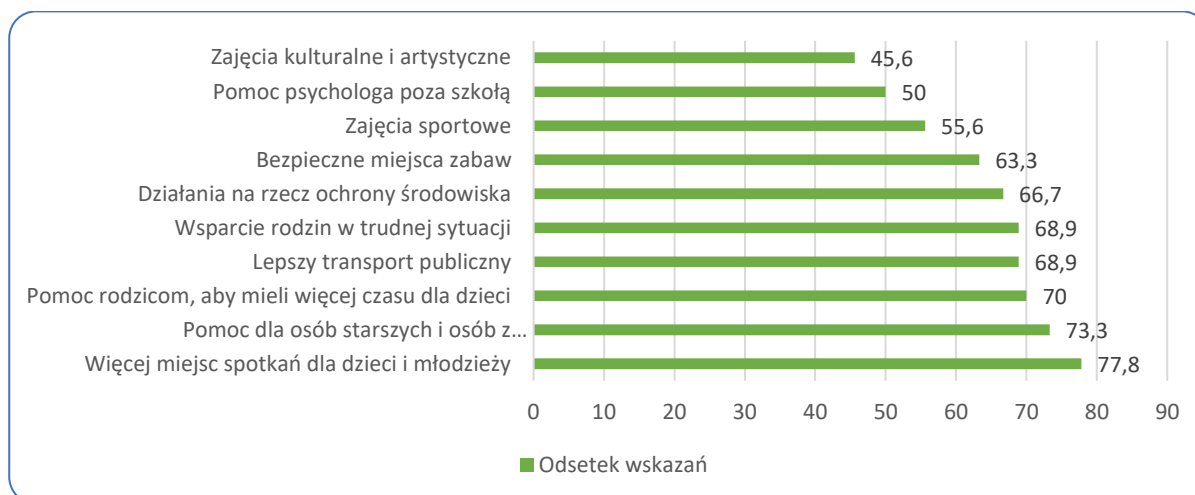
Porównanie ocen pokazuje, że dzieci i młodzież najwyżej oceniają instytucje obecne w ich codziennym życiu oraz kojarzone z bezpieczeństwem, edukacją i organizacją czasu wolnego. Do tej grupy należą Straż Pożarna, transport publiczny, biblioteki i szkoły. Niższe oceny uzyskały organizacje młodzieżowe i domy kultury, co wskazuje na potrzebę zwiększenia atrakcyjności i rozpoznawalności ich oferty. Najniżej oceniono Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policję, jednak wyniki te należy interpretować przede wszystkim jako sygnał konieczności wzmacniania komunikacji z młodymi mieszkańcami oraz rozwijania działań profilaktycznych i informacyjnych. Z perspektywy rozwoju usług społecznych szkoły, biblioteki, Straż Pożarna oraz instytucje kultury stanowią ważnych partnerów w realizacji działań środowiskowych skierowanych do dzieci i młodzieży. Jednocześnie konieczne jest zwiększanie rozpoznawalności usług świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami tworzącymi lokalny system wsparcia dzieci, młodzieży i rodzin.

Najważniejsze potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie rozwoju usług społecznych

W badaniu ilościowym przeprowadzonym w 2025 roku dzieci i młodzież oceniły potrzeby dotyczące rozwoju usług społecznych oraz działań, które – ich zdaniem – powinny zostać zrealizowane przez Gminę Kędzierzyn-Koźle. Celem badania było określenie priorytetów lokalnej polityki społecznej z perspektywy młodych mieszkańców. Respondenci oceniali poszczególne propozycje w pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało „zupełnie niepotrzebne”, a 5 – „bardzo potrzebne”.

Na potrzeby analizy odpowiedzi pogrupowano na trzy kategorie: wysoka potrzeba (oceny 4–5), umiarkowana (3) oraz niska (1–2).

Wykres 74. Najważniejsze potrzeby dzieci i młodzieży dotyczące rozwoju usług społecznych

Źródło: Badanie ilościowe dzieci i młodzieży przeprowadzone w 2025 roku.

Wyniki wskazują na wyraźną hierarchię oczekiwań młodych mieszkańców. Najwyżej oceniono działania sprzyjające integracji młodzieży, wsparciu rodzin oraz rozwojowi usług dla osób wymagających szczególnej pomocy. Odpowiedzi pokazują, że dzieci i młodzież dostrzegają nie tylko własne potrzeby, ale również znaczenie usług poprawiających jakość życia całej społeczności lokalnej.

Miejsca spotkań dla młodzieży

Najwyżej ocenioną potrzebą było tworzenie nowych miejsc spotkań dla młodzieży. Za ważne uznało ją 77,8% respondentów, a średnia ocena wyniosła 4,2 punktu.

Wynik pozostaje spójny z wcześniejszymi odpowiedziami, w których ponad połowa badanych wskazała brak miejsc do spędzania wolnego czasu jako jeden z najważniejszych problemów Gminy. Oznacza to potrzebę dalszego rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, integracyjnej i społecznej przeznaczonej dla młodzieży

Pomoc dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Drugie miejsce zajęła potrzeba rozwoju wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Wysoko oceniło ją 73,3% respondentów, a średnia wyniosła 4,1 punktu. Wynik potwierdza wcześniejsze odpowiedzi dotyczące ograniczonej dostępności usług i miejsc przeznaczonych dla tych grup oraz świadczy o wysokiej świadomości społecznej dzieci i młodzieży.

Wsparcie rodzin

Duże poparcie uzyskały działania wspierające rodziny. 70,0% respondentów wskazało potrzebę rozwijania działań pomagających rodzicom w opiece nad dziećmi i organizacji życia rodzinnego, natomiast 68,9% opowiedziało się za zwiększeniem wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wyniki wskazują, że młodzi mieszkańcy dostrzegają znaczenie stabilnej sytuacji rodzinnej oraz potrzebę dalszego rozwoju środowiskowych form wsparcia rodzin.

Transport publiczny

Za potrzebny kierunek rozwoju 68,9% respondentów uznało również transport publiczny. Średnia ocena wyniosła 4,0 punktu. Pomimo stosunkowo dobrej oceny obecnej dostępności komunikacji młodzi mieszkańcy oczekują dalszej poprawy liczby połączeń, dostosowania rozkładów jazdy do zajęć szkolnych i pozalekcyjnych oraz lepszej dostępności pomiędzy poszczególnymi częściami Gminy.

Działania prośrodowiskowe i bezpieczeństwo

Wysokie miejsce zajęły także działania na rzecz ochrony środowiska (66,7%) oraz tworzenie bezpiecznych miejsc zabaw (63,3%). Wyniki wskazują, że dzieci i młodzież zwracają uwagę zarówno na jakość przestrzeni publicznej, jak i bezpieczeństwo codziennego funkcjonowania, co świadczy o rosnącej świadomości ekologicznej i społecznej.

Zajęcia sportowe

Potrzebę rozwoju zajęć sportowych wskazało 55,6% respondentów, przy średniej ocenie 3,8 punktu. Jednocześnie stosunkowo wysoki udział odpowiedzi neutralnych wskazuje, że oferta sportowa jest już obecna na terenie Gminy, jednak wymaga dalszego rozwijania oraz dostosowania do oczekiwań dzieci i młodzieży. Może to dotyczyć przede wszystkim zwiększenia liczby zajęć, ich różnorodności oraz poprawy dostępności w różnych częściach Gminy.

Pomoc psychologiczna i oferta kulturalna

Najniższe oceny uzyskały pomoc psychologiczna dostępna poza szkołą oraz zajęcia kulturalne i artystyczne. Rozwój pomocy psychologicznej poparło 50,0% respondentów, natomiast zajęć kulturalnych 45,6%. W przypadku wsparcia psychologicznego wyniki należy interpretować w powiązaniu z wcześniejszymi odpowiedziami dotyczącymi dostępności pomocy psychologicznej. Znaczna część respondentów ocenia istniejące wsparcie pozytywnie, jednak jednocześnie wskazuje potrzebę jego dalszego rozwoju. Niższe zainteresowanie zajęciami kulturalnymi może natomiast wynikać z niewystarczającej atrakcyjności obecnej oferty lub niedostosowania jej do zainteresowań współczesnej młodzieży.

Porównanie wszystkich odpowiedzi pokazuje, że dzieci i młodzież najwyżej oceniają potrzebę rozwoju działań umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu lokalnym. Największe znaczenie mają dla nich miejsca spotkań, rozwój infrastruktury społecznej, wsparcie rodzin oraz poprawa dostępności usług dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Wyniki świadczą o wysokiej świadomości społecznej młodych mieszkańców oraz ich wrażliwości na potrzeby różnych grup społecznych. Jednocześnie potwierdzają oczekiwanie dalszego rozwoju lokalnych usług środowiskowych, przestrzeni integracyjnych oraz działań poprawiających jakość życia mieszkańców. Uzyskane wyniki pozostają spójne z wcześniejszymi częściami badania i stanowią ważną podstawę planowania rozwoju usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji w Gminie Kędzierzyn-Koźle.

Część III: Wyniki i interpretacja badań jakościowych

Znaczenie badań jakościowych w diagnozie potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej

Badania przeprowadzone na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle, w tym te na potrzeby diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, wymaga zastosowania metod badawczych pozwalających nie tylko określić skalę zjawisk społecznych, ale również zrozumieć mechanizmy wpływające na jakość życia mieszkańców oraz funkcjonowanie lokalnego systemu usług społecznych. Dlatego obok analizy danych zastanych i badań ilościowych przeprowadzono badania jakościowe obejmujące wywiad fokusowy z mieszkańcami oraz wywiad ekspercki z przedstawicielami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Badania jakościowe umożliwiły poznanie doświadczeń osób korzystających z usług społecznych, ocenę funkcjonowania lokalnych instytucji oraz identyfikację potrzeb, które często pozostają niewidoczne w analizach statystycznych. Pozwoliły również rozpoznać lokalne zasoby i potencjał społeczności, stanowiące podstawę rozwoju usług społecznych zgodnie z założeniami ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz polityki deinstytucjonalizacji.

Przyjęte podejście jest zgodne z metodologią zastosowaną przy opracowaniu Strategii, opartą na modelu *evidence & experience based research*, łączącym wiedzę ekspercką z doświadczeniami mieszkańców oraz integrującym analizę danych zastanych z badaniami środowiskowymi. Strategia podkreśla również partycypacyjno-eksperski charakter procesu diagnozowania, oparty na współtworzeniu wiedzy przez przedstawicieli instytucji, organizacji społecznych i mieszkańców. Badania jakościowe nie tylko uzupełniają wyniki badań ilościowych, ale przede wszystkim umożliwiają ich interpretację oraz określenie kierunków rozwoju usług społecznych odpowiadających rzeczywistym potrzebom lokalnej społeczności. Jest to szczególnie istotne w planowaniu usług ukierunkowanych na wzmacnianie samodzielności mieszkańców, rozwój lokalnego potencjału oraz budowę zintegrowanego systemu wsparcia.

Analizę wyników oparto na zasadzie triangulacji źródeł informacji, konfrontując ustalenia z wywiadu fokusowego, wywiadu eksperckiego oraz Strategii. Zwiększa to wiarygodność diagnozy i ogranicza ryzyko formułowania wniosków opartych na jednej perspektywie badawczej. Materiał jakościowy wykorzystany przy opracowaniu Strategii obejmował także wywiady pogłębione, panel ekspercki realizowany w formie ankiety asynchronicznej oraz warsztaty eksperckie z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, środowisk senioralnych, rad osiedli i mieszkańców.

Uwzględnienie wielu perspektyw pozwoliło zidentyfikować nie tylko problemy społeczne, ale również zasoby oraz potencjał współpracy międzyinstytucjonalnej i aktywności mieszkańców. Wyniki badań wskazują, że Kędzierzyn-Koźle dysponuje dobrze rozwiniętym potencjałem instytucjonalnym oraz znacznym kapitałem społecznym. Jednocześnie ujawniają potrzebę dalszego rozwoju usług środowiskowych, poprawy ich dostępności oraz lepszej koordynacji działań prowadzonych przez różne podmioty lokalnej polityki społecznej. Charakterystyczne jest, że większość zidentyfikowanych potrzeb dotyczy doskonalenia organizacji i koordynacji istniejących usług, a nie tworzenia nowych instytucji.

Badania jakościowe potwierdziły również znaczenie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury, placówkami oświatowymi oraz mieszkańcami. Oznacza to, że lokalny system usług społecznych opiera się zarówno na potencjale instytucjonalnym, jak i kapitale społecznym, aktywności obywatelskiej oraz gotowości różnych środowisk do współdziałania. Jest to jeden z najważniejszych zasobów rozwojowych Kędzierzyna-Koźła.

Wyniki badań wskazują, że **dalszy rozwój lokalnego systemu usług społecznych powinien koncentrować się przede wszystkim na:**

- ✓ **zwiększaniu dostępności usług świadczonych w środowisku lokalnym,**
- ✓ **poprawie koordynacji między instytucjami,**
- ✓ **wzmacnianiu działań profilaktycznych,**
- ✓ **tworzeniu kompleksowych ścieżek wsparcia odpowiadających potrzebom mieszkańców na różnych etapach życia.**

Wyniki wywiadów fokusowych – potrzeby mieszkańców i potencjał lokalnego systemu usług społecznych

Analiza wywiadów fokusowych przeprowadzonych w 2025 roku dostarczyła pogłębionej wiedzy na temat jakości życia mieszkańców, funkcjonowania usług społecznych oraz najważniejszych wyzwań rozwojowych. W badaniu uczestniczyło trzynaście osób reprezentujących różne grupy mieszkańców, co umożliwiło poznanie zróżnicowanych opinii dotyczących korzystania z usług publicznych oraz oczekiwań wobec lokalnej polityki społecznej. Uzyskany materiał uzupełnia wyniki analizy danych zastanych i badań ilościowych, przedstawiając system usług społecznych z perspektywy jego użytkowników.

Respondenci postrzegają Kędzierzyn-Koźle jako miejsce zapewniające stosunkowo wysoki komfort życia. Do najczęściej wskazywanych atutów należały bezpieczeństwo, spokojny charakter miasta, dogodna lokalizacja oraz dobra dostępność podstawowych usług publicznych. Wielu uczestników podkreślało możliwość zaspokojenia większości codziennych potrzeb bez konieczności korzystania z oferty większych ośrodków miejskich. Oceny te pozostają zgodne z założeniami Strategii, wskazującej na rozwój miasta oparty na solidarności międzypokoleniowej, dostępności usług oraz aktywnej roli mieszkańców.

Jednocześnie mieszkańcy podkreślali, że dobra jakość życia nie oznacza braku problemów. Zgłaszane potrzeby dotyczyły przede wszystkim rozwoju usług społecznych oraz możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnym, a nie infrastruktury technicznej czy bezpieczeństwa publicznego. Oczekiwania koncentrują się na rozwoju usług związanych z integracją społeczną, aktywizacją mieszkańców, zdrowiem psychicznym, opieką środowiskową oraz wspieraniem samodzielności.

Szczególnie wysoko oceniono działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji świadczących usługi społeczne. Respondenci wskazywali na dobrą organizację systemu wsparcia, profesjonalizm pracowników oraz wysoką jakość usług kierowanych do seniorów, zwłaszcza domów dziennego pobytu, klubów seniora i działań aktywizacyjnych. W opinii mieszkańców oferta dla osób starszych stanowi obecnie najmocniejszy element lokalnego systemu usług społecznych.

Oceny te są zgodne z ustaleniami Strategii, która wskazuje starzenie się społeczeństwa jako jedno z najważniejszych wyzwań rozwojowych oraz rekomenduje dalszy rozwój Domów Dziennego

Pobytu, Gminnego Centrum Seniora i zintegrowanego systemu usług społecznych koordynowanego przez CUS. Oznacza to konieczność rozszerzania obecnego modelu aktywizacji seniorów o usługi opiekuńcze, asystenckie, zdrowotne i środowiskowe świadczone w miejscu zamieszkania, zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji.

Jednym z najczęściej poruszanych tematów była sytuacja ludzi młodych. W przeciwieństwie do wysoko ocenianej oferty dla seniorów uczestnicy wskazywali na niewystarczającą liczbę miejsc spotkań, ograniczoną ofertę zajęć rozwijających zainteresowania oraz brak przestrzeni sprzyjających budowaniu więzi społecznych. Zwracano również uwagę na trudności związane z rozpoczynaniem kariery zawodowej oraz konieczność wyjazdu z miasta w celu kontynuowania edukacji.

Problem ten wykracza poza kwestie rynku pracy i dotyczy również lokalnej polityki społecznej. Odptyw młodych mieszkańców osłabia kapitał społeczny, dlatego rozwój usług powinien obejmować tworzenie warunków sprzyjających aktywności obywatelskiej, rozwojowi kompetencji społecznych oraz wzmacnianiu więzi z miejscem zamieszkania. Kierunek ten pozostaje zgodny z zapisami Strategii dotyczącymi partnerstwa lokalnego i aktywnego udziału mieszkańców w życiu wspólnoty.

Istotnym obszarem dyskusji była sytuacja osób z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy wskazywali na utrzymujące się bariery ograniczające samodzielne funkcjonowanie tej grupy, przede wszystkim niewystarczającą dostępność usług asystenckich, rehabilitacyjnych oraz specjalistycznego transportu. Oczekiwania koncentrują się na rozwoju usług środowiskowych umożliwiających prowadzenie możliwie niezależnego życia, co pozostaje zgodne z kierunkami rozwoju usług społecznych wskazanymi w Strategii.

Dużo uwagi poświęcono również zdrowiu psychicznemu. Respondenci zwracali uwagę na utrudniony dostęp do psychologów i psychiatrów oraz potrzebę rozwijania działań profilaktycznych, edukacyjnych i środowiskowych ograniczających izolację społeczną oraz wzmacniających odporność psychiczną mieszkańców. Problem ten został również wskazany w Strategii jako jeden z priorytetowych obszarów rozwoju, co potwierdza wysoką zgodność pomiędzy doświadczeniami mieszkańców a ocenami ekspertów.

Uczestnicy wywiadu wielokrotnie podkreślali znaczenie współpracy pomiędzy MOPS, szkołami, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi oraz społecznościami osiedlowymi. Pozytywnie oceniano aktywność organizacji społecznych i gotowość mieszkańców do angażowania się w działania na rzecz wspólnoty, jednocześnie wskazując potrzebę lepszej koordynacji informacji o dostępnych usługach oraz stworzenia bardziej przejrzystego systemu kierowania mieszkańców do odpowiednich form wsparcia.

Znaczenie partnerstwa lokalnego podkreśla również Strategia, której opracowanie odbywało się z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Miejskiej Rady Seniorów oraz rad osiedlowych.

Całościowa analiza wywiadów fokusowych prowadzi do wniosku, że mieszkańcy postrzegają potencjał wspólnoty samorządowej przede wszystkim przez pryzmat jakości współpracy pomiędzy ludźmi i instytucjami. Kapitał społeczny stanowi jeden z najważniejszych zasobów rozwojowych Gminy. Respondenci oczekują przede wszystkim poprawy dostępności usług, dalszego rozwoju wsparcia środowiskowego, lepszej koordynacji działań oraz stworzenia przejrzystego systemu informacji dla mieszkańców, a nie tworzenia kolejnych instytucji. Kierunki te pozostają zgodne z założeniami Strategii oraz współczesnym modelem organizowania usług społecznych opartym na współpracy, deinstytucjonalizacji i wzmacnianiu potencjału społeczności lokalnej.

Wyniki wywiadów eksperckich – ocena funkcjonowania lokalnego systemu usług społecznych oraz kierunki jego rozwoju

Wywiad ekspercki przeprowadzony z przedstawicielami kierownictwa oraz pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowił istotne uzupełnienie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej. W przeciwieństwie do wywiadu fokusowego, ukazującego perspektywę mieszkańców, pozwolił ocenić funkcjonowanie lokalnego systemu usług społecznych z punktu widzenia osób odpowiedzialnych za jego organizację, koordynację i realizację. Umożliwił identyfikację najważniejszych wyzwań organizacyjnych, ocenę potencjału instytucjonalnego oraz określenie kierunków dalszego rozwoju usług społecznych.

Wyniki pozostają zgodne z metodologią przyjętą podczas opracowania Strategii, która wykorzystywała wywiady pogłębione, panel ekspercki oraz warsztaty z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, środowisk senioralnych, rad osiedli i aktywnych mieszkańców. Szeroki udział interesariuszy zwiększa wiarygodność diagnozy i potwierdza, że przedstawione wnioski odzwierciedlają rzeczywiste potrzeby lokalnej społeczności.

Jednym z najważniejszych zagadnień wskazanych przez ekspertów były procesy demograficzne. Zwracano uwagę na starzenie się mieszkańców, spadek liczby ludności oraz odpływ młodych osób do większych ośrodków miejskich. Zdaniem respondentów zjawiska te będą w najbliższych latach determinowały rozwój lokalnej polityki społecznej, zwiększając zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, środowiskowe oraz działania przeciwdziałające samotności i wykluczeniu społecznemu. Ocena ta jest zgodna z ustaleniami Strategii, która jako priorytet wskazuje rozwój usług senioralnych, Domów Dziennego Pobytu, Gminnego Centrum Seniora oraz Centrum Usług Społecznych jako podmiotu koordynującego lokalny system wsparcia.

Eksperci podkreślali jednocześnie, że osoby starsze należy postrzegać nie tylko jako odbiorców pomocy, ale również jako ważny potencjał społeczny angażujący się w działalność organizacji pozarządowych, klubów seniora, wolontariatu i inicjatyw lokalnych. Rozwój usług powinien więc łączyć aktywizację seniorów z rozbudową wsparcia dla osób tracących samodzielność, zgodnie z założeniami aktywnej polityki senioralnej.

Bardzo wysoko oceniono potencjał instytucjonalny lokalnego systemu usług społecznych. Szczególną rolę przypisano Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej jako instytucji koordynującej działania pomocowe. Wskazywano również na znaczenie Urzędu Miasta, placówek oświatowych, instytucji kultury, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Rozbudowana sieć współpracujących instytucji została uznana za jeden z najważniejszych zasobów Gminy.

Wyniki te korespondują z zapisami Strategii, która podkreśla znaczenie partnerstwa lokalnego oraz współpracy administracji samorządowej, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej i mieszkańców jako podstawy skutecznej realizacji polityki społecznej.

Eksperci zwracali jednak uwagę, że dalszy rozwój systemu powinien koncentrować się przede wszystkim na poprawie koordynacji działań istniejących instytucji, a nie na tworzeniu nowych struktur organizacyjnych. Nadal występują trudności związane z odnalezieniem właściwej ścieżki uzyskania pomocy, dlatego wskazywano potrzebę stworzenia zintegrowanego systemu informacji o usługach społecznych, rozwijania funkcji koordynacyjnych oraz wzmacniania współpracy pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia, edukacją i innymi instytucjami.

Szczególne znaczenie przypisano rozwojowi usług środowiskowych. Zdaniem ekspertów przyszłość lokalnego systemu wsparcia powinna opierać się na świadczeniu usług możliwie najbliżej miejsca zamieszkania mieszkańców. Dotyczy to przede wszystkim osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin wymagających okresowego wsparcia. Wskazywano konieczność dalszego rozwoju usług opiekuńczych, sąsiedzkich, specjalistycznych usług świadczonych w miejscu zamieszkania, transportu door-to-door oraz usług asystenckich, zgodnie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.

W odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami pozytywnie oceniono działania związane z likwidacją barier architektonicznych oraz funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakładu Aktywności Zawodowej. Jednocześnie wskazano potrzebę dalszego rozwoju usług umożliwiających samodzielne funkcjonowanie w środowisku lokalnym, zwłaszcza usług asystenckich, specjalistycznego transportu oraz wsparcia środowiskowego.

Istotnym obszarem wymagającym dalszych działań pozostaje zdrowie psychiczne mieszkańców. Eksperci wskazywali na ograniczoną dostępność psychologów i psychiatrów, wydłużony czas oczekiwania na świadczenia oraz rosnącą liczbę dzieci i młodzieży wymagających specjalistycznego wsparcia. Za konieczne uznano rozwój środowiskowych punktów pierwszego kontaktu, poradnictwa psychologicznego oraz współpracy pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia i placówkami oświatowymi.

Problem zdrowia psychicznego był również jednym z głównych tematów wywiadów fokusowych, co potwierdza wysoką zgodność ocen mieszkańców i ekspertów oraz wskazuje rozwój środowiskowych usług zdrowia psychicznego jako jeden z priorytetów lokalnej polityki społecznej. Eksperci zwracali także uwagę na potrzebę dalszego wzmacniania wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Podkreślano znaczenie pracy asystentów rodziny, grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa oraz działań profilaktycznych umożliwiających wczesne rozpoznawanie problemów i szybkie udzielanie adekwatnej pomocy.

Całościowa analiza wywiadu eksperckiego prowadzi do wniosku, że lokalny system usług społecznych dysponuje znacznym potencjałem organizacyjnym, kadrowym i społecznym. Największym wyzwaniem pozostaje dostosowanie istniejących usług do zmian demograficznych oraz skuteczniejsza koordynacja działań pomiędzy instytucjami. Eksperci nie wskazują potrzeby tworzenia nowych struktur administracyjnych, lecz efektywniejszego wykorzystania istniejących zasobów poprzez rozwój współpracy międzysektorowej, integrację usług i organizowanie wsparcia w sposób skoncentrowany na potrzebach mieszkańców.

Wnioski z wywiadu eksperckiego są spójne zarówno z rezultatami wywiadów fokusowych, jak i kierunkami rozwoju określonymi w Strategii. Wszystkie źródła wskazują, że przyszłość lokalnej polityki społecznej powinna opierać się na rozwoju usług środowiskowych, wzmacnianiu samodzielności mieszkańców, zwiększaniu dostępności wsparcia świadczonego w miejscu zamieszkania oraz budowaniu zintegrowanego systemu usług społecznych opartego na współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej.

Warsztaty diagnostyczne

Jednym z końcowych etapów procesu diagnozy były warsztaty diagnostyczne przeprowadzone w lipcu 2026 roku z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle oraz przedstawicieli lokalnego systemu usług społecznych. Warsztaty stanowiły element weryfikujący i uzupełniający wcześniej przeprowadzone badania ilościowe oraz

jakościowe, w tym wywiady fokusowe z mieszkańcami i wywiad ekspercki z przedstawicielami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ich głównym celem było potwierdzenie aktualności zidentyfikowanych potrzeb społecznych, ocena trafności sformułowanych rekomendacji oraz konfrontacja wyników diagnozy z doświadczeniami instytucji i organizacji na co dzień zaangażowanych w realizację usług społecznych.

W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele podmiotów publicznych oraz organizacji pozarządowych tworzących lokalny system usług społecznych. Zastosowana formuła umożliwiła otwartą dyskusję nad funkcjonowaniem systemu wsparcia, identyfikację najważniejszych wyzwań oraz ocenę proponowanych kierunków rozwoju Centrum Usług Społecznych. Szczególny nacisk położono na ocenę współpracy międzyinstytucjonalnej, dostępności usług społecznych, skuteczności istniejących rozwiązań organizacyjnych oraz możliwości dalszego rozwoju partnerstw lokalnych.

Przeprowadzone warsztaty wykazały bardzo wysoką zgodność z rezultatami uzyskanymi we wcześniejszych etapach diagnozy. Zarówno przedstawiciele organizacji pozarządowych, jak i instytucji realizujących usługi społeczne wskazywali te same problemy, bariery oraz potrzeby mieszkańców, które zostały wcześniej zidentyfikowane podczas badań ankietowych, wywiadów fokusowych oraz wywiadu eksperckiego. Uczestnicy zgodnie podkreślali, że największymi wyzwaniami pozostają postępujące zmiany demograficzne, rozwój usług środowiskowych, poprawa koordynacji działań pomiędzy instytucjami, budowa zintegrowanego systemu informacji o usługach społecznych oraz zwiększenie dostępności wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

Istotnym rezultatem warsztatów było również potwierdzenie wysokiej oceny potencjału lokalnego systemu usług społecznych. Uczestnicy wskazywali, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje rozbudowaną siecią instytucji i organizacji posiadających odpowiednie kompetencje do realizacji usług społecznych. Jednocześnie podkreślano, że dalszy rozwój systemu powinien opierać się przede wszystkim na lepszym wykorzystaniu istniejących zasobów, wzmacnianiu współpracy międzysektorowej oraz rozwijaniu funkcji koordynacyjnych przyszłego Centrum Usług Społecznych, a nie na tworzeniu nowych struktur organizacyjnych.

Warsztaty diagnostyczne nie doprowadziły do zmiany wcześniej sformułowanych wniosków ani rekomendacji. Nie zidentyfikowano nowych problemów wymagających modyfikacji kierunków rozwoju lokalnej polityki społecznej. Wręcz przeciwnie – przeprowadzone spotkania potwierdziły aktualność i trafność wcześniejszych ustaleń oraz wykazały wysoką zgodność ocen wszystkich uczestników procesu badawczego. Tym samym warsztaty pełniły funkcję walidacji diagnozy, wzmacniając wiarygodność uzyskanych wyników oraz potwierdzając zasadność rekomendowanych kierunków rozwoju usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle.

Warsztat planowania partycypacyjnego z udziałem mieszkańców

Ostatnim elementem procesu opracowania diagnozy był warsztat planowania partycypacyjnego z udziałem mieszkańców, którego celem było bezpośrednie rozpoznanie potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie oczekiwań dotyczących kierunków rozwoju usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle. Spotkanie odbyło się 18 sierpnia 2026 r. o godz. 17.00 w sali konferencyjnej Centrum Współpracy „DUGNAD” przy ul. Stalmacha 20 w Kędzierzynie-Koźlu. W wydarzeniu uczestniczyli mieszkańcy Gminy, przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej oraz innych podmiotów zaangażowanych w lokalny system usług społecznych.

Spotkanie było poświęcone diagnozie potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Kędzierzyn-Koźle w zakresie usług społecznych. Jego celem było poznanie potrzeb mieszkańców oraz określenie katalogu usług, które w przyszłości mogą być realizowane w Gminie, w szczególności w formule Centrum Usług Społecznych. Formuła warsztatowa umożliwiła zestawienie wyników wcześniejszych badań z doświadczeniami i oczekiwaniami mieszkańców oraz podmiotów działających lokalnie.

W trakcie spotkania zgłaszano różnorodne potrzeby dotyczące usług społecznych i usług wspierających mieszkańców w codziennym funkcjonowaniu. Obok usług opiekuńczych, asystenckich, integracyjnych i środowiskowych wskazywano również na potrzebę łatwo dostępnego, elastycznego wsparcia w prostych czynnościach, które dla części mieszkańców mogą stanowić istotną barierę w samodzielnym funkcjonowaniu. Jako przykłady tego rodzaju wsparcia można wskazać pomoc w drobnych naprawach i usuwaniu usterek w gospodarstwie domowym, ustawieniu lub ponownej konfiguracji kanałów telewizyjnych, podłączeniu i podstawowej konfiguracji urządzeń, wymianie żarówki, zamontowaniu prostego elementu wyposażenia, skręceniu mebla czy wykonaniu innych drobnych czynności, których mieszkaniowiec nie jest w stanie samodzielnie wykonać. Tego rodzaju wsparcie może mieć szczególne znaczenie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób o ograniczonej samodzielności.

Zgłaszane podczas warsztatu potrzeby nie pozostawały w sprzeczności z wynikami wcześniejszych etapów diagnozy. Przeciwnie, dyskusja potwierdziła główne kierunki rozpoznane w badaniach ilościowych i jakościowych: potrzebę rozwoju usług świadczonych w środowisku zamieszkania, poprawy dostępności i koordynacji wsparcia, zwiększenia czytelności informacji o dostępnych usługach oraz wzmacniania współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami. Wcześniejsze badania przedstawicieli sektora publicznego wskazywały m.in. na bardzo wysokie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania – 88,3% respondentów uznało ich rozwój za potrzebny – a także na potrzebę rozwoju dziennych domów pomocy, mieszkań wspomaganych i treningowych oraz innych środowiskowych form wsparcia.

Warsztat potwierdził również znaczenie rozwoju usług odpowiadających na potrzeby osób, dla których dostęp do istniejącego systemu wsparcia jest niewystarczający. Wyniki badań mieszkańców wskazywały na szczególnie ograniczoną dostępność usług dla osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie psychicznym, osób doświadczających przemocy domowej oraz osób uzależnionych, a także na potrzebę dalszego rozwoju wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i osób ubogich.

Wnioski z warsztatu pozostają zatem spójne z dotychczasowym materiałem diagnostycznym i nie wymagają zasadniczej modyfikacji wcześniej określonych kierunków rozwoju usług społecznych. Spotkanie należy traktować jako ważny etap partycypacyjnej walidacji diagnozy – umożliwiło konfrontację wyników badań z bezpośrednimi doświadczeniami mieszkańców i lokalnych podmiotów oraz potwierdziło zasadność rekomendacji dotyczących rozwoju usług środowiskowych, wzmacniania samodzielności mieszkańców, poprawy koordynacji i informacji o usługach oraz wykorzystania potencjału istniejących instytucji, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej. W analogiczny sposób warsztaty zostały ujęte w końcowej części diagnozy: jako element potwierdzający aktualność wcześniejszych ustaleń, a nie jako źródło nowych, konkurencyjnych wobec nich kierunków działań.

Szczególne znaczenie ma fakt, że uczestnicy wskazywali na potrzebę lepszego wykorzystania już istniejącego potencjału lokalnego systemu usług społecznych oraz wzmacniania współpracy międzysektorowej. W tym kontekście przyszłe Centrum Usług Społecznych powinno pełnić przede

wszystkim funkcję koordynującą i integrującą dostępne zasoby, ułatwiając mieszkańcom dotarcie do właściwej formy wsparcia oraz rozwijając usługi odpowiadające na rzeczywiste, także pozornie drobne, potrzeby związane z codziennym funkcjonowaniem.

Synteza wyników badań jakościowych – potrzeby mieszkańców i potencjał wspólnoty samorządowej w świetle wywiadów fokusowych, wywiadów eksperckich oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2026–2030.

Analiza materiału jakościowego wskazuje na wysoką zgodność pomiędzy opiniami mieszkańców uczestniczących w wywiadach fokusowych, ocenami ekspertów oraz wnioskami zawartymi w Strategii. Zastosowanie triangulacji źródeł informacji potwierdza, że zidentyfikowane potrzeby i problemy mają charakter trwałych zjawisk, odzwierciedlających rzeczywiste funkcjonowanie lokalnej wspólnoty samorządowej oraz systemu usług społecznych.

Zarówno mieszkańcy, jak i eksperci zgodnie ocenili Kędzierzyn-Koźle jako miasto bezpieczne, zapewniające stosunkowo wysoką jakość życia oraz dobrą dostępność podstawowych usług publicznych. Pozytywnie oceniono funkcjonowanie instytucji samorządowych, poziom bezpieczeństwa oraz możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców. Jednocześnie podkreślano, że zmiany demograficzne powodują wzrost znaczenia usług wspierających samodzielność, aktywność społeczną i jakość życia różnych grup mieszkańców. Wnioski te pozostają zgodne z wizją rozwoju przyjętą w Strategii, zakładającą budowę nowoczesnego systemu usług społecznych opartego na partnerstwie i współodpowiedzialności mieszkańców.

Jednym z najważniejszych potencjałów wspólnoty samorządowej jest dobrze rozwinięty system instytucjonalny. Mieszkańcy i eksperci wysoko ocenili działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz współpracę z placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi i podmiotami ochrony zdrowia. Oznacza to, że lokalny system usług społecznych dysponuje odpowiednim zapleczem organizacyjnym do dalszego rozwoju zgodnego z ideą Centrum Usług Społecznych.

Jednocześnie wyniki badań wskazują, że największym wyzwaniem nie jest tworzenie nowych instytucji, lecz poprawa współpracy i koordynacji działań. Zarówno mieszkańcy, jak i eksperci zwracali uwagę na potrzebę stworzenia bardziej przejrzystego systemu informacji o usługach społecznych oraz uproszczenia ścieżek kierowania mieszkańców do odpowiednich form wsparcia. Oznacza to konieczność wzmacniania funkcji koordynacyjnych charakterystycznych dla modelu CUS, organizującego usługi wokół potrzeb mieszkańca.

Jednym z najbardziej jednoznacznych wniosków jest konieczność dalszego rozwoju usług środowiskowych. Respondenci oczekują możliwości uzyskania wsparcia możliwie najbliżej miejsca zamieszkania, zwłaszcza w odniesieniu do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin wymagających okresowego wsparcia oraz osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego. Rozwój usług powinien koncentrować się na wzmacnianiu samodzielności mieszkańców, ograniczaniu potrzeby korzystania z opieki instytucjonalnej oraz rozwijaniu lokalnych form wsparcia.

Szczególnie wyraźnie widoczne jest to w obszarze polityki senioralnej. Zarówno mieszkańcy, jak i eksperci wysoko ocenili funkcjonowanie klubów seniora, Domów Dziennego Pobytu oraz innych działań aktywizacyjnych. Jednocześnie wskazano, że postępujące starzenie się społeczeństwa będzie

powodowało wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Strategia również uznaje starzenie się mieszkańców za jedno z najważniejszych wyzwań i rekomenduje rozwój usług senioralnych, Domów Dziennego Pobytu oraz Gminnego Centrum Seniora. Oznacza to konieczność dalszego rozszerzania środowiskowych form wsparcia umożliwiających osobom starszym jak najdłuższe zachowanie samodzielności.

Badania wskazują także na potrzebę bardziej zrównoważonego rozwoju usług społecznych pomiędzy poszczególnymi grupami mieszkańców. Podczas gdy oferta dla seniorów oceniana jest bardzo wysoko, zarówno mieszkańcy, jak i eksperci zwracali uwagę na niewystarczający zakres działań adresowanych do dzieci, młodzieży i młodych dorosłych. Dotyczy to przede wszystkim ograniczonej oferty aktywizacyjnej, niewielkiej liczby miejsc integracji oraz braku kompleksowego wsparcia ułatwiającego wejście młodych ludzi na rynek pracy i budowanie więzi ze społecznością lokalną. Problem ten ma znaczenie strategiczne, ponieważ migracja młodych mieszkańców ogranicza kapitał społeczny i potencjał rozwojowy Gminy.

Istotnym elementem diagnozy pozostaje sytuacja osób z niepełnosprawnościami. Choć lokalny system wsparcia dysponuje znacznym potencjałem organizacyjnym, dalszego rozwoju wymagają przede wszystkim usługi umożliwiające samodzielne funkcjonowanie w środowisku lokalnym, w tym usługi asystenckie, specjalistyczny transport, rehabilitacja oraz wsparcie świadczone w miejscu zamieszkania. Kierunek ten jest zgodny z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.

Duża zgodność wystąpiła również w ocenie problemów zdrowia psychicznego. Zarówno mieszkańcy, jak i eksperci wskazywali na ograniczoną dostępność pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, szczególnie dla dzieci i młodzieży. Wyniki badań pokazują, że rozwój środowiskowych usług zdrowia psychicznego powinien stać się jednym z priorytetów lokalnej polityki społecznej, wymagając ścisłej współpracy pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia, placówkami oświatowymi i organizacjami społecznymi.

Badania pozwoliły również zidentyfikować najważniejsze zasoby wspólnoty samorządowej. Mieszkańcy podkreślali znaczenie aktywności organizacji pozarządowych, środowisk senioralnych, wolontariuszy, instytucji kultury oraz lokalnych liderów społecznych. Eksperci wskazywali natomiast na wysoki poziom współpracy pomiędzy instytucjami oraz gotowość do podejmowania wspólnych działań. Potwierdza to także sposób opracowania Strategii, oparty na szerokim udziale przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Całościowa analiza materiału jakościowego prowadzi do wniosku, że największym potencjałem wspólnoty samorządowej jest nie tylko rozwinięta infrastruktura instytucjonalna, ale przede wszystkim wysoki poziom kapitału społecznego oraz zdolność współpracy pomiędzy różnymi podmiotami lokalnej polityki społecznej. Najważniejsze wyzwania dotyczą dostosowania systemu usług społecznych do zmian demograficznych, dalszego rozwoju usług środowiskowych oraz budowania modelu wsparcia skoncentrowanego na mieszkańcu. Oznacza to konieczność dalszego rozwijania usług organizowanych przez CUS zgodnie z zasadami koordynacji, indywidualizacji wsparcia, partnerstwa lokalnego oraz deinstytucjonalizacji.

Analiza SWOT

Metodyka opracowania analizy SWOT

Analiza SWOT stanowi jedno z podstawowych narzędzi planowania strategicznego wykorzystywanych zarówno w naukach ekonomicznych, jak i społecznych. Jej celem jest identyfikacja czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na możliwość realizacji założonych celów strategicznych. Metoda ta umożliwia ocenę potencjału rozwojowego analizowanego przedsięwzięcia poprzez określenie jego mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia społecznego, gospodarczego, prawnego i demograficznego. W praktyce mocne i słabe strony odzwierciedlają wewnętrzny potencjał analizowanego przedsięwzięcia, natomiast szanse i zagrożenia określają warunki zewnętrzne mogące sprzyjać lub utrudniać jego realizację.

W niniejszym opracowaniu przedmiotem analizy nie jest sama Gmina Kędzierzyn-Koźle ani funkcjonujące instytucje pomocy społecznej, lecz wdrożenie i rozwój lokalnego systemu usług społecznych zgodnie z rekomendacjami wynikającymi z niniejszej diagnozy. Tym samym analiza SWOT służy ocenie uwarunkowań realizacji proponowanych działań rozwojowych oraz określeniu najbardziej racjonalnego kierunku prowadzenia lokalnej polityki społecznej, w tym procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz dalszej integracji usług świadczonych na rzecz mieszkańców.

Analizę opracowano na podstawie kompleksowej diagnozy społecznej Gminy Kędzierzyn-Koźle, wykorzystując podejście integrujące dane ilościowe i jakościowe. Uwzględniono wyniki analizy danych zastanych, dane statystyczne, analizę dokumentów strategicznych i programowych, wyniki badań mieszkańców, badania przedstawicieli sektora publicznego, badania dzieci i młodzieży, wywiady fokusowe, wywiady eksperckie oraz warsztaty diagnostyczne. Tak szeroki zakres materiału badawczego umożliwił wielowymiarową ocenę potencjału lokalnego systemu usług społecznych oraz ograniczył ryzyko jednostronnej interpretacji zjawisk społecznych.

Przyjęto klasyczny podział czynników na cztery grupy:

- mocne strony (Strengths) – wewnętrzne zasoby, kompetencje oraz potencjały sprzyjające rozwojowi systemu usług społecznych,
- słabe strony (Weaknesses) – wewnętrzne ograniczenia i bariery wymagające podjęcia działań naprawczych lub rozwojowych,
- szanse (Opportunities) – zewnętrzne uwarunkowania mogące wspierać rozwój lokalnego systemu usług społecznych,
- zagrożenia (Threats) – czynniki zewnętrzne mogące negatywnie wpływać na realizację polityki społecznej oraz rozwój usług społecznych.

Analiza SWOT nie kończy się jednak wyłącznie na identyfikacji czynników. Jej właściwe zastosowanie polega na określeniu, jaki charakter powinna przyjąć strategia wdrażania rekomendowanych działań oraz na oszacowaniu prawdopodobieństwa powodzenia przyjętego kierunku rozwoju. W tym celu każdemu z czynników przypisano wartość odzwierciedlającą jego znaczenie dla realizacji strategii rozwoju usług społecznych. Następnie dokonuje się zestawienia wszystkich mocnych i słabych stron z każdą zidentyfikowaną szansą oraz zagrożeniem, oceniając siłę wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi czynnikami. Uzyskane wyniki stanowią podstawę do przeprowadzenia analizy TOWS oraz wyboru optymalnego wariantu strategii rozwoju.

Na potrzeby niniejszego opracowania zastosowano dwie pięciostopniowe skale ocen.

1. Skala oceny znaczenia czynników dla realizacji strategii:

- **0** – brak znaczenia,
- **1** – zdecydowanie niskie znaczenie,
- **2** – raczej niskie znaczenie,
- **3** – średnie znaczenie,
- **4** – raczej duże znaczenie,
- **5** – zdecydowanie duże znaczenie (czynnik o znaczeniu strategicznym).

Ocena nie odnosi się do pozytywnego lub negatywnego charakteru danego zjawiska, lecz wyłącznie do siły jego wpływu na możliwość skutecznego rozwoju systemu usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle w perspektywie kolejnych lat.

2. Skala oceny relacji pomiędzy czynnikami:

- **0** – brak relacji,
- **1** – zdecydowanie niski poziom relacji,
- **2** – raczej niski poziom relacji,
- **3** – średni poziom relacji,
- **4** – raczej wysoki poziom relacji,
- **5** – zdecydowanie wysoki poziom relacji.

Na podstawie wyników analizy SWOT oraz analizy wzajemnych relacji pomiędzy czynnikami możliwe jest określenie dominującego typu strategii rozwoju.

- Strategia typu SO (maxi–maxi, strategia ekspansywna) znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy mocne strony przeważają nad słabymi, a otoczenie stwarza liczne możliwości rozwoju. W takim przypadku rekomendowane jest intensywne wykorzystywanie istniejących zasobów oraz rozszerzanie zakresu realizowanych usług społecznych.
- Strategia typu WO (mini–maxi) właściwa jest w sytuacji przewagi słabych stron przy jednoczesnym występowaniu korzystnych uwarunkowań zewnętrznych. Działania powinny koncentrować się przede wszystkim na ograniczaniu barier wewnętrznych poprzez wykorzystanie dostępnych możliwości rozwojowych oraz instrumentów wsparcia.
- Strategia typu ST (maxi–mini, strategia konserwatywna) stosowana jest wtedy, gdy organizacja dysponuje znacznym potencjałem wewnętrznym, jednak funkcjonuje w niesprzyjającym otoczeniu. W takim przypadku kluczowe znaczenie ma maksymalne wykorzystanie własnych zasobów w celu ograniczania wpływu zagrożeń i utrzymania stabilności systemu usług społecznych.
- Strategia typu WT (mini–mini, strategia defensywna) występuje w sytuacji jednoczesnej przewagi słabych stron oraz niekorzystnych uwarunkowań zewnętrznych. Jej podstawowym celem jest ograniczenie skutków zagrożeń, poprawa efektywności funkcjonowania systemu oraz stopniowe wzmacnianie jego potencjału, co w dłuższej perspektywie powinno stworzyć warunki do dalszego rozwoju.

Przeprowadzona analiza SWOT stanowi syntetyczne podsumowanie wyników diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Kędzierzyn-Koźle. W połączeniu z analizą TOWS umożliwia ona określenie najbardziej racjonalnego kierunku rozwoju lokalnego systemu usług społecznych oraz stanowi podstawę do sformułowania rekomendacji dotyczących dalszego rozwoju usług społecznych, wzmacniania współpracy międzyinstytucjonalnej oraz efektywnego wykorzystania lokalnych zasobów i potencjałów.

Mocne i słabe strony – siła organizacji

Tabela 6 Analiza SWOT: Mocne strony

Nr	Mocne strony	Znaczenie
M_1	Rozwinięty i zróżnicowany system instytucji realizujących usługi społeczne	5
M_2	Wysokie doświadczenie jednostek organizacyjnych Gminy w realizacji usług społecznych i projektów	5
M_3	Rozwinięta współpraca międzyinstytucjonalna oraz partnerska	5
M_4	Rozbudowana infrastruktura społeczna, edukacyjna, sportowa i kulturalna	4
M_5	Aktywność organizacji pozarządowych oraz rozwinięta współpraca z III sektorem	4
M_6	Szeroka oferta usług kierowanych do różnych grup mieszkańców	5
M_7	Wysoka skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych	5
M_8	Doświadczona kadra realizująca zadania z zakresu polityki społecznej	4
M_9	Potencjał finansowy umożliwiający rozwój usług społecznych	4
SUMA	41	

Źródło: opracowanie własne.

Mocne strony przedstawione w tabeli wynikają bezpośrednio z wniosków wyciągniętych ze wszystkich metod badawczych wykorzystanych w niniejszej diagnozie. Analiza potwierdziła wysoki potencjał organizacyjny Gminy Kędzierzyn-Koźle, znajdujący odzwierciedlenie w dobrze rozwiniętym systemie instytucji realizujących usługi społeczne, bogatym doświadczeniu w realizacji projektów finansowanych ze środków krajowych i europejskich oraz skutecznym pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Istotnym atutem jest również rozwinięta współpraca pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Gminy, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami lokalnymi, umożliwiającą realizację działań o charakterze międzysektorowym. Badania potwierdziły także wysoką dostępność usług społecznych kierowanych do różnych grup mieszkańców oraz profesjonalizm kadry odpowiedzialnej za ich realizację. Dodatkowym potencjałem jest rozbudowana infrastruktura społeczna, edukacyjna, sportowa i kulturalna, tworząca dobre warunki do dalszego rozwoju usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji.

Łączna wartość czynnika „Mocne strony” wynosi 41 punktów. Średnia wartość ocen wynosi 4,56, mediana 5, a dominanta 5, co wskazuje, że większość zidentyfikowanych atutów ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Wyniki analizy potwierdzają, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje silnym potencjałem instytucjonalnym i organizacyjnym, stanowiącym solidną podstawę do dalszego rozwoju usług społecznych zgodnie z założeniami ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 7 Analiza SWOT: Słabe strony

Nr	Słabe strony	Znaczenie
S_1	Niekorzystne procesy demograficzne związane ze starzeniem się mieszkańców	5
S_2	Systematyczny spadek liczby ludności oraz odpływ osób młodych	4
S_3	Rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i usługi świadczone w miejscu zamieszkania	5
S_4	Niedobór specjalistów realizujących usługi społeczne, w szczególności psychologów, terapeutów, psychiatrów i opiekunów	5
S_5	Ograniczona dostępność części specjalistycznych usług zdrowotnych i terapeutycznych	4

S_6	Pogarszająca się kondycja psychiczna dzieci i młodzieży oraz wzrost potrzeb w zakresie wsparcia psychologicznego	5
S_7	Niewystarczający rozwój mieszkań wspomaganych, treningowych i innych usług wspierających proces deinstytucjonalizacji	4
S_8	Wzrost kosztów realizacji usług społecznych oraz kosztów funkcjonowania jednostek organizacyjnych	4
S_9	Ryzyko wykluczenia społecznego osób starszych, samotnych i części osób z niepełnosprawnościami	3
S_10	Konieczność dalszego rozwoju usług środowiskowych odpowiadających na prognozowane potrzeby mieszkańców	4
SUMA		43

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak mocne strony, słabe strony zostały zidentyfikowane na podstawie przeprowadzonych badań. Dotyczą one przede wszystkim procesów demograficznych, zmieniającej się struktury potrzeb mieszkańców oraz ograniczeń kadrowych w systemie usług społecznych.

Najwyższe oceny uzyskały problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa, rosnącym zapotrzebowaniem na usługi opiekuńcze oraz niedoborem specjalistów. Badania wskazały również na pogarszający się stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, potrzebę rozwoju mieszkań wspomaganych i usług środowiskowych oraz wzrost kosztów realizacji usług społecznych.

Łączna wartość czynnika „Słabe strony” wynosi 43 punkty, czyli nieznacznie więcej, niż w przypadku mocnych stron. Średnia wartość ocen wynosi 4,30, mediana 4, a dominanta 4 i 5, co potwierdza wysokie znaczenie zidentyfikowanych problemów dla funkcjonowania lokalnego systemu usług społecznych.

Jednocześnie większość słabych stron wynika z procesów demograficznych, zmian społecznych oraz ogólnopolskich problemów kadrowych, a nie z niewydolności organizacyjnej Gminy. Oznacza to, że ich wpływ można ograniczać poprzez rozwój usług społecznych, lepsze wykorzystanie potencjału instytucjonalnego, wzmacnianie współpracy międzysektorowej oraz skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Szanse i zagrożenia – otoczenie organizacji

Tabela 8 Analiza SWOT: Szanse

Nr	Szanse	Znaczenie
Sz_1	Możliwość pozyskiwania środków z funduszy europejskich i krajowych na rozwój usług społecznych	5
Sz_2	Rozwój procesu deinstytucjonalizacji oraz usług świadczonych w środowisku lokalnym	5
Sz_3	Wzrost znaczenia Centrów Usług Społecznych jako modelu integracji usług	5
Sz_4	Rozwój partnerstw lokalnych oraz współpracy międzyinstytucjonalnej	4
Sz_5	Rozwój ekonomii społecznej i podmiotów realizujących usługi społeczne	4
Sz_6	Rozwój teleopieki, e-usług oraz nowoczesnych technologii wspierających usługi społeczne	3
Sz_7	Programy wspierające rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej i usług społecznych	4
Sz_8	Rosnąca świadomość społeczna dotycząca zdrowia psychicznego, profilaktyki i aktywności społecznej	4
SUMA		34

Źródło: opracowanie własne.

Szanse zostały określone na podstawie analizy dokumentów oraz wyników badań jakościowych i ilościowych, z uwzględnieniem realnych możliwości ich wykorzystania przez Gminę Kędzierzyn-Koźle. Największy potencjał rozwojowy wiąże się z dostępnością środków europejskich i krajowych, wdrażaniem procesu deinstytucjonalizacji oraz umacnianiem roli Centrów Usług Społecznych jako modelu integracji lokalnych usług. Dodatkowym impulsem rozwojowym są rozwój partnerstw międzysektorowych, wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz rosnąca świadomość społeczna w zakresie zdrowia psychicznego i aktywności obywatelskiej.

Łączna wartość czynnika „Szanse” wynosi 34 punkty. Średnia wartość ocen wynosi 4,25, mediana 4, a dominanta 4 i 5, co potwierdza wysokie znaczenie zidentyfikowanych szans dla dalszego rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.

Skuteczne wykorzystanie tych możliwości będzie wymagało przede wszystkim sprawnego pozyskiwania środków zewnętrznych, rozwijania współpracy międzyinstytucjonalnej oraz konsekwentnego wdrażania nowych rozwiązań organizacyjnych odpowiadających na zmieniające się potrzeby mieszkańców.

Tabela 9 Analiza SWOT: Zagrożenia

Nr	Zagrożenia	Znaczenie
Z_1	Postępujące starzenie się społeczeństwa i zwiększanie liczby osób wymagających wsparcia	5
Z_2	Dalszy spadek liczby mieszkańców oraz odpływ osób młodych	4
Z_3	Wzrost kosztów realizacji usług społecznych i kosztów funkcjonowania jednostek organizacyjnych	5
Z_4	Pogłębiający się niedobór specjalistów realizujących usługi społeczne	5
Z_5	Wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, opiekuńcze i długoterminowe	5
Z_6	Pogarszająca się sytuacja w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży	4
Z_7	Ryzyko ograniczenia środków finansowych przeznaczonych na realizację usług społecznych	4
Z_8	Zmiany legislacyjne zwiększające zakres obowiązków jednostek samorządu terytorialnego bez zapewnienia adekwatnego finansowania	4
SUMA		36

Źródło: opracowanie własne.

Łączna wartość czynnika „Zagrożenia” wynosi 36 punktów i jest nieznacznie wyższa od wartości uzyskanej przez szanse. Średnia wartość ocen wynosi 4,50, mediana 4,5, a dominanta 4 i 5, co potwierdza wysokie znaczenie zidentyfikowanych zagrożeń dla rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.

Większość zagrożeń ma charakter zewnętrzny i wynika z procesów demograficznych oraz zmian społeczno-gospodarczych, na które samorząd ma ograniczony wpływ. Ich skutki mogą być jednak ograniczane poprzez rozwój usług społecznych, wzmacnianie współpracy międzysektorowej, skuteczną politykę kadrową oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Określenie rekomendowanego charakteru strategii i określenie prawdopodobieństwa powodzenia strategii

Poniżej przedstawiono analizę wzajemnych relacji pomiędzy czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi zidentyfikowanymi podczas analizy SWOT i prac nad niniejszą diagnozą. Celem tej części opracowania jest określenie rekomendowanego kierunku strategicznego rozwoju lokalnego systemu usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle. Analiza obejmuje cztery klasyczne warianty strategiczne: maxi–maxi, mini–maxi, maxi–mini oraz mini–mini.

Tabela 10 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy mocnymi stronami a szansami

	Strategia maxi–maxi								
	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9
Sz1	5	5	4	3	3	4	5	4	5
Sz2	5	5	5	4	3	5	5	4	4
Sz3	5	4	5	4	3	5	5	4	4
Sz4	4	4	5	4	5	4	4	4	4
Sz5	3	3	4	3	5	4	3	4	3
Sz6	2	3	3	3	2	4	3	3	2
Sz7	4	5	4	3	2	4	4	5	3
Sz8	3	4	4	4	4	4	3	4	3

Źródło: opracowanie własne

Strategia **maxi–maxi** zakłada wykorzystanie wszystkich najważniejszych atutów Gminy do maksymalnego wykorzystania szans pojawiających się w otoczeniu. Uzyskany wynik **279 punktów** wskazuje, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje znacznym potencjałem umożliwiającym skuteczne wykorzystywanie instrumentów rozwoju usług społecznych.

Największe znaczenie dla uzyskanego wyniku mają przede wszystkim rozwinięty system instytucji realizujących usługi społeczne, wysokie doświadczenie jednostek organizacyjnych Gminy, rozwinięta współpraca międzyinstytucjonalna oraz wysoka skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych. Czynniki te pozostają w bardzo silnej relacji z możliwością wykorzystania funduszy europejskich, rozwojem usług społecznych. Istotną rolę odgrywa również rozwinięta infrastruktura społeczna i współpraca z organizacjami pozarządowymi, które umożliwiają rozszerzanie oferty usług społecznych oraz zwiększanie ich dostępności dla mieszkańców.

Tabela 11 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy słabymi stronami a szansami (Strategia mini–maxi)

	Strategia mini–maxi									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10
Sz1	2	2	4	4	4	3	4	2	1	3
Sz2	5	2	5	3	3	3	5	2	2	5
Sz3	4	2	4	3	2	3	4	1	1	4
Sz4	2	1	3	3	3	3	3	2	3	3
Sz5	2	2	2	3	3	2	4	2	2	3
Sz6	1	1	2	2	3	2	2	2	1	2
Sz7	1	1	2	5	2	4	3	2	1	2
Sz8	2	2	2	2	3	5	2	1	2	3

Źródło: opracowanie własne

Strategia **mini–maxi** zakłada wykorzystanie szans występujących w otoczeniu do ograniczania zidentyfikowanych słabości lokalnego systemu usług społecznych. Uzyskany wynik **208 punktów** jest najniższy spośród analizowanych wariantów strategicznych, co wskazuje, że część słabych stron ma charakter strukturalny i wynika przede wszystkim z procesów demograficznych oraz zmian zachodzących w otoczeniu społeczno-gospodarczym.

Największe możliwości ograniczania słabości wiążą się z wykorzystaniem środków europejskich na rozwój usług społecznych, wdrażaniem procesu deinstytucjonalizacji oraz realizacją programów podnoszących kompetencje kadr. Szanse te mogą przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z niedoborem specjalistów, rozwojem usług środowiskowych oraz zwiększaniem dostępności mieszkań wspomaganych. Jednocześnie analiza wskazuje, że nie wszystkie zidentyfikowane słabe strony mogą zostać skutecznie wyeliminowane poprzez wykorzystanie szans zewnętrznych, gdyż znaczna ich część wynika z procesów demograficznych pozostających poza bezpośrednim wpływem samorządu.

Tabela 12 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy mocnymi stronami a zagrożeniami (Strategia maxi–mini)

	Strategia maxi–mini								
	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9
Z1	5	4	4	4	3	5	4	4	4
Z2	4	4	4	3	3	4	4	4	4
Z3	4	5	4	3	3	4	5	4	5
Z4	3	5	5	3	3	4	4	5	3
Z5	4	4	4	4	3	5	4	4	4
Z6	3	4	4	3	3	4	3	4	3
Z7	5	5	4	3	2	3	5	4	5
Z8	4	4	4	3	3	4	4	4	4

Źródło: opracowanie własne

Strategia maxi–mini uzyskała najwyższą wartość spośród wszystkich analizowanych wariantów strategicznych, **osiągając 280 punktów**. Wynik ten wskazuje, że największym potencjałem Gminy Kędzierzyn-Koźle jest zdolność wykorzystywania istniejących zasobów organizacyjnych do ograniczania negatywnego wpływu zagrożeń pojawiających się w otoczeniu. Na uzyskany rezultat wpływa przede wszystkim rozwinięty potencjał instytucjonalny, doświadczenie jednostek organizacyjnych, szeroka współpraca partnerska oraz wysoka skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Czynniki te mogą być skutecznie wykorzystywane do ograniczania skutków postępującego starzenia się społeczeństwa, niedoboru specjalistów, wzrostu kosztów realizacji usług społecznych oraz rosnącego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i środowiskowe. Silna baza organizacyjna Gminy umożliwia także sprawniejsze reagowanie na zmiany legislacyjne oraz efektywniejsze dostosowywanie oferty usług społecznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Tabela 13 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy słabymi stronami a zagrożeniami (Strategia mini–mini)

	Strategia mini–mini									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10
Z1	5	4	5	4	3	3	3	4	5	4
Z2	4	5	3	3	2	2	2	3	2	3
Z3	3	2	4	3	3	3	3	5	2	3
Z4	2	2	3	5	3	4	3	2	2	2
Z5	4	2	5	4	4	3	3	3	3	4
Z6	2	2	2	3	3	5	2	2	2	2
Z7	2	2	2	3	2	2	2	4	2	2
Z8	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3

Źródło: opracowanie własne

Strategia mini–mini uzyskała 232 punkty i ma charakter zachowawczy. Wynik ten wskazuje, że część zidentyfikowanych słabości może wzmacniać negatywny wpływ zagrożeń występujących w otoczeniu. Dotyczy to przede wszystkim procesów demograficznych, niedoboru specjalistów, wzrostu kosztów realizacji usług społecznych oraz rosnącego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne. Jednocześnie analiza wskazuje, że większość tych zagrożeń ma charakter zewnętrzny i pozostaje niezależna od działań samorządu. Z tego względu strategia mini–mini nie powinna stanowić podstawowego kierunku rozwoju lokalnego systemu usług społecznych, lecz jedynie uzupełniać działania związane z zarządzaniem ryzykiem oraz monitorowaniem zmian zachodzących w otoczeniu.

Podsumowanie analizy strategicznej

Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują jednoznacznie, że najbardziej rekomendowanym kierunkiem rozwoju usług społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle jest strategia maxi–mini.

Tabela 14 Zestawienie punktowe strategii

Strategia	Liczba punktów
Maxi–mini	280
Maxi–maxi	279
Mini–mini	232
Mini–maxi	208

Źródło: opracowanie własne

Przewaga strategii **maxi–mini** wynika z bardzo wysokiego potencjału organizacyjnego Gminy, który umożliwia skuteczne ograniczanie wpływu zagrożeń wynikających z procesów demograficznych, ekonomicznych oraz zmian zachodzących w otoczeniu prawnym. W praktyce oznacza to konieczność dalszego wzmacniania potencjału jednostek realizujących usługi społeczne, rozwijania współpracy z organizacjami pozarządowymi, skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych oraz konsekwentnego rozwoju usług społecznych zgodnie z zdiagnozowanymi potrzebami mieszkańców.

Określenie prawdopodobieństwa powodzenia strategii

Do określenia prawdopodobieństwa realizacji strategii konieczne jest zastosowanie prostego wzoru (umieszczonego poniżej). Skuteczna realizacja strategii jest prawdopodobna gdy wynik jest wyższy niż 0,50. Im wynik bliższy 1 tym realizacja strategii jest bardziej prawdopodobna.

$$PPS = \frac{SP + AS}{2}$$

$$SP = \frac{\sum S}{\sum S + \sum W} = \frac{41}{41 + 43} = 0.488$$

$$AS = \frac{\sum O}{\sum O + \sum T} = \frac{34}{34 + 36} = 0.486$$

$$PPS = \frac{0.488 + 0.486}{2} = 0.487$$

Legenda:

- PPS – współczynnik prawdopodobieństwa sukcesu strategicznego,
- SP – siła wewnętrzna organizacji,
- AS – atrakcyjność otoczenia,
- $\sum S$ – suma punktów uzyskanych przez mocne strony (Strengths),
- $\sum W$ – suma punktów uzyskanych przez słabe strony (Weaknesses),
- $\sum O$ – suma punktów uzyskanych przez szanse (Opportunities),
- $\sum T$ – suma punktów uzyskanych przez zagrożenia (Threats).

Uzyskany współczynnik **0,487** jest nieznacznie niższy od wartości granicznej **0,50**, jednak różnica jest niewielka. Oznacza to, że skuteczna realizacja usług społecznych jest realna, lecz wymaga systematycznego monitorowania ryzyk strategicznych, konsekwentnego rozwijania współpracy międzyinstytucjonalnej, aktywnego pozyskiwania środków zewnętrznych oraz elastycznego dostosowywania oferty usług społecznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców. W praktyce rekomenduje się realizację strategii **maxi–mini**, uzupełnionej o bieżące zarządzanie ryzykiem oraz okresową aktualizację działań strategicznych.

Część IV: Wnioski i rekomendacje z diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej

Przeprowadzona diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej wskazuje, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje znacznym potencjałem instytucjonalnym, organizacyjnym i społecznym, który stanowi dobrą podstawę do dalszego rozwoju usług społecznych. Funkcjonująca sieć instytucji publicznych, rozwijający się sektor organizacji pozarządowych, doświadczenie w realizacji projektów społecznych oraz aktywność mieszkańców tworzą korzystne warunki do wdrażania modelu usług społecznych opartego na współpracy międzysektorowej i zasadach deinstytucjonalizacji. Jednocześnie analiza danych zastanych, badań ilościowych oraz jakościowych pozwoliła zidentyfikować szereg wyzwań, które będą determinowały rozwój lokalnej polityki społecznej w najbliższych latach. Najważniejsze z nich dotyczą zmian demograficznych, rosnącego zapotrzebowania na usługi środowiskowe, zwiększającej się liczby osób wymagających wsparcia, konieczności poprawy koordynacji działań oraz zapewnienia mieszkańcom łatwiejszego dostępu do usług społecznych.

Dzieci i młodzież

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży wskazują, że największą potrzebą jest tworzenie miejsc spotkań dla młodych ludzi . Aż 77,8% uczniów uznało rozwój takich przestrzeni za ważny lub bardzo ważny kierunek działań Gminy. Ponad połowa respondentów wskazała również na niewystarczającą liczbę atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego oraz ograniczoną ofertę zajęć pozalekcyjnych. W badaniach fokusowych podkreślano natomiast, że szczególnie starsza młodzież nie identyfikuje obecnej oferty instytucjonalnej jako odpowiadającej jej potrzebom i oczekuje większej swobody w organizowaniu własnych aktywności.	Rozwijać lokalną infrastrukturę społeczną przeznaczoną dla dzieci i młodzieży poprzez tworzenie klubów młodzieżowych, centrów aktywności lokalnej, otwartych stref spotkań oraz nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych. Oferta powinna być współtworzona z młodzieżą oraz uwzględniać potrzeby różnych grup wiekowych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży powyżej 15. roku życia.
2. Badania mieszkańców, przedstawicieli instytucji oraz wyniki wywiadów jakościowych wskazują na rosnącą skalę problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Respondenci zwracali uwagę na niewystarczającą dostępność psychologów, terapeutów oraz psychiatrów dziecięcych, a także wydłużający się czas oczekiwania na specjalistyczne wsparcie . Coraz częściej wskazywano również na problemy emocjonalne, kryzysy psychiczne oraz trudności adaptacyjne występujące już u dzieci w wieku szkolnym.	Rozwijać lokalny system wsparcia psychologicznego poprzez zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego i pedagogicznego, tworzenie punktów konsultacyjnych dla dzieci i rodziców, rozwój profilaktyki zdrowia psychicznego oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy szkołami, podmiotami ochrony zdrowia, CUS i organizacjami pozarządowymi.

3. Wyniki badań wskazują na wysoki potencjał społeczny młodego pokolenia. Uczniowie wysoko oceniali potrzebę działań na rzecz osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz ochrony środowiska , co świadczy o rozwijającej się postawie odpowiedzialności społecznej. Jednocześnie badania jakościowe wskazały na niewystarczające możliwości aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i procesach decyzyjnych dotyczących rozwoju Gminy.	Rozwijać mechanizmy partycypacji społecznej młodzieży poprzez wspieranie wolontariatu, tworzenie młodzieżowych zespołów konsultacyjnych, angażowanie młodych mieszkańców w projektowanie usług społecznych oraz wspieranie inicjatyw obywatelskich realizowanych przez dzieci i młodzież.
4. W badaniach dzieci i młodzieży jednym z najwyżej ocenianych kierunków działań była poprawa funkcjonowania transportu publicznego . Ograniczona dostępność komunikacyjna wpływa na możliwość uczestnictwa dzieci i młodzieży w zajęciach sportowych, kulturalnych, edukacyjnych oraz społecznych organizowanych poza miejscem zamieszkania.	Dostosować organizację transportu publicznego do potrzeb dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych, wydarzeń społecznych i kulturalnych oraz rozwijać usługi środowiskowe możliwie najbliższe miejsca zamieszkania mieszkańców.
5. Badania jakościowe wykazały potrzebę wzmocnienia kompetencji społecznych dzieci i młodzieży oraz prowadzenia systemowych działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy i bezpieczeństwa cyfrowego . Podkreślano konieczność angażowania w te działania nie tylko szkół, ale również rodziców, organizacji pozarządowych oraz instytucji lokalnych.	Rozszerzyć działania profilaktyczne poprzez realizację kompleksowych programów edukacyjnych obejmujących zdrowie psychiczne, przeciwdziałanie uzależnieniom, bezpieczeństwo cyfrowe, rozwój kompetencji społecznych oraz edukację obywatelską. Działania powinny mieć charakter długofalowy i być realizowane we współpracy wielu instytucji.

Rodziny z dziećmi

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Wyniki badań mieszkańców wskazują, że jedną z najważniejszych potrzeb jest dalsze wzmocnienie systemu wsparcia rodzin z dziećmi . Zarówno badania ilościowe, jak i jakościowe pokazują, że rodziny oczekują łatwiejszego dostępu do usług wspierających pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych . Przedstawiciele instytucji podkreślali, że problemy rodzin stają się coraz bardziej złożone i często wymagają jednoczesnego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego i prawnego.	Rozwijać kompleksowy system wsparcia rodzin poprzez zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego i prawnego oraz rozwijanie usług koordynowanych przez CUS. Zapewnić możliwość korzystania z pomocy w jednym miejscu oraz skrócić czas oczekiwania na specjalistyczne wsparcie.
2. Wyniki badań jakościowych wskazują, że coraz większym wyzwaniem staje się pogodzenie obowiązków zawodowych z opieką nad dziećmi oraz osobami zależnymi. Rodzice zwracali uwagę na potrzebę rozwijania usług odciążających rodzinę oraz zwiększenia dostępności usług środowiskowych	Rozwijać usługi wspierające rodziny w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności usługi opiekuńcze, usługi wytchnieniowe, usługi sąsiedzkie oraz rozwiązania umożliwiające pogodzenie życia rodzinnego z aktywnością zawodową. Dostosowywać organizację usług

realizowanych w miejscu zamieszkania. Wskazywano również na potrzebę większej elastyczności godzin funkcjonowania części usług społecznych.	do rzeczywistych potrzeb mieszkańców, w tym poprzez wydłużanie godzin ich dostępności.
3. Badania wskazują na wzrastające znaczenie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin. Respondenci podkreślali potrzebę rozwijania programów wzmacniających kompetencje rodzicielskie, umiejętności komunikacyjne oraz umiejętność rozwiązywania konfliktów . Zwracano uwagę, że odpowiednio prowadzona profilaktyka może ograniczać występowanie problemów wychowawczych, przemocy domowej oraz uzależnień.	Rozwijać programy profilaktyczne skierowane do rodzin obejmujące szkoły dla rodziców, warsztaty kompetencji wychowawczych, mediacje rodzinne, poradnictwo rodzinne oraz działania edukacyjne dotyczące zdrowia psychicznego dzieci, komunikacji w rodzinie i przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Z przeprowadzonych badań wynika, że rodziny oczekują lepszego informowania o dostępnych formach wsparcia . Zarówno mieszkańcy, jak i uczestnicy wywiadów fokusowych wskazywali, że funkcjonujące usługi społeczne są często słabo rozpoznawalne, a uzyskanie informacji wymaga kontaktu z wieloma instytucjami. Bariery informacyjne powodują, że część rodzin korzysta z pomocy dopiero w sytuacji narastających problemów.	Stworzyć spójny system informacji o usługach społecznych obejmujący katalog usług, elektroniczną wyszukiwarke, punkt informacyjno-konsultacyjny oraz działania informacyjne prowadzone w szkołach, placówkach ochrony zdrowia i innych instytucjach publicznych. Realizować spójne działania organizatora usług społecznych oraz koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych zgodnie z zapisami Ustawy.
5. Badania jakościowe wskazują, że współczesne problemy rodzin coraz częściej mają charakter wielowymiarowy i obejmują jednocześnie trudności wychowawcze, problemy zdrowia psychicznego, uzależnienia, problemy ekonomiczne oraz ograniczone kompetencje społeczne. W opinii przedstawicieli instytucji skuteczne wsparcie wymaga ścisłej współpracy różnych podmiotów działających na rzecz rodziny.	Rozwijać model zintegrowanej pracy z rodziną oparty na współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej/ CUS, jednostek organizacyjnych Gminy, szkół, podmiotów ochrony zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów lokalnych.
6. Analiza danych zastanych oraz wyniki badań potwierdzają znaczenie wczesnej interwencji i szybkiego reagowania na pojawiające się problemy rodzinne . W badaniach jakościowych wielokrotnie podkreślano, że skuteczniejsze jest zapobieganie narastaniu problemów niż podejmowanie działań interwencyjnych na późniejszym etapie. Dotyczy to zwłaszcza rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Wzmacniać system wczesnej identyfikacji problemów rodzinnych poprzez rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, przedszkolami, placówkami ochrony zdrowia, pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny. Rozszerzać działania profilaktyczne i środowiskowe ukierunkowane na zapobieganie kryzysom rodzinnym.
7. Przeprowadzone badania wskazują, że rodziny z dziećmi stanowią istotny potencjał rozwoju lokalnej wspólnoty. Respondenci deklarowali gotowość do angażowania się w działania społeczne, wydarzenia lokalne oraz inicjatywy integrujące mieszkańców. Jednocześnie wskazywano na potrzebę tworzenia	Rozwijać działania integrujące rodziny poprzez organizację wydarzeń lokalnych, pikników rodzinnych, klubów rodzinnych, centrów aktywności lokalnej oraz inicjatyw międzypokoleniowych. Wspierać aktywność mieszkańców i rozwijać lokalny kapitał społeczny poprzez angażowanie rodzin

większej liczby przestrzeni sprzyjających integracji rodzin oraz wzmacnianiu więzi sąsiedzkich.

w planowanie oraz realizację przedsięwzięć społecznych.

Osoby starsze

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Analiza danych demograficznych jednoznacznie wskazuje na postępujący proces starzenia się mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle. Zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym będą powodować dalszy wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, zdrowotne i opiekuńcze. Wyniki badań jakościowych potwierdzają, że proces ten jest postrzegany przez przedstawicieli instytucji jako jedno z najważniejszych wyzwań dla lokalnej polityki społecznej w najbliższych latach.	Planowanie rozwoju usług społecznych powinno uwzględniać prognozowane zmiany demograficzne. Należy systematycznie zwiększać dostępność usług skierowanych do osób starszych, rozwijać ofertę środowiskową oraz monitorować zmieniające się potrzeby seniorów w celu dostosowywania zakresu i rodzaju świadczonych usług.
2. Przeprowadzona diagnoza wskazuje, że Gmina dysponuje dobrze rozwiniętą ofertą aktywizacyjną dla seniorów, obejmującą m.in.: działalność ośrodków wsparcia dziennego, Klubu Senior+, Gminnego Centrum Seniora, uniwersytetów trzeciego wieku, oddziałów Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz licznych inicjatyw społecznych. Jednocześnie wyniki badań jakościowych pokazują, że oferta ta nie obejmuje wszystkich osób starszych, zwłaszcza samotnych, niesamodzielnych oraz mających ograniczoną mobilność. W konsekwencji część seniorów pozostaje poza systemem aktywizacji społecznej.	Rozszerzać ofertę aktywizacji seniorów poprzez tworzenie nowych klubów i miejsc spotkań, rozwijanie działań środowiskowych oraz wdrażanie mobilnych form wsparcia docierających do osób o ograniczonej samodzielności. Szczególną uwagę należy poświęcić seniorom samotnym oraz mieszkańcom mającym trudności z samodzielnym dotarciem do instytucji.
3. Zarówno badania mieszkańców, jak i przedstawicieli instytucji wskazują na rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. W wywiadach jakościowych podkreślano, że wielu seniorów chce jak najdłużej pozostać we własnym środowisku, jednak wymaga wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Zwracano również uwagę na niewystarczającą liczbę usług odpowiadających na potrzeby osób niesamodzielnych oraz ich rodzin.	Rozwijać usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, również z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. teleopieka) oraz inne formy wsparcia środowiskowego, umożliwiające seniorom jak najdłuższe pozostawanie w miejscu zamieszkania. Systematycznie zwiększać liczbę osób objętych tymi usługami.
4. Wyniki badań jakościowych wskazują, że jednym z narastających problemów jest samotność osób starszych. Przedstawiciele instytucji zwracali uwagę na rosnącą liczbę seniorów prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe, doświadczających izolacji społecznej oraz	Rozwijać działania przeciwdziałające samotności poprzez tworzenie lokalnych sieci wsparcia, rozwój wolontariatu senioralnego, programów sąsiedzkich, klubów samopomocowych oraz inicjatyw integrujących różne pokolenia mieszkańców.

ograniczonych kontaktów rodzinnych. Problem ten wpływa negatywnie na dobrostan psychiczny, stan zdrowia oraz jakość życia osób starszych.	
5. Przeprowadzone badania wskazują, że wraz ze wzrostem liczby osób starszych rośnie również obciążenie rodzin sprawujących opiekę nad niesamodzielnymi seniorami . W badaniach jakościowych podkreślano, że opiekunowie często nie posiadają odpowiedniego przygotowania do sprawowania opieki, a długotrwałe obciążenie wpływa na ich sytuację zawodową, zdrowotną oraz społeczną.	Rozwijać system wsparcia opiekunów faktycznych poprzez poradnictwo, szkolenia, grupy wsparcia, usługi wytchnieniowe oraz możliwość okresowego przejęcia opieki nad osobą zależną.
6. Badania fokusowe wskazują na potrzebę poprawy dostępności transportu dla osób starszych , zwłaszcza mających trudności z samodzielnym przemieszczaniem się. Bariery komunikacyjne ograniczają możliwość korzystania z usług zdrowotnych, społecznych, rehabilitacyjnych oraz uczestnictwa w życiu społecznym. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób z ograniczoną mobilnością i mieszkających w większym oddaleniu od instytucji świadczących usługi.	Rozwijać rozwiązania transportowe dedykowane osobom starszym, w tym usługi transportu społecznego oraz transportu door-to-door.
7. Wyniki badań jakościowych pokazują, że seniorzy stanowią ważny potencjał społeczności lokalnej . Wielu z nich angażuje się w działalność organizacji pozarządowych, klubów seniora, inicjatyw sąsiedzkich oraz wolontariatu. Potencjał ten może być szerzej wykorzystywany w działaniach na rzecz integracji społecznej oraz budowania więzi międzypokoleniowych.	Wspierać aktywność społeczną seniorów poprzez rozwijanie wolontariatu, programów mentoringowych, inicjatyw międzypokoleniowych oraz działań umożliwiających wykorzystanie wiedzy i doświadczenia osób starszych na rzecz społeczności lokalnej.
8. Analiza wyników badań wskazuje na potrzebę dalszej integracji usług kierowanych do osób starszych . Respondenci zwracali uwagę, że wsparcie oferowane przez różne instytucje jest wartościowe, jednak wymaga lepszej koordynacji oraz łatwiejszego dostępu do informacji. W opinii przedstawicieli instytucji rozwój modelu Centrum Usług Społecznych może znacząco poprawić organizację systemu wsparcia seniorów.	Wzmacniać współpracę pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Gminy, podmiotami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami lokalnymi. Rozwijać zintegrowany system informacji o usługach dla seniorów oraz indywidualną koordynację wsparcia dostosowaną do potrzeb osób starszych i ich rodzin w ramach wdrożenia modelu CUS.

Osoby z niepełnosprawnościami

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Analiza danych zastanych oraz wyniki badań jakościowych wskazują, że liczba osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia będzie systematycznie wzrastać , co wynika zarówno	Planować rozwój usług społecznych z uwzględnieniem prognozowanego wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami. Systematycznie zwiększać dostępność usług

z procesów starzenia się społeczeństwa, jak i wydłużania długości życia osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie diagnoza potwierdza, że osoby te należą do grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne, ograniczony dostęp do rynku pracy oraz utrudniony udział w życiu społecznym.	środowiskowych oraz rozwijać działania umożliwiające prowadzenie możliwie samodzielnego życia w środowisku lokalnym.
2. Wyniki badań mieszkańców oraz badań przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży wskazują na wysoką świadomość potrzeby wspierania osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie uczestnicy badań jakościowych podkreślali, że mimo systematycznej poprawy infrastruktury nadal występują bariery architektoniczne, komunikacyjne i informacyjne utrudniające pełne uczestnictwo tej grupy w życiu społecznym. Respondenci zwracali również uwagę na potrzebę dalszego dostosowywania przestrzeni publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	Kontynuować działania na rzecz zwiększania dostępności architektonicznej, cyfrowej, komunikacyjnej i informacyjnej budynków użyteczności publicznej oraz przestrzeni miejskiej zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego i dostępności dla wszystkich mieszkańców.
3. Badania jakościowe wskazują, że osoby z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny oczekują przede wszystkim rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania. Szczególnie podkreślano potrzebę zwiększenia dostępności usług asystencji osobistej, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz wsparcia umożliwiającego zachowanie samodzielności. W opinii respondentów usługi środowiskowe powinny stopniowo zastępować rozwiązania oparte wyłącznie na opiece instytucjonalnej.	Rozwijać usługi środowiskowe poprzez zwiększenie liczby godzin usług asystencji osobistej, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia realizowanych w miejscu zamieszkania zgodnie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.
4. W trakcie badań fokusowych wielokrotnie wskazywano na potrzebę zwiększenia dostępności transportu dla osób z niepełnosprawnościami. Ograniczona mobilność powoduje trudności w korzystaniu z rehabilitacji, opieki zdrowotnej, edukacji, aktywizacji zawodowej oraz uczestnictwa w życiu społecznym. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz mieszkańców mających trudności z samodzielnym przemieszczaniem się.	Rozwijać usługi transportu społecznego, w tym transportu door-to-door, umożliwiające osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych, rehabilitacyjnych oraz aktywizacyjnych.
5. Wyniki badań wskazują, że rodziny sprawujące opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami wymagają szerszego wsparcia. Uczestnicy badań jakościowych zwracali uwagę na znaczne obciążenie opiekunów, trudności w godzeniu obowiązków opiekuńczych z aktywnością zawodową oraz niewystarczającą dostępność usług odciążających rodzinę. Problem ten będzie narastał wraz ze	Rozwijać kompleksowy system wsparcia opiekunów faktycznych poprzez zwiększenie dostępności usług wytchnieniowych, poradnictwa specjalistycznego, grup wsparcia, szkoleń oraz usług umożliwiających czasowe odciążenie rodzin sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami.

wzrostem liczby osób wymagających długoterminowego wsparcia.	
6. Analiza badań jakościowych wskazuje, że osoby z niepełnosprawnościami napotykały trudności w uzyskaniu kompleksowej informacji o dostępnych formach pomocy . System wsparcia jest rozproszony pomiędzy różne instytucje, co utrudnia mieszkańcom szybkie uzyskanie informacji oraz skorzystanie z przysługujących usług i świadczeń.	Utworzyć spójny system informacji o usługach społecznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, realizować działania profesjonalnego organizatora usług społecznych oraz zapewnić koordynację wsparcia realizowanego przez różne instytucje i organizacje.
7. Przeprowadzone badania potwierdzają, że osoby z niepełnosprawnościami oczekują nie tylko wsparcia opiekuńczego, ale również działań sprzyjających aktywności społecznej, edukacyjnej, zawodowej i obywatelskiej. Respondenci podkreślali znaczenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji oraz życiu lokalnej społeczności jako elementów budujących samodzielność i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu .	Rozwijać programy aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez wspieranie uczestnictwa w kulturze, sporcie, rekreacji, edukacji, wolontariacie oraz działaniach realizowanych przez organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej.
8. Wyniki diagnozy wskazują, że Gmina dysponuje znacznym potencjałem instytucjonalnym umożliwiającym rozwój usług dla osób z niepełnosprawnościami, jednak dalsze zwiększanie ich dostępności wymaga pogłębionej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu, podmiotami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz instytucjami rynku pracy . W opinii respondentów skuteczność wsparcia zależy przede wszystkim od jego kompleksowości i dobrej koordynacji.	Rozwijać partnerstwa międzyinstytucjonalne na rzecz osób z niepełnosprawnościami, integrować działania różnych podmiotów oraz budować lokalny system usług społecznych zapewniający kompleksowe wsparcie odpowiadające indywidualnym potrzebom mieszkańców i ich rodzin.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Wyniki badań ilościowych oraz jakościowych wskazują, że zdrowie psychiczne mieszkańców staje się jednym z najważniejszych wyzwań lokalnej polityki społecznej. Zarówno mieszkańcy, jak i przedstawiciele instytucji publicznych zwracali uwagę na wzrastającą liczbę osób doświadczających kryzysów psychicznych, zaburzeń lękowych, depresji oraz problemów adaptacyjnych . Szczególnie często problem ten wskazywano w odniesieniu do dzieci i młodzieży, jednak respondenci podkreślali również wzrost występowania takich problemów u osób dorosłych i seniorów.	Rozwijać lokalny system wsparcia zdrowia psychicznego obejmujący wszystkie grupy wiekowe. Zwiększać dostępność usług psychologicznych, psychoterapeutycznych i psychiatrycznych oraz rozwijać działania profilaktyczne i edukacyjne promujące zdrowie psychiczne mieszkańców.
2. Z przeprowadzonych badań wynika, że jedną z głównych barier korzystania z pomocy jest	Podejmować działania zmierzające do zwiększenia dostępności specjalistycznego wsparcia poprzez

ograniczona dostępność specjalistów oraz długi czas oczekiwania na konsultacje psychologiczne i psychiatryczne. Uczestnicy badań jakościowych wskazywali, że mieszkańcy często rezygnują z podjęcia terapii lub zgłaszają się po pomoc dopiero w zaawansowanej fazie kryzysu psychicznego.	rozwój lokalnych punktów konsultacyjnych, zwiększenie liczby dyżurów psychologicznych i psychoterapeutycznych (w tym pozainstytucjonalnych), rozwój poradnictwa środowiskowego oraz wykorzystanie teleporad/porad online jako uzupełniającej formy wsparcia.
3. Badania fokusowe wykazały, że mieszkańcy nadal obawiają się korzystania z pomocy psychologicznej z uwagi na utrzymujące się stereotypy dotyczące zdrowia psychicznego. Przedstawiciele instytucji zwracali uwagę, że wiele osób nie zgłasza się po pomoc z obawy przed stygmatyzacją lub negatywną oceną otoczenia. Zjawisko to utrudnia wczesne rozpoznawanie problemów oraz skuteczne udzielanie wsparcia.	Realizować długofalowe działania edukacyjne i społeczne mające na celu przeciwdziałanie stygmatyzacji osób doświadczających kryzysów psychicznych. Prowadzić kampanie informacyjne, warsztaty oraz działania promujące otwarte mówienie o zdrowiu psychicznym i możliwościach uzyskania pomocy. Proponować formy wsparcia mające charakter pozainstytucjonalny (np. zlecenie takiego zadania organizacji pozarządowej, organizowanie grup wsparcia, itp.).
4. Wyniki badań wskazują na potrzebę rozwoju działań profilaktycznych oraz wczesnej interwencji. Przedstawiciele instytucji podkreślali znaczenie szybkiego rozpoznawania pierwszych symptomów kryzysu psychicznego, zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży oraz osób starszych. W opinii respondentów skuteczna profilaktyka pozwala ograniczyć rozwój poważniejszych problemów zdrowotnych oraz zmniejsza ryzyko wykluczenia społecznego.	Rozwijać programy profilaktyki zdrowia psychicznego realizowane w szkołach, placówkach wsparcia, instytucjach kultury oraz środowisku lokalnym. Wzmacniać kompetencje nauczycieli, pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów w zakresie wczesnego rozpoznawania kryzysów psychicznych i kierowania do odpowiednich form pomocy.
5. Przeprowadzone badania wskazują na potrzebę lepszej współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się szeroko pojętym zdrowiem psychicznym mieszkańców. Respondenci zwracali uwagę, że skuteczna pomoc wymaga współdziałania jednostek pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty, Policji oraz organizacji pozarządowych. Obecnie współpraca ta funkcjonuje, jednak wymaga dalszego rozwoju oraz usprawnienia wymiany informacji.	Rozwijać model współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami świadczącymi wsparcie osobom w kryzysie psychicznym. Wypracować procedury współpracy, wymiany informacji oraz koordynacji działań z zachowaniem obowiązujących przepisów dotyczących ochrony danych osobowych i tajemnicy zawodowej.
6. Wyniki badań jakościowych wskazują, że osoby doświadczające kryzysów psychicznych często równocześnie zmagają się z innymi problemami społecznymi, takimi jak bezrobocie, samotność, niepełnosprawność, uzależnienia czy trudności rodzinne. W konsekwencji skuteczna pomoc w kryzysie psychicznym wymaga kompleksowego podejścia obejmującego zarówno wsparcie terapeutyczne, jak i działania społeczne oraz aktywizacyjne.	Rozwijać zintegrowane usługi społeczne obejmujące poradnictwo psychologiczne, pracę socjalną, aktywizację społeczną i zawodową, wsparcie środowiskowe oraz indywidualne planowanie pomocy dostosowane do potrzeb mieszkańca.

7. Badania jakościowe wskazują również na potrzebę rozwijania działań wspierających rodziny osób doświadczających kryzysów psychicznych . Członkowie rodzin często pełnią funkcję głównych opiekunów, jednocześnie nie posiadając odpowiedniej wiedzy ani wsparcia pozwalającego skutecznie pomagać bliskim. Brak takiego wsparcia może prowadzić do pogłębiania problemów zdrowotnych i społecznych całej rodziny.	Rozwijać usługi skierowane do rodzin osób doświadczających kryzysów psychicznych poprzez poradnictwo, grupy wsparcia, edukację oraz działania wzmacniające kompetencje opiekuńcze i komunikacyjne członków rodzin. Włączać rodziny w proces planowania i realizacji wsparcia, z poszanowaniem autonomii osoby korzystającej z pomocy.
--	---

Osoby w szczególnie trudnej sytuacji

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Analiza danych zastanych dotyczących korzystania z pomocy społecznej wskazuje, że mimo poprawy sytuacji gospodarczej część mieszkańców nadal doświadcza wielowymiarowych problemów społecznych wymagających długofalowego i wielotorowego wsparcia . Najczęściej występujące trudności obejmują ubóstwo, długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocie oraz problemy związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Wyniki badań jakościowych potwierdzają, że problemy te coraz częściej współwystępują, prowadząc do pogłębiania wykluczenia społecznego.	Rozwijać zintegrowany system wsparcia obejmujący jednocześnie pomoc społeczną, poradnictwo specjalistyczne, aktywizację społeczną i zawodową oraz usługi środowiskowe. Planowanie pomocy powinno uwzględniać indywidualną sytuację mieszkańca i koncentrować się na wzmacnianiu jego samodzielności.
2. Wyniki badań mieszkańców wskazują, że sytuacja materialna części gospodarstw domowych pogorszyła się w wyniku wzrostu kosztów życia . Przedstawiciele instytucji zwracali uwagę na zwiększające się trudności związane z ponoszeniem kosztów mieszkania, energii oraz podstawowych wydatków życia codziennego. W konsekwencji wzrasta liczba rodzin zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym.	Rozwijać działania osłonowe oraz poradnictwo ekonomiczne i obywatelskie. Wspierać mieszkańców w racjonalnym gospodarowaniu budżetem domowym, korzystaniu z dostępnych instrumentów pomocy oraz aktywizacji zawodowej ograniczającej ryzyko długotrwałego korzystania ze świadczeń.
3. Badania jakościowe wskazują, że osoby pozostające poza rynkiem pracy często doświadczają jednocześnie problemów zdrowotnych, rodzinnych i społecznych. Przedstawiciele instytucji podkreślali, że sama aktywizacja zawodowa nie jest wystarczająca bez równoczesnego zapewnienia wsparcia	Rozwijać kompleksowe programy aktywizacji społeczno-zawodowej łączące pracę socjalną, poradnictwo zawodowe, wsparcie psychologiczne, szkolenia oraz działania realizowane we współpracy z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej.

psychologicznego, społecznego oraz motywacyjnego.	
4. Wyniki diagnozy wskazują, że osoby doświadczające przemocy domowej wymagają szybkiego i kompleksowego wsparcia . Badania jakościowe potwierdziły konieczność dalszego wzmacniania współpracy pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, Policją, ochroną zdrowia, oświatą oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony osób pokrzywdzonych.	Rozwijać lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego, rozwój programów korekcyjno-edukacyjnych oraz wzmacnianie współpracy interdyscyplinarnej wszystkich podmiotów uczestniczących w systemie wsparcia.
5. Badania jakościowe oraz analiza danych zastanych wskazują, że problemy uzależnień nadal pozostają jednym z istotnych wyzwań społecznych. Respondenci zwracali uwagę zarówno na uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych, jak również na rosnące znaczenie uzależnień behawioralnych, szczególnie wśród młodszych mieszkańców. Podkreślano konieczność prowadzenia działań wykraczających poza interwencję kryzysową i obejmujących profilaktykę oraz reintegrację społeczną.	Rozszerzać ofertę działań profilaktycznych, terapeutycznych i reintegracyjnych skierowanych do osób uzależnionych oraz ich rodzin. Rozwijać programy edukacyjne dotyczące uzależnień behawioralnych, wspierać grupy samopomocowe oraz zwiększać dostępność specjalistycznego poradnictwa.
6. Analiza wyników badań wskazuje, że osoby zagrożone wykluczeniem społecznym często nie korzystają z przysługujących im form wsparcia z powodu braku kompleksowej informacji o dostępnych formach wsparcia , trudności w poruszaniu się po systemie instytucjonalnym lub obawy przed stygmatyzacją. Bariery te utrudniają skuteczne przeciwdziałanie pogłębianiu problemów społecznych.	Wzmacniać działania informacyjne i animacyjne prowadzone w środowisku lokalnym. W modelu CUS rozwijać funkcję organizatora społeczności lokalnej (OSL) oraz koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych (KIPUS) - kompleksowo wspierających mieszkańców w dotarciu do pełnej informacji, dopasowaniu konkretnych usług do indywidualnych potrzeb, a następnie efektywnym realizowaniu IPUS.
7. Wyniki badań jakościowych wskazują, że osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej wymagają wsparcia realizowanego możliwie blisko miejsca zamieszkania . Respondenci podkreślali, że usługi środowiskowe o charakterze mobilnym zwiększają skuteczność pomocy, ograniczają konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej oraz sprzyjają utrzymaniu więzi społecznych.	Rozwijać usługi środowiskowe świadczone w miejscu zamieszkania mieszkańców, w tym m.in.: środowiskową pracę socjalną, usługi opiekuńcze, poradnictwo specjalistyczne, wsparcie asystenckie oraz działania aktywizujące społeczność lokalną.
8. Przedstawiciele instytucji uczestniczący w badaniach jakościowych podkreślali potrzebę indywidualizacji wsparcia oraz odchodzenia od schematycznego modelu udzielania pomocy , na rzecz współdziałania w oparciu o zasoby i możliwości konkretnej osoby lub rodziny.	Wdrażać model pracy oparty na indywidualnej diagnozie potrzeb, planowaniu usług społecznych oraz regularnej ewaluacji efektów wsparcia. W większym stopniu wykorzystywać metody pracy środowiskowej oraz podejście skoncentrowane na zasobach mieszkańców.
9. Diagnoza wskazuje, że skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Rozwijać partnerstwa lokalne służące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu,

wymaga zaangażowania nie tylko instytucji pomocy społecznej, lecz również organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, instytucji rynku pracy oraz lokalnej społeczności. Wyniki badań jakościowych potwierdzają, że współpraca międzysektorowa zwiększa skuteczność podejmowanych działań i umożliwia bardziej kompleksowe odpowiadanie na potrzeby mieszkańców.	wzmacniać współpracę pomiędzy instytucjami oraz wspierać rozwój inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej na rzecz osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.
---	--

Organizacje pozarządowe i społeczność lokalna

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Analiza danych zastanych oraz wyniki badań jakościowych wskazują, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje znacznym potencjałem społecznym opartym na działalności organizacji pozarządowych, grup nieformalnych oraz aktywnych mieszkańców. Organizacje pozarządowe realizują działania w obszarze pomocy społecznej, wsparcia rodzin, aktywizacji seniorów, integracji osób z niepełnosprawnościami, kultury, sportu oraz edukacji. Jednocześnie respondenci podkreślali, że potencjał III sektora może być wykorzystywany w jeszcze szerszym zakresie, szczególnie w procesie świadczenia usług społecznych.	Wzmacniać współpracę z organizacjami pozarządowymi poprzez zwiększanie zakresu zlecanych zadań publicznych, rozwijanie partnerstw projektowych oraz włączanie przedstawicieli III sektora w planowanie i ewaluację lokalnej polityki społecznej.
2. Wyniki badań jakościowych wskazują, że skuteczna realizacja usług społecznych wymaga większej integracji działań podejmowanych przez samorząd, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, podmioty ekonomii społecznej oraz mieszkańców. Respondenci zwracali uwagę, że współpraca międzysektorowa funkcjonuje, jednak nadal ma charakter głównie zadaniowy i projektowy, a rzadziej długofalowy oraz strategiczny.	Tworzyć partnerstwa lokalne służące wspólnemu planowaniu, realizacji i monitorowaniu usług społecznych. Rozwijać m.in.: regularne fora współpracy, zespoły robocze oraz platformy wymiany doświadczeń pomiędzy wszystkimi podmiotami realizującymi usługi społeczne.
3. Badania wskazują, że mieszkańcy wykazują gotowość do angażowania się w działania społeczne, jednak poziom aktywności obywatelskiej jest zróżnicowany. W opinii uczestników badań jakościowych rozwój lokalnej wspólnoty wymaga tworzenia większej liczby możliwości angażowania mieszkańców w działania na rzecz najbliższego otoczenia oraz wzmacniania poczucia współodpowiedzialności za rozwój Gminy.	Rozwijać działania z zakresu organizowania społeczności lokalnej poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych, konsultacji społecznych, lokalnych liderów oraz programów aktywizujących mieszkańców do wspólnego rozwiązywania problemów społecznych.
4. Wyniki diagnozy wskazują na potrzebę dalszego rozwoju wolontariatu jako jednej z form budowania kapitału społecznego. Badania jakościowe podkreślają, że wolontariat może stanowić istotne wsparcie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin przeżywających trudności oraz organizacji realizujących usługi społeczne. Jednocześnie wskazywano	Rozwijać lokalny system wolontariatu poprzez tworzenie programów wolontariackich, wspieranie wolontariatu międzypokoleniowego, szkolenie wolontariuszy oraz promocję społecznego zaangażowania mieszkańców.

na potrzebę lepszej organizacji i promocji działań wolontariackich.	
5. Przedstawiciele organizacji oraz instytucji uczestniczący w badaniach jakościowych wskazywali na potrzebę zwiększenia dostępu do informacji o możliwościach współpracy, dostępnych konkursach, źródłach finansowania oraz planowanych działaniach samorządu. Wymiana informacji pomiędzy partnerami została uznana za jeden z kluczowych elementów skutecznego rozwoju lokalnych usług społecznych.	Rozwijać system komunikacji pomiędzy samorządem, organizacjami pozarządowymi oraz mieszkańcami poprzez tworzenie wspólnych baz informacji, kalendarzy wydarzeń, platform komunikacyjnych oraz regularnych spotkań konsultacyjnych.
6. Analiza potencjału społeczności lokalnej wskazuje, że jednym z najważniejszych zasobów Gminy jest doświadczenie w realizacji projektów społecznych finansowanych ze środków krajowych i europejskich. Badania jakościowe potwierdzają, że skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych znacząco zwiększa możliwości rozwoju usług społecznych oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań odpowiadających na potrzeby mieszkańców.	Wzmacniać potencjał organizacyjny instytucji i organizacji pozarządowych poprzez rozwijanie kompetencji w zakresie przygotowywania projektów, pozyskiwania funduszy zewnętrznych oraz realizacji partnerskich przedsięwzięć społecznych.
7. Wyniki badań wskazują, że rozwój usług społecznych powinien opierać się nie tylko na identyfikacji problemów, ale również na wykorzystaniu zasobów mieszkańców, aktywności lokalnych liderów oraz potencjału organizacji społecznych. Respondenci podkreślali, że wzmacnianie kapitału społecznego zwiększa odporność społeczności lokalnej na pojawiające się problemy oraz sprzyja budowaniu trwałych więzi społecznych.	Rozwijać model polityki społecznej opartej na zasobach społeczności lokalnej poprzez wspieranie lokalnych liderów, inicjatyw sąsiedzkich, partnerstw oraz działań wzmacniających aktywność obywatelską mieszkańców.
8. Badania jakościowe wskazują, że planowane utworzenie CUS stwarza możliwość pełniejszego wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych jako partnerów w realizacji usług społecznych na rzecz mieszkańców. Respondenci podkreślali, że organizacje posiadają doświadczenie, znajomość lokalnych potrzeb oraz wysoki poziom zaufania społecznego, co stanowi ważny zasób w procesie rozwoju usług środowiskowych.	Budować model współpracy CUS z organizacjami pozarządowymi oparty na partnerstwie, współrealizowaniu usług społecznych oraz powierzaniu organizacjom realizacji wybranych usług odpowiadających na potrzeby mieszkańców.

System usług społecznych i współpraca instytucjonalna

Wnioski z diagnozy	Rekomendacje
1. Przeprowadzona diagnoza wskazuje, że Gmina Kędzierzyn-Koźle dysponuje rozbudowanym systemem instytucji realizujących usługi społeczne. Wsparcie świadczone jest przez jednostki organizacyjne Gminy, jednostki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty. Jednocześnie wyniki badań jakościowych wskazują, że mieszkańcy postrzegają	Rozwijać zintegrowany system organizacji usług społecznych oparty na zasadzie „jednego okienka”. Zapewnić mieszkańcom łatwy dostęp do informacji o wszystkich dostępnych usługach społecznych oraz rozwijać funkcję koordynacji wsparcia realizowaną przez CUS.

system jako rozproszony, a dostęp do informacji o usługach jako niewystarczający. Często nie wiedzą, która instytucja odpowiada za realizację określonej usługi lub do kogo należy zgłosić się po pomoc.	
2. Wyniki badań mieszkańców oraz przedstawicieli sektora publicznego wskazują, że dostępność usług społecznych jest zróżnicowana w zależności od rodzaju usługi i grupy odbiorców. Największe potrzeby dotyczą rozwoju usług środowiskowych, specjalistycznego poradnictwa, wsparcia psychologicznego oraz usług świadczonych w miejscu zamieszkania. Badania jakościowe potwierdzają konieczność dalszego rozwoju lokalnej oferty usług odpowiadającej na zmieniające się potrzeby mieszkańców.	Systematycznie rozwijać katalog usług społecznych zgodnie z wynikami diagnozy potrzeb mieszkańców. Priorytetowo traktować rozwój usług środowiskowych, profilaktycznych, specjalistycznych oraz usług wspierających samodzielne funkcjonowanie mieszkańców w środowisku lokalnym.
3. Przedstawiciele instytucji uczestniczący w badaniach jakościowych podkreślali, że skuteczność pomocy społecznej i usług społecznych zależy przede wszystkim od jakości współpracy pomiędzy instytucjami. Wskazywano potrzebę częstszej wymiany informacji, wspólnego planowania działań oraz tworzenia zintegrowanych ścieżek wsparcia dla mieszkańców wymagających pomocy wielu specjalistów.	Wzmacniać współpracę pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Gminy, ochroną zdrowia, oświatą, Policją, sądami, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami rynku pracy poprzez tworzenie stałych zespołów roboczych, procedur współpracy oraz wspólnych planów działania.
4. Badania jakościowe wskazują, że coraz większa liczba mieszkańców wymaga kompleksowego wsparcia obejmującego jednocześnie usługi społeczne, zdrowotne, edukacyjne oraz aktywizacyjne. Tradycyjny model funkcjonowania instytucji oparty na realizacji wyłącznie własnych zadań nie zawsze pozwala skutecznie odpowiadać na złożone problemy społeczne mieszkańców.	Rozwijać model zintegrowanej współpracy z mieszkańcem poprzez opracowywanie indywidualnych planów usług społecznych, koordynację działań wielu specjalistów oraz rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych.
5. Analiza wyników badań wskazuje, że rozwój usług społecznych powinien być oparty na zasadach deinstytucjonalizacji. Zarówno przedstawiciele instytucji, jak i uczestnicy wywiadów fokusowych podkreślali potrzebę stopniowego zwiększania liczby usług świadczonych w środowisku lokalnym oraz ograniczania konieczności kierowania mieszkańców do całodobowych form opieki.	Rozwijać usługi środowiskowe, usługi asystenckie, opiekuńcze, specjalistyczne oraz inne formy wsparcia realizowane w miejscu zamieszkania mieszkańców zgodnie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych.
6. Wyniki badań wskazują na potrzebę systematycznego monitorowania jakości usług społecznych oraz poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Respondenci podkreślali, że rozwój usług powinien opierać się na bieżącej analizie danych oraz regularnym badaniu opinii	Wdrożyć system monitorowania jakości usług społecznych obejmujący badania satysfakcji mieszkańców, analizę dostępności usług, ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz okresową aktualizację diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej. Priorytetyzować

mieszkańców korzystających z różnych form wsparcia.	partycypację społeczną w budowaniu systemu wsparcia mieszkańców.
7. Badania jakościowe wykazały, że skuteczne zarządzanie usługami społecznymi wymaga rozwijania kompetencji pracowników różnych instytucji . Wskazywano potrzebę wspólnych szkoleń dotyczących współpracy międzysektorowej, deinstytucjonalizacji, organizowania społeczności lokalnej oraz nowych metod pracy z mieszkańcami.	Opracować system doskonalenia zawodowego pracowników jednostek realizujących usługi społeczne poprzez organizację wspólnych szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych oraz wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi.
8. Wyniki diagnozy wskazują, że rozwój usług społecznych powinien być oparty na partnerstwie z mieszkańcami. Respondenci podkreślali potrzebę większego udziału społeczności lokalnej w identyfikowaniu potrzeb, planowaniu nowych usług oraz ocenie jakości już funkcjonujących rozwiązań . Włączenie mieszkańców w proces współdecydowania zwiększa skuteczność polityki społecznej i sprzyja budowaniu odpowiedzialności za rozwój lokalnej wspólnoty.	Wprowadzić system regularnych konsultacji społecznych dotyczących rozwoju usług społecznych, wykorzystywać badania opinii mieszkańców, rozwijać działania organizatora społeczności lokalnej oraz tworzyć mechanizmy umożliwiające mieszkańcom współuczestniczenie w projektowaniu i ocenie usług społecznych.
9. Analiza danych zastanych oraz badań jakościowych wskazuje, że planowane utworzenie CUS stwarza możliwość uporządkowania lokalnego systemu usług społecznych, zwiększenia ich dostępności oraz lepszego wykorzystania potencjału instytucji i organizacji działających na terenie Gminy . Jednocześnie powodzenie tego procesu będzie uzależnione od stopnia zaangażowania partnerów lokalnych oraz skutecznego zarządzania zmianą organizacyjną.	Wykorzystać proces tworzenia CUS do budowy zintegrowanego systemu usług społecznych opartego na partnerstwie, koordynacji działań oraz efektywnym wykorzystaniu zasobów lokalnych. Przygotować model współpracy obejmujący wszystkie podmioty realizujące usługi społeczne na terenie Gminy.
10. Przeprowadzona diagnoza potwierdza, że Gmina Kędzierzyn-Koźle posiada znaczący potencjał instytucjonalny, organizacyjny i społeczny do dalszego rozwoju usług społecznych. Warunkiem jego pełnego wykorzystania będzie jednak konsekwentne wzmacnianie współpracy międzysektorowej, rozwój usług odpowiadających na rzeczywiste potrzeby mieszkańców oraz prowadzenie polityki społecznej opartej na regularnej diagnozie i ewaluacji .	Prowadzić rozwój systemu usług społecznych w sposób oparty na dowodach, wykorzystując wyniki diagnoz, badań społecznych oraz monitoring efektów realizowanych działań. Wzmacniać potencjał instytucjonalny Gminy poprzez rozwój partnerstw lokalnych, innowacji społecznych oraz systematyczne doskonalenie jakości świadczonych usług.

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025	11
Wykres 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w latach 2020–2025	11
Wykres 3. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025.....	12
Wykres 4. Ludność według ekonomicznych grup wieku i płci w 2025 roku	13
Wykres 5. Liczba kobiet i mężczyzn w latach 2020–2025	13
Wykres 6. Współczynnik feminizacji w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025	14
Wykres 7. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców w latach 2020–2025	15
Wykres 8. Liczba seniorów a liczba odbiorców usług opiekuńczych w 2025 roku.....	16
Wykres 9. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	16
Wykres 10. Symulacja udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców do 2050 roku	17
Wykres 11. Dynamika dochodów budżetowych Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025	17
Wykres 12. Dochody, przychody i wydatki budżetowe Gminy Kędzierzyn-Koźle w 2025 roku	18
Wykres 13. Łączne wydatki na kluczowe obszary społeczne w latach 2020–2025.....	18
Wykres 14. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2020–2025	19
Wykres 15. Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie Gminy Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025	19
Wykres 16. Wydatki na oświatę i wychowanie w latach 2020–2025	19
Wykres 17. Struktura zatrudnienia w MOPS w Kędzierzynie-Koźlu w 2025 roku	20
Wykres 18. Instytucje edukacyjne Gminy Kędzierzyn-Koźle w 2025 roku	22
Wykres 19. Liczba organizacji i instytucji wspierających rozwój usług społecznych w Gminie Kędzierzyn-Koźle w 2025 roku	24
Wykres 20. Liczba osób korzystających ze schronienia w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025.....	27
Wykres 21. Koszty zapewnienia schronienia osobom bezdomnym w 2025 roku.....	27
Wykres 22. Liczba mieszkań socjalnych oraz liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne w Gminie Kędzierzyn-Koźle w latach 2020–2025	28
Wykres 23. Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020–2025	29
Wykres 24. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną.....	30
Wykres 25. Zmiana liczby osób objętych pomocą społeczną według głównych przyczyn w latach 2020–2025	33
Wykres 26. Powód - Ubóstwo (liczba osób).....	34
Wykres 27. Powód - Bezdomność (liczba osób)	34
Wykres 28. Powód - Bezrobocie (liczba osób)	34
Wykres 29. Powód - Niepełnosprawność (liczba osób)	35
Wykres 30. Powód - Długotrwała lub ciężka choroba (liczba osób)	35
Wykres 31. Powód - Przemoc domowa (liczba osób)	35
Wykres 32. Powód - Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (liczba osób).....	36
Wykres 33. Struktura respondentów według płci.....	37

Wykres 34. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania	38
Wykres 35. Struktura respondentów według wieku	38
Wykres 36. Struktura respondentów według poziomu wykształcenia	39
Wykres 37 Ocena sytuacji finansowej respondentów	39
Wykres 38. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle według mieszkańców	40
Wykres 39 Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle według mieszkańców	40
Wykres 40 Dostępność usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców	45
Wykres 41. Udział odpowiedzi „trudno powiedzieć”	48
Wykres 42. Ocena jakości usług społecznych świadczonych dla poszczególnych grup mieszkańców	49
Wykres 43. Ocena jakości funkcjonowania instytucji i organizacji	51
Wykres 44. Potrzeby wdrożenia poszczególnych usług społecznych według mieszkańców	52
Wykres 45. Struktura respondentów z sektora publicznego według płci badanie z 2025	54
Wykres 46. Struktura respondentów z sektora publicznego według płci - badanie z lipca 2026	54
Wykres 47. Struktura respondentów z sektora publicznego według miejsca zamieszkania	55
Wykres 48. Struktura respondentów z sektora publicznego według wieku, 2025	55
Wykres 49. Struktura respondentów z sektora publicznego według wieku, 2026	55
Wykres 50. Staż pracy respondentów, 2026	56
Wykres 51. Struktura respondentów z sektora publicznego według poziomu wykształcenia	56
Wykres 52. Rodzaj reprezentowanego podmiotu	57
Wykres 53 .Ocena własnej sytuacji finansowej przedstawicieli sektora publicznego	57
Wykres 54. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Kędzierzyn-Koźle w opinii przedstawicieli sektora publicznego	58
Wykres 55. Ocena dostępności usług społecznych dla poszczególnych grup mieszkańców	60
Wykres 56. Rozpoznawalność usług społecznych według grup odbiorców	62
Wykres 57. Ocena jakości funkcjonowania instytucji publicznych	62
Wykres 58. Potrzeba rozwoju usług społecznych według przedstawicieli sektora publicznego	64
Wykres 59. Priorytety rozwoju usług społecznych	65
Wykres 60. Ocena funkcjonowania współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz mieszkańców Kędzierzyna-Koźla	68
Wykres 61. Bariery współpracy międzyinstytucjonalnej	69
Wykres 62. Etap, na którym występują luki lub przerwy w pomocy	69
Wykres 63. Skala niedoborów kadrowych w lokalnym systemie usług społecznych	70
Wykres 64. Deklarowane obszary współpracy z CUS	71
Wykres 65. Gotowość do współpracy z CUS	72
Wykres 66. Kolejność wdrażania rozwiązań organizacyjnych	72
Wykres 67. Propozycje zmian ułatwiających współpracę międzyinstytucjonalną z CUS	73
Wykres 68. Oczekiwane warunki współpracy z przyszłym Centrum Usług Społecznych	74
Wykres 69. Struktura respondentów według płci	75
Wykres 70. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania	75
Wykres 71. Najważniejsze problemy dzieci i młodzieży w opinii respondentów	76
Wykres 72. Ocena dostępności usług społecznych i miejsc użyteczności publicznej	78
Wykres 73. Ocena funkcjonowania instytucji publicznych przez dzieci i młodzież	81
Wykres 74. Najważniejsze potrzeby dzieci i młodzieży dotyczące rozwoju usług społecznych	83

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców ogółem i udział osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2020–2025	15
Tabela 2. Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020–2025.....	29
Tabela 3. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w latach 2020–2025.....	30
Tabela 4. Struktura beneficjentów pomocy społecznej według grup wieku	31
Tabela 5. Bilans społecznej oceny dostępności usług	46
Tabela 6 Analiza SWOT: Mocne strony	96
Tabela 7 Analiza SWOT: Słabe strony	96
Tabela 8 Analiza SWOT: Szanse	97
Tabela 9 Analiza SWOT: Zagrożenia	98
Tabela 10 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy mocnymi stronami a szansami	99
Tabela 11 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy słabymi stronami a szansami (Strategia mini–maxi) ..	99
Tabela 12 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy mocnymi stronami a zagrożeniami (Strategia maxi–mini)	100
Tabela 13 Analiza SWOT – Relacje pomiędzy słabymi stronami a zagrożeniami (Strategia mini–mini)	101
Tabela 14 Zestawienie punktowe strategii	101

Wykonawca:
Kancelaria Szczotkowski & Lewicki Sp. z o.o.
66-008 Świdnica
Wilkanowo, ul. Wandy Komarnickiej 10
www.kancelariasl.pl

Zleceniodawca:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
w Kędzierzynie-Koźlu
47-224 Kędzierzyn-Koźle,
ul. Mikołaja Reja 2A